

Adroddiad Blynyddol
Cyllid a
Llywodraethu
2013/2014

A H Kirkham BA (Anrhydedd) CPFA

Cyfarwyddwr Strategol – Arian ac Effeithlonrwydd

CYNNWYS

	Tudalen
CYFLWYNIAD	5
RHAGAIR EGLURHAOL	6 - 13
DATGANIAD O GYFRIFOLDEBAU'R DATGANIAD CYFRIFON	
▪ Cyfrifoldebau'r Awdurdod	14
▪ Cyfrifoldebau'r Swyddog Adran 151	15
ADRODDIAD YR ARCHWILIWR	16 - 17
DATGANIAD CYFRIFON 2013/14:	
DATGANIAD O EGWYDDORION A PHOLISIŶAU CADW CYFRIFON	18 - 37
DATGANIADAU CRAIDD	
▪ Symudiadau yn Natganiad y Cronfeydd wrth Gefn	38 - 39
▪ Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr	40
▪ Y Fantolen	41
▪ Datganiad ynglŷn â Llif Arian	42
NODIADAU I'R CYFRIFON:	
Nodyn 1	43
Nodyn 2	43
Nodyn 3	44
Nodyn 4	45
Nodyn 5	45
Nodyn 6	46 - 49
Nodyn 7	50 - 51
Nodyn 8	52
Nodyn 9	52
Nodyn 10	52
Nodyn 11	53 - 55
Nodyn 12	56
Nodyn 13	57
Nodyn 14	58 - 59
Nodyn 15	60 - 62
Nodyn 16	63
Nodyn 17	63
Nodyn 18	64
Nodyn 19	64
Nodyn 20	65
Nodyn 21	66
Nodyn 22	66 - 67
Nodyn 23	68
Nodyn 24	68 - 74
Nodyn 25	75
Nodyn 26	75
Nodyn 27	76
Nodyn 28	76 - 80
Nodyn 29	80
Nodyn 30	81

	Tudalen
Nodyn 31	82
Nodyn 32	83
Nodyn 33	83
Nodyn 34	84 - 85
Nodyn 35	86
Nodyn 36	87 - 88
Nodyn 37	89 - 90
Nodyn 38	91
Nodyn 39	92
Nodyn 40	93 - 96
Nodyn 41	96 - 97
Nodyn 42	97
Nodyn 43	98
Nodyn 44	98
Nodyn 45	98 - 102
Nodyn 46	103
Nodyn 47	103
Nodyn 48	104
Nodyn 49	104 - 108
Nodyn 50	109
Nodyn 51	109
Nodyn 52	110
Nodyn 53	111
CRONFA'R DEGWM	112 - 115
YMDDIRIEDOLAETH ADDYSG LLANRWST	116 - 117
GEIRFA	118 - 125
DATGANIAD LLYWODRAETHU BLYNYDDOL (ATODIAD)	1 - 29

CYFLWYNIAD

Mae Cyngor Bwrdeistref Sirol Conwy'n awdurdod unedol sy'n darparu holl brif wasanaethau llywodraeth leol, megis Addysg, Gwasanaethau Cymdeithasol, Gwasanaeth Amgylcheddol, Hamdden, Cynllunio a Phrifyrdd.

Mae gan Fwrdeistref Sirol Conwy boblogaeth o tua 115,500. Mae tua 80% o'r boblogaeth yn byw ar hyd y llain arfordirol sy'n cynnwys trefi Abergele, Bae Colwyn a Llandudno. Mae gweddill y boblogaeth wedi ei gwasgaru ar draws yr ardal sy'n estyn o Ddolwyddelan yn y de-orllewin a Llangwm a Dinmael yn y de-ddwyrain. Mae tua thraean o drigolion Conwy'n siarad Cymraeg a thua hanner y boblogaeth yn y Fwrdeistref Sirol wedi eu geni yng Nghymru.

Llywodraethu Gwleidyddol

Mae gan Gyngor Bwrdeistref Sirol Conwy 59 o gynghorwyr etholedig, sy'n cynrychioli 38 rhanbarth etholiadol. Dyma gyfansoddiad gwleidyddol presennol y Cyngor:-

- 19 Annibynnol
- 13 Ceidwadwyr
- 12 Plaid Cymru
- 10 Llafur
- 5 Democratiaid Rhyddfrydol Cymraeg

Y Cyngor

Y Cyngor (59 Cynghorydd) sy'n pennu'r gyllideb a'r polisiâu cyffredinol. Mae'n cyfarfod pedair gwaith y flwyddyn, ac yn trafod y gwahanol ddewisiadau ar gyfer materion pwysig sy'n wynebu'r Fwrdeistref Sirol. Mae'r Cyngor yn penodi Arweinydd y Cyngor ac aelodau eraill y Cabinet, ac yn dosbarthu cyfrifoldebau (portffolios) i aelodau'r Cabinet. Y Cyngor hefyd yw canolbwynt unrhyw drafodaeth am berfformiad y Cabinet.

Cabinet

Mae'r Cabinet yn cynnwys deg cynghorydd ynghyd ag Arweinydd y Cyngor sy'n cadeirio cyfarfodydd y Cabinet. Mae gan bob aelod Cabinet bortffolio penodol o gyfrifoldeb ar gyfer meysydd gwasanaeth y Cyngor.

Gellir cael mwy o wybodaeth am y Cyngor ar y ddolen gyswllt ganlynol:

<http://www.conwy.gov.uk/sectionextra.asp?cat=5032&Language=2>

RHAGAIR EGLURHAOL

1. Bwriad Datganiad Cyfrifon y Cyngor yw darparu gwybodaeth glir ynglŷn ag effaith ariannol gweithgareddau'r Cyngor yn ystod y cyfnod dan sylw, ar ffurf sy'n hawdd ei deall.
2. Mae'r cyfrifon wedi'u paratoi yn unol â Chod Ymarfer Cyfrifeg Awdurdod Lleol 2013/14 (Y Cod 2013/14), sy'n nodi'r egwyddorion a'r arferion angenrheidiol i roi barn 'cywir a theg' am sefyllfa ariannol a thrafodion awdurdod lleol. Mae'r Cod 2013/14 yn cynnwys 'arfer cyfrifyddu priodol' dan delerau adran 21 (2) Deddf Llywodraeth Leol 2003. Mae'r Cod 2013/14 yn seiliedig ar y Safonau Hysbysu Ariannol Rhyngwladol (IFRS).
3. Mae costiau gwasanaethau yn y Datganiad Cyfrifon yn cydymffurfio â'r Cod Ymarfer Adroddiadau Gwasanaeth 2013/14 (SeRCOP) sy'n diffinio Cyfanswm y Gost ac sy'n amlinellu dadansoddiad gwariant y gwasanaeth i'w fabwysiadu, ynghyd â dadansoddiad goddrychol safonol a argymhellir.

4. Mae'r cyfrifon hyn yn cynnwys y datganiadau ariannol a ganlyn, yn unol â'r Cod:

a) Datganiad Cyfrifoldebau'r Datganiad Cyfrifon

Mae'n nodi cyfrifoldebau' penodol y Cyngor a'i swyddogion wrth baratoi a chymeradwyo'r Datganiad Cyfrifon.

b) Datganiad Egwyddorion a Pholisïau Cyfrifyddu

Pwrpas y datganiad yw esbonio sail ffigurau'r Cyfrifon. Mae'n amlinellu'r polisïau cyfrifeg sydd wedi'u mabwysiadu.

c) Y Datganiadau Ariannol 'Craidd'

1. Datganiad Symudiadau Mewn Cronfeydd Wrth Gern

Mae'r datganiad hwn yn dangos y symudiadau yng ngwahanol gronfeydd wrth gefn yr Awdurdod yn ystod y flwyddyn, a ddadansoddwyd fel 'cronfeydd wrth gefn defnyddiadwy' (h.y. y rhai y gellir eu defnyddio i ariannu gwariant neu i ostwng trethi lleol) a chronfeydd eraill. Mae'r llinell Gweddill (neu'r Ddiffyg) wrth Ddarparu Gwasanaethau'n dangos gwir gost economaidd daprau gwasanaethau'r Awdurdod, y mae rhagor o fanylion amdanynt i'w gweld yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr. Mae'r rhain yn wahanol i'r symiau statudol y mae'n rhaid eu codi ar Fantolen Cronfa'r Cyngor ar gyfer gosod Treth y Cyngor (y swm arian ar raid cyffredinol heb ei neilltuo). Mae'r llinell Cynnydd / Gostyngiad Net cyn trosglwyddo i Gronfeydd wedi'u Clustnodi, yn dangos Mantolen Cronfa'r Cyngor cyn unrhyw drosglwyddiadau dewisol i / neu o gronfeydd wrth gefn a glustnodwyd, yr ymgymerodd y Cyngor â nhw.

Roedd y cronfeydd wrth gefn defnyddiadwy yn £34.538 miliwn ar ddiwedd y flwyddyn 31 Mawrth 2014 (31 Mawrth 2013 £34.376m), gan gynnwys gweddill o £4.466 miliwn yng Nghronfa'r Cyngor (31 Mawrth 2013 £2.979m).

2. Y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr

Mae'r datganiad hwn yn dangos cost cyfrifo darparu gwasanaethau'n unol ag arferion cyfrifyddu a dderbynnir yn gyffredinol yn ystod y flwyddyn, yn hytrach na'r swm i'w ariannu o'r trethi. Mae awdurdodau'n codi treth ar gyfer gwariant, yn unol â'r rheoliadau; efallai bydd hyn yn wahanol i'r gost gyfrifo. Dangosir sefyllfa'r dreth yn y Datganiad Symudiadau'r Cronfeydd. Mae'r datganiad yn dangos bod £2.472m yn weddill yn ystod y flwyddyn (roedd arian dros ben o £4.787miliwn yn 2012/13).

3. Y Fantolen

Mae'r Fantolen yn dangos gwerth yr asedau a'r rhwymedigaethau sy'n cael eu cydnabod gan yr Awdurdod ar ddyddiad y Fantolen. Mae asedau net yr Awdurdod (asedau llai rhwymedigaethau) yn cyd-fynd â chronfeydd yr Awdurdod. Rhoddir gwybod am y cronfeydd wrth gefn mewn dau gategori. Y categori cyntaf yw cronfeydd wrth gefn defnyddiadwy, hynny yw, y cronfeydd wrth gefn y byddai'r Awdurdod yn gallu eu defnyddio efallai i ddarparu gwasanaethau, yn amodol ar yr angen i ddarparu lefel darbodus o gronfeydd wrth gefn ac unrhyw gyfyngiadau statudol ar eu defnydd (er enghraifft, y Gronfa Derbyniadau Cyfalaf y gellir ei defnyddio i ariannu gwariant cyfalaf yn unig neu i ad-dalu dyledion). Ail categori'r cronfeydd wrth gefn yw'r rhai hynny nad yw'r awdurdod yn gallu eu defnyddio i ddarparu gwasanaethau. Mae'r categori hwn yn cynnwys cronfeydd wrth gefn gydag enillion a cholledion heb eu cyflawni (er enghraifft y Gronfa Ailwerthuso), lle byddai'r arian ar gael i ddarparu gwasanaethau'n unig, petai'r asedau'n cael eu gwerthu; a bod y cronfeydd wrth gefn gydag amseroedd gwahanol a ddangosir yn llinell y Datganiadau Symudiadau i'r Cronfeydd, 'Addasiadau rhwng y sail cyfrifyddu a sail ariannu dan reoliadau'.

Roedd gwerth net yr Awdurdod ar 31 Mawrth 2014 yn £104.148 miliwn. Roedd hyn yn gostyngiad o £11.601 miliwn dros y sefyllfa a gymhwyswyd ar 31 Mawrth 2013, oherwydd y gynnydd mewn Atebolrwydd Pensiynau.

4. Datganiad Llif Ariannol

Mae'r datganiad llif ariannol yn dangos y newidiadau mewn arian a'r hyn sy'n cyfateb i arian, yr Awdurdod yn ystod y cyfnod hysbysu. Mae'r datganiad yn dangos sut mae'r Awdurdod yn creu a defnyddio arian a'r hyn sy'n cyfateb i arian, trwy ddsbarthu llif ariannol fel gweithgarwch gweithredu, buddsoddi ac ariannu. Mae swm y llif ariannol net sy'n deillio o weithgarwch gweithredu, yn ddangosydd allweddol faint mae gweithrediadau'r Awdurdod yn cael eu hariannu trwy drethi ac incwm grant neu gan dderbynwyr gwasanaethau sy'n cael eu darparu gan yr Awdurdod. Mae gweithgarwch buddsoddi'n cynrychioli maint all-lif ar gyfer adnoddau y bwriadwyd iddynt gyfrannu at ddarpariaeth gwasanaethau'r Awdurdod yn y dyfodol.

5. Ariannu Gwasanaethau'r Cyngor

Mae gan y Cyngor ddau fath o wariant – gwariant refeniw a gwariant cyfalaf.

Mae **Gwariant Refeniw** yn ymwneud â gwario ar gostau gwasanaethau o ddydd i ddydd, fel cyflogau staff, cynnal adeiladau a chyflenwadau ac offer cyffredinol. Mae'r gwariant yn cael ei ariannu gan Incwm Treth y cyngor, talwyr trethi busnes, ffioedd a thaliadau am wasanaethau penodol, a grantiau gan y llywodraeth.

Mae **Gwariant Cyfalaf** yn ymwneud â gwario ar asedau fel ffyrdd, ailddatblygu a gwaith adnewyddu mawr ar adeiladau. Bydd yr asedau yn darparu manteision i'r gymuned am sawl blwyddyn a bydd y gwariant yn cael ei ariannu'n bennaf gan fenthyciadau a grantiau cyfalaf.

5.1 Adolygu'r Flwyddyn – Gwariant Refeniw

Cafodd cyllideb refeniw net y Cyngor ar gyfer 2013/14 ei bennu yn wreiddiol ar £204.349 miliwn (£187.756 miliwn yn 2012/13) ac roedd yn ystyried dyfarniadau cyflog hysbys ac amcangyfrifedig, cynnydd mewn prisiau, pwysau, risgiau a'r newid i'r Cynllun Gostyngiad Treth y Cyngor dan y Diwygiad Lles.

Cafodd y gyllideb ei gosod yn erbyn cefndir setliad ariannol gwael gan Lywodraeth Cymru. Gweithredwyd pecyn arbedion ac effeithlonrwydd heriol er mwyn gosod y gyllideb o fewn yr adnoddau a oedd ar gael.

Monitrowyd a rheolwyd y gyllideb yn agos yn ystod y flwyddyn a chyflwynwyd adroddiadau i'r Cabinet, yn unol â threfnau a gymeradwywyd gan y Cyngor. Yn ystod y flwyddyn ariannol, canfu pwysau gorwario cyllidebol o fewn adain Ffyrdd o Fyw Egniol a Chreadigol y Gwasanaethau Datblygu Cymunedol, mewn perthynas â Pharc Eirias.

Adroddwyd y gorwariant yn gynnar yn y flwyddyn ariannol a disgwyliwyd iddo fod yn £150 mil. Ariannwyd hyn drwy arbedion o fewn cyllideb Rheoli'r Trysorlys.

Rhodddwyd gwybod i'r Aelodau ynglŷn â'r arwyddion cynnar y gallai'r rhwymedigaeth Cynllun Gostyngiad Treth y Cyngor fod yn uwch na'r gost amcangyfrifedig o £9 miliwn. Gorwariant cymedrol o £67 mil (0.74% o'r amcangyfrif) oedd y gwariant gwirioneddol y cynllun. Bu gwell casglu Treth y Cyngor I ariannu'r gorwariant. Hon oedd y flwyddyn gyntaf dan newidiadau'r Diwygiad Lles, a oedd yn trosglwyddo gweithrediad Cynllun Gostyngiad Treth y Cyngor i Awdurdodau Lleol, ac mae gweithrediad llwyddiannus y cynllun yn gosod y gyllideb sylfaenol ar gyfer y blynyddoedd i ddod.

Nododd cyllidebau eraill arbedion yn ystod y flwyddyn, ac roedd arbediad ychwanegol ar Reoli'r Trysorlys oherwydd lefelau llai eto o ddyled, o ganlyniad i danwariant ar y Rhaglen Gyfalaf, gwell llif arian a chyfraddau llog mwy ffafriol ar fenthyca ac arfenthyg.

Cafodd Conwy stormydd garw yn ystod gaeaf 2013/14 a arweiniodd at ddifrod mawr i'r isadeiledd arfordirol. Llwyddodd yr Awdurdod i dderbyn cyllid brys gan Lywodraeth Cymru i wneud gwaith atgyweirio gwerth £3.809 miliwn dros ddwy flynedd ariannol. Er mwyn cwblhau'r pecyn llawn o waith sydd ei angen, darparodd yr Awdurdod gyllid ychwanegol o £840 mil drwy gyfuniad o Falans Cronfa'r Cyngor a'r Gronfa Risg.

Yn ogystal, mae'r Awdurdod wedi llwyddo i ddenu grant cyfalaf a refeniw gwerth £452 mil gan Lywodraeth Cymru mewn perthynas ag isadeiledd twristiaeth.

Mae nifer o brif feysydd gwasanaeth yr Awdurdod wedi mynd drwy newidiadau trawsnewidiol mawr yn ystod y flwyddyn ariannol, ac mae rhai ohonynt yn dal ar y gweill. Rhagwelir y bydd y newidiadau hyn yn arwain at wasanaethau symlach a mwy effeithlon i gyflawni arbedion refeniw sylweddol.

Mae Mantolen yr Awdurdod yn cynnwys nifer o symudiadau o ran cronfeydd wrth gefn a glustnodwyd. Yn ystod 2013/14 sefydlwyd a chynyddwyd nifer o gronfeydd wrth gefn, a defnyddiwyd sawl un. Mae cronfeydd refeniw wrth gefn, o ganlyniad i ddigwyddiadau, wedi caniatáu neilltuo arian ar gyfer amryw o resymau, e.e. gwargedion, neu sefyllfaoedd sy'n arwain at ohirio gwariant. Mae symudiad cronfeydd wrth gefn yn ystod 2013/14 yn adlewyrchu Penderfyniadau'r Cyngor, cofnodion cyfrifo darbodus, datblygiadau gwasanaethau, arian a neilltuwyd ar gyfer ymrwymadau, ac adnoddau i gynorthwyo gwasanaethau i gyflawni arbedion effeithlonrwydd yn y dyfodol.

Balans agoriadol y Gronfa Risg Wrth Gefn ar ddechrau'r flwyddyn ariannol oedd dim. Yn ystod y flwyddyn cyfrannwyd at y Gronfa Risg a defnyddiwyd rhywfaint o'r arian i atgyweirio'r arfordir, gan adael balans ar ddiwedd y flwyddyn o £92,119.

Mae balans cyffredinol Cronfa'r Cyngor yn gronfa wrth gefn gydag arian heb ei neilltuo sy'n cael ei ddefnyddio gan y Cyngor i gwrdd â gofynion llif arian a phan fo digwyddiadau annisgwyl. O ganlyniad i warged o £89 mil ar gasgliad Treth y Cyngor ac arbedion net Gwasanaethau eraill, rhoddwyd cyfraniad o £407 mil i falans Cronfa'r Cyngor a oedd yn gwneud rhywfaint o iawn am y £412 mil a roddwyd i atgyweirio'r arfordir. Yn ogystal, cyfrannwyd at Falans Cronfa'r Cyngor drwy'r Cynllun Ariannu Preifat yn y swm o £1.492 miliwn, yn sgil adolygiad o'r peirianwaith ariannu ar gyfer tâl unedol y Cynllun Ariannu Preifat sy'n daladwy hyd at 2030. O ganlyniad i'r cyfraniadau hyn roedd balans Cronfa'r Cyngor yn £4.466 miliwn ar ddiwedd y flwyddyn. Mae cronfeydd wrth gefn defnyddiadwy eraill wedi eu nodi yn Nodyn 7 y cyfrifon.

Darpariaeth Cyflog Cyfartal y cyfrifon yw £2 filiwn. Ni chefnogir hyn ag arian, mae'n cael ei osod yn erbyn cronfa wrth gefn andefnyddiol negyddol – Cyfrif Cyflog Anghyfartal Ôl-dâl yn unol â chaniatâd Llywodraeth Cymru. Mae'r Cyngor yn gweithio tuag at wneud penderfyniad ar ddechrau 2014/15.

Y Cyfanswm gwariant net gwirioneddol oedd £204.865m, ac mae'n braf nodi bod y Cyngor wedi sicrhau gwariant net cyffredinol a oedd o fewn y gyllideb, er gwaethaf yr amrywiadau arferol o orwario a thanwario mewn gwasanaethau unigol. Dangosir prif elfennau'r gyllideb referniw ar gyfer 2013/14 a sut mae'r rhain yn cymharu â'r ffigurau terfynol gwirioneddol, yn y tabl a ganlyn, yn ogystal â nodiadau i esbonio'r amrywiannau:-

Col 1	Col 2	Col 3	Col 4	Col 5	NODIADAU
GWASANAETH	AMCANGYFRIF GWREIDDOL 2013/14 £'000	SEFYLLFA A GYMERADWYFYD YM MIS CHWEFROR 2014 £'000	FFIGYRAU TERFYNNOL 2013/14 £'000	AMRYWIANT (Col 4-Col 3) 2013/14 £'000	
Sail Adnoddau					
Grant Cefnogi Refeniw	(122,494)	(122,494)	(122,494)	-	
Grant NNDR	(36,466)	(36,466)	(36,466)	-	
Treth y Cyngor	(45,389)	(45,816)	(45,905)	(89)	
Is-Gyfanswm	(204,349)	(204,776)	(204,865)	(89)	1
Gwariant Net					
Gwasanaeth Addysg	76,132	76,218	76,213	(5)	
Cludiant o'r Cartref i'r Ysgol	4,717	4,719	4,718	(1)	2
Gwasanaethau Cymdeithasol	51,778	51,837	51,837	-	
Yr Amgylchedd, Ffyrdd a Chyfleusterau	21,279	21,319	21,295	(24)	
Gwasanaethu Datblygu Cymunedol	7,640	7,879	7,837	(42)	3
Gwasanaethau Rheoleiddio a Thai	5,070	5,072	5,063	(9)	
Theatrau a'r Ganolfan Gynadledda	1,176	1,231	1,270	39	4
Gwasanaethau'r Prif Weithredwr a'r Cyfarwyddwyr Strategol	1,877	1,882	1,859	(23)	
Cynllun Gostyngiad Treth y Cyngor	9,000	9,070	9,067	(3)	5
Gwasanaethau Cefnogi	8,453	8,521	8,518	(3)	
Ardollau	5,812	5,792	5,770	(22)	6
Gweithgaredd Rheoli Trysorlys a chostau a gwasanaethau Corfforaethol eraill	11,756	11,762	11,537	(225)	7
Cyfanswm Gwariant Net	204,690	205,302	204,984	(318)	
Cyfraniad o'r Gronfa Wrth Gefn	114	114	114	-	
Cyfraniad o Falans y Gronfa Cyngor	-	412	412	-	8
Cyfraniad i Falans y Gronfa Cyngor	-	-	(407)	(407)	9
Cyfraniad o Incwm Treth y Cyngor	227	-	-	-	
Cyfanswm Cyfraniadau	341	526	119	(407)	
Cyllideb Refeniw Net	204,349	204,776	204,865		

Nodiadau

- Gwelliant o ran casglu Treth y Cyngor wedi ei ddefnyddio i gyfrannu at Falans y Gronfa Gyngor
 - Roedd alldro Cludiant Ysgol o fewn y gyllideb ar gyfer 2013/14
 - Derbyniwyd incwm ychwanegol ar draws y Gwasanaeth Datblygu Cymunedol, a chyflawnwyd rhai arbedion a gynluniwyd ar gyfer 2014/15 yn gynnar
 - Gorwariodd y Theatrau a'r Ganolfan Gynadledda £39 mil, yn ychwanegol at y gorwariant o £30,500 a ddatganwyd yn sgil llai o gyfraniadau gan sioeau ar ddiwedd y flwyddyn ariannol
 - Roedd alldro Cynllun Gostyngiad Treth y Cyngor ychydig yn fwy na'r amcangyfrif gwreiddiol a wnaethpwyd ym mis Chwefror 2013, ni chafwyd gorwariant sylweddol fel y rhagwelwyd ar y dechrau, ac mae blwyddyn gyntaf y gyllideb hon yn gosod y sylfaen ar gyfer y blynyddoedd i ddod
 - Roedd ffioedd ar gyfer Gwasanaethau Crwner yn llai na'r disgwyl yn dilyn sefydlu Dalgylch Crwner cyfunol newydd
 - Arbedion Rheoli'r Trysorlys yn sgil gwell llif arian a chyfraddau llog ffafriol
 - Mae cyfraniad o Falans y Gronfa Gyngor tuag at atgyweiriadau arfordirol wedi ei gymeradwyo a'i gefnogi gan gyllid Llywodraeth Cymru
 - Tanwariant net ar Wasanaethau a Gwarged Treth y Cyngor yn cyfrannu at Falans y Gronfa Gyngor
- Mae'r cyfraniadau hyn, ynghyd a chyfraniad o gronfa'r Cynllun Ariannu Preifat, yn arwain at falans o £4.466 miliwn yn y Gronfa Gyngor ar 31/3/2014.

5.2 Gwariant Cyfalaf

Y ogystal â gwario arian i ddarparu gwasanaethau o ddydd i ddydd, mae'r Cyngor hefyd yn gwario arian i ddarparu cyfleusterau newydd fel ysgolion, ac isadeiledd priffyrdd a'r arfordir. Roedd cyfanswm y gwariant cyfalaf yn £38.9 miliwn yn 2013/14. Mae'r canlynol yn grynodeb o'r meysydd gwasanaeth a welodd fuddsoddiad cyfalaf yn 2013/14 a sut y cafodd ei ariannu o'i gymharu â chyllideb o £49.492m:-

Gwariant Cyfalaf	2013/14 Gwirioneddol £'000
Gwariant Cyfalaf yn ol Gwasanaeth:	
Addysg	13,291
Yr Amgylchedd, Ffyrdd a Chyfleusterau - Amgylchedd	13,567
Yr Amgylchedd, Ffyrdd a Chyfleusterau - Isadeiledd	4,059
Yr Amgylchedd, Ffyrdd a Chyfleusterau - Cefn Gwlad	203
Yr Amgylchedd, Ffyrdd a Chyfleusterau - Eiddo	232
Datblygu Cymunedol - Arall	1,435
Datblygu Cymunedol - Adfywiad	217
Datblygu Cymunedol - Gwasanaethau Hamdden	849
Datblygu Cymunedol - Llyfrgelloedd	163
Gwasanaeth Cymdeithasol	254
Theatrau a'r Ganolfan Gynadledda	105
Technoleg Gwybodaeth	325
Tai Sector Preifat	1,307
Gwasanaethau Rheoleiddio a Thai	991
Cyllid	1,846
Gwasanaethau Eraill	56
Total Capital Expenditure	38,900

Ariannu Cyfalaf	2013/14 Gwirioneddol £'000
Drwy:	
Benthyca â Chymorth	4,870
Benthyca Darbodus	6,375
Derbyniadau Cyfalaf	1,197
Grantiau Cyfalaf	24,823
Arian Cyfalaf wrth Gefn	1,635
Cyfanswm Ariannu Cyfalaf	38,900

Gellir ariannu'r gwariant Cyfalaf trwy Fenthyca â Chymorth pan fydd costau yn cael eu hariannu trwy'r Grant Cefnogi Refeniw, a Benthyca Darbodus pan fydd y costau yn cael eu hariannu trwy Gwasanaethau.

Ymgwymerwyd â'r prosiectau mawr a ganlyn yn 2013/14:

- Ailddatblygu Glan y Môr ac Amddiffynfeydd Arfordirol Bae Colwyn
- Ailddatblygu Ysgol y Gogarth
- Adfywio Adeiladau Rhestredig
- Caffi a Chanolfan Addysg a Datblygu Cwrt
- Cynllun Menter Etifeddiaeth Tref Bae Colwyn
- Gwelliannau a Grantiau Tai Sector Preifat
- Disodli Goleuadau Stryd sy'n Dirywio
- Ailosod a Gwella Arwynebau ar y Rhwydwaith Ffyrdd Sirol
- Cynlluniau Ailgylchu
- Adfywio Cyffordd Llandudno
- Prosiectau Ein Treftadaeth
- Canolfan Rhagoriaeth Beicio Gogledd Cymru
- Gosodiadau'r Cynllun Rheoli Carbon
- Cynlluniau Lliniaru Llifogydd
- Gwaith Adfer Amddiffynfeydd Arfordirol

Cyfanswm dyled y Cyngor heb ei thalu (ac eithrio deliadau'r trysorlys ar ran Awdurdod Tân Gogledd Cymru) ar 31 Mawrth 2014 oedd £132.7 miliwn (£133.8 miliwn ar 31 Mawrth 2013), sef gostyngiad o £1.1 miliwn mewn benthycia.

Dyma Derfynau'r Gweithgareddau Benthycia yn 2013/14, a bennwyd yn unol â'r Fframwaith Darbodus ar gyfer buddsoddiadau cyfalaf awdurdod lleol, a gyflwynwyd dan Ddeddf Llywodraeth Leol 2003 (y Cod Darbodus) fel a ganlyn:

	£'000
Terfyn Awdurdodedig ar gyfer Dyledion Allanol:	
Benthycia	180,923
Ymrwymadau Tymor Hir eraill	26,005
	206,928
Terfyn Gweithredol ar gyfer Dyledion Allanol:	
Benthycia	170,923
Ymrwymadau Tymor Hir eraill	26,005
	196,928

6. Atebolrwydd Pensiwn – Safon Gyfrifyddu Ryngwladol 19 (IAS19)

Mae'r Cyfrifon, fel y cyflwynir hwy, yn cydymffurfio â gofynion y safon uchod gan eu bod yn dangos yn y cyfrifon refeniw, cost flynyddol gyfredol y ddarpariaeth bensiwn i weithwyr fel y cynghorir gan actwari'r Cyngor. Mae'r Datganiadau hefyd yn cynnwys yn y Fantolen, asesiad yr actwari o gyfran yr Awdurdod o rwymedigaethau'r Gronfa Bensiwn ar 31 Mawrth 2014 a'r gronfa sydd ei hangen i ariannu'r rhwymedigaeth honno.

Rhwymedigaethau'r Gronfa Bensiwn, a nodwyd yn y Fantolen yw cyfanswm y diffyg a ragamcanwyd yn ystod oes ddisgwyliedig y gronfa. Bydd y diffyg hwn yn newid yn flynyddol yn dibynnu ar berfformiad y buddsoddiadau a thybiaethau actwari a wneir o ran y pensiynwyr presennol, pensiynwyr sydd wedi gohirio'u pensiwn a gweithwyr presennol.

Mae'r gronfa'n amodol ar brisant bob tair blynedd, sy'n asesu cyflwr y gronfa bensiwn ar y pryd ac yn argymhell cyfradd briodol o gyfraniadau cyflogwyr i'r gwahanol gyrrff sy'n rhan o'r gronfa er mwyn adfer y gronfa i sefyllfa gytbwys dros gyfnod o amser.

Mae manylion ynglŷn â newidiadau rheolau Cynllun Pensiwn y Llywodraeth Leol, gan gynnwys y newid o fudd-daliadau cyflog terfynol i fudd-daliadau gyrfaf cyfartalog wedi eu hailbrisio o 1 Ebrill 2014 ymlaen, ar gael ar y ddolen ganlynol:

<http://www.lgps.org.uk/lge/core/page.do?pagelid=97977>

Mae Cynllun Pensiwn Llywodraeth Leol yn gynllun statudol, ac fel y cyfryw, dim ond trwy ddeddfwriaeth gellir newid buddion a gronnir trwy'r cynllun.

DATGANIAD O GYFRIFOLDEBAU Y DATGANIAD CYFRIFON

CYFRIFOLDEBAU'R AWDURDOD

Y mae'n ofynnol bod y Cyngor yn:

- Trefnu bod ei faterion ariannol yn cael eu gweinyddu'n gywir, a sicrhau bod gan un o'i swyddogion gyfrifoldeb am weinyddu'r materion hynny. Yng Nghyngor Bwrdeistref Sirol Conwy, y swyddog hwnnw yw'r **Swyddog Adran 151**.
- Rheoli ei fusnes mewn modd sy'n sicrhau defnydd darbodus, effeithlon ac effeithiol o adnoddau ac i ddiogelu ei asedau.
- Cymeradwyo'r Datganiad Cyfrifon. Mae'r Cyngor yn dirprwyo'r cyfrifoldeb hwn i'r Pwyllgor Archwilio.

TYSTYSGRIF YR AWDURDOD

Rwy'n cymeradwyo Datganiad Cyfrifon Cyngor Bwrdeistref Sirol Conwy ar 31 Mawrth 2014.

LLOFNOD:

Y Cynghorydd Sam Rowlands
Cadeirydd y Pwyllgor Archwilio

DYDDIEDIG: 29/09/2014

CYFRIFOLDEBAU'R SWYDDOG ADRAN 151

Fel y Prif Swyddog Cyllid, mae'r Swyddog Adran 151 yn gyfrifol am baratoi Datganiad Cyfrifon y Cyngor sydd, yn ôl gofynion Cod Ymarfer CIPFA/LASAAC ar Gadw Cyfrifon Llywodraeth Leol ym Mhrydain ("Y Cod 2013/14"), yn gorfod cyflwyno barn gywir a theg o sefyllfa ariannol y Cyngor ar y dyddiad cyfrifyddu, ac o incwm a gwariant y Cyngor am y flwyddyn a ddaeth i ben ar 31 Mawrth 2014.

Wrth baratoi'r datganiad cyfrifon hwn, mae'r Swyddog Adran 151 wedi:

- dewis polisiau addas ar gyfer cadw cyfrifon ac wedi'u defnyddio mewn modd cyson;
- gwneud dyfarniadau ac amcangyfrifon a oedd yn rhai rhesymol a gofalus;
- cydymffurfio â'r Cod;
- cadw cofnodion cyfrifyddu cywir sydd yn gyfoes;
- cymryd camau rhesymol i rwystro a chanfod twyll ac unrhyw afreoleidd-dra arall.

TYSTYSGRIF SWYDDOG ADRAN 151

Tystiaf fod y Datganiad Cyfrifon yn rhoi barn cywir a theg o sefyllfa ariannol Cyngor Bwrdeistref Sirol Conwy ar 31 Mawrth 2014, a'i incwm a'i wariant am y flwyddyn a ddaeth i ben bryd hynny.

LLOFNODWYD:

A H Kirkham
Cyfarwyddwr Strategol – Arian ac Effeithlonrwydd
Swyddog Adran 151

DYDDIEDIG: 29/09/2014

ADRODDIAD ARCHWILWYR ANNIBYNNOL I AELODAU CYNGOR BWRDEISTREF SIROL CONWY

Rwyf wedi archwilio datganiadau cyfrifyddu a nodiadau cysylltiedig Cyngor Bwrdeistref Sirol Conwy am y flwyddyn a ddaeth i ben 31 Mawrth 2014 o dan Ddeddf Archwilio Cyhoeddus (Cymru) 2004.

Mae datganiadau cyfrifyddu Cyngor Bwrdeistref Sirol Conwy yn cynnwys y Datganiad Symud Cronfeydd wrth Gefn, y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr, y Fantolen, ac y Datganiad Llif Arian Parod.

Y fframwaith adrodd ariannol a gymhwyswyd wrth eu paratoi yw'r gyfraith berthnasol a'r Cod Ymarfer ar Gyfrifyddu Awdurdodau Lleol yn y Deyrnas Unedig 2013/14 yn seiliedig ar y Safonau Adrodd Ariannol Rhyngwladol (IFRS).

Priod gyfrifoldebau'r swyddog ariannol cyfrifol a'r archwilydd annibynnol

Fel yr esbonnir yn fanylach yn y Datganiad o Gyfrifoldebau ar gyfer y Datganiad Cyfrifon a nodir ar dudalennau 14 i 15, mae'r swyddog ariannol cyfrifol yn gyfrifol am baratoi'r datganiad cyfrifon, sy'n rhoi darlun cywir a theg.

Fy nghyfrifoldeb i yw archwilio'r datganiadau cyfrifyddu a'r nodiadau cysylltiedig yn unol â'r gyfraith berthnasol a'r Safonau Archwilio Rhyngwladol (y DU ac Iwerddon). Mae'r safonau hynny yn ei gwneud yn ofynnol i mi gydymffurfio â Safonau Moesegol y Bwrdd Arferion Archwilio ar gyfer Archwilwyr.

Cwmpas yr archwiliad o'r datganiadau cyfrifyddu

Cynhelir archwiliad er mwyn cael tystiolaeth am y symiau a'r datgeliadau yn y datganiadau cyfrifyddu a'r nodiadau cysylltiedig i roi sicrwydd rhesymol nad oes unrhyw gamddatganiadau perthnasol yn y datganiadau cyfrifyddu na'r nodiadau cysylltiedig, boed hynny drwy dwyll neu wall. Mae hyn yn cynnwys asesu'r canlynol: pa un a yw'r polisiâu cyfrifyddu yn briodol i amgylchiadau Cyngor Bwrdeistref Conwy Sirol a pha un a ydynt wedi'u cymhwyso'n gyson a'u datgelu'n ddigonol; rhesymoldeb amcangyfrifon cyfrifyddu sylweddol a wnaed gan y swyddog ariannol cyfrifol a chyflwyniad cyffredinol y datganiadau cyfrifyddu a'r nodiadau cysylltiedig.

Yn ogystal, darlennaf yr holl wybodaeth ariannol ac anariannol yn y Rhagair Eglurhaol er mwyn nodi anghysondebau perthnasol â'r datganiadau cyfrifyddu a'r nodiadau cysylltiedig archwiliedig. Os dof yn ymwybodol o unrhyw gamddatganiadau neu anghysondebau perthnasol amlwg, ystyriaf y goblygiadau i'm hadroddiad.

Barn ar ddatganiadau cyfrifyddu Cyngor Bwrdeistref Sirol Conwy

Yn fy marn i, mae'r datganiadau cyfrifyddu a'r nodiadau cysylltiedig:

- yn rhoi darlun cywir a theg o sefyllfa ariannol Cyngor Bwrdeistref Sirol Conwy ar 31 Mawrth 2014 a'i incwm a'i wariant am y flwyddyn a ddaeth i ben bryd hynny;
- wedi'u paratoi'n briodol yn unol â'r Côt Ymarfer ar Gyfrifyddu Awdurdodau Lleol yn y Deyrnas Unedig 2013/14.

Barn ar faterion eraill

Yn fy marn i, mae'r wybodaeth a gynhwysir yn y Rhagair Eglurhaol ar gyfer y flwyddyn ariannol y paratowyd y datganiadau cyfrifyddu a'r nodiadau cysylltiedig ar ei chyfer yn gyson â'r datganiadau cyfrifyddu a'r nodiadau cysylltiedig.

Materion y cyflwynaf adroddiad arnynt drwy eithriad

Nid oes gennyf unrhyw beth i gyflwyno adroddiad arno o ran y [Datganiad Llywodraethu Blynyddol] y cyflwynaf adroddiad i chi yn ei gylch os na fydd, yn fy marn i, yn adlewyrchu cydymffurfiaeth â 'Delivering Good Governance in Local Government: Framework' a gyhoeddwyd gan CIPFA/SOLACE ym mis Mehefin 2007, neu os yw'r datganiad yn gamarweiniol neu'n anghyson â gwybodaeth arall yr wyf yn ymwybodol ohoni o'm harchwiliad.

Tystysgrif cwblhau archwiliad

Yr wyf wedi archwilio cyfrifon Cyngor Bwrdeistref Sirol Conwy yn ol y Ddeddf Archwilio Cyhoeddus (Cymru) 2004 a'r Cod Ymarfer Archwilio a gyhoeddwyd gan Archwilydd Cyffredinol Cymru. Nid yw'n bosib i gwblhau'r archwiliad yn ffurfiol na chyhoeddi tystysgrif archwiliad tan fy mod wedi llawn ystyried y materion sydd wedi dod at fy sylw gan etholwyr yr awdurdod lleol. Yr wyf yn fodlon nad yw'r materion yma yn cael effaith materol ar y cyfrifon.

Anthony Barrett
Archwilydd Penodedig
Swyddfa Archwilio Cymru
Bae Caerdydd
Dyddiad: 30 Medi 2014

DATGANIAD CYFRIFON 2013/14

DATGANIAD O EGWYDDORION A PHOLISIÂU CYFRIFO

1. EGWYDDORION CYFFREDINOL

Mae'r Datganiad Cyfrifon yn crynhoi trafodion yr Awdurdod am flwyddyn ariannol 2013/14 a'i sefyllfa ar ddiwedd y flwyddyn ar 31 Mawrth 2014. Mae'n rhaid i'r Awdurdod baratoi Datganiad Cyfrifon blynyddol dan Reoliadau Cyfrifon ac Archwilio (Cymru) 2005, a than y Rheoliadau rhaid eu paratoi'n unol ag arferion cyfrifo priodol. Yr arferion hyn yn bennaf yw'r Cod Ymddygiad ar Gyfrifo Llywodraeth Leol yn y Deyrnas Unedig 2013/14 (y Cod) a Cod Ymarfer Adroddiadau Gwasanaeth 2013/14 (SeRCOP), a gefnogir gan y Safonau Adrodd Ariannol Rhyngwladol (IFRS) a chanllawiau statudol a gyhoeddwyd dan Adran 12 o Ddeddf 2003.

Y confensiwn cyfrifo pennaf a fabwysiadwyd yn y Datganiad Cyfrifon yw cost hanesyddol, wedi ei diwygio trwy ailbriso rhai categorïau penodol o asedau nad ydynt yn gyfredol, ac offerynnau cyllidol.

2. CRYNHOI INCWM A GWARIANT

Rhoddir cyfrif am weithgaredd yn y flwyddyn pryd y digwyddodd, nid yn unig pryd y gwneir neu pryd y derbynnir taliadau arian parod. Yn arbennig:-

- Mae'r referniw o werthu nwyddau'n cael ei gydnabod pan fo'r Awdurdod yn trosglwyddo'r risgiau sylweddol a'r buddiannau perchenogaeth i'r prynwr ac mae'n debygol y bydd buddiannau economaidd neu botensial gwasanaeth sy'n gysylltiedig â'r trafodyn yn llifo i'r Awdurdod.
- Mae referniw o ddarparu gwasanaethau yn cael ei gydnabod pan fo'r Awdurdod yn medru mesur yn ddibynadwy pa ganran o'r trafodyn a gwblhawyd a hithau'n debygol y bydd buddiannau economaidd neu botensial gwasanaeth sy'n gysylltiedig â'r trafodyn yn llifo i'r Awdurdod..
- Mae cyflenwadau'n cael eu cofnodi fel gwariant pan gânt eu defnyddio – pan fo bwllch rhwng dyddiad derbyn cyflenwadau a'u defnyddio, cânt eu cludo fel rhestrau eiddo ar y Fantolen.
- Mae treuliau yng nghyswllt gwasanaethau a dderbyniwyd (gan gynnwys gwasanaethau a ddarparwyd gan weithwyr) yn cael eu cofnodi fel gwariant pan fo'r gwasanaethau'n cael eu derbyn yn hytrach na phan fo taliadau'n cael eu gwneud.
- Mae'r llog a dderbynnir ar fuddsoddiadau ac sy'n cael ei dalu ar fenthyciadau'n cael ei gyfrifo fel incwm a gwariant yn seiliedig ar gyfradd y llog mewn grym i'r offeryn cyllidol perthnasol yn hytrach nag fel llif arian parod sy'n cael ei bennu neu ei sefydlu dan y contract.
- Pan fo incwm a gwariant wedi'i gydnabod ond dim arian parod wedi'i dalu na'i dderbyn, mae dyled neu gredyd i'r swm perthnasol yn cael ei gofnodi ar y Fantolen. Pan fo dyledion heb eu setlo mae balans y ddyled yn cael ei nodi a chodir ar referniw am yr incwm na chaiff, o bosib, ei gasglu.

3. **ARIAN PAROD A CHYWERTHYDD ARIAN**

Mae arian parod yn golygu arian mewn llaw ac adneuon gyda sefydliadau ariannol sy'n ad-daladwy heb gosb ar rybudd o ddim mwy na 24 awr. Mae cywerthydd arian yn fuddsoddiadau sy'n aeddfedu mewn tri mis neu lai o ddyddiad eu caffael ac y gellir eu trosglwyddo'n rhwydd i symiau gwybyddus o arian heb risg sylweddol o newid mewn gwerth.

Yn y Datganiad Llif Arian, dangosir arian parod a chywerthydd arian yn net o orddrafftiau banc sy'n daladwy ar ofyniad ac sy'n ffurfio rhan integrol o reolaeth arian yr Awdurdod.

4. **EITEMAU EITHRIADOL**

Pan fo eitemau incwm a gwariant yn berthnasol, datgelir eu natur a'u maint ar wahân, un ai ar wyneb y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr neu yn y Nodiadau i'r Cyfrifon, gan ddibynnu ar ba mor arwyddocaol yw'r eitemau i bwrpas deall perfformiad ariannol yr Awdurdod.

5. **ADDASIADAU CYN CYFNOD, NEWIDIADAU MEWN POLISIÂU CYFRIFO AC AMCANGYFRIFON A CHAMGYMERIADAU**

Gall Addasiadau cyn cyfnod ddeillio o newid mewn polisiâu cyfrifo neu i gywiro camgymeriad perthnasol. Cyfrifir am newidiadau mewn amcangyfrifon cyfrifo yn rhagolygol, hy eleni ac ym mlynnyddoedd y dyfodol y ceir effaith arnynt gan y newid ac nid ydynt yn achosi addasiad cyfnod blaenorol.

Dim ond pan fo'n ofynnol gan arferion cyfrifo cywir y gwneir newidiadau mewn polisiâu cyfrifo neu pan fo'r newid yn rhoi gwybodaeth fwy dibynadwy neu berthnasol ynghylch effeithiau trafodion, digwyddiadau eraill a'r amodau ar sefyllfa ariannol a pherfformiad ariannol yr Awdurdod. Pan wneir newid, caiff ei ddefnyddio'n ôl-weithredol (oni bai y nodir fel arall) trwy addasu'r balansau agoriadol a symiau cymharol ar gyfer y cyfnod blaenorol fel petai'r polisi newydd wedi ei ddefnyddio erioed.

Mae camgymeriadau a ganfyddir mewn ffigyrau cyn cyfnod yn cael eu cywiro'n ôl weithredol trwy addasu'r balansau agor a symiau cymharol ar gyfer y cyfnod blaenorol.

6. **TALIADAU I REFENIW AM ASEDAU NAD YDYNT YN GYFREDOL**

Rhoddir debyd yn erbyn gwasanaethau, gwasanaethau cefnogol a chyfrifon masnachu yn ôl y symiau a ganlyn i bwrpas cofnodi cost dal asedau sefydlog yn ystod y flwyddyn:-

- Dibrisiant a briodolir i'r asedau a ddefnyddiwyd gan y gwasanaeth perthnasol
- Colledion ailbriso ac amhariad ar asedau a ddefnyddiwyd gan y gwasanaeth lle nad oes enillion cronus yn y Cyfrif Ailbriso Wrth Gefn y mae modd dileu'r colledion yn ei erbyn
- Amorteiddio asedau sefydlog anniriaethol a briodolir i'r gwasanaeth.

Nid oes raid i'r Awdurdod godi'r dreth gyngor i bwrpas cyllido colledion dibrisiant, ailbriso neu amhariad na rhai amorteiddio. Fodd bynnag rhaid iddo wneud cyfraniad blynyddol o refeniw tuag at y gostyngiad yn ei anghenion benthyca

cyffredinol – cyfraniad sy'n cyfateb i swm a gyfrifir ar sail ddarbodus ac a bennir gan yr awdurdod yn unol â chyfarwyddiadau statudol. Felly yn lle colledion dibrisiant, ailbriso ac amhariad ac yn lle amorteiddiadau ceir cyfraniad i Falans Cronfa'r Cyngor trwy drafodyn diwygio i'r Cyfrif Diwygio Cyfalaf yn y Datganiad Symudiadau yn y Cronfeydd wrth Gefn ac yn cyfateb i'r gwahaniaeth rhwng y ddau.

7. **BUDDIANNAU'R GWEITHWYR**

Buddiannau Sy'n Daladwy yn Ystod Cyflogaeth

Y buddiannau tymor byr i'r gweithwyr yw'r rheiny sy'n cael eu talu cyn pen 12 mis i ddiwedd y flwyddyn - buddiannau megis cyflogau wythnosol a misol, gwyliau blynyddol gyda thâl, absenoldeb gwaeledd gyda thâl, taliadau bonws a buddiannau heblaw arian i'r gweithwyr presennol a'r rheiny'n cael eu cydnabod fel treuliau i'r gwasanaethau yn ystod y flwyddyn pryd y rhydd y gweithwyr wasanaeth i'r Awdurdod. Darperir ffigwr cronnus ar gyfer costau hawliadau gwyliau (neu unrhyw fath o absenoldeb, e.e. amser flexi) a enillwyd gan weithwyr a'r rheiny heb eu cymryd cyn diwedd y flwyddyn a hawl ganddynt i'w trosglwyddo i'r flwyddyn ariannol ddilynol. Mae'r ffigwr cronnus yn seiliedig ar y cyfraddau perthnasol i gyflogau wythnosol a misol yn y flwyddyn gyfrifo ddilynol, sef pryd y bydd y cyflogai yn cymryd y budd. Codir y ffigwr cronnus yn erbyn y Swrplws neu Ddiffyg ar y Ddarpariaeth Gwasanaethau, ond wedyn caiff ei wyrddroi trwy'r Datganiad Symudiadau yn y Cronfeydd wrth Gefn fel bod buddiannau gwyliau yn cael eu codi yn erbyn refeniw yn ystod y flwyddyn ariannol y mae'r absenoldeb gwyliau'n digwydd ynddi.

Buddiannau Terfynu

Buddiannau terfynu yw'r symiau sy'n daladwy o ganlyniad i benderfyniad gan yr Awdurdod i ddod â chyflogaeth swyddog i ben cyn y dyddiad ymddeol cyffredin neu benderfyniad swyddog i dderbyn diswyddo gwirfoddol a chodir y rhain ar sail gronfadau pan fo'r Awdurdod yn amlwg wedi ymrwymo i derfynu cyflogaeth swyddog neu grŵp o swyddogion neu i wneud cynnig i annog diswyddo gwirfoddol.

Pan fo buddiannau terfynu'n golygu ategu pensiynau mae darpariaethau statudol yn mynnu ar godi o falans Cronfa'r Cyngor y swm sy'n daladwy gan yr Awdurdod i'r gronfa bensiwn neu i'r pensiynwr yn y flwyddyn, nid y swm a glendir yn ôl y safonau cyfrifeg perthnasol. Yn y Datganiad Symudiadau yn y Cronfeydd wrth Gefn, mae angen clustnodiadau i mewn ac allan o'r Gronfa Bensiwn Wrth Gefn i gael gwared â'r debydau a'r credydau tybiannol ar gyfer buddiannau terfynu wrth ategu pensiynau ac yn eu lle ddarparu debydau am yr arian parod a dalwyd i'r gronfa bensiwn ac i'r pensiynwyr a'r cyfryw symiau'n daladwy ond heb eu talu ar ddiwedd y flwyddyn.

Buddiannau Ôl Gyflogaeth

Mae gweithwyr yr Awdurdod yn aelodau o ddau gynllun pensiwn sydd ar wahân i'w gilydd:

- Cynllun Pensiwn Athrawon, a weinyddir gan Bensiynau Athrawon Capita ar ran yr Adran Addysg (DfE)
- Cynllun Pensiwn Llywodraeth Leol a weinyddir gan Gyngor Gwynedd.
- Cynllun Pensiwn Llywodraeth Leol a weinyddir gan Gyngor Sir y Fflint.

Mae'r cynlluniau'n darparu buddiannau diffiniedig i aelodau (lwmp swm ymddeol a phensiwn), a enillwyd tra oedd gweithwyr yn gweithio i'r Awdurdod.

Fodd bynnag, mae'r trefniadau i gynllun yr athrawon yn golygu na all yr rhwymedigaethau i'r buddiannau hyn gael eu dynodi fel arfer yn benodol i'r Awdurdod. Felly cyfrifir am y cynllun fel petai'n gynllun cyfraniad diffiniedig ac ni chydabyddir unrhyw rwymedigaeth ar gyfer talu buddiannau i'r dyfodol yn y Fantolen. Codir am gyfraniadau y cyflogwr i Bensiynau Athrawon yn y flwyddyn i'r llinell Gwasanaethau Addysg a Plant yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr.

Cynllun Pensiwn Llywodraeth Leol

Cedwir cyfrifon i'r Cynllun Llywodraeth Leol fel cynllun buddiannau diffiniedig:

- Mae'r rhwymedigaethau i Gynlluniau Pensiwn Gwynedd a Sir y Fflint a briodolir i'r Awdurdod yn cael eu cynnwys yn y Fantolen yn ôl dull actiwariol gan ddefnyddio'r dull uned ragamcanedig - h.y. asesiad o'r taliadau a wneir yn y dyfodol yng nghyswllt buddiannau ymddeoliad a enillwyd hyd yma gan y gweithwyr, yn seiliedig ar ragdybiaethau yng nghyswllt cyfraddau marwolaeth, cyfraddau trosiant y gweithwyr ayyb. a hefyd ar ragamcanion yng nghyswllt enillion y gweithwyr presennol.
- Rhoddir disgownt yn erbyn y rhwymedigaethau i lawr i'w gwerth yn ôl prisiau cyfredol, gan ddefnyddio cyfradd ddisgownt o 4.3% (4.5% 2012/13) (yn seiliedig ar raddfa dychweliad awgrymiadol ar fondiau corfforaethol o safon uchel (iBoxx)).
- Mae asedau Cronfa Bensiwn Gwynedd a briodolir i'r Cyngor wedi'u cynnwys yn y Fantolen yn ôl eu gwerth teg:-
 - Stociau a ddyfynnir - pris bid presennol
 - Stociau heb eu dyfynnu - amcangyfrif proffesiynol
 - Stociau uned - cyfartaledd cyfraddau'r bidiau a'r cynigion
 - Eiddo - gwerth ar y farchnad
- Mae'r newid yn y rhwymedigaethau pensiwn net yn cael ei ddadansoddi fesul saith rhan:-
 - Costau gwasanaeth cyfredol - cynnydd yn y rhwymedigaethau oherwydd nifer y blynyddoedd o wasanaeth a enillwyd eleni - wedi ei glustnodi i Ddatganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr y gwasanaethau y mae'r gweithwyr yn gweithio iddynt.
 - Costau gwasanaeth y gorffennol - y cynnydd yn y rhwymedigaethau oherwydd penderfyniadau a wnaed eleni ac effaith y rheiny yn ymwneud â nifer y blynyddoedd o wasanaeth a enillwyd ym mlynnyddoedd y gorffennol - debyd i Swrplws neu Ddiffyg ar Ddarpariaeth Gwasanaethau yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr fel rhan o'r Costau na Ddosberthir.
 - Costau llog - y cynnydd disgwylidig yng ngwerth presennol y rhwymedigaethau yn ystod y flwyddyn wrth i'r rheiny symud blwyddyn yn nes i gael eu talu - debyd i'r llinell Cyllido ac Incwm Buddsoddi a Gwariant yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr.

- Llog ar asedau Pensiwn – dyma'r llog ar asedau sy'n cael eu dal ar ddechrau'r flwyddyn a'r llif arian sy'n digwydd yn ystod y flwyddyn, a gyfrifir gan ddefnyddio'r gyfradd ostyngol ar ddechrau'r flwyddyn.
- Enillion neu golledion ar setliadau a chwtogiadau - o ganlyniad i gamau a gymerir i ryddhau'r Awdurdod o rwymedigaethau neu ddigwyddiadau sy'n gostwng gwasanaeth disgwylidig y dyfodol neu'r buddiannau cronrus i weithwyr – debyd neu gredyd i'r Swrplws neu Ddiffyg ar Ddarpariaeth Gwasanaethau ar y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr fel rhan o'r Costau na Ddosberthir.
- Ail-fesuriadau (asedau) – dyma'r adenillion ar asedau cynlluniau net o dreuliau gweinyddol ac incwm llog. Mae'n disodli elw a cholled actiwaraid ar asedau. Hefyd yn gynwysedig, mae costau o ganlyniad i adolygu clustnodi asedau ar brisiad i bob aelod staff.
- Ail-fesuriadau (rhwymedigaethau) – mae hyn yn gyfuniad o newidiadau mewn demograffig a thybiaethau ariannol a phrofi elw a cholled ar rwymedigaethau.
- Cyfraniadau a dalwyd i Gronfa Bensiwn Gwynedd a Sir y Fflint - arian parod a dalwyd i mewn fel cyfraniadau'r cyflogwr i'r gronfa bensiwn fel setliad o rwymedigaethau; heb ei gyfrif fel traul.

Yng nghyswllt buddiannau ymddeoliad, mae darpariaethau statudol yn ei gwneud yn ofynnol i godi'r swm sy'n daladwy gan yr Awdurdod i'r gronfa bensiwn neu'n uniongyrchol i bensiynwyr yn y flwyddyn ar falans Cronfa'r Cyngor, ac nid y swm a gyfrifwyd yn unol â'r safonau cyfrifeg cysylltiedig. Yn y Datganiad Symudiadau yn y Cronfeydd wrth Gefn, golyga hyn fod cyllid yn mynd i'r Gronfa Bensiwn Wrth Gefn ac o'r Gronfa, er mwyn dileu'r debydau a'r credydau tybiannol ar gyfer buddiannau ymddeoliad a chael yn eu lle ddebydau ar gyfer yr arian parod a dalwyd i'r gronfa bensiwn neu bensiynwyr ac unrhyw symiau o'r fath a oedd yn daladwy ond na thalwyd cyn diwedd y flwyddyn. Mae'r balans negyddol sy'n codi o'r Gronfa Bensiwn Wrth Gefn felly'n mesur yr effaith fuddiol i Gronfa'r Cyngor o'r angen i roi cyfrif am fuddiannau ymddeol ar sail llif arian yn hytrach na buddiannau a enillwyd gan weithwyr.

Buddiannau Dewisol

Yn ogystal mae gan yr Awdurdod rai pwerau i dalu buddiannau ymddeoliad dewisol pan fo gweithwyr yn ymddeol yn gynnar. Mae unrhyw rwymedigaethau y tybir eu bod am godi yn sgil rhoi dyfarniad i unrhyw aelod o'r staff (gan gynnwys athrawon) yn cronni yn ystod blwyddyn y penderfyniad a gwneir cyfrif amdanynt gan ddefnyddio'r un polisïau â'r rheiny a ddefnyddir yng nghyswllt Cynllun Pensiwn Llywodraeth Leol.

8. DIGWYDDIADAU AR ÔL DYDDIAD Y FANTOLEN

Digwyddiadau ar ôl Dyddiad y Fantolen yw'r digwyddiadau hynny, rhai ffafriol ac anffafriol, sy'n digwydd rhwng diwedd y cyfnod adrodd a'r dyddiad pan fo'r Datganiad Cyfrifon wedi ei awdurdodi i'w gyhoeddi. Gellir dynodi dau fath o ddigwyddiad:

- Y rheiny sy'n rhoi tystiolaeth o'r amodau oedd yn bodoli ar ddiwedd y cyfnod adrodd – mae'r Datganiad Cyfrifon yn cael ei addasu i adlewyrchu'r fath ddigwyddiadau.

- Y rheiny sy'n arwydd o amodau a gododd ar ôl y cyfnod adrodd – nid yw'r Datganiad Cyfrifon yn cael ei addasu i adlewyrchu'r fath ddigwyddiadau, ond pan fo categori o ddigwyddiadau yn cael effaith berthnasol, gwneir datgeliad yn y nodiadau ar natur y digwyddiadau a'u heffaith ariannol ddisgwyliedig.

Nid adlewyrchir digwyddiadau sy'n cymryd lle ar ôl dyddiad awdurdodi (29/9/2014 2013/14) i gyhoeddi yn y Datganiad Cyfrifon.

9. OFFERYNNAU ARIANNOL

Rhwymedigaethau ariannol

Mae rhwymedigaeth ariannol yn cael ei chydabod yn y Fantolen pan fo'r Awdurdod yn dod yn barti i ddarpariaethau contract offeryn ariannol a chânt eu mesur, yn y lle cyntaf, yn ôl gwerth teg a chânt eu cludo ar eu cost amorteiddiedig. Mae'r treuliau blynyddol yn y llinell Cyllido ac Incwm Buddsoddiad a Gwariant yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr yng nghyswllt y llog taladwy yn seiliedig ar swm yr rhwymedigaeth a gludir, wedi ei luosogi gan y gyfradd log mewn grym ar y pryd i'r offeryn. Y gyfradd a ddefnyddir yw honno sy'n rhoddi disgownt cysâct ar y taliadau arian parod yn y dyfodol dros oes yr offeryn yn ôl y swm a gafodd ei gydnabod iddo yn y lle cyntaf.

Yn achos y rhan fwyaf o fenthyciadau'r Awdurdod, golyga hyn mai'r swm sydd yn y Fantolen yw'r swm gwreiddiol sydd ar ôl i'w dalu (plws llog cronnus); a'r llog a godwyd ar y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr yw'r swm sy'n daladwy am y flwyddyn yn ôl y cytundeb benthycyca.

Mae'r enillion neu'r colledion wrth ail-brynu neu wrth setlo'r benthyciad yn gynnar yn cael eu rhoddi mewn credyd neu mewn debyd yn y llinell Cyllido ac Incwm Buddsoddiad a Gwariant yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr yn y flwyddyn neu ail-brynu/setlo. Fodd bynnag, pan fo ail-brynu yn digwydd fel rhan o ailstrwythuro'r portffolio benthycyca yng nghyswllt diwygio neu ffeirio'r offerynnau presennol, yna mae'r premiwm neu'r disgownt yn cael ei dynnu neu ei ychwanegu ar gost amorteiddiedig y benthyciad newydd neu'r un diwygiedig a'r cofnod yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr yn cael ei daenu dros oes y benthyciad trwy wneud diwygiad i'r gyfradd log weithredol.

Pan fo premiwm neu ddisgownt wedi ei godi ar y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr, mae rheoliadau yn caniatáu taenu, dros flynyddoedd y dyfodol, unrhyw effaith ar Falans Cronfa'r Cyngor. Polisi'r Awdurdod yw taenu'r enillion neu'r colledion dros weddill tymor y benthyciad yr oedd y premiwm yn cael ei dalu drosto neu pryd yr oedd y disgownt yn cael ei dderbyn pan ad-dalwyd. Mae cysoni symiau a godir ar y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr gyda'r taliad net o Falans Cronfa'r Cyngor yn cael ei reoli trwy drosglwyddo i neu o'r Cyfrif Diwygio Offerynnau Ariannol yn y Datganiad Symudiadau yn y Cronfeydd wrth Gefn.

Asedau Ariannol

Mae dau ddsbarth o asedau ariannol:

- Benthyciadau a symiau sy'n dderbyniadwy - asedau gyda thaliadau sefydlog neu gellir eu pennu, ond nad ydynt yn cael eu dyfynnu mewn marchnad weithredol.
- Asedau ar gael i'w gwerthu – asedau gyda phris y farchnad a ddyfynnwyd a/neu heb daliadau sefydlog neu gellir eu pennu.

Benthyciadau a Symiau sy'n Dderbyniadwy

Cydnabyddir benthyciadau a symiau sy'n dderbyniadwy posib ar y Fantolen pan fo'r Awdurdod yn dod yn rhan o ddarpariaethau cytundebol offeryn ariannol ac ar y cychwyn maent yn cael eu mesur ar werth teg. Wedi hynny cânt eu mesur yn ôl y gost amorteiddiedig. Mae'r credydau blynyddol i'r llinell Cyllido ac Incwm Buddsoddiad a Gwariant yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr ar gyfer llog a dderbynnir yn seiliedig ar swm cludadwy ased wedi ei luosi gan y raddfa log berthnasol i'r offeryn. Yn achos y rhan fwyaf o'r benthyciadau a drefnwyd gan yr Awdurdod, mae hyn yn golygu mai'r swm a gyflwynwyd yn y Fantolen yw'r swm gwreiddiol sydd heb ei glirio ac yn dderbyniadwy (ynghyd â llog sydd wedi cronni) a'r llog a roddwyd mewn credyd yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr yw'r swm a geir yn y flwyddyn yn ôl cytundeb y benthyciad.

Fodd bynnag, mae'r Awdurdod wedi gwneud nifer o fenthyciadau i sefydliadau chwaraeon a gwirfoddol ar raddfeydd is na'r farchnad (benthyciadau meddal). Pan y gwneir benthyciadau meddal, cofnodir colled yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr (wedi ei ddebydu i'r gwasanaeth priodol) ar gyfer gwerth presennol y llog a gollir dros oes yr offeryn, gan arwain at gost amorteiddiedig is na'r prifswm sydd dros ben. Credyd llog i'r llinell Incwm a Gwariant Cyllido a Gwariant yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr ar raddfa effeithiol ychydig yn uwch na'r raddfa a dderbynnir gan sefydliadau gwirfoddol, gyda'r gwahaniaeth yn arwain at gynyddu cost amorteiddiedig y benthyciad yn y Fantolen. Mae darpariaethau statudol yn ei gwneud yn ofynnol i effaith benthyciadau meddal ar Falans Cronfa'r Cyngor yw'r llog sy'n dderbyniadwy ar gyfer y flwyddyn ariannol – rheolir cysoniad y symiau a ddebydir ac a gredydir i'r Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr i'r enilliad net sydd ei angen yn erbyn Balans Cronfa'r Cyngor gan drosglwyddiad i neu o'r Cyfrif Addasu Offerynnau Ariannol yn Datganiad Symudiad yn y Cronfeydd Wrth Gefn.

Pan fo asedau yn cael eu nodi fel rhai sy'n destun amhariad a hynny oherwydd y tebygrwydd, yn seiliedig ar beth a ddigwyddodd yn y gorffennol, na fydd taliadau dyledus dan y contract yn cael eu cyflwyno, yna rhoddir gostyngiad yn erbyn yr ased a chodi am hynny ar y gwasanaeth perthnasol (ar gyfer symiau sy'n dderbyniadwy sy'n benodol i'r gwasanaeth hwnnw) neu ar y llinell Cyllido ac Incwm Buddsoddiad a Gwariant yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr mewn graddfa llog.

Bydd unrhyw enillion neu unrhyw golledion sy'n codi oherwydd dadgydnabod yr ased yn cael eu rhoddi mewn credyd/debyd i'r llinell Cyllido ac Incwm Buddsoddiad a Gwariant yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr.

Asedau Sydd Ar Gael i'w Gwerthu

Cydnabyddir asedau sydd ar gael i'w gwerthu ar y Fantolen pan fo'r Awdurdod yn dod yn rhan o ddarpariaethau cytundebol offeryn ariannol ac ar y cychwyn maent yn cael eu mesur a'u cludo ar werth teg. Pan fo gan ased daliadau sefydlog neu rai y mae modd eu pennu, mae'r credydau blynyddol i'r llinell Cyllido ac Incwm Buddsoddiad a Gwariant yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr ar gyfer llog a dderbynnir yn seiliedig ar gost amorteiddiedig yr ased wedi ei luosi gan y raddfa log berthnasol i'r offeryn. Ble nad oes unrhyw daliadau sefydlog na rhai y mae modd eu pennu, mae incwm (ee difidendau) yn cael ei gredydu i'r Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr pan ddaw'n dderbyniadwy gan yr Awdurdod.

Cedwir yr asedau yn y Fantolen yn ôl eu gwerth teg. Mae'r gwerthoedd yn seiliedig ar yr egwyddorion a ganlyn:

- Offerynnau gyda phrisiau a nodir ar y farchnad - pris y farchnad.
- Offerynnau eraill gyda thaliadau penodol neu rai y mae modd eu pennu – dadansoddiad o'r llif arian ar ôl disgownt.
- Cyfrannau ecwiti heb brisiau wedi eu nodi ar y farchnad - asesiad annibynnol o werth y cwmni.

I gydnabod unrhyw newidiadau yn y gwerth teg, rhoddir cofnod yn y Gronfa Wrth Gefn ar Gael i'w Gwerthu a bydd cydnabyddiaeth i'r enillion/colledion yn y Swrplws neu Ddiffyg ar Ailbrisiant Asedau Ariannol Ar Gael i'w Gwerthu. Y mae eithriad pan fo colledion amhariad yn digwydd - rhoddir y rhain mewn debyd yn y llinell Cyllido ac Incwm Buddsoddiad a Gwariant yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr, ynghyd ag unrhyw golledion/enillion net i'r ased a gronnwyd i'r ased yn y Gronfa Wrth Gefn Ar Gael i'w Gwerthu.

Pan nodir fod asedau yn wynebu amhariad oherwydd y tebygrwydd, yn seiliedig ar ddigwyddiad yn y gorffennol, na fydd y taliadau dyledus dan y contract yn cael eu cyflwyno (taliadau sefydlog neu rai y mae modd eu pennu),neu pan fo gwerth teg yn gostwng o dan y gost, nodir gostyngiad i'r ased a chodir am hynny yn y llinell Cyllido ac Incwm Buddsoddiad yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr. Os oes gan yr ased daliadau sefydlog neu rai y mae modd eu pennu, mesurir y golled amhariad fel y gwahaniaeth rhwng y swm cludadwy a gwerth presennol llif arian diwygiedig y dyfodol gyda disgownt yn seiliedig ar log gweithredol yr ased gwreiddiol. Fel arall, mesurir y golled amhariad fel unrhyw ddiffyg gwerth teg yn erbyn costau caffael yr offeryn (net o unrhyw ad-daliad swm gwreiddiol ac amorteiddiad).

Bydd unrhyw enillion neu golledion sy'n digwydd yn sgil dadgydnabod yr ased yn cael eu gosod mewn credyd/debyd i'r llinell Cyllido ac Incwm Buddsoddiad a Gwariant yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr ynghyd ag unrhyw enillion/colledion cronus a gafodd eu cydnabod cyn hynny yn y Gronfa Wrth Gefn ar Gael i'w Gwerthu.

Os nad oes modd mesur y gwerth teg mewn ffordd ddibynadwy, mae'r offeryn yn cael ei gludo yn ôl cost (llai unrhyw golledion amhariad).

10. TROSI ARIAN TRAMOR

Pan fo'r Awdurdod wedi gwneud trafodion mewn arian tramor, mae'r trafodyn yn cael ei drosi i sterling ar y raddfa gyfnewid sy'n berthnasol ar i diwrnod y gwnaethpwyd y trafodyn. Pan fo symiau mewn arian tramor dros ben ar ddiwedd y flwyddyn ariannol, maent yn cael eu trosi i sterling.

11. GRANTIAU LLYWODRAETH A CHYFRANIADAU ERAILL

P'un a ydynt yn cael eu talu i'r cyfrif, trwy randaliadau neu fel ôl-ddyledion, cydnabyddir grantiau llywodraeth a chyfraniadau a rhoddion trydydd parti fel rhai sy'n ddyledus i'r Awdurdod pan fo sicrwydd rhesymol:

- Y bydd yr Awdurdod yn cydymffurfio â'r amodau sydd ynghlwm â'r taliadau, ac
- Y derbynnir y grantiau neu gyfraniadau.

Nid yw'r symiau a nodwyd fel rhai sy'n ddyledus i'r Cyngor yn cael eu rhoi mewn credyd yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr hyd nes bydd yr amodau sydd ynghlwm wrth y grant neu'r cyfraniad wedi eu bodloni. Mae'r amodau'n nodi

bod rhaid i'r buddiannau economaidd yn y dyfodol neu i'r gwasanaeth posib sydd wedi'i ymgorffori yn yr ased a brynwyd gyda'r arian grant neu gyda'r cyfraniadau gael eu defnyddio gan y derbynnydd fel a nodwyd, neu bydd raid dychwelyd i'r trosglwyddyd y buddiannau economaidd yn y dyfodol neu'r gwasanaeth posib.

Mae'r arian a roddwyd fel grantiau a chyfraniadau lle na chafodd yr amodau eu bodloni yn cael eu cludo ymlaen yn y Fantolen fel credydwyr. Pan fo'r amodau'n cael eu bodloni mae'r grant neu'r cyfraniad yn cael ei roddi mewn credyd yn y llinell gwasanaeth priodol (grantiau referniw a chyfraniadau a briodolwyd) neu Dreth ac Incwm Grant Amhenodol (grantiau referniw heb eu hamgáu a'r holl grantiau cyfalaf) yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr.

Pan fo'r grantiau cyfalaf yn cael eu credydu i'r Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr, maent yn cael eu gwyrddroi allan o Falans y Gronfa Gyffredinol yn y Datganiad Symudiadau mewn Cronfeydd wrth gefn. Pan fo grant heb ei ddefnyddio eto i gyllido gwariant cyfalaf, mae'n cael ei bostio i'r Grantiau Cyfalaf Wrth Gefn – y rhai na chafodd eu defnyddio. Pan fo wedi'i ddefnyddio mae'n cael ei bostio i'r Cyfrif Addasiad Cyfalaf. Mae'r symiau yn y Grantiau Cyfalaf Wrth Gefn na chawsant eu defnyddio yn cael eu trosglwyddo i'r Cyfrif Addasiad Cyfalaf unwaith y cânt eu defnyddio i gyllido gwariant cyfalaf..

12. **ASEDAU ANNIRIAETHOL**

Mae gwariannau ar asedau nad ydynt yn rhai ariannol ac sydd heb ffurf ffisegol ond sy'n cael eu rheoli gan yr Awdurdod oherwydd digwyddiadau yn y gorffennol (e.e. trwyddedau meddalwedd) yn cael eu cyfalafu pan y tybir y bydd buddiannau economaidd yn y dyfodol neu wasanaeth posib yn llifo o'r ased anniriaethol i'r Awdurdod.

Mae asedau a gynhyrchir yn fewnol yn cael eu cyfalafu pan fo modd dangos bod y prosiect yn dechnegol-ymarferol ac y bwriedir ei gwblhau (gydag adnoddau digonol ar gael) ac y bydd yr Awdurdod yn medru cynhyrchu buddiannau economaidd yn y dyfodol neu'n medru darparu gwasanaeth posib trwy werthu'r ased nei ei ddefnyddio. Mae gwariant yn cael ei gyfalafu pan fo modd ei fesur gyda sicrwydd fel un a briodolir i'r ased a phan fo'n cael ei gyfyngu i'r gwariant hwnnw a ddigwyddo yn ystod y cyfnod datblygu (nid oes modd cyfalafu gwariant ymchwil).

Nid yw gwariant ar ddatblygu gwefannau'n cael ei gyfalafu pan fo'r wefan yn cael ei defnyddio'n llwyr neu'n bennaf i hyrwyddo neu i hysbysebu nwyddau'r Awdurdod neu ei wasanaethau.

Ar y cychwyn cyntaf mesurir asedau anniriaethol yn ôl y gost. Nid yw'r symiau'n cael eu hailbrisiu hyd oni fydd modd pennu gwerth yr asedion y mae'r Awdurdod yn eu dal trwy droi at y farchnad weithredol. Yn ymarferol, nid oes yr un o'r asedau anniriaethol y mae'r Awdurdod yn eu dal yn bodloni'r maen prawf hwn ac felly cânt eu cludo yn ôl y gost amorteiddiedig. Mae swm dibrisiannol ased anniriaethol yn cael ei amorteiddio dros ei oes ddefnyddiol i linell(-au) y gwasanaeth perthnasol y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr. Rhoddir prawf amhariad ar ased pryd bynnag y ceir arwydd bod amhariad ar yr ased – mae unrhyw golledion a ganfyddir yn cael eu nodi yn erbyn y llinell(-au) i'r gwasanaeth perthnasol yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr. Bydd unrhyw enillion neu golledion wrth gael gwared ag ased anniriaethol neu wrth roi'r gorau iddo yn cael ei drosglwyddo i'r Llinell Gwariant Gweithredol arall yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr.

Pan fo gwariant ar asedau anniriaethol yn gymwys i'w ystyried fel gwariant cyfalaf i ddibenion statudol, amorteiddio, colledion amhariad neu wrth gael gwared â'r asedion ni chaniateir i enillion a cholledion gael effaith ar Falans Cronfa'r Cyngor. Felly mae'r enillion a'r colledion yn cael eu gwyrddroi allan o Falans Cronfa'r Cyngor yn y Datganiad Symudiadau yn y Cronfeydd wrth Gefn a'u symud i'r Cyfrif Diwygio

Cyfalaf ac (yn achos arian gwerthiant uwch na £10,000) i'r Gronfa Wrth Gefn Derbynion Cyfalaf.

13. **RHESTRAU STOC A CHONTRACTAU TYMOR HIR**

Cynhwysir rhestrau stoc yn y Fantolen yn ôl y gost neu'n ôl y gwerth gwerthu, pa un bynnag o'r ddau sydd isaf. Rhoddir cyfrif am gontractau tymor hir trwy godi ar y Swrplws neu ar y Diffyg ar Ddarpariaeth Gwasanaethau yn seiliedig ar werth y gwaith neu'r gwasanaeth a dderbynnir dan y contract yn ystod y flwyddyn ariannol.

14. **EIDDO BUDDSODDIAD**

Eiddo buddsoddiad yw eiddo a ddefnyddir yn unswydd i ennill rhent a/neu ar gyfer cynnydd cyfalaf. Nid yw'r diffiniad yn cael ei fodloni os yw'r eiddo'n cael ei ddefnyddio mewn unrhyw ffordd i hwyluso darparu gwasanaethau neu i gynhyrchu nwyddau neu pan fo'n cael ei ddal i'w werthu.

Mae eiddo buddsoddiad yn cael ei fesur yn ôl cost yn y lle cyntaf ac wedyn yn ôl gwerth teg, gan ddibynnu am faint y gellid cyfnewid yr ased rhwng partïon gwybodus hyd braich. Nid yw eiddo'n cael ei ddibrisio, yn hytrach caiff ei ailbrisiu'n flynyddol yn ôl amgylchiadau'r farchnad ar ddyddiad y Fantolen (diwedd y flwyddyn). Mae enillion a cholledion adeg ailbrisiu'n cael eu symud i'r llinell Cyllido ac Incwm Buddsoddiad a Gwariant yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr. Yr un driniaeth yn union a roddir i enillion a cholledion wrth gael gwared ohonynt.

Mae rhent a dderbynnir am eiddo buddsoddiad yn cael ei roi mewn credyd yn y llinell Cyllido ac Incwm Buddsoddiad ac yn peri cynnydd ym Malans Cronfa'r Cyngor. Fodd bynnag, ni chaniateir i enillion a cholledion ailbrisiu a gwerthu, dan drefniadau statudol, gael effaith ar Falans Cronfa'r Cyngor. Felly mae'r enillion a'r colledion yn cael eu gwyrddroi allan o Falans Cronfa'r Cyngor yn y Datganiad Symudiadau yn y Cronfeydd wrth Gefn a'u symud i'r Cyfrif Diwygio Cyfalaf ac (yn achos arian gwerthiant uwch na £10,000) i'r Gronfa Wrth Gefn Derbynion Cyfalaf

15. **GWEITHREDIADAU A REOLIR AR Y CYD AC ASED AU A REOLIR AR Y CYD**

Y gweithrediadau a reolir ar y cyd yw'r gwaith hwnnw a wna'r Awdurdod ynghyd â mentrau eraill pan fo defnydd yn cael ei wneud o asedion ac o adnoddau'r mentrwyr yn hytrach na sefydlu endid ar wahân. Mae'r Awdurdod yn cydnabod ar ei Fantolen yr asedau y mae'n eu rheoli a'r rhwymedigaethau a wyneba ac mae'n rhoi fel credyd neu ddebyd, yn ei Ddatganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr, y gwariant hwnnw'r â iddo a'r gyfran o incwm a enilla yn sgil y gwaith.

Asedau a reolir ar y cyd yw eitemau eiddo, offer a chyfarpar sydd yn cael eu cydreoli gan yr Awdurdod a mentrwyr eraill a phan fo'r asedau'n cael eu defnyddio i sicrhau buddiannau i'r mentrwyr. Nid yw'r gydfenter yn galw am sefydlu endid ar wahân. Mae'r Awdurdod yn cadw cyfrif am ei gyfran ei hun yn unig o'r asedau a reolir ar y cyd, am y rhwymedigaethau a'r treuliau'r â iddynt ar ei ran ei hun neu ar y cyd ag eraill yng nghyswllt ei fuddiannau yn y gydfenter a'r incwm a ddaw iddo o'r fenter.

16. **PRYDLES AU**

Mae prydlesau'n cael eu categoreiddio fel prydlesau ariannol pan fo telerau'r brydles yn trosglwyddo, i bob pwrpas, o'r prydleswr i'r prydlesai yr holl risgiau a'r holl fendithion sydd ynghlwm wrth fod yn berchennog yr eiddo, yr offer a'r chyfarpar. Categoreiddir yr holl brydlesau eraill fel Prydlesau Gweithredol.

Pan fo prydles yn cynnwys tir ac adeiladau, mae'r tir a'r adeiladau'n cael eu hystyried ar wahân i bwrpas categorieddio.

Pan fo trefniadau heb statws cyfreithiol prydles, ond er hynny'n trosglwyddo hawl i ddefnyddio ased yn gyfnewid am daliad, yna mae cyfrif amdanynt dan y polisi hwn pan fo cyflawni'r trefniant yn dibynnu ar ddefnyddio asedau penodol.

Yr Awdurdod fel Daliwr Prydles

Prydlesau Ariannol

Mae eiddo, offer a chyfarpar sy'n cael eu dal dan brydlesau ariannol yn cael eu cydnabod ar y Fantolen ar gychwyn y brydles yn ôl gwerth teg a fesurir adeg sefydlu'r brydles (neu yn ôl gwerth presennol y taliadau prydles lleiaf bosib, pa un bynnag o'r ddau sydd isaf). Gyda'r ased a gydnabyddir mae cyfrifoldeb cyfatebol i dalu i'r prydlesydd. Mae costau uniongyrchol cychwynnol yr Awdurdod yn cael eu hychwanegu at y swm y mae'r ased yn ei gludo. Defnyddir y taliadau a wneir adeg gwneud prydles i nodi'r rhwymedigaeth sydd ynghlwm wrth y brydles. Codir am rent dilynol fel treuliau yn y cyfnodau hynny pryd y digwyddant.

Rhennir y taliadau prydles rhwng:-

- Tâl am brynu budd yn yr eiddo, offer a chyfarpar - defnyddir hwn i nodi i lawr beth yw rhwymedigaeth y brydles, a
- Tâl ariannol (mewn debyd yn y llinell Cyllido ac Incwm Buddsoddiad a Gwariant yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr).

Cedwir cyfrif am Eiddo, Offer a Chyfarpar a gydnabyddir dan brydlesau ariannol trwy ddefnyddio'r polisiâu hynny a ddefnyddir yn gyffredin yng nghyswllt asedau o'r fath, yn amodol ar godi am ddibrisiant dros gyfnod y brydles os ydyw'r cyfnod hwnnw'n fyrrach na'r amcangyfrif i oes ddefnyddiol yr ased (pan fo perchnogaeth yr ased ddim yn trosglwyddo i'r Awdurdod ar ddiwedd cyfnod y brydles).

Nid yw'n ofynnol ar i'r Awdurdod godi Treth Gyngor i gynnwys dibrisiant neu ailbrisiant a cholledion amhariad sy'n deillio o asedau a brydleswyd. Yn hytrach, gwneir cyfraniad blynyddol gochelgar o gronfeydd refeniw tuag at y buddsoddiad cyfalaf tybiedig yn unol â gofynion statudol. Felly mae cyfraniad refeniw ym Malans Cronfa'r Cyngor yn cymryd lle dibrisiant ac ailbrisiad a cholledion, trwy addasu trafodyn gyda'r Cyfrif Addasiad Cyfalaf yn y Datganiad Symudiadau yn y Cronfeydd wrth Gefn am y gwahaniaeth rhwng y ddau.

Prydlesau Gweithredol

Mae rhenti a delir dan brydlesau gweithredol yn cael eu codi yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr fel traul i'r gwasanaethau sy'n cael y budd o eiddo, offer a chyfarpar prydles. Codir y taliadau ar sail llinell-syth dros oes y brydles, hyd yn oed os nad yw hyn yn cyd-fynd â'r patrwm taliadau (e.e. mae cyfnod di-rent ar gychwyn y brydles).

Yr Awdurdod fel Prydleswr

Prydlesau Ariannol

Pan fo'r Awdurdod yn rhoi prydles ariannol dros eiddo neu eitem o offer neu gyfarpar, dilëir yr ased perthnasol o'r Fantolen fel gwarediad. Ar gychwyn y brydles, mae swm cludadwy'r ased yn y Fantolen (p'un a yw'n Eiddo, Offer a Chyfarpar neu Ased sy'n Cael ei Dal i'w Gwerthu) yn cael ei ddileu i'r llinell Gwariant Gweithredol

Arall yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr fel rhan o'r enilliad neu golled ar warediad. Mae enilliad, sy'n cynrychioli buddsoddiad net yr Awdurdod yn y brydles, yn cael ei gredu i'r un llinell yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr hefyd fel rhan o'r enilliad neu golled ar warediad (h.y. ei ddebydu yn erbyn gwerth cludadwy'r ased adeg ei waredu), yn cydweddu gydag ased prydles (dyledwr tymor hir) yn y Fantolen.

Dyrennir prydlesau rhent rhwng:

- Taliad am gaffael y budd yn yr eiddo – defnyddir i ysgrifennu i lawr y dyledwr prydles (ynghyd ag unrhyw breimiwm a dderbyniwyd), ac
- Incwm ariannol (credydir i'r llinell Cyllido ac Incwm Buddsoddiad a Gwariant yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr).

Ni chaniateir yn ôl statud i'r enilliad a gredydir i'r Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr ar warediad gynyddu Balans Cronfa'r Cyngor ac mae'n ofynnol iddo gael ei drin fel derbyniad cyfalaf. Pan fo premiwm wedi ei dderbyn, mae hwn yn cael ei bostio allan o Falans Cronfa'r Cyngor i'r Gronfa Derbyniadwyon Cyfalaf Wrth Gefn yn y Datganiad Symudiadau yn y Cronfeydd wrth Gefn. Pan fo'r swm sy'n ddyledus yng nghyswllt yr ased prydles i'w setlo trwy dalu rhenti ym mlynedd ariannol y dyfodol, mae hwn yn cael ei bostio allan o Falans Cronfa'r Cyngor i'r Gronfa Derbyniadwyon Cyfalaf Wrth Gefn Gohiriedig yn y Datganiad Symudiadau yn y Cronfeydd wrth Gefn. Pan dderbynnir rhenti yn y dyfodol, defnyddir yr elfen derbyniad cyfalaf ar gyfer gwaredu'r ased i ysgrifennu i lawr y dyledwr prydles. Ar y pwynt hwn, mae'r derbyniadwyon cyfalaf gohiriedig yn cael eu trosglwyddo i'r Gronfa Derbyniadwyon Cyfalaf Wrth Gefn.

Nid yw gwerth a ddilëir o warediadau'n cael ei godi ar y dreth gyngor, gan y darperir yn llawn ar gyfer cost asedau sefydlog dan drefniadau ar wahân ar gyfer cyllido cyfalaf. Felly mae'r symiau hyn yn cael eu priodoli i'r Cyfrif Addasiad Cyfalaf o Falans Cronfa'r Cyngor yn y Datganiad Symudiadau yn y Cronfeydd wrth Gefn.

Prydlesau Gweithredol

Pan fo'r Awdurdod yn rhoi prydles weithredol dros eiddo neu eitem o eiddo neu gyfarpar, cedwir yr ased yn y Fantolen. Mae Incwm Rhent yn cael ei gredu i'r llinell Gwariant Gweithredol Arall yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr. Gwneir credydau ar sail llinell-syth dros oes y brydles, hyd yn oed os nad yw hyn yn cyd-fynd â'r patrwm taliadau (e.e. telir premiwm ar gychwyn y brydles). Mae costau uniongyrchol cychwynnol yr eir iddynt wrth negodi a threfnu prydles yn cael eu hychwanegu at swm cludadwy'r ased perthnasol a'u codi fel traul dros oes y brydles ar yr un sail ag incwm rhent.

17. GORBENION A GWASANAETHAU CEFNOGOL

Mae costau gorbenion a gwasanaethau cefnogol yn cael eu codi ar y rheiny sy'n cael y budd o'r cyflenwad neu o'r gwasanaeth yn unol ag egwyddorion costio Cod Ymarfer Adroddiadau Gwasanaeth 2013/14 (SeRCOP). Defnyddir yr egwyddor costio amsugno llwyr - cost lawn y gorbenion a gwasanaethau cefnogol yn cael eu rhannu rhwng defnyddwyr yn ôl cyfran y buddiannau a gafwyd, ac eithrio:-

- Craidd Corfforaethol a Democrataidd – costau'n gysylltiedig â statws yr Awdurdod fel sefydliad aml swyddogaethol, democrataidd.
- Costau heb eu Dosbarthu - costau buddiannau disgresiwn a roddir i weithwyr sy'n ymddeol yn gynnar a cholledion amhariad a godir ar yr Asedau sy'n Cael eu Dal i'w Gwerthu.

Diffinnir y ddau gategori hyn yn SeRCOP a chyfrifir amdanynt o dan benawdau ar wahân yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr, fel rhan o Wariant ar Wasanaethau.

Mae sail y dosbarthiad y costau hyn, yn y swm o £7.7m, yn amrywio'n ôl natur y taliad a godir:-

Gwasanaethau Cefnogol	Sail y Taliad a Godir
Cyllid - Cyfrifeg - Cyflogres - Taliadau credydwy - Archwilio - Debydwyr - Arianwyr - Gweinyddu	Amser wedi ei asesu Slipiau cyflog a gynhyrchir Nifer yr anfonebau a delir Diwrnodiau archwilio Nifer yr anfonebau a anfonir Nifer y trafodion y ceir derbynneb amdanynt Amser wedi ei asesu
Cyfreithiol	Amser wedi ei asesu
Adnoddau Dynol	Amser wedi ei asesu a staff a gyflogwyd
Technoleg Gwybodaeth	Dyraniad, Amser wedi ei asesu ac offer a ddefnyddir
AFC - Gwasanaethau Eiddo	Arwynebedd Llawr i lety swyddfa

18. EIDDO, OFFER A CHYFARPAR

Dosberthir asedau sydd â sylwedd ffisegol ac sy'n cael eu dal i'w defnyddio i gynhyrchu neu gyflenwi nwyddau neu wasanaethau, i'w rhentu i eraill, neu i bwrpasau gweinyddol ac y disgwylir iddynt gael eu defnyddio yn ystod mwy nag un flwyddyn ariannol fel Eiddo, Offer a Chyfarpar.

Cydnabyddiaeth

Mae gwariant ar gaffael, creu neu wella Eiddo, Offer a Chyfarpar yn cael ei gyfalafu ar sail gronrus, cyn belled â'i fod yn bosib y bydd y buddiannau economaidd y dyfodol neu botensial gwasanaeth sy'n gysylltiedig â nhw'n llifo i'r Awdurdod ac y gellir mesur cost yr eitem yn ddibynadwy. Mae gwariant sy'n cynnal ond nad yw'n ychwanegu at botensial ased i gyflenwi buddiannau economaidd neu botensial gwasanaeth yn y dyfodol (h.y. trwsio a chynnal a chadw) yn cael ei godi fel traul fel y mae'n digwydd

Mesur

Caiff asedau eu mesur yn y lle cyntaf ar gost, yn cynnwys:-

- Y pris prynu
- Unrhyw gostau a briodolir i ddod ag ased i'r lleoliad a'r cyflwr sy'n angenrheidiol i bwrpas ei weithredu yn y dull a fwriadwyd gan reolwyr
- Amcangyfrif cychwynnol o gostau datgymalu a symud yr eitem ac adfer y safle y mae'r eitem arno.

Nid yw'r Awdurdod yn cyfalafu costau benthyca a geir tra bo asedau'n cael eu hadeiladu.

Tybir bod cost asedau a gaffaelir heblaw drwy bryniant yn gost gwerth teg, ac eithrio pan nad oes sylwedd masnachol i'r caffaeliad (h.y. ni fydd yn arwain at amrywiad yn llif arian yr Awdurdod). Yn yr achos olaf, pan y caffaelir ased drwy gyfnewid, cost y caffaeliad yw swm cario'r ased a roddir i fyny gan yr Awdurdod.

Mae asedau a roddir yn asedau a drosglwyddwyd i'r Cyngor ar werth dim neu ar lai na'r gwerth teg ac i ddechrau mesurir yr asedau a roddir yn ôl eu gwerth teg. Mae'r gwahaniaeth rhwng gwerth teg ac unrhyw ystyriaeth a delir yn cael ei roddi mewn credyd yn y llinell Treth ac Incwm Grant Amhenodol y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr, oni bai bod y rhodd wedi ei rhoi gydag amod. Hyd nes y bydd yr amodau'n cael eu boddhau, bydd yr enilliad yn cael ei ddal yn y Cyfrif Asedau a Roddwyd. Pan fo enillion yn cael eu credydu i'r Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr, maent yn cael eu gwyrddroi allan o Falans Cronfa'r Cyngor i'r Cyfrif Addasiad Cyfalaf yn y Datganiad Symudiadau mewn Cronfeydd wrth Gefn.

Yna mae'r asedau'n cael eu cario i'r Fantolen gan ddefnyddio'r seiliau mesur canlynol:

- Isadeiledd ac asedau cymunedol – cost dibrisiant hanesyddol
- Asedau sy'n cael eu hadeiladu – cost hanesyddol
- Pob ased weithredol arall – gwerth teg, a bennir fel y swm a fyddai'n cael ei dalu am yr ased yn ei ddefnydd presennol (gwerth defnydd presennol – EUV).
- Eiddo buddsoddiad – gwerth y farchnad a heb ei ddibrisio.
- Asedau sy'n cael eu dal i'w gwerthu – gwerth isaf cyn cael eu dosbarthu fel rhai'n cael eu dal i'w gwerthu a gwerth y farchnad, a heb eu dibrisio.
- Asedau Treftadaeth – gwerth y farchnad a heb eu dibrisio.

Pan nad oes tystiolaeth seiliedig ar y farchnad o werth teg oherwydd natur arbenigol ased, defnyddir cost amnewidiol dibrisiedig (DRC) fel amcangyfrif o werth teg.

Pan fo gan asedau nad ydynt yn eiddo oes ddefnyddiol fer neu werth isel (neu'r ddau), defnyddir sail cost hanesyddol dibrisiedig fel procsi ar gyfer gwerth teg.

Mae'r asedau a gynhwysir yn y Fantolen ar werth teg yn cael eu hailbrisio yn ddigon aml i sicrhau nad yw eu swm cario'n sylweddol wahanol i'w gwerth teg ar ddiwedd y flwyddyn, ond o leiaf bob pum mlynedd. Mae cynnydd mewn ailbrisio'n cydweddu â chredydau i'r Gronfa Ailbrisiant Wrth Gefn i gydnabod enillion heb eu gwireddu. Yn eithriadol, gellir credydu enillion i'r Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr pan fônt yn codi o wyrddroad colled a godwyd yn flaenorol i wasanaeth.

Pan ddynodir lleihad mewn gwerth, cyfrifir amdano fel a ganlyn:

- Pan fo balans o enillion ailbrisiant i'r ased yn y Gronfa Ailbrisiant Wrth Gefn, ysgrifennir swm cario'r ased i lawr yn erbyn y balans hwnnw (i fyny at y swm o enillion cronnus)
- Pan nad oes balans yn y Gronfa Ailbrisiant Wrth Gefn neu falans annigonol, ysgrifennir swm cario'r ased i lawr yn erbyn llinell(au) y gwasanaeth perthnasol yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr.

Mae'r Gronfa Ailbrisiant Wrth Gefn yn cynnwys enillion ailbrisiant a gydnabuwyd ers 1 Ebrill 2007 yn unig, dyddiad eu gweithredu'n ffurfiol. Mae'r enillion a gafwyd cyn y dyddiad hwnnw wedi eu hymgorffori yn y Cyfrif Addasiad Cyfalaf.

Amhariad

Mae gwerth asedau'n cael eu hadolygu ar ddiwedd pob blwyddyn am arwydd o amhariad ar werth. Pan fo arwyddion, ac amcangyfrifir bod gwahaniaethau posib yn berthnasol, yna amcangyfrifir swm adferadwy'r ased a, ble bo hwn yn llai na swm cario'r ased, cydnabyddir colled amhariad ar gyfer y diffyg.

Pan ddynodir colledion amhariad, cyfrifir amdanynt fel a ganlyn:

- Pan fo balans o enillion ailbrisiant i'r ased yn y Gronfa Ailbrisiant Wrth Gefn, ysgrifennir swm cario'r ased i lawr yn erbyn y balans hwnnw (i fyny at y swm o enillion cronnus).
- Pan nad oes balans yn y Gronfa Ailbrisiant Wrth Gefn neu falans annigonol, ysgrifennir swm cario'r ased i lawr yn erbyn llinell(au) y gwasanaeth perthnasol yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr.

Pan fo colled amhariad yn cael ei gwyrddroi'n dilyn hyn, credydir y gwyrddroad i'r llinell(au) gwasanaeth perthnasol yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr, i fyny at swm y golled wreiddiol, wedi ei addasu ar gyfer dibrisiant y byddid wedi ei godi pe na fyddai'r golled wedi ei chydabod.

Dibrisiant

Darperir ar gyfer dibrisiant yr holl asedau Eiddo, Offer a Chyfarpar trwy ddyraniad systematig o'u symiau dibrisio dros eu hoes ddefnyddiol. Gwneir eithriad ar gyfer asedau heb oes ddefnyddiol benodadwy gyfyngedig (h.y. tir rhydd-ddaliad a rhai Asedau Cymunedol penodol) ac asedau nad ydynt eto ar gael i'w defnyddio (h.y. asedau sy'n cael eu hadeiladu).

Cyfrifir dibrisiant ar y seiliau canlynol:-

- Anheddau ac adeiladau eraill – dyraniad llinell syth dros oes ddefnyddiol yr eiddo fel yr amcangyfrifir gan y prisiwr: rhwng 1-100 blwyddyn
- Cerbydau, offer, dodrefn a chyfarpar: dros oes ddefnyddiol o rhwng 1 i 15 mlynedd
- Asedau Cymunedol: 1-40 blwyddyn
- Isadeiledd: dyraniad llinell syth dros rhwng 1-40 mlynedd.

Pan fo gan eitem o ased Eiddo, Offer a Chyfarpar gydrannau mawr y mae eu cost yn sylweddol mewn cysylltiad â chost gyfan yr eitem, ac mae ei oes ddefnyddiol amcangyfrifedig yn sylweddol wahanol i oes ddefnyddiol y brif ased, dibrisir y cydrannau ar wahân.

Mae enillion ailbrisiant hefyd yn cael eu dibrisio, gyda swm sy'n cyfateb i'r gwahaniaeth rhwng gwerth presennol dibrisiant a godir ar asedau a'r dibrisiant a fyddai wedi ei godi ar eu cost hanesyddol yn cael ei drosglwyddo bob blwyddyn o'r Gronfa Ailbrisiant Wrth Gefn i'r Cyfrif Addasiad Cyfalaf.

Gwarediadau ac Asedau nad ydynt yn Gyfredol yn Cael eu Dal ar Gyfer Gwerthu

Pan ddaw'n bosib y bydd swm cario ased yn cael ei adennill yn bennaf drwy werthiant yn hytrach na pharhau i'w ddefnyddio, caiff ei ailddosbarthu fel Ased sy'n Cael eu Dal i'w Werthu. Mae'r ased yn cael ei hailbrisio yn union cyn ei hailddosbarthu ac yna ei chario ar yr isaf o'r swm hwn a gwerth teg llai costau gwerthu. Pan fo gostyngiad dilynol i werth teg llai costau gwerthu, mae'r golled yn cael ei phostio i'r llinell Gwariant Gweithredol Arall yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr. Dim ond hyd at swm unrhyw golledion a gydnabuwyd yn flaenorol yn y Swrplws neu Ddiffyg ar Ddarpariaeth Gwasanaethau y cydnabyddir enillion mewn gwerth teg. Ni chodir dibrisiant ar Asedau sy'n Cael eu Dal i'w Gwerthu.

Os nad yw asedau bellach yn cwrdd â'r meini prawf i'w dosbarthu fel Asedau sy'n Cael eu Dal i'w Gwerthu, yna cânt eu hailddosbarthu'n ôl i asedau nad ydynt yn gyfredol a'u prisio ar yr isaf o'u swm cario cyn iddynt gael eu dosbarthu fel rhai'n cael eu dal i'w gwerthu (addasu ar gyfer dibrisiant, amorteiddiad neu ailbrisiadau a fyddai wedi cael eu cydnabod petaent ddim wedi cael eu dosbarthu fel rhai sy'n Cael eu Dal i'w Gwerthu) a'u swm adferadwy ar ddyddiad y penderfyniad i beidio gwerthu.

Nid yw asedau sydd wedi eu gadael neu eu sgrapio yn cael eu hailddosbarthu fel Asedau sy'n Cael eu Dal i'w Gwerthu.

Pan ceir gwared ag ased neu pan gaiff ei datgomiynu, dilëir swm cario'r ased yn y Fantolen (p'un a yw'n Eiddo, Offer a Chyfarpar neu Asedau sy'n Cael eu Dal i'w Gwerthu) i linell Gwariant Gweithredol Arall yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr fel rhan o'r enilliad neu golled ar waredu. Mae symiau a dderbynnir o warediadau (os oes rhai) yn cael eu credydu i'r un llinell yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr hefyd fel rhan o'r enilliad neu golled ar waredu (h.y. wedi ei netio i ffwrdd yn erbyn gwerth cario'r ased adeg cael gwared arno). Mae unrhyw enillion ailbrisiant a gronnwyd i'r ased yn y Gronfa Ailbrisiant Wrth Gefn yn cael eu trosglwyddo i'r Cyfrif Addasiad Cyfalaf.

Mae symiau uwch na £10,000 a dderbynnir ar gyfer eitem a waredwyd yn cael eu categoreiddio fel Derbyniadwyon Cyfalaf. Mae'n ofynnol ar i'r derbyniadwyon cyfalaf gael eu credydu i'r Gronfa Derbyniadwyon Cyfalaf Wrth Gefn, ac yna dim ond ar gyfer buddsoddiad cyfalaf newydd y cânt eu defnyddio neu eu gosod o'r neilltu i leihau angen gwaelodol yr Awdurdod i fenthyca (y gofyniad cyllido cyfalaf). Mae derbyniadwyon yn cael eu meddiannu i'r Gronfa Wrth Gefn o Falans Cronfa'r Cyngor yn y Datganiad Symudiadau mewn Cronfeydd wrth Gefn.

Nid yw gwerth a ddilëir o warediadau'n cael ei godi yn erbyn y Dreth Gyngor, oherwydd darperir yn llawn ar gyfer asedau sefydlog dan drefniadau gwahanol ar gyfer ariannu cyfalaf. Mae symiau'n cael eu meddiannu i'r Cyfrif Addasiad Cyfalaf o Falans Cronfa'r Cyngor yn y Datganiad Symudiadau mewn Cronfeydd wrth Gefn.

19. MENTRAU CYLLID PREIFAT (PFI) A CHONTRACTAU TEBYG

Cytundeb yw contract PFI i dderbyn gwasanaeth, lle mae'r cyfrifoldeb dros sicrhau bod yr Eiddo, Offer a Chyfarpar ar gael sydd eu hangen i ddarparu'r gwasanaeth yn trosglwyddo i'r contractwr PFI. Gan mai'r dybiaeth yw bod y Cyngor yn rheoli'r gwasanaeth sy'n cael ei ddarparu dan ei gynllun PFI ac y bydd perchenogaeth yr Eiddo, Offer a Chyfarpar yn trosglwyddo i'r Cyngor ar ddiwedd y contract, heb ddim

cost ychwanegol, mae'r Cyngor yn dal yr asedau sefydlog a ddefnyddiwyd dan y contract ar y Fantolen.

Yn cydbwysu cydnabyddiaeth wreiddiol yr Eiddo, Offer a Chyfarpar hyn, mae cydnabyddiaeth ynghylch rhwymedigaeth am symiau dyledus i weithredwr y cynllun i dalu am yr asedau. I'r Cynllun PFI Tair Ysgol, ysgrifennwyd yr rhwymedigaeth i lawr gan daliad cychwynnol ymlaen llaw o dal unedol o £9m.

Caiff Eiddo, Offer a Chyfarpar sy'n cael eu cydnabod ar y Fantolen eu hadbriso a'u dibrisio yn yr un modd ag Eiddo, Offer a Chyfarpar ym meddiant y Cyngor.

Caiff y symiau taladwy i'r gweithredwr PFI bob blwyddyn eu dadansoddi i bum elfen:-

- Gwerth teg y gwasanaethau a dderbyniwyd yn ystod y flwyddyn – wedi'i debydu i'r gwasanaeth perthnasol yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr.
- Costau cyllid – codi llog ar yr rhwymedigaeth Mantolen sydd dros ben, wedi ei ddebydu i'r llinell Incwm a Gwariant Cyllido a Buddsoddi yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr.
- Rhent wrth gefn – cynnydd yn y swm i'w dalu am yr eiddo sy'n codi yn ystod y contract, wedi'i ddebydu i'r llinell Incwm a Gwariant Cyllido a Buddsoddi yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr.
- Taliad tuag at y rhwymedigaeth – wedi'i gymhwyso i ddibrisio dyled y Fantolen tuag i'r gweithredwr PFI.
- Costau adnewyddu cylchred oes – yn cael eu cydnabod fel Eiddo, Offer a Chyfarpar ar y Fantolen.

Credydau PFI

Mae grantiau llywodraeth a dderbynnir ar gyfer cynlluniau PFI, uwchlaw lefelau gwariant presennol, yn cael eu cario ymlaen fel cronfa wrth gefn glustnodedig i ariannu gwariant contract i'r dyfodol.

20. DARPARIAETHAU, RHWYMEDIGAETHAU WRTH GEFN AC ASED AU WRTH GEFN

Darpariaethau

Gwneir darpariaethau pan fo digwyddiad wedi cymryd lle sy'n rhoi rhwymedigaeth gyfreithiol neu adeiladol i'r Awdurdod, sydd mae'n debyg angen setliad trwy drosglwyddo buddiannau economaidd neu botensial gwasanaeth, a phan fo modd darparu amcangyfrif dibynadwy o faint y rhwymedigaeth.

Codir darpariaethau fel traul ar y llinell gwasanaeth briodol yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr yn y flwyddyn y daw'r awdurdod yn ymwybodol o'r rhwymedigaeth, a chânt eu mesur yn ôl yr amcangyfrif gorau ar ddyddiad y Fantolen o'r gwariant sydd ei angen i setlo'r rhwymedigaeth, gan gymryd i ystyriaeth y risgiau ac ansicrwydd perthnasol.

Pan fo taliadau'n cael eu cyflwyno yn y diwedd, rhoddir nhw yn erbyn y ddarpariaeth a gludir yn y Fantolen. Mae setliadau amcangyfrifedig yn cael eu hadolygu ar ddiwedd bob blwyddyn ariannol – pryd y bydd hi'n llai na thebygol y bydd angen trosglwyddo buddiannau economaidd (neu wneud setliad llai na'r disgwyl), gwyrddroir y ddarpariaeth a'i rhoddi mewn credyd yn ôl yn y gwasanaeth perthnasol.

Pan fo disgwyl hawlio cyfran neu'r cyfan o'r taliad i setlo'r ddarpariaeth oddi ar barti arall (ee oddi ar hawliad yswiriant), caiff ei gydnabod fel incwm i'r gwasanaeth perthnasol os oes sicrwydd go bendant yn unig y bydd ad-daliad ar gael os yw'r awdurdod yn setlo'r rhwymedigaeth.

Darpariaeth ar gyfer Ôl-gyflog yn Codi'n Sgîl Hawliadau Tâl Anghyfartal

Mae gan yr Awdurdod ddarpariaeth ar gyfer costau setlo hawliadau ôl-gyflog yn codi yn sgîl taliadau rhagfarnol a wnaed cyn i'r Awdurdod ddechrau gweithredu ar ei strategaeth tâl gyfartal. Fodd bynnag, mae trefniadau statudol yn caniatáu cyllido setliadau o Gronfa'r Cyngor yn y flwyddyn pryd y gwneir y taliadau mewn gwirionedd, nid pryd y sefydlir y ddarpariaeth. Felly mae balans i'r ddarpariaeth gyda Chyfrif Ôl-gyflog Tâl Anghyfartal a grëir o symiau a roddwyd mewn credyd ym Malans Cronfa'r Cyngor yn y flwyddyn pryd y gwneir neu y diwygir y ddarpariaeth. Bydd y balans ar y Cyfrif Ôl-gyflog Tâl Anghyfartal yn cael ei roddi mewn debyd yn ôl ym Malans Cronfa'r Cyngor yn y Datganiad Symudiadau yn y Cronfeydd wrth Gefn ym mlynnyddoedd ariannol y dyfodol wrth i'r taliadau gael eu gwneud.

Rhwymedigaethau Wrth Gefn

Mae rhwymedigaeth wrth gefn yn codi pan fo digwyddiad wedi cymryd lle sy'n rhoi rhwymedigaeth bosib i'r Awdurdod, ond ni cheir cadarnhad iddi hyd oni fydd y digwyddiad nad oes modd ei ragweld wedi digwydd yn y dyfodol a hwnnw heb fod yn gyfan gwbl dan reolaeth yr awdurdod. Mae rhwymedigaethau wrth gefn hefyd yn codi mewn amgylchiadau ble byddai darpariaeth yn cael ei gwneud fel arall ond naill ai nid yw'n debygol a bydd angen all-lif o adnoddau neu ni ellir mesur maint y rhwymedigaeth yn ddibynadwy.

Ni chydabyddir rhwymedigaethau wrth gefn yn y Fantolen, ond cânt eu datgelu mewn nodyn i'r cyfrifon.

Asedau Wrth Gefn

Mae ased wrth gefn yn codi pan fo digwyddiad wedi cymryd lle sy'n rhoi ased bosib i'r Awdurdod, ond ni fydd modd cael cadarnhad iddo hyd oni fydd y digwyddiad nad oes modd ei ragweld wedi digwydd yn y dyfodol a hwnnw heb fod yn gyfan gwbl dan reolaeth yr awdurdod.

Ni chydabyddir asedau wrth gefn yn y Fantolen ond cânt eu datgelu mewn nodyn i'r cyfrifon ble mae'n debygol y bydd mewnllif o fuddiannau economaidd neu botensial gwasanaeth.

21. CRONFEYDD WRTH GEFN

Mae'r Awdurdod yn gosod o'r neilltu symiau penodol fel cronfeydd wrth gefn i ddibenion polisi i'r dyfodol neu i ymdrin â materion wrth gefn. Crëir cronfeydd wrth gefn trwy dynnu symiau o Falans Cronfa'r Cyngor yn y Datganiad Symudiadau mewn Cronfeydd wrth Gefn. Pan ceir traul sydd i'w gyllido o gronfa wrth gefn, caiff ei godi ar y gwasanaeth priodol yn y flwyddyn honno yn erbyn y Swrplws neu Ddiffyg ar Ddarpariaeth Gwasanaethau yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr. Yna trosglwyddir y gronfa wrth gefn yn ôl i Falans Cronfa'r Cyngor yn y Datganiad Symudiadau mewn Cronfeydd wrth Gefn fel nad oes taliad net yn erbyn y dreth gyngor ar gyfer y gwariant.

Cedwir rhai cronfeydd wrth gefn penodol er mwyn rheoli'r prosesau cyfrifo ar gyfer asedau nad ydynt yn gyfredol, offerynnau ariannol, buddiannau ymddeoliad a buddiannau gweithwyr ac nid ydynt yn cynrychioli adnoddau y gellir eu defnyddio i'r Awdurdod – eglurir y cronfeydd wrth gefn hyn yn y nodiadau perthnasol.

22. **GWARIANT REFENIW A GYLLIDIR GYDA CHYFALAF DAN STATUD**

Mae gwariant yr aethpwyd iddo yn ystod y flwyddyn y gellir ei gyfalafu dan ddarpariaethau statudol ond yn wariant nad yw'n creu ased anghyfredol wedi ei godi fel gwariant i'r gwasanaeth perthnasol yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr yn y flwyddyn. Pan fo'r Awdurdod wedi penderfynu cwrdd â chost y gwariant hwn o adnoddau cyfalaf presennol neu trwy fenthycu, mae trosglwyddiad yn y Datganiad Symudiadau mewn Cronfeydd wrth Gefn o Falans Cronfa'r Cyngor i'r Cyfrif Addasiad Cyfalaf yna'n gwyrddroi'r symiau a godwyd fel nad oes effaith ar lefel y Dreth Gyngor.

23. **TAW**

Mae'r TAW sy'n daladwy yn cael ei gynnwys fel traul ond i'r graddau nad oes modd ei hawlio oddi ar Gyllid a Thollau EM yn unig. Mae'r TAW derbyniadwy yn cael ei eithrio o incwm.

24. **FFIGYRAU CYMHAROL**

Ble bo'n briodol, dangosir y ffigyrau cymharol mewn datganiadau ariannol, yn unol â'r Cod.

25. **DATGANIAD LLIF ARIAN**

Mae'r Datganiad Llif Arian a nodiadau ategol wedi'u paratoi gan ddefnyddio'r dull anuniongyrchol.

26. **ASEDAU TREFTADAETH**

Mae ased treftadaeth ddiriaethol yn ased ddiriaethol sydd â nodweddion hanesyddol, artistig, gwyddonol, technolegol, geoffisegol neu amgylcheddol, sy'n cael ei dal a'i chynnal yn bennaf er mwyn ei chyfraniad at wybodaeth a diwylliant.

Mae ased treftadaeth anniriaethol yn ased anniriaethol sydd ag arwyddocâd diwylliannol, amgylcheddol neu hanesyddol. Mae enghreifftiau o asedau treftadaeth anniriaethol yn cynnwys recordiad o ddigwyddiadau hanesyddol o bwys.

Fel arfer bydd asedau treftadaeth (heblaw am asedau treftadaeth gweithredol) yn cael eu mesur adeg eu prisiad. Gellir prasio yn ôl unrhyw ddull sy'n briodol a pherthnasol. Nid oes gofynion i brasio gael ei gynnal na'i wirio gan brisywyr allanol, na chwaith isafswm cyfnod rhwng prisiadau. Fodd bynnag, pan fo asedau treftadaeth yn cael eu mesur ar eu prisiad, bydd y swm sy'n cario'n cael ei adolygu yn ddigon aml i sicrhau fod y prisiad yn parhau'n gyfredol.

Ble nad yw'n ymarferol cael prisiad ar gost sy'n gymesur â'r buddiannau i ddefnyddwyr datganiadau ariannol, bydd yr asedau treftadaeth yn cael eu mesur ar gost hanesyddol (llai unrhyw golledion dibrisiant, amorteiddiad ac amhariad cronus).

27. CYFRIF COSTAU'R CYNLLUN YMRWYMIAD LLEIHOU CARBON

Mae gofyn i'r Awdurdod gyfranogi yng Nghynllun Effeithlonrwydd Ynni'r Ymrwymiad Lleihau Carbon (CRC). Mae'r cynllun hwn yn ei gyfnod rhagarweiniol ar hyn o bryd, sydd yn parhau tan 31 Mawrth 2014. Mae gofyn i'r Awdurdod brynu ac ildio lwfansau, sy'n ôl-weithredol ar hyn o bryd, ar sail gollyngiadau h.y. carbon deuocsid a gynhyrchir pan ddefnyddir ynni. Wrth i garbon deuocsid gael ei allyrru (h.y. pan ddefnyddir ynni), fe gydnabyddir atebolrwydd a chost. Bydd yr atebolrwydd yn cael ei glirio drwy ildio lwfansau. Mesurir yr atebolrwydd gyda'r amcangyfrif gorau o'r gwariant sydd ei angen i ateb y rhwymedigaeth, fel arfer am bris cyfredol y farchnad o nifer y lwfansau sydd eu hangen i ateb yr atebolrwydd ar y dyddiad adrodd. Cydnabyddir y gost i'r Awdurdod a'i chofnodi yng nghostau gwasanaethau'r Awdurdod, ac yn cael ei rhannu rhwng gwasanaethau ar sail yr ynni a ddefnyddir. Ar gyfer 2013/14, mae'r Cyngor wedi cronni swm o £165k (£145k 2012/13) ar gyfer lwfansau Ymrwymiad Lleihau Carbon.

<u>Datganiad Symudiadau Arian Wrth Gefn ar gyfer y flwyddyn a ddaeth i ben ar 31 Mawrth 2013</u>	Nodiadau	Balans Cronfa'r Cyngor	Arian wrth gefn a neilltuwyd	Arian wrth gefn cyfat a neilltuwyd	Arian wrth gefn Derbynebion Cyfat	Grantiau Cyfat nas defnyddiwyd	Cyfanswm yr Arian Wrth Gefn y gellir ei ddefnyddio	Arian Wrth Gefn na ellir ei ddefnyddio	Cyfanswm Arian Wrth Gefn yr Awdurdod
		£'000	£'000	£'000	£'000	£'000	£'000	£'000	£'000
Balans ar 31 Mawrth 2012	7,24	3,005	26,098	2,897	4,065	703	36,768	102,373	139,141
Symudiad yn y datganiad yr Arian wrth gefn yn ystod 2012/13									
Arian dros ben neu ddiffyg arian wrth Ddarparu Gwasanaethau Incwm a Gwariant Cynhwysfawr Arall		4,787	-	-	-	-	4,787	-	4,787
Cyfanswm Incwm a Gwariant Cynhwysfawr		4,787	-	-	-	-	4,787	(28,179)	(23,392)
Addasiadau rhwng sail cyfrifo a sail ariannu dan reoliadau	6	(6,101)	-	(1,395)	192	125	(7,179)	7,179	-
Cynydd/(Gostyngiad) Net cyn Trosglwyddo i'r Arian wrth Gefn Penodol		(1,314)	-	(1,395)	192	125	(2,392)	(21,000)	(23,392)
Trosglwyddo i'r(o'r) arian wrth gefn penodol		1,288	(1,310)	22	-	-	-	-	-
Cynydd/(Gostyngiad) yn 2012/13	7	(26)	(1,310)	(1,373)	192	125	(2,392)	(21,000)	(23,392)
Balans ar 31 Mawrth 2013	7,24	2,979	24,788	1,524	4,257	828	34,376	81,373	115,749

<u>Datganiad Symudiadau Arian Wrth Gefn</u> <u>ar gyfer y flwyddyn a ddaeth i ben ar 31</u> <u>Mawrth 2014</u>	Nodiadau	Balans Cronfa'r	Arian wrth gefn	Arian wrth gefn	Arian wrth gefn	Derbynebion	Cyfatat nas	Cyfanswm yr	Arian Wrth ei	Arian Wrth ei	Cyfanswm	Gefn yr
		£'000	£'000	£'000	£'000	£'000	£'000	£'000	£'000	£'000	£'000	£'000
Balans ar 31 Mawrth 2013	7,24	2,979	24,788	1,524	4,257	828	34,376	81,373	115,749			
Symudiad yn y datganiad yr Arian wrth gefn yn ystod 2013/14												
Arian dros ben neu ddiffyg arian wrth		1,972	-	-	-	-	1,972	-	1,972	-	-	1,972
Ddarparu Gwasanaethau												
Incwm a Gwariant Cynhwysfawr Arall		-	-	-	-	-	-	(4,746)	(4,746)			(4,746)
Cyfanswm Incwm a Gwariant Cynhwysfawr		1,972	-	-	-	-	1,972	(4,746)	(4,746)			(2,774)
Addasiadau rhwng sail cyfrifo a sail ariannu	6	893	-	(1,577)	(1,260)	136	(1,808)	1,808	-			
dan reoliadau												
Cynydd/Gostyngiad Net cyn Trosglwyddo i'r Arian wrth Gefn Penodol		2,865	-	(1,577)	(1,260)	136	164	(2,938)	(2,774)			
Trosglwyddo i'r/o'r arian wrth gefn penodol		(1,378)	(49)	1,425	-	-	(2)	3	1			
Cynydd/Gostyngiad yn 2013/14	7	1,487	(49)	(152)	(1,260)	136	162	(2,935)	(2,773)			
Balans ar 31 Mawrth 2014	7,24	4,466	24,739	1,372	2,997	964	34,538	78,438	112,976			

Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr

2012/13		2013/14				
Gwariant Gros £'000	Incwm £'000	Gwariant Net £'000	Nodia dau	Gwariant Gros £'000	Incwm £'000	Gwariant Net £'000
15,350	(12,014)	3,336		15,119	(3,657)	11,462
14,773	(5,279)	9,494		14,581	(5,141)	9,440
26,237	(9,437)	16,800		27,852	(9,313)	18,539
7,479	(3,563)	3,916		8,296	(3,365)	4,931
118,618	(26,091)	92,527		124,865	(25,245)	99,620
16,392	(6,523)	9,869		16,788	(7,950)	8,838
45,448	(42,443)	3,005		45,988	(43,495)	2,493
55,782	(14,060)	41,722		57,255	(12,644)	44,611
6,326	(129)	6,197		5,420	(327)	5,093
776	(1,169)	(393)		746	(1,160)	(414)
307,181	(120,708)	186,473		316,910	(112,297)	204,613
16,817	-	16,817	8	19,148	-	19,148
34,614	(21,827)	12,787	9	37,462	(19,899)	17,563
-	(220,864)	(220,864)	10	-	(243,296)	(243,296)
		(4,787)				(1,972)
		702	24			(65)
		(36)	24			(75)
		666				(140)
		27,513	24			4,885
		28,179				4,745
		23,392				2,773

Y Fantolen

31 Mawrth 2013		Nodiadau	31 Mawrth 2014
£'000			£'000
343,227	Eiddo, Offer a Chyfarpar	11	355,972
194	Asedau Treftadaeth	12	194
17,808	Eiddo Buddsoddi	13	16,428
918	Asedau anghyffwrddadwy	14	938
1,431	Asedau ariannol sydd ar gael i'w gwerthu	15	1,506
1,010	Buddsoddiadau Tymor Hir	15	1,011
1,765	Dyledwyr Tymor Hir	15	1,839
366,353	Asedau Tymor Hir		377,888
9,298	Buddsoddiadau Tymor Byr	15	5,177
1,120	Rhestr Stoc	16	1,073
39,061	Dyledwyr Tymor Byr	18	49,989
12,929	Arian a chywerthydd arian	19	7,042
1,041	Asedau a gedwir i'w gwerthu	20	568
63,449	Asedau Cyfredol		63,849
31,612	Benthyca Tymor Byr	15	35,017
21,635	Credydwyr Tymor Byr	21	21,189
4,067	Darpariaethau	22	4,646
57,314	Rhwymedigaethau Cyfredol		60,852
123,928	Rhwymedigaethau Pensiwn	45	134,681
600	Darpariaethau	22	492
103,578	Benthyca Tymor Hir	15	105,114
27,517	Benthyca Tymor Hir Eraill	15	26,360
1,116	Derbynebion Grantiau Cyfalaf ymlaen llaw	36	1,262
256,739	Rhwymedigaethau Tymor Hir		267,909
115,749	Asedau Net		112,976
34,376	Arian wrth Gefn y gellir ei ddefnyddio	23	34,538
81,373	Arian Wrth Gefn na ellir ei ddefnyddio	24	78,438
115,749	Cyfanswm yr Arian wrth Gefn		112,976

Datganiad ynglŷn â Llif arian

2012/13		Nodiadau	2013/14
£'000			£'000
(4,787)	(Arian dros ben)/diffyg arian wrth Ddarparu Gwasanaethau		(1,972)
16	Addasiadau i (arian dros ben) neu ddiffyg arian net wrth Ddarparu Gwasanaethau ar gyfer Symudiadau di-ariannol	25	(6,173)
(825)	Addasiadau ar gyfer eitemau sy'n cael eu cynnwys yn yr (arian dros ben) neu ddiffyg arian net wrth Ddarparu Gwasanaethau sy'n Weithgareddau Buddsoddi ac Ariannu		1,040
(5,596)	Llif Arian Net o Weithgareddau Gweithredol		(7,105)
12,755	Llif Arian Net o Weithgareddau Buddsoddi	26	15,083
(8,012)	Gweithgareddau Ariannu	27	(2,091)
(853)	(Cynnydd) neu Ostyngiad mewn Arian a chywerthydd arian		5,887
12,076	Arian a chywerthydd arian ar ddechrau'r cyfnod adrodd	19	12,929
12,929	Arian a chywerthydd arian ar ddiwedd y cyfnod adrodd	19	7,042

Nodiadau i'r Cyfrifon

1. Safonau Cyfrifo a Gyhoeddwyd ond Nad Ydynt Eto Wedi'u Mabwysiadu

Mae'r Cod Ymarfer ar gyfer Cadw Cyfrifon Awdurdod Lleol yn y Deyrnas Unedig 2014/15 (y Cod) wedi cyflwyno nifer o newidiadau mewn polisiau cyfrifo a fydd yn ofynnol o 1 Ebrill 2014. Os byddai'r rhain wedi cael eu mabwysiadu ar gyfer y flwyddyn ariannol 2013/14 ni fyddai unrhyw newidiadau perthnasol fel y manylir isod.

Mae nifer o safonau newydd a diwygiedig wedi cael eu cyhoeddi i fynd i'r afael â'r cyfrifo ar gyfer cyfuno, cyfrannu at drefniadau ar y cyd a datgelu cysylltiadau mewn endidau eraill. Mae'r rhain yn cynnwys:

- *IFRS 10 Datganiadau Ariannol Cyfunol* - Mae'r safon hon yn cyflwyno diffiniad newydd o reolaeth, a ddefnyddir i bennu pa endidau sy'n cael eu cyfuno at ddibenion cyfrifon grŵp.
- *IFRS 11 Trefniadau ar y Cyd* - Mae'r safon hon yn mynd i'r afael â'r cyfrifeg ar gyfer 'trefniant ar y cyd', sy'n cael ei ddiffinio fel trefniant cytundebol gyda dau neu fwy o bartïon â rheolaeth ar y cyd. Mae'r rhain yn cael eu categoreiddio fel naill ai menter ar y cyd neu weithrediad ar y cyd. Yn ogystal, ni all atgyfnerthu cymesur gael ei ddefnyddio bellach ar gyfer endidau a reolir ar y cyd. Nid oes gan y Cyngor drefniadau menter ar y cyd perthnasol.
- *IFRS 12 Datgeliadau'n Ymwneud ag Endidau Eraill* - Mae hon yn safon datgeliad cyfunol sydd angen amrywiaeth o ddatgeliadau am ddiddordebau endid mewn is-gwmnïau, trefniadau ar y cyd, cymdeithion ac 'endidau strwythur heb eu cyfuno. Mae gan y Cyngor nifer o drefniadau gydag endidau eraill o dan IFRS 12.
- *IAS 27 Datganiadau Ariannol ar wahân ac IAS 28 Buddsoddiadau mewn Cysylltiadau a Mentrau ar y Cyd* - Mae'r datganiadau hyn wedi'u diwygio i gydymffurfio â'r newidiadau yn IFRS 10, IFRS 11 ac IFRS 12. O ystyried na fyddai unrhyw newidiadau yn y datganiadau ariannol, ac eithrio ar gyfer datgelu, oherwydd y newidiadau i IFRS 10, IFRS 11 ac IFRS 12, nid oes dim effaith chwaith o ganlyniad i newidiadau yn IAS 27 ac IAS 28.
- *IAS 32 Cyflwyno Offerynnau Ariannol* - Mae'r Cod yn cyfeirio at ganllawiau diwygiedig wrth wrthbwyso ased ariannol ac atebolrwydd ariannol. Nodir yr enillion a'r colledion ar wahân ar y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr ac felly nid oes angen unrhyw ddatgeliad pellach.
- *IAS 1 Cyflwyno Datganiadau Ariannol* - Mae'r newidiadau yn egluro gofynion datgelu o ran gwybodaeth gymharol y cyfnod blaenorol. Mae'r Datganiad Cyfrifon yn datgelu'n llwyr wybodaeth gymharol ar gyfer y cyfnod blaenorol, felly, ni fydd y newidiadau hyn yn cael effaith sylweddol ar y Datganiad Cyfrifon.

2. Barn Gritigol mewn Cymhwyso Polisiau Cyfrifo

Wrth ddefnyddio'r polisiau cyfrifo, mae'r Awdurdod wedi gorfod dod i farn bendant ynghylch trafodion cymhleth neu'r rheiny sy'n cynnwys ansicrwydd ynghylch digwyddiadau i'r dyfodol. Y farn gritigol a wnaed yn y Datganiad Cyfrifon yw:

Mae lefel uchel o ansicrwydd ynghylch lefelau cyllido i lywodraeth leol i'r dyfodol. Fodd bynnag, mae'r Awdurdod wedi pennu nad yw'r ansicrwydd hwn eto'n ddigon i roi arwydd y gallai asedau'r Awdurdod ddioddef amhariad o ganlyniad i angen i gau cyfleusterau a lleihau lefelau darpariaeth gwasanaeth.

3. Rhagdybiaethau a wneir am y dyfodol a ffynonellau mawr eraill o ansicrwydd amcangyfrif

Mae'r Datganiad Cyfrifon yn cynnwys ffigurau amcangyfrifedig sydd wedi eu seilio ar ragdybiaethau a wnaed gan yr Awdurdod ynghylch y dyfodol neu sydd fel arall yn ansicr. Gwneir amcangyfrifon gan gymryd i ystyriaeth brofiad hanesyddol, tueddiadau presennol a ffactorau perthnasol eraill. Fodd bynnag, oherwydd na ellir pennu balansau gyda sicrwydd, gallai'r canlyniadau gwirioneddol fod yn sylweddol wahanol i'r rhagdybiaethau ac amcangyfrifon.

Mae'r eitemau ym Mantolen yr Awdurdod ar 31 Mawrth 2014 ble bo risg sylweddol o addasiad perthnasol yn y flwyddyn ariannol sydd i ddod fel a ganlyn:-

Eitem	Ansicrwydd	Effaith os yw'r Canlyniadau Gwirioneddol yn Gwahaniaethu oddi wrth y Rhagdybiaethau
EIDDO, OFFER A CHYFARPAR	Mae asedau'n cael eu dibrisio dros eu hoes ddefnyddiol yn ddibynnol ar ragdybiaethau ynghylch lefel trwsio a chynnal i'r dyfodol a geir yng nghyswllt asedau unigol. Mae'r hinsawdd economaidd presennol yn ei gwneud yn ansicr y bydd y Cyngor yn medru cynnal ei wariant cyfredol ar drwsio a chynnal, gan fwrw amheuaeth ar yr oes ddefnyddiol a ddynodir i'r asedau.	Os yw oes ddefnyddiol ased yn cael ei lleihau, yna mae dibrisio'n cynyddu ac mae swm cario'r ased yn gostwng. Amcangyfrifir y byddai'r tâl dibrisio blynyddol ar gyfer eiddo, offer a chyfarpar cynyddu am bob blwyddyn y byddai rhaid gostwng yr oes ddefnyddiol.
DARPARIAETHAU	Mae'r Cyngor wedi gwneud darpariaeth o £2m ar gyfer setlo hawliadau am ôl gyflog yn deillio o'r fenter Cyflog Cyfartal, wedi ei seilio ar y nifer o hawliadau a dderbynnir a'r swm setlo cyfartalog. Nid yw'n sicr bod yr holl hawliadau ddiys eto wedi eu derbyn gan y Cyngor neu y bydd y cynseiliau a osodwyd gan awdurdodau eraill wrth setlo'r hawliadau'n berthnasol	Byddai cynnydd dros y flwyddyn sydd i ddod o 10% yn naill ai'r cyfanswm o hawliadau neu'r swm setlo cyfartalog ill dau'n cael effaith o ychwanegu £200k i'r ddarpariaeth sydd ei hangen.
RHWYMEDIGAETH PENSIYNAU	Mae'r amcangyfrif o'r rhwymedigaeth net i dalu pensiyonau'n dibynnu ar nifer o farnau cymhleth ynghylch y raddfa ddisgownt a ddefnyddir, y raddfa y rhagwelir y bydd cyflogau'n cynyddu, newidiadau mewn oed ymdeol, graddfeydd marwoldeb, a dychweliadau disgwylledig ar asedau'r Gronfa Bensiwn. Mae cwmni o actwariaid ymgynghorol wedi eu penodi i roi cyngor arbenigol i'r Cyngor ynghlŷn â'r rhagdybiaethau i'w defnyddio.	Mae'r adeniillion ar Asedau'r Gronfa Bensiynau'n parhau i ostwng sy'n cynyddu'r rhwymedigaeth.
ÔL DDYLEDION	Ym Mawrth 2014, roedd gan y Cyngor falans dyledwyr amrywiol o £5m. Awgrymodd adolygiad o falansau sylweddol fod amhariad o ddyledion amheus o £411k yn briodol. Fodd bynnag, yn yr hinsawdd economaidd presennol nid yw'n sicr y byddai'r fath lwfans yn ddigonol.	Petai dyledion amrywiol yn dod yn anoddach i'w casglu yna byddai angen cynyddu'r ddarpariaeth Dyledion Drwg.
OFFERYNNAU ARIANNOL	Mae'r ansicrwydd yn Ardal yr Ewro yn achosi cynnwrf yn y marchnadoedd arian.	Gallai costau benthyca godi. Mae'n bosibl y bydd amharu ar fuddsoddiadau os bydd Offerynnau Ariannol yn agored i ddiffyg talu. Gallai costau godi'n gyffredinol.

Nid yw'r rhestr hon yn cynnwys asedau a rhwymedigaethau sy'n cael eu cario ar werth teg wedi ei seilio ar bris arsylledig diweddar y farchnad.

4. Eitemau perthnasol o Incwm a Threuliau

Nid oedd yna unrhyw eitemau perthasol o incwm neu threuliau yn y flwyddyn ariannol 2013/14.

5. Digwyddiadau ar ôl Dyddiad y Fantolen

Awdurdodwyd y Datganiad Cyfrifon i'w gyhoeddi gan y Prif Swyddog Cyllid ar 29 Medi 2014. Nid yw digwyddiadau a gymerodd le ar ôl y dyddiad hwn yn cael eu hadlewyrchu yn y datganiadau ariannol neu nodiadau. Pan fo digwyddiadau a gymerodd le cyn y dyddiad hwn wedi darparu gwybodaeth ynglŷn ag amodau oedd yn bodoli ar 31 Mawrth 2014, mae'r ffigyrau yn y datganiadau ariannol wedi eu haddasu ym mhob ffordd berthnasol i adlewyrchu effaith y wybodaeth hon.

6. Addasiadau rhwng Sail Gyfrifyddu a Sail Ariannu Dan y Rheoliadau

Mae'r nodyn hwn yn manylu ar yr addasiadau a wneir yn y cyfanswm incwm a gwariant cynhwysfawr a gydnabyddir gan yr Awdurdod yn y flwyddyn yn unol ag aferion cyfrifo cywir i'r adnoddau y manylir amynt gan ddarpariaethau statudol fel eu bod ar gael i'r Awdurdodi gwrdd â gwariant cyfalaf a referniw i'r dyfodol.

	Arian wrth Gefn y gellir ei ddefnyddio					Arian Wrth Gefn na ellir ei ddefnyddio
	Balans Cronfa'r Cyngor	Arian wrth gefn cyfalaf a neilltuyd	Arian wrth gefn Derbynebion Cyfalaf	Grantiau Cyfalaf nas defnyddiwyd	Symudiadau yr Arian Wrth Gefn y gellir ei ddefnyddio	
	£'000	£'000	£'000	£'000	£'000	£'000
2013/14						
Addasiadau sy'n bennaf yn cynnwys y Cyfrif Addasiad Cyfalaf						
Gwrthdroi eitemau a dynnwyd neu a gredydwyd i'r datganiad Incwm a Gwariant Gynhwysfawr						
Costau ar gyfer dibrisiad ac amhariad ar eitemau nad ydynt yn asedau cyfredol	13,792	-	-	-	13,792	(13,792)
Ailbrisio colledion ar Eiddo, Offer a Chyfarpar	4,625	-	-	-	4,625	(4,625)
Colledion ailbrisio ar Asedau sy'n Cael eu Dal ar Werth	10	-	-	-	10	(10)
Symudiad yng ngwerth marchnad Eiddo Buddsoddi	2,227	-	-	-	2,227	(2,227)
amorteiddiad o asedau anghyfyrdadwy	183	-	-	-	183	(183)
Grantiau cyfalaf a chyfraniadau a ddefnyddiwyd	(21,805)	-	-	-	(21,805)	21,805
Gwariant referniw a ariannwyd o gyfalaf dan statud	1,586	-	-	-	1,586	(1,586)
Swm asedau anghyfredol i'w dileu ar ôl cael eu gwaredu neu eu gwerthu fel rhan o enillion/colledion gwaredu ar y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr	2,389	-	-	-	2,389	(2,389)
Costau gweinyddu gwaredu asedau cyn cael derbyn	22	-	-	-	22	(22)
Y gwahaniaeth rhwng gwerth ased ac Atebolwydd prydles	(67)	-	-	-	(67)	67
Cynnwys eitemau na dynnwyd na chredydwyd i'r datganiad Incwm a Gwariant						
Darpariaeth statudol ar gyfer ariannu buddsoddiad cyfalaf	(6,884)	-	-	-	(6,884)	6,884
Gwariant cyfalaf yn erbyn Balans Cronfa'r Cyngor	-	-	-	-	-	-
Addasiadau yn bennaf yn cynnwys y Cyfrif Grantiau nas defnyddiwyd						
Grantiau cyfalaf a chyfraniadau a gredydwyd i'r Datganiad Incwm a Gwariant	(135)	-	-	135	-	-
Gweithredu grantiau i ariannu cyfalaf a drosglwyddwyd i'r Cyfrif Addasu Cyfalaf	-	-	-	-	-	-

2013/14

	Arian wrth Gefn y gellir ei ddefnyddio					Arian Wrth Gefn na ellir ei ddefnyddio
	Balans Cronfa'r Cyngor	Arian wrth gefn cyfalat a neilltuyd	Arian wrth gefn Derbynebion Cyfalat	Grantiau Cyfalat nas defnyddiwyd	Symudiadau yr Arian Wrth Gefn y gellir ei ddefnyddio	
	£'000	£'000	£'000	£'000	£'000	£'000
Addasiadau sy'n bennaf yn cynnwys Arian Wrth Gefn Derbynebion Cyfalat:						
Trosglwyddo eiw o wariant arian parod a gredydwyd fel rhan o'r ennill/colled wrth gael gwared ar y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr	(1,040)	-	1,040	-	-	-
Trosglwyddo Egwyddor Morgais o dderbyniadau cyfalat a ohiriwyd i gronfa wrth gefn derbyniadau cyfalat	-	-	3	-	3	(3)
Egwyddor Rhent Prydles Ariannol	-	-	2	-	2	(2)
Defnyddio Arian wrth Gefn o Dderbynebion Cyfalat i ariannu gwariant cyfalat newydd	-	-	(785)	-	(785)	785
Defnydd o Gronfa Derbyniadau Cyfalat Wrth Gefn i ad-dalu Benthyciad heb Gymorth Cyfraniad o'r Arian Wrth Gefn Derbynebion Cyfalat tuag at gostau gweinyddol cael gwared ar asedau anghyfreddol	-	-	(1,481)	-	(1,481)	1,481
Gwella Rhent Prydles Ariannol	17	-	(39)	-	(22)	22
Ased Prydles Ariannol Atodol	82	-	-	-	82	(82)
	(407)	-	-	-	(407)	407
Addasiadau sy'n bennaf yn cynnwys y Cronfeydd Cyfalat Wrth Gefn:						
Defnyddio'r Gronfa Gyfalat Wrth Gefn i ariannu gwariant cyfalat newydd	-	(1,577)	-	-	(1,577)	1,577
Addasiad yn bennaf yn cynnwys y Cyfrif Addasu Offerynnau Ariannol						
Y gwahaniaeth rhwng costau ariannol o'r datganiad Incwm a Gwariant a'r costau ariannol sy'n daladwy yn ystod y flwyddyn yn unol â gofynion statudol	66	-	-	-	66	(66)
Addasiad sy'n bennaf yn cynnwys yr Arian Wrth Gefn Pensiynau						
Gwyrddroi eitemau sy'n ymwneud â budd-daliadau ymdddeol a dynnwyd neu a gredydwyd i'r Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr (gweler Nodiadau 45)	19,959	-	-	-	19,959	(19,959)
Cyfraniadau pensiwn y cyflogwr a thaliadau uniongyrchol i bensiynwyr sy'n daladwy yn y flwyddyn	(14,092)	-	-	-	(14,092)	14,092
Addasiadau sy'n bennaf yn cynnwys y Cyfrif Absenoldebau						
Y gwahaniaeth rhwng tâl y swyddog o'r datganiad Incwm a Gwariant a'r tâl sy'n daladwy yn ystod y flwyddyn yn unol â gofynion statudol	365	-	-	-	365	(365)
Cyfanswm Addasiadau	893	(1,577)	(1,260)	135	(1,809)	1,809

2012/13 Ffigyrau i'w Cymharu

	Arian wrth Gefn y gellir ei ddefnyddio					Arian Wrth Gefn na ellir ei ddefnyddio	
	Balans Cronfa'r Cyngor	Arian wrth gefn cyfalat a neilltuyd	Arian wrth gefn Derbynion Cyfalat	Grantiau Cyfalat nas defnyddiwyd	Symudiadau yr Arian Wrth Gefn y gellir ei ddefnyddio	Symudiadau mewn Arian	£'000
Addasiadau sy'n bennaf yn cynnwys y Cyfrif Addasiad Cyfalat Gwyrddro eitemau a dynnwyd neu a gredydwyd i'r Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr: Costau ar gyfer dibrisiad ac amhariad ar eitemau nad ydynt yn asedau cyfredol Ailwerthuso colledion Eiddo, Offer a Chyfarpar Colledion ailbriso ar Asedau sy'n Cael au Dal ar Werth Symudiadau yng ngwerth marchnad Eiddo Buddsoddi Amortiddiad o asedau anghyfyrdadwy Grantiau cyfalat a chyfraniadau a ddefnyddiwyd Gwariant referniw a ariannwyd o gyfalaf dan statud Swm asedau anghyfredol i'w dileu ar ol cael eu gwaredu neu eu gwerthu fel rhan o enillion/colledion gwaredu ar y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr Costau gweinyddu gwaredu asedau cyn cael derbynid Y gwahaniaeth rhwng gwerth ased ac Atebolrwydd prydles Cynnwys eitemau na dynnwyd na chredydwyd i'r datganiad Incwm a Gwariant Darpariaeth statudol ar gyfer ariannu buddsoddiad cyfalat Gwariant cyfalat yn erbyn Balans Cronfa'r Cyngor	13,654	-	-	-	13,654	(13,654)	
	2,182	-	-	-	2,182	(2,182)	
	280	-	-	-	280	(280)	
	707	-	-	-	707	(707)	
	154	-	-	-	154	(154)	
	(15,996)	-	-	-	(15,996)	15,996	
	2,395	-	-	-	2,395	(2,395)	
	931	-	-	-	931	(931)	
	16	-	-	-	16	(16)	
	150	-	-	-	150	(150)	
	(8,034)	-	-	-	(8,034)	8,034	
	-	-	-	-	-	-	
	(125)	-	-	125	-	-	
Addasiad yn bennaf yn cynnwys y Cyfrif Grantiau Cyfalat nas defnyddiwyd Grantiau cyfalat a chyfraniadau a gredydwyd i'r Datganiad Incwm a Gwariant							

2012/13 Ffigyrau i'w Cymharu

	Arian wrth Gefn y gellir ei ddefnyddio					Arian Wrth Gefn na ellir ei ddefnyddio
	Balans Cronfa'r Cyngor	Arian wrth gefn cyfalaf a neilltluwyd	Arian wrth gefn Derbynebion Cyfalaf	Grantiau Cyfalaf nas defnyddiwyd	Symudiadau yr Arian Wrth Gefn y gellir ei ddefnyddio	
	£'000	£'000	£'000	£'000	£'000	£'000
Addasiadau sy'n bennaf yn cynnwys Arian Wrth Gefn Derbynebion Cyfalaf:						
Trosglwyddo elw o wariant arian parod a gredydwyd fel rhan o'r ennill/colled wrth gael gwared ar y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr	(825)	-	825	-	-	-
Trosglwyddo Egwyddor Morgais o dderbyniadau cyfalaf a ohiriwyd i gronfa wrth gefn derbyniadau cyfalaf	-	-	3	-	3	(3)
Egwyddor Rhent Prydles Ariannol	-	-	2	-	2	(2)
Defnyddio Arian wrth Gefn o Dderbynebion Cyfalaf i ariannu gwariant cyfalaf newydd	-	-	(602)	-	(602)	602
Cyfraniad o'r Arian Wrth Gefn Derbynebion Cyfalaf tuag at gostau gweinyddol cael gwared ar asedau anghyfredol	25	-	(36)	-	(11)	11
Defnyddio'r Gronfa Wrth Gefn Derbyniadau Cyfalaf i ad-dalu dyled	-	-	-	-	-	-
Gwella Rhent Prydles Ariannol	47	-	-	-	47	(47)
Ased Prydles Ariannol Atodol	(1,167)	-	-	-	(1,167)	1,167
Addasiadau sy'n bennaf yn cynnwys y Cronfeydd Cyfalaf Wrth Gefn:						
Defnyddio'r Gronfa Gyfalaf Wrth Gefn i ariannu gwariant cyfalaf newydd	-	(1,395)	-	-	(1,395)	1,395
Addasiad yn bennaf yn cynnwys y Cyfrif Addasu Offerynnau Ariannol						
Y gwahaniaeth rhwng costau ariannol o'r datganiad Incwm a Gwariant a'r costau ariannol sy'n daladwy yn ystod y flwyddyn yn unol â gofynion statudol	(3)	-	-	-	(3)	3
Addasiad sy'n bennaf yn cynnwys yr Arian Wrth Gefn Pensiynau						
Gwyrdroi eitemau sy'n ymwneud â budd-daliadau ymddol a dynnwyd neu a gredydwyd i'r Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr (gweler Nodiadau 45)	13,824	-	-	-	13,824	(13,824)
Cyfraniadau pensiwn y cyflogwr a thaliadau uniongyrchol i bensiynwyr sy'n daladwy yn y flwyddyn	(13,618)	-	-	-	(13,618)	13,618
Addasiadau sy'n bennaf yn cynnwys y Cyfrif Absenoldebau						
Y gwahaniaeth rhwng tâl y swyddog o'r datganiad Incwm a Gwariant a'r tâl sy'n daladwy yn ystod y flwyddyn yn unol â gofynion statudol	(698)	-	-	-	(698)	698
Cyfanswm Addasiadau	(6,101)	(1,395)	192	125	(7,179)	7,179

7. Trosglwyddiadau i/o Gronfeydd wrth Gefn a Glustnodwyd

Mae'r nodyn hwn yn nodi'r symiau a roddwyd o'r neilltu o falans Cronfa'r Cyngor mewn cronfeydd wrth gefn a glustnodwyd i ddarparu ariannu ar gyfer cynlluniau gwariant i'r dyfodol a'r symiau a bostiwyd wrth gefn a glustnodwyd i gwrdd â gwariant Cronfa'r Cyngor.

	Balans ar 1 Ebrill 2012 £'000	Trosglwyddo allan 2012/13 £'000	Trosglwyddo mewn 2012/13 £'000	Balans ar 31 Mawrth 2013 £'000	Trosglwyddo allan 2013/14 £'000	Trosglwyddo mewn 2013/14 £'000	Balans ar 31 Mawrth 2014 £'000
Cronfa'r Cyngor:							
Balansau a gedwir gan ysgolion o dan gynllun dirprwyo	4,255	(916)	436	3,775	(903)	566	3,438
Arian Wrth Gefn Gwasanaethau:							
Datblygu Cymunedol	641	(148)	303	796	(339)	151	608
Tramffordd – Rhaglen Gynnal	325	-	-	325	-	30	355
Yr Amgylchedd, Ffyrdd a Chyfleusterau	217	(26)	409	600	(126)	214	688
TG / E-Lywodraeth	597	(123)	173	647	(477)	68	238
Adnoddau Dynol	88	(9)	9	88	(4)	22	106
Refeniw a Budd-daliadau	142	-	299	441	-	18	459
Archwilio Mewnol	200	(36)	-	164	(35)	3	132
Gwasanaethau Eraill	432	(128)	235	539	(264)	125	400
Theatrau – Trwsio ac Adnewyddu	222	(222)	-	-	-	-	-
Gwasanaethau Rheoleiddio a Thai	320	(14)	286	592	(115)	120	597
Gwasanaethau Cymdeithasol	2,478	(1,367)	514	1,625	(1,185)	511	951
Gwasanaethau Addysg	996	(229)	101	868	(67)	65	866

	Balans ar 1 Ebrill 2012	Trosglwyddo allan 2012/13	Trosglwyddo mewn 2012/13	Balans ar 31 Mawrth 2013	Trosglwyddo allan 2013/14	Trosglwyddo mewn 2013/14	Balans ar 31 Mawrth 2014
	£'000	£'000	£'000	£'000	£'000	£'000	£'000
Corfforaethol Arian Wrth Gefn:							
Cronfa Wrth Gefn Risg Sy'n Cael ei Arwain yn ôl y Galw	205	(439)	234	-	(429)	521	92
Gwerthuso Swyddi Statws Sengl	260	(260)	-	-	(848)	848	-
Arian Wrth Gefn Yswiriant	1,206	(558)	243	891	(226)	462	1,127
Cefnogaeth Cyllideb Refeniw 2012/13	423	(423)	-	-	-	-	-
Cefnogaeth Cyllideb Refeniw 2013/14	-	-	125	125	(125)	-	-
Cefnogaeth Cyllideb Refeniw 2014/15	-	-	-	-	-	4,029	4,029
Diswyddo ac Ymddeol	556	(170)	156	542	(365)	127	304
Arian Wrth Gefn Gwario i Arbed	407	(69)	-	338	(246)	-	92
Tâl Unedol PFI	10,431	(4)	145	10,572	(2,123)	120	8,569
Cronfa Trawsffurfio Rhanbarthol	73	(49)	-	24	(4)	-	20
Prosiectau Cymunedol	294	(79)	20	235	(122)	6	119
Cronfa Prentisiaethau	-	-	100	100	-	52	152
Arall	369	(174)	362	557	(308)	465	714
Arian Grantiau wrth gefn a neilltuwyd	961	(635)	618	944	(564)	303	683
Cyfanswm yr Arian wrth Gefn a neilltuwyd	26,098	(6,078)	4,768	24,788	(8,875)	8,826	24,739
Cyfanswm yr Arian Cyfalaf Wrth Gefn	2,897	(3,874)	2,501	1,524	(4,151)	3,999	1,372

8. Gwariant Gweithredol Arall

2012/13 £000		2013/14 £000
10,615	Praesept Heddlu	11,020
1,539	Praeseptau Cynghorau Cymuned	1,690
5,207	Ardoll yr Awdurdod Tan	5,199
366	Ardollau Eraill	364
106	Enillon/ colledion ar warediad asedau nad ydynt yn gyfredol	1,349
(1,016)	Addasiadau Prydles Ariannol	(474)
16,817	Cyfanswm	19,148

9. Incwm a Gwariant Ariannu a Buddsoddi

2012/13 £000		2013/14 £000
8,277	Llog Taladwy a thaliadau tebyg	8,432
17,827	Cost llog pensiynau	19,735
(15,511)	Dychweliad disgwylidig ar asedau pensiwn	(14,246)
(380)	Llog derbyniadwy ac incwm tebyg	(268)
289	Incwm a gwariant yng nghyswllt eiddo buddsoddiad a newidiadau yn eu gwerth teg	1,726
2,285	Gweithrediadau Masnachu	2,184
12,787	Cyfanswm	17,563

10. Incwm Treth a Grantiau Amhenodol

2012/13 £000		2013/14 £000
(56,005)	Incwm y Dreth Gyngor	(58,615)
(30,640)	Trethi annomestig	(36,466)
(118,098)	Grantiau'r llywodraeth heb eu clustnodi	(126,275)
(16,121)	Grantiau a chyfraniadau cyfalaf	(21,940)
(220,864)	Cyfanswm	(243,296)

11. Eiddo, Offer a Chyfarpar

Symudiadau ar Falansau

Symudiadau yn 2013/14:	Tiroedd ac Adeiladau £'000	Cerbydau, Peiriannau, Dodrefn ac Offer £'000	Asedau Isadeiledd £'000	Asedau Cymunedol £'000	Asedau Dros Ben £'000	Asedau'n cael eu Hadeiladu £'000	Cyfanswm Offer a Chyfarpar £'000	Asedau PFI wedi eu cynnwys gydag Eiddo, Offer a Chyfarpar £'000
Cost neu Brisiad								
Ar 1 Ebrill 2013	272,011	40,137	106,108	5,826	-	10,542	434,624	51,567
Ychwanegiadau	13,288	3,404	14,489	96	-	467	31,744	356
Cynnydd/ (Gostyngiad) ailbrisiad wedi'i gydnabod yn y Gronfa Wrth Gefn Ailbrisiad	65	-	-	-	-	-	65	(119)
Cynnydd/ (Gostyngiad) ailbrisiad wedi'i gydnabod yn y Gwarged/ Diffyg ar y Ddarpariaeth o Wasanaethau	(4,625)	-	-	-	-	-	(4,625)	(237)
Dadgydnabyddiaeth - Gwaredu	(362)	(561)	-	-	-	-	(923)	-
Trosglwyddiadau o Asedau dan Adeiladu	8,907	27	1,156	22	-	(10,112)	-	-
Asedau wedi eu hail-gatgoreiddio (!)/o eu Cadw i'w Gwerthu	(237)	-	-	-	-	-	(237)	-
Symudiadau Eraill mewn Cost neu Brisiad	(300)	236	-	-	-	-	(64)	-
Ar 31 Mawrth 2014	288,747	43,243	121,753	5,944	-	897	460,584	51,567
Dibrisiad a Nam a Gronnwyd								
Ar 1 Ebrill 2013	(19,716)	(26,571)	(42,579)	(2,531)	-	-	(91,397)	(8,533)
Ffi Dibrisiad	(5,403)	(3,338)	(4,678)	(374)	-	-	(13,793)	(975)
Dibrisiad wedi'i Ysgrifennu Allan i'r Gronfa Wrth Gefn Ailbrisiad	3	-	-	-	-	-	3	-
Colledion Nam/ (Gwrthdroadau) a gydnabuwyd yn y Gwarged/ Diffyg ar y Ddarpariaeth o Wasanaethau	-	-	-	-	-	-	-	-
Dadgydnabod - gwaredu	17	559	-	-	-	-	576	-
Ar 31 Mawrth 2014	(25,099)	(29,350)	(47,257)	(2,905)	-	-	(104,611)	(9,508)
Gwerth Llyfr Net								
ar 31 Mawrth 2014	263,648	13,893	74,496	3,039	-	897	355,973	42,059
ar 31 Mawrth 2013	252,295	13,566	63,529	3,295	-	10,542	343,227	43,034

Symudiadau yn 2012/13:	Tiroedd ac Adeiladau £'000	Cerbydau, Peiriannau, Dodrefn ac Offer £'000	Asedau Isadeiledd £'000	Asedau Cymunedol £'000	Asedau Dros Ben £'000	Asedau'n cael eu Hadeiladu £'000	Cyfanswm Eiddo, Offer a Chyfarpar £'000	Asedau PFI wedi eu cynnwys gydag Eiddo, Offer a Chyfarpar £'000
Cost neu Brisriad								
Ar 1 Ebrill 2012	271,615	38,437	97,283	5,651	40	2,942	415,968	51,567
Ychwanegiadau	3,330	2,733	8,825	175	-	8,622	23,685	297
Cynnydd/ (Gostyngiad) ailbrisriad wedi'i gydnabod yn y Gronfa Wrth Gefn Ailbrisriad	(646)	-	-	-	-	-	(646)	(99)
Cynnydd/ (Gostyngiad) ailbrisriad wedi'i gydnabod yn y Gwarged/ Diffyg ar y Ddarpariaeth o Wasanaethau	(2,182)	-	-	-	-	-	-	(198)
Dadgydnabyddiaeth - Gwaredu	(244)	(1,575)	-	-	-	-	(2,182)	-
Trosglwyddiadau o Asedau dan Adeiladu	693	170	-	-	-	(1,022)	(1,819)	-
Asedau wedi eu Hail-gatgoreiddio (i)/o eu Cadw i'w Gwerthu	(467)	-	-	-	(40)	-	(507)	-
Symudiadau Eraill mewn Cost neu Brisriad	(88)	372	-	-	-	-	284	-
Ar 31 Mawrth 2013	272,011	40,137	106,108	5,826	-	10,542	434,624	51,567
Dibrisriad a Nam a Gronnwyd								
Ar 1 Ebrill 2012	(14,566)	(24,815)	(37,908)	(2,149)	-	-	(79,438)	(7,559)
Ffi Dibrisriad	(5,339)	(3,261)	(4,671)	(382)	-	-	(13,653)	(974)
Dibrisriad wedi'i Ysgrifennu Allan i'r Gronfa Wrth Gefn Ailbrisriad	-	-	-	-	-	-	-	-
Colledion Nam/ (Gwrthdroadau) a gydnabuwyd yn y Gwarged/ Diffyg ar y Ddarpariaeth o Wasanaethau	-	-	-	-	-	-	-	-
Dadgydnabod - gwaredu	189	1,505	-	-	-	-	1,694	-
Ar 31 Mawrth 2013	(19,716)	(26,571)	(42,579)	(2,531)	-	-	(91,397)	(8,533)
Gwerth Llyfr Net								
ar 31 Mawrth 2013	252,295	13,566	63,529	3,295	-	10,542	343,227	43,034
ar 31 Mawrth 2012	257,049	13,622	59,375	3,502	40	2,942	336,530	44,008

Ymrwymadau Cyfalaf

Ar 31 Mawrth 2014, gwnaeth yr Awdurdod nifer o contractau ar gyfer adeiladu neu wella Eiddo, Offer a Chyfarpar yn 2014/15 a blynyddoedd i ddod wedi eu cyllidebu ar gost o £7.176m. Roedd ymrwymadau tebyg hyd at 31 Mawrth 2013 yn £17.9m. Y prif ymrwymadau yw:

Cynllun Rhaglen Gyfalaf Confa'r Cyngor	Cost wedi'i Contractio i'r Dyfodol £'000
Ailddatblygu Ysgol y Gogarth	2,163
Uwchraddio Golau - Cynllun Rheoli Carbon	79
Uwchraddio Cyfleusterau Cyhoeddus	118
Ardal Adnewyddu Bae Colwyn - Uchafu Cynllun ECO	360
Gwaith Atgyweirio Arfordirol Brys	1,423
Glan-y-Môr Bae Colwyn - Cam 1b Amddiffynfeydd Arfordirol	144
Glan-y-Môr Bae Colwyn - Cam 1b Adeiladu Promenâd	2,380
Twynel Conwy – Diogelwch Tân Goddefol	141
Gwaith Lliniaru Llifogydd Cae Person, Llanrwst	368
Total	7,176

Ailbrisiadau

Mae'r Awdurdod yn cynnal ymarferiad ailbrisio bob 5 mlynedd o'r holl Eiddo, Offer a Chyfarpar sydd angen ei fesur yn ôl gwerth teg. Cafodd prisiau tir ac adeiladau ei gynnal yn fewnol gan Bleddyn Evans B.Sc(Anrhydedd), DipSurv, MRICS Prisiwr y Sir a Rheolwr Asedau, yn unol â methodolegau a seiliau amcangyfrif a amlinellir yn safonau proffesiynol Sefydliad Brenhinol yr Arolygwyr Siartredig. Mae cerbydau, offer, dodrefn a chyfarpar yn cael eu cario ar gost hanesyddol. Caiff Asedau a Gedwir ar Werth ac Eiddo Buddsoddi eu hailbrisio bob blwyddyn.

Nodyn Datgelu ynglŷn ag Ysgolion

Mae pob ysgol a ariannir gan Gyngor Bwrdeistref Sirol Conwy fel Awdurdod Addysg Lleol wedi'u cynnwys yn Natganiad Cyfrifon 2013/14, yn ofynnol gan y Cod 2014/15.

12. Asedau Treftadaeth

Dyddiad prisio'r asedau treftadaeth oedd 18 Mai 2012 a chyfrifwyd y prisiad gan Simon Bower o Morgan Evans & Co Ltd MRICS a MNAVA. Y dull prisio oedd y pris ar y farchnad agored yn seiliedig ar dystiolaeth y gellir ei gymharu, ac nid oedd unrhyw gyfyngiadau sylweddol ar y prisiad.

Cysoni gwerth cludo Asedau Treftadaeth sy'n cael eu dal gan yr Awdurdod:

	Cerfluniau	Casgliad Celf	Pres, Copr, Arian, etc	Arall	Cyfanswm Costau
	£'000	£'000	£'000	£'000	£'000
Cost neu Brisiad					
1 Ebrill 2013	30	63	72	29	194
Ailbrisiadau	-	-	-	-	-
31 Mawrth 2014	30	63	72	29	194

Mae Asedau Treftadaeth Awdurdod wedi'u cynnwys ar y Daenlen am werth y farchnad a phrisiwyd y gwaith gan briswyr allanol a gomisiynwyd gan y Cyngor ar gyfer adroddiad diwedd blwyddyn 2011/12.

Cerfluniau

Mae'r cerfluniau'n cynnwys dau benddelw marmor ar bileri marmor a grŵp o ffigyrau Alice in Wonderland marmor.

Casgliad Celf

Mae'r casgliad celf yn cynnwys sawl paentiad dyfrlliw ac olew gan gynnwys portreadau o ffigyrau lleol a ffigyrau eraill, ynghyd â golygfeydd lleol a golygfeydd eraill.

Pres, Copr, Arian, ac ati

Mae'r casgliad yn cynnwys sawl eitem gan gynnwys plac wal copr crwn, dau blât locomotif pres a phrysgyll a stand arian, ynghyd â thlysau a phowlenni arian eraill.

Arall

Mae'r eitemau eraill yn cynnwys regalia dinesig, ffotograffau, brodweithiau, gwydr nadd, seliau, dodrefn, dysgl seramig, cynlluniau a argraffwyd, etc.

Ychwanegiadau a Gwerthiannau yn 2013/14

Nid oedd ychwanegiadau, gwarediadau na symudiadau sylweddol yn ystod 2013/14.

13. Eiddo Buddsoddiad

Cyfrifwyd am yr eitemau canlynol o incwm a thraul yn y llinell Incwm a Gwariant Cyllido a Buddsoddi yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr:

	2013/14 £000	2012/13 £000
Incwm rhent o Eiddo Buddsoddiad	502	418
Enilliad/(Colled) Net	502	418

Mae'r tabl canlynol yn crynhoi'r symudiad yng ngwerth teg eiddo buddsoddiad dros y flwyddyn:

Gwerth Teg o Eiddo Buddsoddi	2013/14 £'000	2012/13 £'000
Balans ar ddechrau'r flwyddyn	17,808	18,385
Ychwanegiadau		
▪ Pryniannau	1,707	-
▪ Adeiladu	-	-
▪ Gwariant Dilynol	184	-
Gwaredu	(1,300)	-
Enillion/colledion o addasiadau gwerth teg net	(2,227)	(707)
Trosglwyddiadau:		
▪ o'r/i'r Rhestr Stoc	-	150
o/i Eiddo, Offer a Chyfarpar	300	140
Newidiadau Eraill	(44)	(160)
Balans ar ddiwedd y flwyddyn	16,428	17,808

14. Asedau Anniriaethol

Mae'r Awdurdod yn cyfrifo am ei feddalwedd fel asedau anniriaethol, i'r graddau nad yw'r feddalwedd yn rhan anhepgor o system TG neilltuol ac yn cael ei chyfrifo fel rhan o eitem caledwedd yn yr Eiddo, Offer a Chyfarpar. Mae asedau anniriaethol yn cynnwys trwyddedau a brynwyd.

Rhoddir oes ddefnyddiol gyfyngedig i feddalwedd, wedi ei seilio ar asesiadau o'r cyfnod y disgwylir i'r feddalwedd fod yn ddefnyddiol i'r Awdurdod. Mae'r oes ddefnyddiol a briodolir i'r switiau meddalwedd mawr a ddefnyddir gan yr Awdurdod yn:

Oes wreiddiol	Oes sy'n weddill	Asedau eraill
10 mlynedd	2 mlynedd	Meddalwedd AD/Cyflogres Integredig
10 mlynedd	5 mlynedd	System Gofal Cymdeithasol
10 mlynedd	6 mlynedd	System Reoli Gwybodaeth Amgylcheddol
10 mlynedd	9 mlynedd	Uwchraddio Meddalwedd Integredig AD/ Cyflogres
10 mlynedd	10 mlynedd	Uwchraddio Meddalwedd Integredig AD/ Cyflogres
10 mlynedd	10 mlynedd	Meddalwedd Prynu i Dalu
5 mlynedd	5 mlynedd	E-Lywodraeth - Gwefan

Mae'r swm a gludir o asedau anniriaethol yn cael eu hamorteiddio ar sail llinell syth. O'r amorteiddiad o £183k (£154k 2012/13) a godwyd ar refeniw yn 2013/14, roedd £54k (£54k 2012/13) wedi ei godi ar y Gwasanaethau Cymdeithasol, £22k (£22k 2012/13) ar y Gwasanaethau Diwylliannol, Amgylcheddol, Rheoleiddio a Chynllunio, £2k (£0 2012/13) ar Wasanaethau Addysg a Phlant a £21k (£3k 2012/13) i Wasanaethau canolog i'r Cyhoedd. Roedd y £84k (£75k 2012/13) o'r amorteiddiad a oedd yn weddill yn cael ei godi ar ganolfannau cost Cefnogaeth Ganolog ac yna'n cael ei amsugno fel gorbenion ar draws yr holl benawdau gwasanaeth yn y Gwariant Net Gwasanaethau - nid yw'n bosib maintoli'n union faint amorteiddiad y gellir ei briodoli i bob pennawd gwasanaeth.

Mae'r symudiad yn y balansau Asedau Anniriaethol yn ystod y flwyddyn fel a ganlyn:

	2013/14		2012/13
	£'000		£'000
Balans ar ddechrau'r flwyddyn:			
▪ Symiau a Gariwyd Gros	1,744		1,457
▪ Amorteiddiad a Gronnwyd	(826)		(672)
Swm a gariwyd net ar ddechrau'r flwyddyn	918		785
Ychwanegiadau			
▪ Pryniannau	203		287
Amorteiddiad am y cyfnod	(183)		(154)
Swm a gariwyd net ar ddiwedd y flwyddyn	938		918

Yn cynnwys:			
▪ Symiau a Gariwyd Gros	1,947		1,744
▪ Amorteiddiad a Gronnwyd	(1,009)		(826)
	938		918

Nid oes unrhyw asedau anghyfyrrdadwy wedi'u cynhyrchu'n fewnol

Mae un eitem o feddalwedd wedi'i gyfalafu sy'n berthnasol yn unigol i'r datganiadau ariannol:

	Swm Cario		Cyfnod Amorteiddiad sy'n Weddill
	31 Mawrth 2014 £'000	31 Mawrth 2013 £'000	
System Gofal Cymdeithasol	272	327	5 mlynedd
Meddalwedd AD/ Cyflogres	251	265	2/9/10 mlynedd

15. Offerynnau Ariannol

Categoriâu Offerynnau ariannol

Mae'r categorïau canlynol o offerynnau ariannol yn cael eu cario yn y Fantolen:

	Tymor Hir		Presennol	
	31 Mawrth 2014	31 Mawrth 2013	31 Mawrth 2014	31 Mawrth 2013
	£'000	£'000	£'000	£'000
Buddsoddiadau				
Benthyciadau a symiau sy'n dderbyniadwy	1,011	1,010	5,177	9,298
Asedau ariannol sydd ar gael i'w gwerthu	1,506	1,431	-	-
Cyfanswm Buddsoddiadau	2,517	2,441	5,177	9,298
Dyledwyr				
Benthyciadau a symiau sy'n dderbyniadwy	1,839	1,765	-	-
Asedau ariannol a gariwyd ar symiau'r contract	-	-	49,989	39,061
Cyfanswm Dyledwyr	1,839	1,765	49,989	39,061
Benthyciadau				
Atebolrwydd ariannol ar gost a amorteiddiwyd	105,114	103,578	35,017	31,612
Cyfanswm Benthyciadau	105,114	103,578	35,017	31,612
Benthyca Tymor Hir Eraill				
Atebolrwydd PFI a phrydlesi ariannol	26,360	27,517	199	162
Cyfanswm Benthyca Tymor Hir Eraill	26,360	27,517	199	162
Credydwyr				
Atebolrwydd ariannol a gariwyd ar symiau'r contract	-	-	21,189	21,473
Cyfanswm Credydwyr	-	-	21,189	21,473

Mae dyledwyr a chredydwyr tymor byr yn cael eu cario ar gost gan fod hyn yn amcan bras teg o'u gwerth.

Dadansoddiad Buddsoddiadau tymor byr:

	31 Mawrth 2014	31 Mawrth 2013
	£'000	£'000
Asedau Ariannol - Buddsoddiadau	5,177	9,298
Cyfatebion Arian - Buddsoddiadau	6,410	11,460
Cyferth ag Arian Parod – buddsoddiadau ysgolion sefydledig	481	509
Croniadau	(24)	(36)
Buddsoddiadau	12,044	21,231

Dadansoddiad dyled wirioneddol tymor byr a hir sydd dros ben:

	31 Mawrth 2014 £'000	31 Mawrth 2013 £'000
Rhwymedigaethau Ariannol:Tymor Hir Benthycia	105,114	103,578
Rhwymedigaethau Ariannol:Tymor Byr Benthycia	35,017	31,612
	140,131	135,190
Tynnu'r Croniadau Llog PWLB	(778)	(1,763)
Croniadau Llog Benthyciadau'r Farchnad	(186)	(176)
Addasiad Cyfradd Llog effeithiol ar y Benthyciad Grisiog	(154)	(154)
Addasiad Premiwm i Fenthyciad a Newidiwyd	705	706
Dyled sy'n weddill	139,718	133,803

Incwm, Treuliau, Enillion a Cholledion

	2013/14				2012/13			
	Atebolrwydd Ariannol wedi'u mesur ar Gost Amorteiddio £'000	Asedau Ariannol: Benthyciadau a Symiau sy'n Dderbyniadwy £'000	Asedau Ariannol: Ar gael i'w Gwerthu £'000	Cyfanswm £'000	Atebolrwydd Ariannol wedi'u mesur ar Gost Amorteiddio £'000	Asedau Ariannol: Benthyciadau a Symiau sy'n Dderbyniadwy £'000	Asedau Ariannol: Ar gael i'w Gwerthu £'000	Cyfanswm £'000
Costau llog	5,792	-	-	5,792	5,747	-	-	5,747
Colledion ar ddatgydnabod	-	-	-	-	-	-	-	-
Gostyngiadau mewn gwerth teg	-	-	-	-	-	-	-	-
Colledion nam	-	-	-	-	-	-	-	-
Costau ffioedd	20	-	-	20	28	-	-	28
Cyfanswm gwaraint mewn Gwarged neu Ddiffyg ar y Ddarpariaeth o Wasanaethau	5,812	-	-	5,812	5,775	-	-	5,775
Incwm Llog	-	(139)	-	(139)	-	(257)	-	(257)
Incwm Llog a gronnwyd ar asedau ariannol â nam	-	-	-	-	-	-	-	-
Cynnydd/Gostyniad mewn gwerth teg	-	85	(75)	10	-	17	(35)	(18)
Enillion ar Ddadgydnabyddiaeth	-	-	-	-	-	-	-	-
Incwm Ffi	-	-	-	-	-	-	-	-
Cyfanswm Incwm mewn arian dros ben neu ddiffyg ariannol wrth ddarparu gwasanaethau	-	(54)	(75)	(129)	-	(240)	(35)	(275)
(Enillion) Colled Net am y flwyddyn	5,812	(54)	(75)	5,683	5,775	(240)	(35)	5,500

Gwerth Teg Asedau a Rhwymedigaethau

Mae rhwymedigaethau ariannol, asedau ariannol a gynrychiolir gan fenthyciadau a derbyniadau a dyledwyr a chredydwyr tymor hir yn cael eu cario yn y Fantolen ar werth amorteiddiedig. Gellir asesu eu gwerth teg trwy gyfrifo gwerth presennol y llif arian a fydd yn digwydd dros weddill tymor yr offerynnau, gan ddefnyddio'r rhagdybiaethau canlynol:

- amrediad amcangyfrifedig graddfeydd llog ar 31 Mawrth 2014 o 2.65% i 3.40% ar gyfer benthyciadau o'r PWLB a 0.33% i 3.96% am fenthyciadau eraill y gellir eu derbyn ac sy'n daladwy, wedi ei seilio ar y graddfeydd benthycyca newydd ar gyfer benthyciadau cyfatebol ar y dyddiad hwnnw
- ni chydnyddir ad-daliad cynnar neu amhariad
- pan fo offeryn yn aeddfedu yn y 12 mis nesaf, tybir bod y swm a gludir yn cyfateb yn fras i werth teg
- cymerir bod gwerth teg masnach a derbyniadwyon eraill i fod y swm a anfonebwyd neu y cafwyd bil amdano.

Mae'r gwerth teg a gyfrifir fel a ganlyn:

	31 Mawrth 2014		31 Mawrth 2013	
	Swm Cario	Gwerth Teg	Swm Cario	Gwerth Teg
	£'000	£'000	£'000	£'000
Rhwymedigaethau Ariannol	160,908	209,663	155,438	216,872
Credydwyr tymor hir	-	-	-	-
Cyfanswm	160,908	209,663	155,438	216,872

	31 Mawrth 2014		31 Mawrth 2013	
	Swm Cario	Gwerth Teg	Swm Cario	Gwerth Teg
	£'000	£'000	£'000	£'000
Benthyciadau a Derbyniadau	66,507	66,681	64,359	64,537
Dyledwyr tymor hir	-	-	-	-
Cyfanswm	66,507	66,681	64,359	64,537

16. Rhestrau Stoc

	Nwyddau Traul/ Storfa		Deunydd Cynnal a Chadw		Nwyddau a Orffennwyd		Gwaith ar y gweill		Cyfanswm	
	2013/14 £'000	2012/13 £'000	2013/14 £'000	2012/13 £'000	2013/14 £'000	2012/13 £'000	2013/14 £'000	2012/13 £'000	2013/14 £'000	2012/13 £'000
Balans ar ddechrau'r flwyddyn	42	30	669	778	283	272	126	55	1,120	1,135
Symudiad yn y flwyddyn	(15)	12	47	(109)	(25)	11	(54)	71	(47)	(15)
Balans sy'n weddill ar ddiwedd y flwyddyn	27	42	716	669	258	283	72	126	1,073	1,120

17. Contractau adeiladu

Nid oedd yr Awdurdod yn contractwr mewn unrhyw contractau adeiladu yn 2013/14 na 2012/13.

18. Dyledwyr

	31 Mawrth 2014 £'000	31 Mawrth 2013 £'000
Cyrff Llywodraeth Ganol	19,380	20,165
Awdurdodau Lleol Eraill ac Awdurdod Tân Gogledd Cymru	14,338	5,338
Cyrff GIG	1,480	886
Corfforaethau Cyhoeddus a Chronfeydd Masnachu	20	-
Endidau ac Unigolion eraill	16,181	13,972
Cyfanswm	44,399	40,361
Llai Darpariaeth Dyledion Drwg	(1,410)	(1,300)
Dyledwyr Net	49,989	39,061

19. Arian parod a chywerthydd arian

	31 Mawrth 2014 £'000	31 Mawrth 2013 £'000
Arian a Ddelir gan yr Awdurdod	822	761
Cyfrifon Cyfredol Banc	(671)	199
Adneuon tymor byr	6,410	11,460
Adneuon tymor byr – Ysgoloion Sefydledig	481	509
Cyfanswm Arian Parod a Chywerthydd Arian	7,042	12,929

20. Asedau a Ddelir i'w Gwerthu

	Cyfredol	
	2013/14	2012/13
	£'000	£'000
Balans ar ddechrau'r flwyddyn	1,041	1,432
Asedau newydd eu nodi fel rhai a gadwyd i'w gwerthu:		
▪ Eiddo, Offer a Chyfarpar	237	467
▪ Asedau anghyffwrddadwy	-	-
▪ Eiddo Buddsoddiad	43	160
Asedau Eraill/Atebolrwydd mewn Grwpiau Cael Gwared	-	-
Colledion Ailbrisiad	(10)	(336)
Enillion Ailbrisiad	-	-
Colledion Nam	-	-
Asedau wedi ei dadgategoreiddio fel rhai a gadwyd i'w gwerthu:		
▪ Eiddo, Offer a Chyfarpar	-	-
▪ Asedau anghyffwrddadwy	-	-
▪ Eiddo Buddsoddiad	-	-
Asedau Eraill/Atebolrwydd mewn Grwpiau Cael Gwared	-	-
Asedau a Werthwyd	(743)	(807)
Trosglwyddiadau o Amhresennol i'r Presennol	-	-
Symudiadau Eraill	-	125
Balans ar ôl ar ddiwedd y flwyddyn	568	1,041

21. Credydwyr

	31 Mawrth 2014 £'000	31 Mawrth 2013 £'000
Cyrff Llywodraeth Ganol	2,088	331
Awdurdodau Lleol Eraill ac Awdurdod Tân Gogledd Cymru	2,986	1,892
Cyrff GIG	348	700
Corfforaethau Cyhoeddus a Chronfeydd Masnachu	103	37
Endidau ac unigolion eraill	15,664	18,675
Cyfanswm	21,189	21,635

22. Darpariaethau

	Darpariaethau yswiriant	Cyflog Cyfartal a EVR	Darpariaethau eraill	Cyfanswm
	£'000	£'000	£'000	£'000
Balans ar 1 Ebrill 2012	787	2,388	92	3,267
Darpariaethau ychwanegol a wnaed yn 2012/13	1,042	194	619	1,855
Symiau a ddefnyddiwyd yn 2012/13	(110)	(345)	-	(455)
Symiau na ddefnyddiwyd ac a wyrdrowyd yn 2012/13	-	-	-	-
Balans ar 31 Mawrth 2013	1,719	2,237	711	4,667
Tymor Hir	-	-	600	600
Tymor Byr	1,719	2,237	111	4,067

Balans ar 1 Ebrill 2013	1,719	2,237	711	4,667
Darpariaethau ychwanegol a wnaed yn 2013/14	371	263	500	1,134
Symiau a ddefnyddiwyd yn 2013/14	(292)	(235)	(136)	(663)
Symiau na ddefnyddiwyd ac a wyrdrowyd yn 2013/14	-	-	-	-
Balans ar 31 Mawrth 2014	1,798	2,265	1,075	5,138
Tymor Hir	-	-	492	492
Tymor Byr	1,798	2,265	583	4,646

Darpariaethau Yswiriant – Municipal Mutual Insurance (MMI)

Gwnaethpwyd darpariaeth o £385 mil mewn perthynas â'r Cynllun Trefniant i ddirwyn Municipal Mutual Insurance Company (MMI) i ben. Cyrhaeddodd y cynllun y trothwy ar 13 Tachwedd 2012, gyda thaliadau'n cael eu codi yn 2013/14 yn y swm o £223 mil, gan adael balans o £162 mil ar gyfer y ddarpariaeth ar 31/3/2014.

Mae'r ddarpariaeth yn cyfateb i ardoll 15% ar hawliadau a dalwyd yn flaenorol gan MMI mewn perthynas â'r hen awdurdodau cyfansoddol. Gweler hefyd Nodyn 46.

Darpariaethau Yswiriant – Hawliau lawndal Anaf a Difrod

Mae'r mwyafrif helaeth o hawliau am iawndal yn symiau bach ar eu pen eu hunain. Maent yn ymwneud ag anaf personol a difrod i eiddo pan honnir bod yr Awdurdod ar fai (e.e. oherwydd eu bod wedi methu trwsio ffordd neu balmant yn iawn). Bydd darpariaeth yn cael ei wneud ar gyfer hawliau lle bydd yn debygol y bydd rhaid i yswirwyr yr Awdurdod roi setliad, yn seiliedig ar brofiad o benderfyniadau'r llys yn y gorffennol ynglŷn ag atebolrwydd a'r swm taladwy.

Telir hawliau gan yswirwyr yr Awdurdod, ac mae'r Awdurdod yn ad-dalu ei yswirwyr mewn perthynas â'r holl symiau sy'n is na thâl dros ben y polisi o £10,000 fesul hawliad. Mae gan hawliadau modur dâl dros ben o £250 o ddifrod eich hun.

O'r cyfanswm hawliau sy'n weddill, sef £1.636m, sy'n debygol o gael eu setlo, disgwylir y bydd yr Awdurdod yn talu £224k o'r swm trwy dâl ychwanegol y polisi a bydd yr yswirwyr yn talu'r balans, sef £1.412m. Rhagwelir y bydd yr holl hawliadau hyn yn cael eu setlo yn 2014/15.

Mae'r ffigurau a ddyfynnir uchod yn cynnwys un hawliad modur catastroffig a gedwir ar £875k.

Darpariaeth Cyflog Cyfartal

Setliadau posibl hawliau Cyflog Cyfartal yn y dyfodol sy'n deillio o ganlyniad i weithredu'r cytundeb Statws Sengl. Mae'r ddarpariaeth yn £2m ar 31/3/2014 (£2m ar 31/3/2013). Mae amseru'r setliad hawliau Cyflog Cyfartal yn ansicr ond gall fod yn 2014/15.

Nid oes arian ar gael ar gyfer y ddarpariaeth hon, mae'n cael ei dalu o gronfa negyddol na ellir ei defnyddio – y Cyfrif Ôl-dâl Cyflog Anghyfartal.

Darpariaeth Ymddeoliad Gwirfoddol Cynnar

Costau lawndal a Chynharwch sydd i'w talu i'r Gronfa Bensiwn oherwydd bod staff yn ymddeol yn gynnar. Y balans ar 31/3/2014 yw £265k (£237k 31/3/2013) a rhagwelir y bydd yn cael ei setlo yn 2014/15.

Pier Victoria, Bae Colwyn

Cafodd darpariaeth o £600 mil ar gyfer y rhwymedigaeth gyfreithiol neu adeiladol mewn perthynas â sicrhau diogelwch Pier Fictoria, Bae Colwyn ei wneud yn 2012/13. O'r swm hwn, mae £492 mil ar ôl ar 31/3/2014.

Ysgol Dyffryn Conwy, Llanrwst

Cyfraniad o £500 mil i'r gwaith o atgyweirio'r adeiladau Vic Hallam ar y safle.

Nid yw'r darpariaethau eraill yn rhai sylweddol.

23. Cronfeydd Wrth Gefn Defnyddiadwy

Mae symudiadau yng nghronfeydd wrth gefn yr Awdurdod i'w gweld yn y Datganiad Symudiadau mewn Cronfeydd wrth Gefn a Nodyn 7.

24. Cronfeydd Wrth Gefn Na Ellir Eu Defnyddio

	31 Mawrth 2014 £'000	31 Mawrth 2013 £'000
Cronfa Wrth Gefn Ailbrisiant	50,356	51,183
Cronfa Wrth Gefn Asedau Ariannol Ar Gael i'w Gwerthu	1,506	1,432
Cyfrif Addasiadau Cyfalaf	164,989	156,308
Cyfrif Addasiadau Offerynnau Ariannol	(872)	(806)
Cronfa Bensiynau Wrth Gefn	(134,681)	(123,928)
Cronfa Wrth Gefn Derbyniadau Cyfalaf Gohiriedig	1,528	1,208
Cyfrif Ôl Gyflog Cyflog Anghyfartal	(2,000)	(2,000)
Cyfrif Absenoldebau Cronnus	(2,388)	(2,024)
Cyfanswm Cronfeydd Wrth Gefn Na Ellir Eu Defnyddio	78,438	81,373

Cronfa Ailbrisiant Wrth Gefn

Mae'r Gronfa Ailbrisiant Wrth Gefn yn cynnwys yr enillion a wnaed gan yr Awdurdod yn deillio o gynnydd yng ngwerth ei Eiddo, Offer a Chyfarpar. Mae'r balans yn gostwng pan fo asedau gydag enillion cronnus yn:

- cael eu hailbriso i lawr neu eu amharu a'r enillion yn cael eu colli
- cael eu defnyddio i ddarparu gwasanaethau a'r enillion yn cael eu colli trwy ddibrisiant, neu
- cael eu gwaredu a gwireddu'r enillion

Dim ond enillion a gronnwyd ers 1 Ebrill 2007 sydd yn y gronfa wrth gefn, y dyddiad y crëwyd y Gronfa Wrth Gefn. Mae enillion cronnus a gafwyd cyn y dyddiad hwnnw'n cael eu cadarnhau i'r balans ar y Cyfrif Addasu Cyfalaf.

2012/13 £'000	Cronfa Ailbrisiant Wrth Gefn	2013/14 £'000
52,858	Balans ar 1 Ebrill	51,183
118	Ailbrisiant i fyny asedau	318
(820)	Ailbrisiant i lawr o asedau a cholledion amhariad na chodwyd ar y Swrplws/ Diffyg ar Ddarpariaeth Gwasanaethau	(253)
(702)	Gweddill neu ddifyg adbrisiad yr asedau anghyfredol heb eu postio l'r Gweddill/Diffyg Darpariaeth Gwasanaethau	65
(820)	Gwahaniaeth rhwng dibrisiant gwerth teg a dibrisiant cost hanesyddol.	(821)
(153)	Enillion cronnus ar asedau a werthwyd neu a gafodd eu sgrapio	(71)
(973)	Swm a ddilëwyd i'r Cyfrif Addasiad Cyfalaf	(892)
51,183	Balans ar 31 Mawrth	50,356

Cronfa wrth Gefn Asedau Ariannol ar Gael i'w Gwerthu

Mae'r Gronfa wrth Gefn Asedau Ariannol ar Gael i'w Gwerthu yn cynnwys yr enillion a wnaed gan yr Awdurdod sy'n deillio o gynnydd yng ngwerth ei fuddsoddiadau nad ydynt gyda thaliadau sefydlog neu rai y gellir eu penderfynu. Mae'r balans yn cael ei leihau pan fo fuddsoddiadau gydag enillion cronnus yn cael eu:

- hailbriso i lawr neu yr amharir arnynt a cholli'r enillion
- gwaredu a gwireddu'r enillion.

2012/13 £'000	Cronfa wrth Gefn Asedau Ariannol ar Gael i'w Gwerthu	2013/14 £'000
1,396	Balans ar 1 Ebrill	1,432
-	Ailbrisant i fyny buddsoddiadau	-
36	Ailbrisant i fyny o fuddsoddiadau na chodwyd ar y Swrplws/ Diffyg ar Ddarpariaeth Gwasanaethau	74
-	Enillion cronnus ar asedau a werthir ac asedau sy'n aeddfedu a ysgrifennir allan i'r Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr fel rhan o Incwm Buddsoddiad Arall	-
1,432	Balans ar 31 Mawrth	1,506

Cyfrif Addasiad Cyfalaf

Mae'r Cyfrif Addasiad Cyfalaf yn amsugno'r gwahaniaethau amseru sy'n deillio o wahanol drefniadau cyfrifo ar gyfer defnydd asedau nad ydynt yn gyfredol a chyllido caffael, adeiladu neu wella'r asedau hynny dan ddarpariaethau statudol. Mae'r Cyfrif yn cael ei ddebydu gyda chost caffael, adeiladu neu wella fel dibrisiant, colledion amhariad ac amorteiddiad yn cael eu codi ar y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr (gyda phostio cysoniad o'r Gronfa Ailbrisant Wrth Gefn i drosi ffigyrau gwerth teg i sail gost hanesyddol). Credyd yr Cyfrif gyda symiau a osodir o'r neilltu gan yr Awdurdod fel cyllid ar gyfer costau caffael, adeiladu a gwella. Mae'r Cyfrif yn cynnwys enillion a cholledion cronnus ar Eiddo Buddsoddiad a chydabyddir yr enillion ar asedau sy'n rhoddion ac sydd eto i'w defnyddio gan yr Awdurdod. Mae'r Cyfrif hefyd yn cynnwys enillion ailbrisiad cronnus ar Eiddo, Offer a Chyfarpar cyn 1 Ebrill 2007, y dyddiad y crëwyd y Gronfa Ailbrisant Wrth Gefn i ddal y fath enillion. Mae Nodyn 6 yn rhoi manylion ffynhonnell yr holl drafodion a bostiwyd i'r Cyfrif, heblaw am y rheiny oedd yn cynnwys y Gronfa Ailbrisant Wrth Gefn.

2012/13	Cyfrif Newid Cyfalaf	2013/14
£'000		£'000
149,765	Balans ar 1 Ebrill	156,308
	Gwrthdroi eitemau yn ymwneud â gwariant cyfalaf a dynnwyd neu a gredydwyd i'r Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr:	
(13,654)	▪ Codiadau am ddibrisio a nam ar asedau anghyfredol	(13,792)
(2,182)	▪ Colledion ailbrisiad ar Eiddo, Offer a Chyfarpar	(4,625)
(280)	▪ Colledion ailbrisiad ar Asedau sy'n Cael eu Dal ar Werth	(10)
(154)	▪ Amorteiddiad o asedau anghyffyrddadwy	(183)
(2,395)	▪ Gwariant refeniw a ariannwyd o gyfalaf dan statud	(1,586)
(931)	▪ Symiau o asedau anghyfredol a gafodd eu dileu yn dilyn cael gwared neu werthu fel rhan o'r enillion/ colled ar gael gwared o'r Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr	(2,389)
(4)	▪ Costau gweinyddol gwaredu asedau cyn eu gwerthu	3
(150)	▪ Y gwahaniaeth rhwng gwerth yr ased a dyled yr ased ar brydlesau cyllid newydd	67
(19,750)		(22,515)
973	▪ Addasu'r symiau a ysgrifennwyd allan o'r Gronfa Wrth Gefn Ailbrisiad	891
(18,777)	Swm net a ysgrifennwyd allan o'r gost o asedau anghyfredol a ddefnyddiwyd yn y flwyddyn	(21,624)
	Ariannu cyfalaf a ddefnyddiwyd yn y flwyddyn:	
602	▪ Y defnydd o'r Gronfa Arian Wrth Gefn Derbynebion Cyfalaf i ariannu gwariant cyfalaf newydd	785
-	▪ Defnydd o'r Gronfa Wrth Gefn Derbyniadau Cyfalaf i ad-dalu dyledion	1,481
15,996	▪ Grantiau cyfalaf a chyfraniadau a gredydwyd i'r Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr a ddefnyddiwyd gydag ariannu cyfalaf	21,805
-	▪ Y defnydd o grantiau i ariannu cyfalaf o'r Cyfrif Grantiau Cyfalaf nas defnyddiwyd	-
8,034	▪ Darpariaeth statudol ar gyfer ariannu buddsoddiad cyfalaf a godwyd yn erbyn Cronfa'r Cyngor	6,884
1,395	▪ Gwariant cyfalaf a godwyd yn erbyn Cronfa'r Cyngor	1,577
7,250		10,908
(707)	Symudiadau yng ngwerth y farchnad mewn perthynas ag Eiddo Buddsoddi a dynnwyd neu a gredydwyd i'r Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr	(2,227)
156,308	Balans ar 31 Mawrth	164,989

Cyfrif Addasu Offerynnau Ariannol

Mae'r Cyfrif Addasu Offerynnau Ariannol yn amsugno'r gwahaniaethau amseru sy'n deillio o wahanol drefniadau ar gyfer cyfrifo yr incwm a threuliau sy'n ymwneud ag Offerynnau Ariannol penodol ac i gynnal colledion neu gael budd o enillion fesul darpariaethau statudol.

Mae'r Awdurdod yn defnyddio'r Cyfrif i reoli'r premiymau a delir wrth adbrynu benthyciadau yn gynnar. Mae'r premiymau'n cael eu debydu i'r Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr pan eir i gostau â nhw, neu pan y cânt eu hennill, ond maent yn cael eu gwyrddroi allan o Falans Cronfa'r Cyngor i'r Cyfrif yn y Datganiad o'r Symudiad mewn Cronfeydd wrth Gefn. Dros amser, caiff y gost hon ei phostio'n ôl i Falans Cronfa'r Cyngor yn unol â'r trefniadau statudol ar gyfer gwasgaru'r baich ar y Dreth Gyngor. Yn achos yr Awdurdod, y cyfnod hwn yw'r tymor heb ei dreulio a oedd ar ôl ar y benthyciadau pan gawsant eu hadbrynu.

2012/13 £'000	Cyfrif Addasu Offerynnau Ariannol	2013/14 £'000
(809)	Balans ar 1 Ebrill	(806)
-	Premiymau sy'n daladwy/disgownt a enillwyd yn y flwyddyn ac a godir/gredydir i'r Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr	-
19	Cyfran o'r premiymau sy'n daladwy/disgownt a enillwyd mewn blynyddoedd ariannol blaenorol ac sydd i'w codi yn erbyn Balans Cronfa'r Cyngor yn unol â'r gofynion statudol	19
(16)	Swm y mae costau cyllid a godir ar y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr yn wahanol i gostau cyllid sy'n daladwy yn y flwyddyn yn unol â'r gofynion statudol	(85)
806	Balans ar 31 Mawrth	(872)

Cronfa Bensiynau Wrth Gefn

Mae'r Gronfa Bensiynau Wrth Gefn yn amsugno'r gwahaniaethau amseru sy'n deillio o wahanol drefniadau ar gyfer cyfrifo i fuddiannau ôl gyflogaeth a chyllido buddiannau yn unol â darpariaethau statudol. Mae'r Awdurdod yn rhoi cyfrif am fuddiannau ôl gyflogaeth yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr fel bo'r buddiannau'n cael eu hennill gan weithwyr sy'n cronni blynyddoedd o wasanaeth, diweddarau'r rhwymedigaethau a gydnabyddir i adlewyrchu chwyddiant, newid rhagdybiaethau a dychweliadau buddsoddi ar unrhyw adnoddau a osodir o'r neilltu i gwrdd â chostau. Fodd bynnag, mae trefniadau statudol yn ei gwneud yn ofynnol i fuddiannau a enillir gael eu cyllido fel y bo'r Awdurdod yn gwneud cyfraniadau cyflogwr i'r cronfeydd pensiwn neu yn y diwedd yn talu unrhyw bensiynau y mae'n uniongyrchol gyfrifol amdanynt. Felly mae'r balans dyled ar y Gronfa Bensiynau Wrth Gefn yn dangos diffyg sylweddol yn y buddiannau a enillwyd gan weithwyr y gorffennol a'r presennol a'r adnoddau mae'r Awdurdod wedi eu rhoi o'r neilltu i gwrdd â nhw. Bydd y trefniadau statudol yn sicrhau y bydd ariannu wedi ei roi o'r neilltu erbyn yr amser y daw'r buddiannau'n ddyledus i'w talu.

2012/13 £'000	Cronfa Bensiynau Wrth Gefn	2013/14 £'000
(96,209)	Balans ar 1 Ebrill	(123,928)
(27,513)	Enillion neu (golledion) actwaraidd ar asedau a rhwymedigaethau pensiynau	(4,885)
(13,824)	Gwyrddroad eitemau yn ymwneud â buddiannau ymddeoliad wedi'u debydu neu gredydu i'r Swrplws neu Diffyg ar Ddarpariaeth Gwasanaethau yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr	(19,959)
13,618	Cyfraniadau pensiwn y cyflogwr sy'n daladwy yn y flwyddyn	14,091
(123,928)	Balans ar 31 Mawrth	(134,681)

Cronfa Wrth Gefn Derbyniadau Cyfalaf Gohiriedig

Mae'r Gronfa Wrth Gefn Derbyniadau Cyfalaf Gohiriedig yn dal yr enillion cydnabyddedig sy'n deillio o werthu asedau anghyfredol, nad oes taliad ariannol wedi ei wneud amdanynt eto. Yn unol â threfniadau statudol, nid yw'r Awdurdod yn trin yr enillion hyn fel rhai y gellir eu defnyddio i gyllido gwariant cyfalaf newydd hyd nes y derbynnir yr arian amdanynt. Unwaith mae'r setliad ariannol yn digwydd, mae'r symiau yn cael eu trosglwyddo i'r Gronfa Wrth Gefn Derbyniadau Cyfalaf.

2012/13 £'000	Cronfa Wrth Gefn Derbyniadau Cyfalaf Gohiriedig	2013/14 £'000
94	Balans ar 1 Ebrill	1,208
1,167	Asedau Prydles Ariannol	407
(47)	Trosglwyddo enillion gwerthiant gohiriedig a gredydir fel rhan o'r enilliad/colled ar waredu i'r Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr	(82)
(6)	Trosglwyddo i'r Gronfa Wrth Gefn Derbyniadau Cyfalaf ar dderbyn arian parod	(5)
1,208	Balans ar 31 Mawrth	1,528

Cyfrif Ôl Gyflog Cyflog Anghyfartal

Mae'r Cyfrif Ôl Gyflog Cyflog Anghyfartal yn gwneud iawn am y gwahaniaethau rhwng y raddfa y mae'r Awdurdod yn ei darparu ar gyfer costau posib setliadau ôl gyflog yng nghyswllt achosion Cyflog Cyfartal a'r gallu dan y darpariaethau statudol i ohirio effaith Balans Cronfa'r Cyngor hyd nes ddaw'r amser pan y gall arian gael ei dalu allan i'r hawlwy'r. Mae hwn yn gofnod cyfrifo nad yw'n cael ei gynrychioli gan arian.

2012/13 £'000	Cyfrif Ôl Gyflog Cyflog Anghyfartal	2013/14 £'000
(2,000)	Balans ar 1 Ebrill	(2,000)
-	Gostyngiad mewn darpariaeth ôl gyflog yng nghyswllt achosion Cyflog Cyfartal	-
-	Setliadau arian a dalwyd yn y flwyddyn	-
-	Y swm y mae'r symiau a godwyd am hawliadau Cyflog Cyfartal i'r Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr yn wahanol i gost setliadau y gellir eu codi yn y flwyddyn yn unol â'r gofynion statudol	-
(2,000)	Balans ar 31 Mawrth	(2,000)

Cyfrif Absenoldebau Cronnus

Mae'r Cyfrif Absenoldebau Cronnus yn amsugno'r gwahaniaethau a fyddai fel arall yn codi ar Falans y Gronfa Gyffredinol o gronni ar gyfer absenoldebau digolledol a enillwyd ond na chymerwyd yn y flwyddyn e.e. hawliau gwyliau blynyddol a gariwyd drosodd ar 31^{ain} Mawrth. Mae trefniadau statudol yn ei gwneud yn ofynnol i effaith ar Falans y Gronfa Gyffredinol gael ei niwtraleiddio gan drosglwyddiadau i neu o'r Cyfrif.

2012/13 £'000	Cyfrif Absenoldebau Cronnus	2013/14 £'000
(2,722)	Balans ar 1 Ebrill	(2,024)
2,722	Setliad neu ddiddymu'r cronniad a wnaed ar ddiwedd y flwyddyn flaenorol	2,024
(2,024)	Symiau a gronnwyd ar ddiwedd y flwyddyn gyffredol	(2,388)
698	Y gwahaniaeth yn y swm a godir am daliadau swyddogion ar y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr ar sail groniadau o'r taliadau sy'n daladwy yn y flwyddyn yn unol â'r gofynion statudol	(364)
(2,024)	Balans ar 31 Mawrth	(2,388)

25. Cyfriflen Llif Arian – Addasiadau i'r gweddill neu'r diffyg net ar ddarpariaeth gwasanaethau ar gyfer symudiadau anariannol

2012/13 £'000		2013/14 £'000
(13,654)	Dibrisiad Asedau nad ydynt yn Gyfredol	(13,792)
-	Amhariad ar Asedau Nad ydynt yn Gyfredol	-
(154)	Amorteiddiad Asedau Sefydlog Anghyfyrrdadwy	(183)
(206)	Addasiadau i'r Gronfa Bensiwn	(5,867)
3	Addasiadau Offerynnau Cyllid anariannol eraill	(65)
-	Darpariaeth ar gyfer tâl cyfartal	-
(142)	Cynnydd/ gostyngiad yn yr amhariad ar gyfer darpariaeth dyledion	(110)
(1,400)	Cyfraniadau tuag ar Ddarpariaethau	(471)
(931)	Dwyn ymlaen swm o PP&E, eiddo buddsoddi ac asedau anghyfyrrdadwy a werthwyd	(2,389)
9,565	Symudiad anariannol arall	10,897
(15)	Cynnydd/ (Gostyngiad) mewn Rhestrau Eiddo	(47)
5,835	Cynnydd/ (Gostyngiad) mewn Dyledwyr	8,106
1,115	(Cynnydd)/Gostyngiad mewn Credydwyr	(2,252)
16	Symudiadau anariannol net	(6,173)

26. Datganiad Llif Arian – Gweithgareddau Buddsoddi

2012/13 £'000		2013/14 £'000
25,110	Prynu eiddo, offer a chyfarpar, eiddo buddsoddiad ac asedau anniriaethol	42,491
274,458	Prynant buddsoddiadau tymor byr a thymor hir	336,897
(819)	Derbyniadau o werthiant Eiddo, Offer a Chyfarpar, eiddo buddsoddiad ac asedau anniriaethol	(1,027)
(271,881)	Derbyniadau o fuddsoddiadau tymor byr a thymor hir	(341,018)
(14,113)	Derbyniadau eraill o weithgareddau buddsoddi	(22,260)
12,755	Llif arian net o weithgareddau buddsoddi	15,083

27. Datganiad Llif Arian – Gweithgareddau Ariannu

2012/13 £'000		2013/14 £'000
(91,275)	Derbyniadau arian o fenthycyca tymor-byr a thymor-hir	(50,658)
-	Derbyniadau eraill o weithgareddau buddsoddi	-
835	Taliadau arian ar gyfer lleihau'r rhwymedigaethau dros ben sy'n ymwneud â phrydlesau cyllid a chontractau PFI ar y fantolen	1,157
79,791	Ad-dalu benthyciadau tymor-byr a thymor-hir	44,995
2,637	Taliadau eraill am weithgareddau buddsoddi	2,415
(8,012)	Llif arian net o weithgareddau buddsoddi	(2,091)

28. Symiau yr adroddwyd arnynt ar gyfer Penderfyniadau Dyrannu Adnoddau

Y dadansoddiad o incwm a gwariant yn ôl gwasanaeth ar wyneb y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr yw'r un y manylir arno yn y Cod Ymarfer Adroddiadau Gwasanaeth 2011/12 (SeRCOP). Fodd bynnag, cymerir penderfyniadau am ddyrannu adnoddau gan y Cyngor yn unol a'r Cyfansoddiad ar sail adroddiadau cyllideb a ddadansoddir ar draws gwasanaethau. Paratoir yr adroddiadau hyn ar sail wahanol i'r polisïau cyfrifo a ddefnyddir mewn datganiadau ariannol. Yn enwedig :

- ni chodir taliadau yng nghyswllt gwariant cyfalaf, tra bo colledion dibrisiad, ailbrisiad ac amhariad uwchben y balans ar y Gronfa Ailbrisiad Wrth Gefn ac amorteiddiadau yn cael eu codi ar wasanaethau yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr.
- Mae cost buddiannau ymddeol wedi ei seilio ar lifau arian (taliadau cyfraniadau pensiwn y cyflogwr) yn hytrach nag ar gostau gwasanaeth presennol o fuddiannau a gronnwyd yn y flwyddyn.
- mae'r gwariant ar rai gwasanaethau cefnogol yn cael ei gyllidebu'n ganolog ac nid yw'n cael ei godi ar Wasanaethau

Mae'r tablau canlynol a ddengys ar dudalennau 77 i 80 yn darparu'r manylion am y cysoniad o'r dadansoddiad gan y gwasanaeth i'r symiau a gynhwysir yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr.

Mae incwm a gwariant prif wasanaethau'r Awdurdod a gofnodir yn yr adroddiadau cyllideb am y flwyddyn fel a ganlyn:

Incwm a Gwariant y Gwasanaeth 2013/14	Gwasanaethau Addysg	Gwasanaethau Cymdeithasol	AFC: Isadeiledd	AFC: Gwasanaethau Amgylcheddol	AFC: Gwasanaethau Rheoli Eiddo ac Asedau	Gwasanaethau Rheoleiddio a Tai	Gwasanaethau Ariannol	Gwasanaethau Datblygu Cymunedol	Cyfanswm
	£'000	£'000	£'000	£'000	£'000	£'000	£'000	£'000	£'000
Ffioedd, costau ac incwm y Gwasanaeth Grantiau'r llywodraeth	(17,719) (18,851)	(8,773) (6,765)	(7,159) (5,249)	(7,918) (2,642)	(2,460) -	(3,007) (4,014)	(3,375) (37,996)	(5,183) (5,261)	(55,594) (80,778)
Cyfanswm Incwm	(36,570)	(15,538)	(12,408)	(10,560)	(2,460)	(7,021)	(41,371)	(10,444)	(136,372)
Gwariant Gweithwyr	75,201	22,414	5,741	7,592	2,118	5,275	4,987	8,544	131,872
Gwariant Arall y Gwasanaeth	42,155	44,961	13,370	15,507	2,594	6,809	48,152	9,736	183,284
Cyfanswm Gwariant	117,356	67,375	19,111	23,099	4,712	12,084	53,139	18,280	315,156
Gwariant Net	80,786	51,837	6,703	12,539	2,252	5,063	11,768	7,836	176,784

Incwm a Gwariant y Gwasanaeth 2012/13 Ffigyrau i'w Cymharu	Gwasanaethau Addysg	Gwasanaethau Cymdeithasol	AFC: Isadeiledd	AFC: Gwasanaethau Amgylcheddol	AFC: Gwasanaethau Rheoli Eiddo ac Asedau	Gwasanaethau Rheoleiddio a Tai	Gwasanaethau Ariannol	Gwasanaethau Datblygu Cymunedol	Cyfanswm
	£'000	£'000	£'000	£'000	£'000	£'000	£'000	£'000	£'000
Ffioedd, costau ac incwm y Gwasanaeth Grantiau'r llywodraeth	(17,364) (20,166)	(8,564) (8,457)	(6,856) (276)	(7,922) (2,631)	(2,730) -	(3,020) (3,766)	(3,115) (45,875)	(5,265) (5,117)	(54,836) (86,288)
Cyfanswm Incwm	(37,530)	(17,021)	(7,132)	(10,553)	(2,730)	(6,786)	(48,990)	(10,382)	(141,124)
Gwariant Gweithwyr	74,377	22,906	6,092	7,150	2,150	5,264	5,093	8,735	131,767
Gwariant Arall y Gwasanaeth	40,575	42,875	8,276	16,367	2,584	6,597	47,605	9,283	174,162
Cyfanswm Gwariant	114,952	65,781	14,368	23,517	4,734	11,861	52,698	18,018	305,929
Gwariant Net	77,422	48,760	7,236	12,964	2,004	5,075	3,708	7,636	164,805

Cysoniad Incwm a Gwariant Gwasanaeth o Gost Gwasanaethau yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr

Dengys y cysoniad hwn sut mae'r ffigyrau yn y dadansoddiad o incwm a gwariant y gwasanaeth yn cysylltu â'r symiau a gynhwyswyd yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr.

	2013/14 £'000	2012/13 £'000
Gwariant net yn y Dadansoddiad Gwasanaeth	178,784	164,805
Gwariant net gwasanaethau a gwasanaethau cefnogol na chynhwyswyd yn y Dadansoddiad	24,774	22,952
Symiau yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr nas adroddwyd i reolwyr yn y Dadansoddiad	21,123	15,942
Symiau a gynhwyswyd yn y Dadansoddiad na chynhwyswyd yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr	(20,068)	(17,226)
Cost Gwasanaethau yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr	204,613	186,473

Cysoniad i Ddadansoddiad Goddrychol

Dengys y cysoniad hwn sut mae'r ffigyrau yn y dadansoddiad o incwm a gwariant y gwasanaeth yn cysylltu â dadansoddiad goddrychol o'r Swrplws neu Ddiffyg ar Ddarpariaeth Gwasanaethau a gynhwysir yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr

2013/14	Dadansoddi'r Gwasanaeth	Gwasanaethau a Gwasanaethau Cefnogi nad ydynt yn cael eu dadansoddi	Symiau yn y Datganiad I&G Cynhwysfawr nas adroddwyd i reolwyr yn y Dadansoddiad	Symiau nad ydynt yn cael eu cynnwys yn yr I&G	Dyrannu ad-daliadau	Costau Gwasanaeth Net	Symiau Corfforaethol	Cyfanswm
	£'000	£'000	£'000	£'000	£'000	£'000	£'000	£'000
	(55,594)	(8,725)	(1,329)	5,806	24,658	(35,184)	-	(35,184)
Ffioedd, costau ac incwm y Gwasanaeth Llog ac Incwm Buddsoddiadau Incwm o Dreth y Cyngor Grantiau'r llywodraeth & cyfraniadau	-	-	-	-	-	-	(268)	(268)
	(80,778)	(2,594)	(3,392)	4,653	4,998	(77,113)	(58,615)	(58,615)
Cyfanswm Incwm	(136,372)	(11,319)	(4,721)	10,459	29,656	(112,297)	(243,564)	(355,861)
Gwariant Gweithwyr	131,872	10,997	1,903	(2,890)	(443)	141,439	5,489	146,928
Gwariant Arall y Gwasanaeth	183,284	25,096	353	(28,139)	(29,213)	151,381	-	151,381
Dibrisiad, amorteiddiad a namau	-	-	18,610	-	-	18,610	-	18,610
Eiddo Buddsoddi Incwm & Newid mewn Gwerth Teg	-	-	-	502	-	502	1,726	2,228
REFCUS	-	-	4,978	-	-	4,978	-	4,978
Taliadau Llog	-	-	-	-	-	-	8,432	8,432
Archebiannau ac Ardoliau	-	-	-	-	-	-	18,273	18,273
Emnili neu gollli wrth gael gwared ar asedau sefydlog	-	-	-	-	-	-	875	875
Camau Gweithredu Masnachu	-	-	-	-	-	-	2,184	2,184
Cyfanswm Gwariant	315,156	36,093	25,844	(30,527)	(29,656)	316,910	36,979	353,889
Arian dros ben neu ddiffyg ariannol wrth ddarparu gwasanaethau	178,784	24,774	21,123	(20,068)	-	204,613	(206,585)	(1,972)

2012/13 Ffigyrau i'w Cymharu	Dadansoddi'r Gwasanaeth	Gwasanaethau a Gwasanaethau Cefnogi nad ydynt yn cael eu dadansoddi	Symiau yn y Datganiad I&G Cynhwysfawr nas adroddwyd i reolwyr yn y Dadansoddiad	Symiau nad ydynt yn cael eu cynnwys yn yr I&G	Dyranau ad-daliadau	Costau Gwasanaeth Net	Symiau Corfforaethol	Cyfanswm
	£'000	£'000	£'000	£'000	£'000	£'000	£'000	£'000
Ffioedd, costau ac incwm y Gwasanaeth	(54,836)	(9,558)	(1,313)	5,813	19,622	(40,272)	-	(40,272)
Llog ac Incwm Buddsoddiadau	-	-	-	-	-	-	(380)	(380)
Incwm o Dreth y Cyngor	-	-	-	-	-	-	(56,005)	(56,005)
Grantiau'r llywodraeth & cyfraniadau	(86,288)	(2,822)	(1,984)	4,870	-	(86,224)	(164,860)	(251,084)
Cyfanswm Incwm	(141,124)	(12,380)	(3,297)	10,683	19,622	(126,496)	(221,245)	(347,741)
Gwariant Gweithwyr	131,767	10,661	(1,640)	(2,704)	(536)	137,548	2,317	139,865
Gwariant Arall y Gwasanaeth	174,162	24,671	228	(25,623)	(19,086)	154,352	-	154,352
Dibriadiad, amorteiddiad a namau	-	-	16,271	-	-	16,271	-	16,271
Eiddo Buddsoddi Incwm & Newid mewn Gwerth Teg	-	-	-	418	-	418	289	707
REFCUS	-	-	4,380	-	-	4,380	-	4,380
Taliadau Llog	-	-	-	-	-	-	-	-
Archebiannau ac Ardoliau	-	-	-	-	-	-	8,278	8,278
Ennill neu gollu wrth gael gwared ar asedau sefydlog	-	-	-	-	-	-	17,727	17,727
Camau Gweithredu Masnachu	-	-	-	-	-	-	(911)	(911)
Cyfanswm Gwariant	305,929	35,332	19,239	(27,909)	(19,622)	312,969	29,985	342,954
Arian dros ben neu ddiffyg ariannol wrth ddarparu gwasanaethau	164,805	22,952	15,942	(17,226)	-	186,473	(191,260)	(4,787)

29. Gweithrediadau Caffaeledig ac a Derfynwyd

Ni fu unrhyw weithrediadau caffaeledig na rhai a derfynwyd yn ystod y flwyddyn.

30. Gweithgarwch Masnachu

Mae'r Cyngor yn gweithredu tri chynllun masnachu mawr, dyma'r manylion.

Mae'r Cyngor yn berchen ar, ac yn gweithredu Tramffordd y Gogarth gan gynhyrchu incwm o werthiant tocynnau. Y nod yw gwneud gwarged i ddarparu rhaglen wella barhaus. Cyfanswm y gronfa wrth gefn ar gyfer gwaith cynnal a chadw parhaus ar 31 Mawrth 2014 oedd £355k.

		2013/14 £'000	2012/13 £'000
Tramffordd y Gogarth	Trosiant	(877)	(773)
	Gwariant	1,005	914
	Arian dros ben	128	141
	Arian dros ben (ar ôl newidiadau i IAS 19)	134	138
Mae'r Cyngor yn berchen ar theatr/canolfan gynadledda/arena o bwys ac ail theatr, gan eu gweinyddu a chreu incwm trwy eu gosod a gwerthu tocynnau. Yr amcan masnachu yw gwneud gwarged ar y costau perfformiadau a chynadleddau er mwyn gwneud cyfraniad tuag at y staffio, cynnal a chadw a chostau rhedeg eraill yr adeilad. Cafodd yr amcan masnachu hwn ei gyflawni yn 2013/14 yn achos Venue Cymru er gwaethaf gwneud diffyg cyffredinol. Mae'r crynodeb isod yn dangos yr holl incwm a gwariant cysylltiedig.			
Venue Cymru - Theatr - Canolfan Gynadledda - Arena - Arlwyo	Trosiant	(4,387)	(5,046)
	Gwariant	6,243	7,056
	Diffyg	1,856	2,010
	Diffyg (ar ôl newidiad IAS 19)	1,891	1,989
Theatr Colwyn	Trosiant	(277)	(226)
	Gwariant	458	406
	Diffyg	181	180
	Diffyg (ar ôl newidiad IAS 19)	183	178
Cyfanswm	Diffyg	2,165	2,331
	Diffyg (ar ôl newidiad IAS 19)	2,208	2,305
Cyfanswm Gweithgarwch Masnachu	Darpariaeth Refeniw	(24)	(20)
	Diffyg yn y Cyfrif Incwm a Gwariant	2,184	2,285

31. Gwasanaethau Asiantaeth

Mae'r Cyngor wedi llunio cytundeb lle bydd yn cyflawni tasgau ar ran sefydliadau eraill ac yn adennill y costau'n llawn. Mae un cytundeb yn ymwneud â Gwaith Cynnal a Gwella Cefnffyrdd ar ran Llywodraeth Cymru. Mae ail gytundeb yn ymwneud â thaliadau i Gartrefi mewn perthynas â Gofal Nyrsio ar ran Byrddau Iechyd Lleol.

Mae chwe chyngor Gogledd Cymru'n gweithredu fel asiantau i Lywodraeth Cymru i ddarparu benthyciadau y gellir eu hailgylchu dan y cynllun Troi Tai'n Gartrefi, ar gyfer trwsio eiddo sydd wedi bod yn wag dros y tymor hir, gyda'r bwriad i'w defnyddio unwaith eto. Cyngor Sir y Fflint yw'r awdurdod arweiniol/ bancio ar gyfer rhanbarth Gogledd Cymru ac yn gyfrifol am weinyddu'r gronfa. Cyfanswm yr incwm a dderbyniwyd gan Lywodraeth Cymru yn ystod 2013/14 oedd £2.333m (£2.332m 2012/13) a chyfanswm y taliadau yn erbyn y swm hwn yw £2.06m (£1.847m 2012/13). Derbyniodd Cyngor Bwrdeistref Sirol Conwy £437k.

Bu'r gwariant ar y gweithgareddau hyn fel a ganlyn:

	2013/14 £'000	2012/13 £'000
Cefnffyrdd	4,998	5,198
Gofal Nyrsio	1,359	1,356
Troi Tai'n Gartrefi	437	-
Cyfanswm	6,794	6,554

32. Cyllidebau Wedi'u Cronni

Yn 2009/10, cychwynnodd CBS Conwy drefniant cyllideb wedi'r chronni gyda Bwrdd Iechyd Prifysgol Betsi Cadwaladr ar gyfer darparu cyfarpar cymunedol i'r corfforol anabl a defnyddwyr gwasanaethau henoed yn ardal awdurdod CBS Conwy. Yr Awdurdod sy'n lletya'r gronfa hon.

Yn ystod 2012/13, daeth storfa benthyciadau offer Conwy i ben, a dechreuodd storfa offer Awdurdod Lleol / Iechyd newydd ar y cyd. Mae'r storfa hon yn weithredol yn ardaloedd Awdurdod Lleol Conwy, Gwynedd ac Ynys Môn. Fe'i rheolir gan Brifysgol Betsi Cadwaladr, sydd hefyd yn cynnal y cyllidebau wedi'u cyfuno. Felly yn 2012/13, roedd cymysgedd o'r 'hen' gyllidebau wedi'u cyfuno gan Gonwy, a'r cyllidebau 'newydd' wedi'u cyfuno gan Brifysgol Betsi Cadwaladr. Mae'r ffigurau 2012/13 yn y tabl isod yn ymwneud â'r cyllidebau cyfun a gynhelir gan Gonwy'n unig.

Roedd y gronfa newydd yn gwbl weithredol drwy gydol 2013/14. Cyfrannodd CBS Conwy £170 mil tuag at gostau rhedeg a phrynu offer. Mae'r gronfa bellach yn cael ei hadrodd yng nghyfrifon Prifysgol Betsi Cadwaladr.

	2013/14 £'000	2012/13 £'000
Ariannu a ddarperir i'r gyllideb wedi'r chronni:		
▪ CBS Conwy	-	301
▪ BIP Betsi Cadwaladr	-	-
	-	301
Gwariant wedi'i gwrdd o'r gyllideb wedi'r chronni:		
▪ CBS Conwy	-	280
▪ BIP Betsi Cadwaladr	-	4
	-	284
Diffyg net/(Gweddill) sy'n deillio o'r gyllideb wedi'r chronni yn ystod y flwyddyn	-	(17)

33. Lwfansau aelodau

Talodd yr Awdurdod y symiau canlynol i aelodau'r Cyngor yn ystod y flwyddyn:

	2013/14 £000	2012/13 £000
Lwfans Sylfaenol	772	779
Lwfans Cyfrifoldeb Arbennig	261	246
Treuliau	30	25
Cyfanswm	1,063	1,050

34. Tâl Swyddogion

Mae'r tâl a roddwyd i uwch weithwyr yr Awdurdod sydd â dylanwad ar redeg yr Awdurdod yn gyffredinol fel a ganlyn:

	Teitl y Swydd	Cyflog	Ad-dalu Gwariant	Cyfanswm tâl ac eithrio taliadau pensiwn	Cyfraniadau Pensiwn Gweithiwr	Cyfanswm Tâl
		£	£	£	£	£
2013/14	Prif Weithredwr	108,713	1,352	110,065	23,482	133,547
2012/13	Prif Weithredwr	105,851	2,131	107,982	22,334	130,316
2013/14	Cyfarwyddwr Strategol (Democratiaeth, Rheoleiddio a Chefnogi)	90,137	1,811	91,948	19,470	111,418
2012/13	Cyfarwyddwr Strategol (Democratiaeth, Rheoleiddio a Chefnogi)	94,298	2,138	96,436	19,897	116,333
2013/14	Cyfarwyddwr Strategol (Arian ac Effeithlonrwydd)	88,298	650	88,948	19,073	108,021
2012/13	Cyfarwyddwr Strategol (Arian ac Effeithlonrwydd)	85,982	479	86,461	18,143	104,604
2013/14	Cyfarwyddwr Strategol - Economi a Safle	79,984	1,134	81,118	17,277	98,395
2012/13	Cyfarwyddwr Strategol - Economi a Safle	52,864	658	53,522	11,155	64,677
2013/14	Pennaeth Statudol y Gwasanaethau Cymdeithasol	70,270	556	70,826	15,179	86,005
2012/13	Pennaeth Statudol y Gwasanaethau Cymdeithasol	67,828	376	68,204	14,312	82,516
2013/14	Pennaeth Statudol y Gwasanaethau Addysg	71,703	2,286	73,989	15,488	89,477
2012/13	Pennaeth Statudol y Gwasanaethau Addysg	71,703	2,970	74,673	15,129	89,802
2013/14	Pennaeth Adnoddau Dynol Corfforaethol	67,293	279	67,572	14,536	82,108
2012/13	Pennaeth Adnoddau Dynol Corfforaethol	67,293	1,253	68,546	14,199	82,745
2013/14	Pennaeth Dros Dro Gwasanaethau Cymunedol a Gofal Cymdeithasol Oedolion	60,021	736	60,757	12,965	73,722
2012/13	Pennaeth Dros Dro Gwasanaethau Cymunedol a Gofal Cymdeithasol Oedolion (Nodyn 1)	-	-	-	-	-
2013/14	Pennaeth Gwasanaethau TG	62,884	2,638	65,522	13,583	79,105
2012/13	Pennaeth Gwasanaethau TG	62,884	1,490	64,374	13,268	77,642
2013/14	Pennaeth Gwasanaethau Darparwyr (Nodyn 2)	96,842	-	96,842	13,473	110,315
2012/13	Pennaeth Gwasanaethau Darparwyr	62,884	1,321	64,205	13,269	77,474
2013/14	Pennaeth Gwasanaethau Yr Amgylchedd, Ffyrdd a Chyfleusterau	69,497	-	69,497	15,011	84,508
2012/13	Pennaeth Gwasanaethau Amgylcheddol	64,457	1,488	65,945	13,600	79,545
2013/14	Pennaeth Gwasanaethau Archwilio a Chaffael	66,028	84	66,112	14,262	80,374
2012/13	Pennaeth Gwasanaethau Archwilio a Chaffael	68,233	1,230	69,463	14,397	83,860
2013/14	Pennaeth Gwasanaethau Rheoleiddio a Thai	58,594	496	59,090	12,656	71,746
2012/13	Pennaeth Gwasanaethau Rheoleiddio a Thai	50,404	-	50,404	10,635	61,039
2013/14	Pennaeth Gwasanaethau Datblygu Cymunedol	62,884	28	62,912	13,583	76,495
2012/13	Pennaeth Gwasanaethau Datblygu Cymunedol	62,884	1,800	64,684	13,268	77,952
2013/14	Pennaeth Gwasanaethau Refeniw a Budd-daliadau	62,884	974	63,858	13,583	77,441
2012/13	Pennaeth Gwasanaethau Refeniw a Budd-daliadau	62,884	2,774	65,658	13,269	78,927
2013/14	Pennaeth Gwasanaethau Rheoli Eiddo ac Asedau	56,105	-	56,105	7,705	63,810
2012/13	Pennaeth Gwasanaethau Rheoli Eiddo ac Asedau	61,452	1,151	62,603	12,966	75,569
2013/14	Pennaeth y Gyfraith a Llywodraethu	65,861	912	66,773	14,226	80,999
2012/13	Pennaeth y Gyfraith a Llywodraethu (Nodyn 1)	64,636	864	65,500	13,637	79,137
2013/14	Pennaeth Dros Dro Gwasanaethau Plant, Teuluoedd a Diogelu	60,021	1,934	61,955	12,964	74,919
2012/13	Pennaeth Dros Dro Gwasanaethau Plant, Teuluoedd a Diogelu (Nodyn 1)	-	-	-	-	-

Nid oedd gan y Cyngor unrhyw weithwyr a oedd â chyflog o fwy na £150k.

Mae'r tâl yn cynnwys yr holl symiau a dalwyd neu a oedd yn dderbyniadwy gan weithiwr (yn cynnwys enillion cyffredin a thaliadau diswyddo), lwfansau treuliau a gwerth ariannol buddiannau, ond mae'n eithrio taliadau sy'n gysylltiedig â dyletswyddau etholiad. Mae cyfanswm y tâl yn cynnwys cyfraniadau pensiwn y cyflogwr sy'n daladwy i'r Cynllun Pensiwn Llywodraeth Leol, ond heb eu talu yn uniongyrchol i'r gweithiwr.

Nodyn 1

Ar gyfer Pennaeth Dros Dro Gwasanaethau Cymunedol a Gofal Cymdeithasol Oedolion a Pennaeth Dros Dro Gwasanaethau Plant, Teuluoedd a Diogelu, roedd y tâl yn is na'r trothwy rhoi gwybod yn 2012/13.

Nodyn 2

Ar gyfer y Pennaeth Gwasanaeth - Gwasanaethau Darparwr, mae'r cyflog ar gyfer 2013/14 yn cynnwys tâl dileu swydd.

Talwyd y symiau canlynol i weithwyr eraill yr Awdurdod dderbyniodd mwy na £60,000 o dâl am y flwyddyn (ag eithrio cyfraniadau pensiwn ac yswiriant gwladol y cyflogwr):-

Band	Nifer yn 2013/14		Nifer yn 2012/13	
	Heblaw Ysgolion	Ysgolion	Heblaw Ysgolion	Ysgolion
£60,000 - £64,999	5	8	4	10
£65,000 - £69,999	1	6	0	6
£70,000 - £74,999	0	3	1	2
£75,000 - £79,999	0	0	0	1
£80,000 - £84,999	1	1	0	1
£85,000 - £89,999	0	2	0	1
£90,000 - £94,999	0	1	0	2
£95,000 - £99,999	0	1	0	0
£100,000 - £104,999	0	0	0	0
£105,000 - £109,999	0	1	0	1

Nodwyd nifer y pecynnau ymadael a'r gost fesul band a chyfanswm y diswyddiadau gorfodol a diswyddiadau eraill yn y tabl isod:

Band cost y pecyn ymadael (gan gynnwys taliadau arbennig)	Nifer y diswyddiadau gorfodol		Nifer yr ymadawiadau eraill y cytunwyd amynt		Cyfanswm y pecynnau ymadael fesul band cost		Cyfanswm cost y pecynnau ymadael ym mhob band	
	2013/14	2012/13	2013/14	2012/13	2013/14	2012/13	2013/14	2012/13
							£	£
£0 - £20,000	28	18	13	31	41	49	301,957	339,682
£20,001 - £100,000	6	3	13	12	19	15	681,644	452,412
£100,001 - £150,000	-	-	-	-	-	-	-	-
Total	34	21	26	43	60	64	983,601	792,094

35. Costau Archwilio Allanol

Aeth yr Awdurdod i'r costau canlynol yng nghyswllt archwilio'r Datganiad Cyfrifon, ardystio hawliadau grant ac archwiliadau statudol, ac am wasanaethau nad oeddynt yn rhai archwilio a ddarparwyd gan archwilywyr allanol yr Awdurdod:

Datgelu Ffioedd yn Daladwy i Swyddfa Archwilio Cymru a KPMG

	2013/14	2012/13
	£'000	£'000
Ffioedd yn daladwy i Swyddfa Archwilio Cymru mewn perthynas â gwasanaethau archwilio allanol a gyflawnwyd gan yr archwilydd penodedig am y flwyddyn.	158	198
Ffioedd yn daladwy i Swyddfa Archwilio Cymru mewn perthynas ag archwiliadau statudol a Menter Twyll Cenedlaethol.	137	144
Ffioedd yn daladwy i KPMG ar gyfer ardystio hawliadau a ffurflenni grant am y flwyddyn.	85	104
Ffioedd sy'n daladwy mewn perthynas â gwasanaethau eraill a ddarperir gan Swyddfa Archwilio Cymru a KPMG yn ystod y flwyddyn.	102	7
	482	453

Y ffi amcanol ar gyfer ardystio hawliadau ac adenillion grant am 2013/14 yw £90k ac nid yw wedi ei chynnwys uchod.

36. Incwm Grantiau

Mae'r Awdurdod wedi rhoi'r grantiau, cyfraniadau a rhoddion canlynol mewn credyd i'r Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr yn 2013/14:

	2013/14	2012/13
	£'000	£'000
Credydwyd i Dreth ac Incwm Grant Amhenodol		
Grant Cefnogi Refeniw	121,703	113,351
Grant Cytundeb Canlyniadau	1,165	1,160
PFI - Elfen Gyfalaf	3,407	3,587
<i>Is-Gyfanswm</i>	126,275	118,098
Grantiau Cyfalaf:		
Grant Cyfalaf Cyffredinol (heb fod yn REFCUS)	967	1,445
Grant Gwella Adeiladau ysgolion	-	455
Grant Cyfalaf Penodol (heb fod yn REFCUS)	-	101
Pecyn Conwy (Cynlluniau Cludiant)	171	462
Dechrau'n Deg	130	103
Grant Ysgolion yr 21 Ganrif	7,451	4,585
Cynlluniau Lliniaru Llifogydd	369	21
Grant Rheoli Gwastraff Cynaliadwy	306	522
Grant Ailgyrchu	-	200
Ardal Adfywio Strategol	257	-
Amddiffyn Arfordir Glan Môr Bae Colwyn	7,827	7,127
Adfer Amddiffynfa Arfordirol	3,231	
Grantiau eraill LIC	858	846
Granyai eraill	373	254
<i>Is-Gyfanswm</i>	21,940	16,121
Cyfanswm Mawr	148,215	134,219
Credydwyd i Wasanaethau:		
Cynllun Gostyngiad Treth y Cyngor	791	-
Ffioedd Consesiynol	2,787	2,580
Cymorth - Cronfa Cefnogi Plant ac Ieuenctid/ Teuluoedd yn gyntaf	883	1,341
Grant Refeniw Dechrau'n Deg	1,776	1,248
Grant Strategaeth Anabledd Meddyliol	-	1,859
PFI	1,494	1,471
Darpariaeth ôl-16 mewn Ysgolion	4,662	4,618
Cefnogi Pobl	7,578	7,453
Grant Rheoli Gwastraff Cynaliadwy	2,416	2,331
Grant Cam Sylfaenol	3,363	3,234
Ysgolion Arbennig ac AAA ôl-16	-	1,258
Grant Effeithiolrwydd Ysgolion	1,029	855
Cronfa Weithredu Camddefnyddio Sylweddau	702	713
Gwariant Refeniw a Ariennir o Gyfalaf o dan Statud	3,392	1,985
Cronfa Gymdeithasol Ewrop	756	954
DWP - Grant Budd-daliadau Tai	35,640	44,336
Llwybrau Dysgu 14-19	584	648
Grant Amddifadu Disgyblion	1,058	1,013
Grant Gwasanaethau Cludiant Lleol	1,053	398
Grantiau Eraill	7,149	7,929
Cyfanswm Mawr	77,113	86,224

Mae'r Awdurdod wedi derbyn nifer o gyfraniadau nad ydynt eto wedi eu cydnabod fel incwm cyfalaf, gan fod amodau ynghlwm â nhw a all ei gwneud yn ofynnol i'r arian gael ei ddychwelyd i'r rhoddwr. Mae'r balansau ar ddiwedd y flwyddyn yng nghyswllt cyfalaf fel a ganlyn:

	31 Mawrth 2014	31 Mawrth 2013
	£'000	£'000
Derbynebion Grantiau Cyfalaf ymlaen llaw		
Cytundebau Adran 106	1,262	1,116
Cyfanswm	1,262	1,116

37. Carfannau Perthynol

Yn unol ag IAS 24, mae gan y Cyngor ddyletswydd i ddatgelu unrhyw drafodion sylweddol gyda 'charfan berthynol'. Mae hyn er mwyn sicrhau fod datganiadau ariannol yn cynnwys y datgeliadau angenrheidiol sy'n tynnu sylw at y posibilrwydd y gallai'r sefyllfa a'r canlyniadau ariannol a adroddir fod yn cael eu heffeithio gan bresenoldeb carfannau perthynol a thrafodion sylweddol gyda hwy.

Llywodraeth Ganolog

Datgelir gwybodaeth fanwl ar Grantiau Refeniw, Grantiau Cyfalaf, Grantiau Cefnogi Refeniw a thrafodion Trethi Annomestig Cenedlaethol yn ystod y flwyddyn mewn man arall yn y datganiad hwn.

Praesepetau ac Ardollau

Darperir manylion y praesepetau a gesglir ar ran sefydliadau eraill yn y Cyfrif Incwm a Gwariant. Mae'r Cyngor yn penodi Aelodau ar gyrff penodol sy'n trethu cyllideb y Cyngor. Mae manylion yr ardollau hyn wedi eu cynnwys yn Nodyn 8 y Cyfrif Incwm a Gwariant.

Mae'r Cyfarwyddwr Strategol (Arian ac Effeithlonrwydd) yn gweithredu fel Trysorydd Awdurdod Tân Gogledd Cymru; a'r ardoll a dalwyd i Awdurdod Tân Gogledd Cymru yn ystod y flwyddyn oedd £5,198,570 (2012/13: £5,206,959).

Sefydliadau Elusennol a Gwirfoddol

Mae'r Cyngor yn penodi Aelodau, Cyfarwyddwr Strategol, Penaethiaid Gwasanaeth, a Swyddogion eraill ar rai gyrff elusennol a gwirfoddol. Nid yw Swyddogion Eraill wedi eu cynnwys yn y trafodion a ddatgelir gyda phartion cysylltiedig oherwydd na themlir fod y swyddogion hyn mewn sefyllfa i arfer yr un lefel o ddylanwad yn y Cyngor ag Aelodau, Cyfarwyddwyr Corfforaethol a Phenaethiaid Gwasanaeth. Yn ystod 2013/14 talwyd cyfanswm o £557,906 (gan gynnwys credydwr diwedd blwyddyn o £5,418) (2012/13: £398,976 (gan gynnwys credydwr diwedd blwyddyn o £19,517)) i'r gyrff hyn drwy grantiau a thrwy brynu gwasanaethau.

Yn 2013/14 derbyniodd y Cyngor incwm gwerth £862,259 (gan gynnwys dyledwr diwedd blwyddyn o £19,301) (£380,653 yn 2012/13 (gan gynnwys dyledwr diwedd blwyddyn o £88,398)) gan y gyrff hyn.

Cymdeithas Llywodraeth Leol (LGA)/Cymdeithas Llywodraeth Leol Cymru(WLGA)

Mae'r Cyngor yn aelod o LGA/WLGA, a thalwyd tanysgrifiadau o £106,343 (dim credydwr diwedd blwyddyn) iddo yn 2013/14 (£108,656 yn 2012/13 (dim credydwr diwedd blwyddyn)), ac o hynny derbyniodd y Cyngor incwm gwerth £5,703 (dim dyledwr diwedd blwyddyn) (£26,075 yn 2012/13 (gan gynnwys dyledwr diwedd blwyddyn o £1,535)).

Cyfarwyddwr Strategol a Phenaethiaid Gwasanaeth

Anfonwyd ffurflenni datgan cysylltiad â phartion cysylltiedig at y Penaethiaid Gwasanaeth a'r Cyfarwyddwr Strategol am y flwyddyn 2013/14.

Talwyd cyfanswm o £4,480 (dim credydwr diwedd blwyddyn) gan y Cyngor yn 2013/14 mewn perthynas â thrafodion o'r fath (£15,265 yn 2012/13 (dim credydwr diwedd blwyddyn)), a dim incwm (dim dyledwr diwedd blwyddyn) gan y Cyngor (£780 yn 2012/13 (dim dyledwr diwedd blwyddyn)).

Aelodau

Anfonwyd ffurflenni datgan cysylltiad â phartïon cysylltiedig at yr Aelodau am y flwyddyn 2013/14.

Talwyd cyfanswm o £231,416 (gan gynnwys credydwyr diwedd blwyddyn o £9,308) gan y Cyngor yn 2013/14 mewn perthynas â thrafodion o'r fath (2012/13: £346,403 (gan gynnwys credydwyr diwedd blwyddyn o £24,043)), a derbyniwyd cyfanswm o £7,270 (gan gynnwys dyledwr diwedd blwyddyn o £75) gan y Cyngor (£5,209 yn 2012/13 (dim dyledwr diwedd blwyddyn)).

Eisteddodd pum Aelod o Gonwy ar Bwrdd Rheoli Cartrefi Conwy. Oherwydd natur y partïon, mae'r trosglwyddiadau yn digwydd yng nghwrs arferol gweithgarwch.

Arall

Mae Conwy yn gweithredu fel asiant ar ran Awdurdod Tân Gogledd Cymru wrth ymdrin â materion rheoli trysorlys, fel rhan o'r gwasanaeth rheoli ariannol a ddarparwyd dan gytundeb lefel gwasanaeth.

Ar wahân i drafodion arferol fel taliadau Treth y Cyngor, trethi annomestig a rhenti tai, nid oes unrhyw drafodion sylweddol eraill gyda charfannau perthynol.

38. Gwariant Cyfalaf ac Ariannu Cyfalaf

Dengys y tabl isod gyfanswm gwariant cyfalaf am y flwyddyn (yn cynnwys gwerth yr asedau hynny gaffaelwyd drwy brydlesi cyllidol a chontractau PFI, ynghyd â'r adnoddau ddefnyddiwyd i'w ariannu. Os yw'n fwriad ariannu gwariant cyfalaf yn y dyfodol trwy godi tâl ar y referniw fel y defnyddir asedau gan yr Awdurdod, yna byddai'r gwariant yn arwain at gynnydd yn y Gofyniad Cyllido Cyfalaf (CFR), mesurydd gwariant cyfalaf hanesyddol yr Awdurdod sydd heb ei ariannu eto. Dadansoddir y CFR yn yr ail ran o'r nodyn hwn.

	2013/14	2012/13
	£'000	£'000
Gofyniad Ariannu Cyfalaf Dechreuol	155,701	154,707
Buddsoddiad Cyfalaf		
Eiddo, Offer a Chyfarpar	31,744	23,761
Eiddo Buddsoddiad	1,891	-
Asedau anghyffwrddadwy	204	287
Gwariant referniw a ariannwyd o gyfalaf dan statud	4,978	4,380
Gwerth Asedau a Brydleswyd	169	572
Ffynonellau Cyllid		
Derbynebion Cyfalaf	(2,267)	(597)
Grantiau'r llywodraeth a chyfraniadau eraill	(25,197)	(17,980)
Symiau a roddwyd i'r ochr o'r Referniw :		
Cyfraniadau Referniw Uniongyrchol	(1,580)	(1,395)
MRP	(6,884)	(8,034)
Gofyniad Ariannu Cyfalaf Terfynol	158,759	155,701
Eglurhad o symudiadau mewn blwyddyn		
Cynnydd mewn angen sylfaenol i fenthyca	4,181	1,868
Prydlesau Cyllid	(51)	281
Contractau PFI	(1,072)	(1,155)
Cynnydd / (Gostyngiad) yn y Gofyniad Ariannu Cyfalaf	3,058	994

39. Gwariant Cyfalaf a Gyllidir o Gyfalaf o dan Statud

Mae Gwariant Cyfalaf a Gyllidir o Gyfalaf o dan Statud yn wariant a gyfalafwyd yn gywir, ond nid yw'n arwain at asedau sefydlog pendant. Mae'r gwariant refeniw a ariannwyd o gyfalaf yn cael ei nodi yn y flwyddyn y cafodd ei wario. Mae'r diddymiad hwn yn cael ei nodi yn erbyn refeniw gyda chredyd digolledol i refeniw o'r Cyfrif Addasu Cyfalaf. Mae'r symudiad am y flwyddyn fel a ganlyn:

	Grantiau Adnewyddu ac Ardaloedd Adnewyddu		Arall		Cyfanswm	
	2013/14 £'000	2012/13 £'000	2013/14 £'000	2012/13 £'000	2013/14 £'000	2012/13 £'000
Arian mewn llaw ar 31 Mawrth	-	-	-	-	-	-
Trosglwyddiad o Ddyledwyr	-	-	-	-	-	-
Gwariant y flwyddyn	1,314	1,558	3,664	2,822	4,978	4,380
Grantiau	(1,234)	(845)	(2,158)	(1,140)	(3,392)	(1,985)
Dilëwyd i Refeniw	(80)	(713)	(1,506)	(1,682)	(1,586)	(2,395)
Arian mewn llaw ar 31 Mawrth	-	-	-	-	-	-

Mae gwariant refeniw a ariennir o gyfalaf trwy statud 'arall' yn cynnwys Treftadaeth Wledig Fyw Trwy Dwristiaeth Eglwysi a Chapeli, Adfywio Cyffordd Llandudno – Grantiau Eiddo Conwy, Ein Treftadaeth – Prosiect Tywysogion Gwynedd, Canolfan Rhagoriaeth Beicio Gogledd Cymru, Gwaith Gwella'r 'Dolphin' ar Bier Llandudno, Prosiectau Cynllun Datblygu Gwledig 2, Access All Eirias, Amddiffyn yr Arfordir – Ffryntiadau Preifat ym Mae Penrhyn, Cyfraniad i Brosiect Gwastraff Rhanbarthol Gogledd Cymru, Cynllun Etifeddiaeth Trefwedd Bae Colwyn, Caffi a Chanolfan Dysgu a Datblygu'r Cwrt, a Menter Adfywio Ffisegol Conwy - Adeiladau Rhestredig.

40. Prydlesau

Yr Awdurdod fel Daliwr Prydles

Prydlesau Ariannol

Mae gan y Cyngor nifer o adeiladau, cerbydau masnachol, peiriannau ffrancio, a TG ysgolion a chyfarpar arall dan brydlesi cyllidol.

Caiff yr Asedau a gaffaelwyd drwy'r Prydlesau hyn eu dangos fel Eiddo, Offer a Chyfarpar yn y Fantolen gyda'r gwerth net canlynol:

	31 Mawrth 2014 £'000	31 Mawrth 2013 £'000
Tir & Adeiladau Eraill	427	449
Cerbydau, Offer, Dodrefn & Chyfarpar	549	583
Cyfanswm	976	1,032

Mae'r Awdurdod wedi ymrwmo i dalu isafswm ar y prydlesau hyn sy'n cynnwys setliad o'r rhwymedigaeth tymor hir am y budd yn yr eiddo gaffaelwyd gan yr Awdurdod a chostau cyllido a fydd yn daladwy gan yr Awdurdod yn y dyfodol tra mae'r rhwymedigaeth yn parhau'n ddyledus. Mae'r lleiafswm taliadau prydles fel a ganlyn:

	31 Mawrth 2014 £'000	31 Mawrth 2013 £'000
Rhwymedigaethau prydlesau ariannol (gwerth presennol net o leiafswm y taliadau prydles):		
▪ Cyfredol	200	162
▪ Ddim yn gyfredol	607	693
Costau cyllido sy'n daladwy yn y dyfodol	1,108	1,146
Lleiafswm y Taliadau Prydles	1,915	2,001

Mae'r lleiafswm taliadau prydles yn daladwy dros y cyfnodau canlynol:

	Lleiafswm Taliadau Prydles		Ymrwymadau Prydlesau Cyllidol	
	31 Mawrth 2014 £'000	31 Mawrth 2013 £'000	31 Mawrth 2014 £'000	31 Mawrth 2013 £'000
Dim mwy na blwyddyn	245	211	200	162
Mwy na blwyddyn ond dim mwy na pum mlynedd	413	491	307	372
Mwy na 5 mlynedd	1,257	1,299	300	321
Cyfanswm	1,915	2,001	807	855

Prydlesau Gweithredol

Mae gan yr Awdurdod brydlesau yn ymwneud â thir ac adeiladau i wahanol bwrpasau yn cynnwys llety swyddfa, defnydd cymunedol ac i ddarparu llety i deuluoedd digartref.

Mae'r isafswm taliadau prydles i'r dyfodol o dan brydlesau na ellir eu diddymu mewn blynyddoedd i ddod yn:

	31 Mawrth 2014 £'000	31 Mawrth 2013 £'000
Dim mwy na blwyddyn	971	978
Mwy na blwyddyn ond dim mwy na pum mlynedd	420	499
Mwy na 5 mlynedd	1,791	1,504
Cyfanswm	3,182	2,981

Mae'r isafswm taliadau i'r dyfodol y disgwylir i'r Awdurdod eu derbyn yng nghyswllt eiddo ble mae teuluoedd digartref yn byw yn cael eu pennu gan gymhwysedd am fudd-dal tai.

Y gwariant yn ystod y flwyddyn o ran pob prydles gweithredu, gan gynnwys y rhai yr oedd teuluoedd digartref yn eu defnyddio oedd:

	2013/2014 £'000	2012/2013 £'000
Isafswm taliadau prydles	978	1,077
Taliadau sy'n dderbyniadwy yng nghyswllt eiddo ble mae teuluoedd digartref yn byw	(638)	(755)
Cyfanswm	340	322

Yr Awdurdod fel Prydleswr

Prydlesau Ariannol

Mae'r Awdurdod wedi prydlesu sawl eiddo o dan brydlesi gweithredol gyda thymor o hyd at 15 mlynedd. Mae gan yr Awdurdod fuddsoddiad gros yn y brydles, gan gynnwys yr isafswm taliadau prydles y disgwylir iddynt gael eu derbyn dros y tymor sy'n weddill a'r gwerth gweddilliol a ddisgwylir i'r eiddo pan fo'r brydles yn dod i ben. Mae'r isafswm taliadau prydles yn cynnwys setliad y dyledwr tymor hir am y budd yn yr eiddo a gaffaelir gan y prydleswr a'r incwm ariannol a enillir gan yr Awdurdod mewn blynnyddoedd i ddod tra bo'r ddyled yn dal i sefyll. Mae'r buddsoddiad gros yn cynnwys y symiau canlynol:

	31 Mawrth 2014 £'000	31 Mawrth 2013 £'000
Dyledwr prydles ariannol (gwerth presennol net o leiafswm y taliadau prydles)		
▪ Cyfredol	262	51
▪ Ddim yn gyfredol	1,259	1,148
Incwm ariannol heb ei ennill	404	413
Gwerth gweddilliol eiddo heb ei warantu	(275)	(275)
Buddsoddiad gros yn y brydles	1,650	1,337

Mae'r buddsoddiad gros yn y brydles yn cynnwys dyledwr prydles ariannol ar gyfer Canolfan Crwst, trefniadau aml-asiantaeth gyda chymdeithas dai, Bwrdd Iechyd Prifysgol Betsi Cadwaladr a'r Awdurdod.

Derbynnir y buddsoddiad gros yn y brydles a'r isafswm taliadau prydles dros y cyfnodau canlynol:

	Buddsoddiad Gros yn y Brydles		Isafswm Taliadau Prydles	
	31 Mawrth 2014 £'000	31 Mawrth 2013 £'000	31 Mawrth 2014 £'000	31 Mawrth 2013 £'000
Dim mwy na blwyddyn	324	92	324	92
Mwy na blwyddyn ond dim mwy na pum mlynedd	533	364	533	364
Mwy na 5 mlynedd	793	881	793	881
Cyfanswm	1,650	1,337	1,650	1,337

Prydlesau Gweithredol

Mae'r Awdurdod yn prydlesu eiddo i'r dibenion canlynol yn cynnwys:

- i ddarparu gwasanaethau yn y gymuned, megis cyfleusterau chwaraeon, gwasanaethau twristiaeth a chanolfannau cymuned
- i bwrpas datblygiad economaidd i ddarparu adeiladau addas a fforddiadwy i fusnesau lleol.

Y lleiafswm taliadau prydles gweithredol derbyniadwy na ellir eu diddymu i'r dyfodol yw:

	31 Mawrth 2014 £'000	31 Mawrth 2013 £'000
Dim mwy na blwyddyn	812	796
Mwy na blwyddyn ond dim mwy na pum mlynedd	1,389	1,385
Mwy na 5 mlynedd	9,202	9,238
Cyfanswm	11,403	11,419

Nid yw'r lleiafswm taliadau derbyniadwy yn cynnwys rhent sydd yn amodol ar drosiant. Yn 2013/14 roedd gwerth rhenti wrth gefn a dderbyniwyd yn £327,190. Yn 2012/13 y ffigwr hwn oedd £255,519.

41. Mentrau Cyllid Preifat a chytundebau tebyg

Prosiect Cynllun Ariannu Preifat y Tair Ysgol

Mae'r prosiect yn cynnwys adeilad ysgol o'r newydd ar safle newydd ar gyfer Ysgol John Bright Llandudno; adnewyddu ac estyn Ysgol Aberconwy, Conwy; ac adeiladu ystafelloedd o'r newydd ac adnewyddu Ysgol Dyffryn Conwy, Llanrwst, yn ogystal ag ad-drefnu'r ysgol fel ei bod wedi ei lleoli ar un safle.

Mae'r prosiect yn darparu'r Cyngor gyda 3 ysgol sy'n cael ei gwasanaethu'n llawn gan gynnwys gwasanaethau rheoli cyfleusterau, glanhau, gofalu, cynnal y tiroedd, NNDR, gwasanaethau.

Llofnodwyd contractau 12 Mawrth 2003, a dechreuodd y gwaith adeiladu ddiwedd mis Mawrth 2003. Roedd y Taliadau Unedol (y taliad misol a wneir gan y Cyngor i'r sector preifat ar gyfer y 3 ysgol sy'n cael eu gwasanaethu'n llawn) yn daladwy o 1 Awst 2004 am gyfnod contract o 25 mlynedd. Y Taliad Unedol yn y flwyddyn ariannol 2013/14 oedd £6.9m (net o ddidyniadau argaeledd a perfformiad o £1k) am y cyfnod Ebrill 2013 i Fawrth 2014 yn gynwysedig. (Y Taliad Unedol yn y flwyddyn ariannol 2012/13 oedd £6.8m net o didyniadau argaeledd a perfformiad o £3k.) Amcangyfrifir fod y taliad blwyddyn llawn yn 2014/15 tua £6.9m ar sylfaen pris o 1 Ebrill 2014.

Mae'r rhwymedigaeth heb fod wedi ei chwblhau a gliriwyd o'r trafodyn PFI tua £118.1m (£125.3m yn 2012/13), sy'n cynrychioli cyfanswm y Taliadau Unedol amcanol sy'n daladwy am weddill cyfnod y contract 25 mlynedd.

Ym mis Awst 2004, talodd y Cyngor Gostau Unedol o £9m ymlaen llaw.

Ar ddechrau'r Cytundeb PFI, trosglwyddwyd asedau presennol Ysgol Aberconwy ac Ysgol Dyffryn Conwy, a nodwyd yn y fantolen am £7.6m, i'r sector preifat heb unrhyw ystyriaeth.

Yn ogystal, cyfrannwyd at Falans Cronfa'r Cyngor drwy'r Cynllun Ariannu Preifat yn y swm o £1.492 miliwn, yn sgil adolygiad o'r peirianwaith ariannu ar gyfer tâl unedol y Cynllun Ariannu Preifat sy'n daladwy hyd at 2030.

Gwerth Asedau dan PFI a Chytundebau Tebyg

	£'000
1 Ebrill 2012	44,008
Symudiad 2012/13	(974)
31 Mawrth 2013	43,034
Symudiad 2013/14	(975)
31 Mawrth 2014	42,059

Gwerth Rhwymedigaeth o ganlyniad i PFI a Chytundebau Tebyg

	Credydwr Prydles Cyllid £'000	Gwahaniaeth Amseru Cylch Bywyd £'000	Cyfanswm £'000
1 Ebrill 2012	(27,588)	(391)	(27,979)
Symudiad 2012/13	1,155	-	1,155
31 Mawrth 2013	(26,433)	(391)	(26,824)
Symudiad 2013/14	1,071	-	1,071
31 Mawrth 2014	(25,362)	(391)	(25,753)

Manylion taliadau sy'n ddyledus dan PFI a Chytundebau Tebyg

	Ffioedd Gwasanaeth £'000	Ad-daliad Rhwymedigaeth £'000	Llog £'000	Cyfanswm £'000
O fewn 1 flwyddyn	3,467	1,170	2,236	6,873
O fewn 1 i 5 mlynedd	15,644	5,114	7,828	28,586
O fewn 5 i 10 mlynedd	22,530	9,107	6,814	38,451
O fewn 10 i 15 mlynedd	29,766	8,688	2,831	41,285
O fewn 15 i 20 mlynedd	1,532	1,283	57	2,872

42. Colledion Amhariad

Yn ystod 2013/14, nid yw'r Cyngor wedi cydnabod unrhyw golledion amhariad (yn 2012/13, nid yw'r Cyngor wedi cydnabod unrhyw golledion amhariad).

43. Buddiannau Terfynu

Terfynodd yr Awdurdod gontractau nifer o weithwyr yn 2013/14 gan greu rhwymedigaethau o £984k (£792k yn 2012/13) – Mae nifer y pecynnau gadael a chyfanswm y gost fesul band i'w gweld yn Nodyn 34.

Mae'r ddyled o £984k yn cael ei dadansoddi ymhellach isod:

Talwyd £802mil yn daladwy i 36 gweithiwr o ganlyniad i effeithlonrwydd gwasanaethau ac ailstrwythuro.

Mae swm o £48 mil wedi'i dalu i 9 o weithwyr o ganlyniad i gyllid grant yn dod i ben.

Talwyd £134mil yn daladwy i 15 gweithiwr am resymau eraill.

44. Cynlluniau Pensiwn y Cyfrifir Amdanynt Fel Cynlluniau Cyfraniadau Diffiniedig

Mae athrawon a gyflogir gan y Cyngor yn aelodau o Gynllun Pensiwn Athrawon, a weinyddir gan yr Adran Addysg. Mae'r cynllun yn rhoi buddiannau penodol i athrawon ar eu hymddeoliad, ac mae'r Awdurdod yn cyfrannu tuag at y gost drwy dalu cyfraniadau sy'n seiliedig ar dâl pensiynadwy aelodau. Yn dechnegol, cynllun buddiannau diffiniedig yw'r cynllun. Fodd bynnag, mae'r cynllun heb ei ariannu ac mae'r Adran Addysg yn defnyddio cronfa ddamcaniaethol er mwyn cyfrifo cyfradd cyfraniad cyflogwyr i'w thalu gan awdurdodau lleol. Nid yw'r Awdurdod yn gallu adnabod ei ran o'r sefyllfa ariannol waelodol a pherfformiad y cynllun gyda digon o ddibynadwyedd at ddibenion cyfrifo. At ddiben y Datganiad Cyfrifon, maent felly yn cael eu cyfrifo ar yr un sail â chynllun cyfraniadau diffiniedig. Yn 2013/14, talodd y Cyngor £4.198m o Bensiwn Athrawon a oedd yn cynrychioli 14.10% o dâl pensiynadwy. Roedd y ffigyrau am 2012/13 yn £4.163m a 14.09%. Nid oedd unrhyw gyfraniadau'n daladwy ar ddiwedd y flwyddyn (31 Mawrth 2013 – Dim).

Mae'r Cyngor yn gyfrifol am gostau unrhyw fuddiannau ychwanegol a ddyfernir ar ymddeoliad cynnar tu allan i delerau'r cynllun athrawon. Cyfrifir am y costau hyn ar sail buddiannau diffiniedig.

45. Cynlluniau Pensiwn Buddiannau Diffiniedig

Cyfranogiad mewn Cynlluniau Pensiwn

Fel rhan o delerau ac amodau cyflogaeth ei swyddogion, mae'r Awdurdod yn gwneud cyfraniadau tuag at gost buddiannau ôl gyflogaeth. Er na fydd y buddiannau hyn yn daladwy hyd nes bo'r gweithwyr yn ymddeol, mae gan yr Awdurdod ymrwymiad i wneud y taliadau sydd angen eu datgelu ar yr adeg mae gweithwyr yn ennill eu hawl i'r dyfodol.

Mae'r Awdurdod yn cymryd rhan mewn dau gynllun ôl gyflogaeth:

- Cynllun Pensiwn Llywodraeth Leol. Mae'r Awdurdod yn cyfranogi mewn cynlluniau a weinyddir yn lleol gan Gyngor Gwynedd a Chyngor Sir y Fflint – mae'r rhain yn gynlluniau buddiant diffiniedig cyflog terfynol a ariennir, sy'n golygu fod yr Awdurdod a gweithwyr yn talu cyfraniadau i gronfa, a gyfrifir ar lefel y bwriedir iddi gydbwysu'r rhwymedigaethau pensiwn gydag asedau buddsoddi.
- Trefniadau ar gyfer dyfarnu buddiannau ar ôl ymddeol wrth ymddeol yn gynnar - mae hwn yn drefniant buddiant diffiniedig heb ei gyllido, y cydnabyddir rhwymedigaethau iddo pan fo'r dyfarniadau wedi eu gwneud. Fodd bynnag, ni adeiladwyd unrhyw asedau buddsoddi i gwrdd â'r rhwymedigaethau pensiwnau hyn, a rhaid cynhyrchu arian i gwrdd â'r taliadau pensiwn gwirioneddol fel y dânt yn ddyledus.

- Cyfradd cyfraniad y cyflogwr ar gyfer cynllun Gwynedd yn 2013/14 oedd 21.1% (2012/13 21.1%). Bydd y gyfradd yn 21.6% yn 2014/15. Y cyfanswm a dalwyd i gynllun Gwynedd yn 2013/14 mewn perthynas a chyfraniadau pensiwn arferol oedd £12.262m (£11.833m yn 2012/13).

Trafodion yn Gysylltiedig â Buddiannau Ôl Gyflogaeth

Cydnabyddir costau buddiannau ymddeol yn y gost gwasanaethau sy'n destun adroddiad pan y cânt eu hennill gan weithwyr, yn hytrach na phan fo'r fath fuddiannau yn cael eu talu yn y pen draw fel pensiynau. Fodd bynnag, mae'r tâl y mae gofyn i ni ei godi yn erbyn y Dreth Gyngor wedi ei seilio ar yr arian sy'n daladwy yn y flwyddyn, felly mae cost gwirioneddol ôl gyflogaeth /buddiannau ymddeol yn cael ei gwyrddroi allan o Gronfa'r Cyngor trwy'r Datganiad Symudiad mewn Cronfeydd Wrth Gefn. Mae'r trafodion canlynol wedi'u gwneud yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr a Balans Cronfa'r Cyngor trwy'r Datganiad Symudiad mewn Cronfeydd Wrth Gefn yn ystod y flwyddyn.

Gofynion Datgelu IAS 19 ar gyfer 2013/14

Mae sawl newid wedi ei wneud mewn perthynas â safon gyfrifo ryngwladol Buddiannau Cyflogaeth IAS 19, sy'n golygu bod y datganiad cyfrifon a'r polisi cyfrifo wedi newid. Mae'r newid hwn wedi cyflwyno dosbarthiadau newydd o elfennau cost buddiannau diffiniedig i'w cydnabod yn y datganiadau ariannol (h.y. llog net ar y dyledion buddiannau diffiniedig (ased) ac ail-fesuriadau'r ddyled buddiannau diffiniedig net (ased)), a, lle mae effaith materol, meini prawf diffinio neu gydnabod newydd ar gyfer costau gwasanaeth (e.e. costau gwasanaethau blaenorol) a meini prawf cydnabod newydd ar gyfer buddiannau terfynu cyflogaeth.

Mae'r ailddatganiadau angenrheidiol wedi eu hadlewyrchu yn y nodiadau dilynol.

Trafodion yn ymwneud â buddion Ymddeol a gydnabyddir yn y Cyfrifon

	Wedi'u hariannu		Heb eu hariannu	
	2013/14	2012/13	2013/14	2012/13
	£'000	£'000	£'000	£'000
Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr				
Cost net y Gwasanaethau:				
▪ Cost gwasanaeth cyfredol	14,104	11,142	-	-
▪ Cost gwasanaeth y gorffennol	357	356	9	10
▪ Taliadau Llawn	-	-	-	-
Incwm a Gwariant Buddsoddi ac Ariannu				
▪ Llog net	4,611	3,598	878	935
Cyfanswm buddion diffiniedig a godwyd ar ddarparu gwasanaethau	19,072	15,096	887	945
Costau pensiwn eraill a godwyd ar y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr				
▪ Adenillion ar asedau (heb gynnwys llog)	(12,562)	(21,821)		
▪ Ailfesuriadau ar rwymedigaethau	16,464	48,769	984	1,508
Costau pensiwn a godwyd ar y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr	22,974	42,044	1,871	2,453
Datganiad ynglŷn â'r Symudiadau yn y Cronfeydd Wrth Gefn				
▪ Dileu ffioedd yn unol â'r Cod	19,959	13,824	-	-
Symiau gwirioneddol a godwyd ar y Gronfa Gyffredinol yn ystod y flwyddyn:				
▪ Cyfraniadau cyflogwr	14,092	13,618	-	-
▪ Taliadau dewisol			1,503	1,509

Mae'r swm a gynhwyswyd yn y Fantolen yn codi o rhwymedigaeth yr Awdurdod mewn perthynas â'i gynlluniau buddion wedi'u diffinio fel a ganlyn:

	Cynllun Pensiwn Llywodraeth Leol		Buddion yn ôl disgresiwn	
	2013/14	2012/13	2013/14	2012/13
	£'000	£'000	£'000	£'000
Gwerth presennol rhwymedigaeth buddion diffiniedig	458,050	416,773	21,468	21,100
Gwerth teg yr asedau	344,837	313,945	-	-
Is-gyfanswm	113,213	102,828	21,468	21,100
Symudiadau eraill mewn rhwymedigaethau/asedau	-	-	-	-
Rhwymedigaeth net	113,213	102,828	21,468	21,100

Asedau a Rhwymedigaethau yng Nghyswllt Buddiannau Ôl Gyflogaeth

Cysoniad o werth presennol rhwymedigaethau'r cynllun (rhwymedigaeth buddiant diffiniedig):

Rhwymedigaethau	Rhwymedigaethau a Ariennir: Cynllun Pensiwn Llywodraeth Leol		Rhwymedigaethau heb eu Hariannu: Buddiannau Disgresiwn	
	31 Mawrth 2014 £'000	31 Mawrth 2013 £'000	31 Mawrth 2014 £'000	31 Mawrth 2013 £'000
Balans agoriadol	416,773	350,344	21,100	20,156
Cost bresennol gwasanaeth	14,104	11,142	-	-
Cost llog	18,857	16,893	878	935
Cyfraniadau gan gyfranogwyr y cynllun	3,702	3,673	-	-
Ailfesuriadau	16,464	45,603	984	1,514
Buddiannau a dalwyd (Costau)/credyd gwasanaethau blaenorol	(12,207)	(10,844)	(1,503)	(1,509)
	357	143	9	4
Cwtogiadau	-	219	-	-
Rhwymedigaethau a dalwyd	-	(400)	-	-
Balans Cau	458,050	416,773	21,468	21,100

Penderfynir ar yr enillion a ddisgwylir ar asedau'r cynllun drwy ystyried yr enillion a ddisgwylir eu cael ar yr asedau sy'n tanlinellu'r polisi buddsoddi cyfredol. Mae'r cynnyrch a ddisgwylir ar y buddsoddiadau llog sefydlog yn seiliedig ar gynnyrch adbryniant gros fel ar ddyddiad y Fantolen.

Asedau	Cynllun Pensiwn Llywodraeth Leol	
	31 Mawrth 2014 £'000	31 Mawrth 2013 £'000
Balans agoriadol ar 1 Ebrill	313,945	274,291
Ailfesuriadau	12,562	21,821
Llog Asedau	14,246	13,294
Cyfraniadau'r cyflogwr	12,834	12,474
Cyfraniadau gan gyfranogwyr y cynllun	3,702	3,673
Buddiannau a dalwyd	(12,452)	(11,208)
Buddiannau heb eu Hariannu a dalwyd	(1,503)	(1,509)
Cyfraniadau Buddiannau heb eu Hariannu	1,503	1,509
Rhwymedigaethau a dalwyd	-	(400)
Balans Cau	344,837	313,945

Asedau Cynllun Pensiwn Llywodraeth Leol

Categori Ased	2013-14				2012-13			
	Prisiau a ddyfynnwyd mewn Marchnadoedd Gweithgar	Prisiau a ddyfynnwyd mewn Marchnadoedd Gweithgar	Cyfanswm	%	Prisiau a ddyfynnwyd mewn Marchnadoedd Gweithgar	Prisiau a ddyfynnwyd mewn Marchnadoedd Gweithgar	Cyfanswm	%
	£'000	£'000	£'000		£'000	£'000	£'000	
Gwarantau Ecwiti								
Prynwr	6,473	-	6,473	1.9	3,742	-	3,742	1.2
Ynni a Chyfleustodau	8,278	-	8,278	2.4	9,541	-	9,541	3.0
Sefydliadau Ariannol	2,890	-	2,890	0.8	5,286	-	5,286	1.7
Iechyd a Gofal	15,324	-	15,324	4.4	15,865	-	15,865	5.0
Technoleg Gwybodaeth	9,645	-	9,645	2.8	4,930	-	4,930	1.6
Arall	15,772	-	15,772	4.6	15,154	-	15,154	4.8
Ecwiti Preifat								
Pob Un	-	16,547	16,547	4.8	-	15,489	15,489	4.9
Eiddo tiriog								
Eiddo yn y DU	-	29,759	29,759	8.6	-	26,981	26,981	8.6
Eiddo Tramor	-	883	883	0.3	-	970	970	0.3
Cronfeydd Buddsoddi ac Ymddiriedolaethau Uned								
Ecwitiâu	77,559	101,301	178,860	51.9	7,004	96,829	103,833	33.0
Bondiau	-	51,394	51,394	14.9	63,497	41,581	105,078	33.4
Isadeiledd	-	1,525	1,525	0.4	-	-	-	0.0
Deilliadau								
Chwyddiant	-	-	-	0.0	-	809	809	0.3
Arian Parod a Chywerthoedd								
Arian Parod								
Pob Un	7,487	-	7,487	2.2	6,267	-	6,267	2.2
Cyfansymiau	143,428	201,409	344,837	100.0	131,286	182,659	313,945	100.0

Mae manylion ynglŷn â newidiadau rheolau Cynllun Pensiwn y Llywodraeth Leol, gan gynnwys y newid o fudd-daliadau cyflog terfynol i fudd-daliadau gyrfa cyfartalog wedi eu hailbrisio o 1 Ebrill 2014 ymlaen, ar gael ar y ddolen ganlynol:

<http://www.lgps.org.uk/lge/core/page.do?pagelid=97977>

Sail ar Gyfer Amcangyfrif Asedau a Rhwymedigaethau

Aseswyd rhwymedigaethau ar sail actwaraidd gan ddefnyddio'r dull credyd uned rhagamcanedig, amcangyfrif o'r pensiynau a fydd yn daladwy mewn blynyddoedd i ddod gan ddibynnu ar ragdybiaethau ynghylch graddfeydd marwoldeb, lefelau cyflog, ayb. Mae rhwymedigaethau'r Cynllun Pensiwn Llywodraeth Leol a Buddiannau Disgresiwn wedi eu hasesu gan Hymans Robertson, cwmni annibynnol o actwaryddion, gyda'r rhagamcanion i Gronfa'r Cyngor wedi ei seilio ar y gwerthusiad llawn olaf o'r cynllun ar 31 Mawrth 2014.

Y prif ragdybiaethau a ddefnyddiwyd gan yr actwari oedd :

	Cynllun Pensiwn Llywodraeth Leol		Buddiannau Disgresiwn	
	31 Mawrth 2014	31 Mawrth 2013	31 Mawrth 2014	31 Mawrth 2013
Graddfa enillion disgwyliedig tymor hir ar asedau yn y cynllun:				
Buddsoddiadau Ecwiti	7.0%	4.5%	-	-
Bondiau	4.3%	4.5%	-	-
Eiddo	6.2%	4.5%	-	-
Arian	0.5%	4.5%	-	-
Rhagdybiaethau Marwoldeb:				
Hirhoedledd yn 65 i bensiywyr presennol:				
• Dynion	22	20.5	22	20.5
• Merched	24	23	24	23
Hirhoedledd yn 65 i bensiywyr y dyfodol:				
• Dynion	24.4	23.3	24.4	23.3
• Merched	26.6	25.6	26.6	25.6
Graddfa chwyddiant	2.8%	2.8%	2.8%	2.8%
Graddfa cynnydd mewn cyflogau	4.6%	5.1%	4.6%	5.1%
Graddfa cynnydd mewn pensiynau	2.8%	2.8%	2.8%	2.8%
Graddfa ar gyfer disgowntio rhwymedigaethau'r cynllun	4.3%	4.5%	4.3%	4.5%
Defnyddio'r opsiwn i drosi pensiwn blynyddol i lwmp swm ymddeoliad	50%	50%	-	-

46. Rhwymedigaethau Wrth Gefn

Municipal Mutual Insurance (MMI) Darpariaethau

Terfynodd MMI ysgrifennu yswiriant busnes ar 30 Medi 1992. Er mwyn sicrhau dilyniant trefnus, aeth y credydwr i Gynllun Trefniant dan Adran 425 Deddf Cwmnïau 1985 (bellach adran 899 Deddf Cwmnïau 2006). Dechreuwyd y Cynllun hwnnw ar 13 Tachwedd 2012.

O dan y Cynllun Trefniant mae'r Awdurdod rŵan wedi etifeddu rhwymedigaethau oddi wrth gyn-awdurdodau lleol fel a ganlyn:

	£
Cyngor Bwrdeistref Aberconwy	122,811
Cyngor Bwrdeistref Colwyn	-
Cyngor Sir Gwynedd	55,121
Cyngor Sir Clwyd	207,386
Cyfanswm	385,318

Mae'r swm hwn yn cynrychioli ardoll o 15% ar hawliadau a dalwyd yn flaenrol gan MMI mewn perthynas â chyn-awdurdodau, wedi cael ei gyfrif yng nghyfrifon yr Awdurdod.

Mae taliadau interim wedi eu gwneud fel a ganlyn:

	£
Cynghorau Bwrdeistref Aberconwy a Cholwyn	130,063
Cyngor Sir Gwynedd	31,422
Cyngor Sir Clwyd	61,903
Cyfanswm	223,388

Gweler Nodyn 22 – Darpariaethau.

Municipal Mutual Insurance (MMI) Rhwymedigaethau Wrth Gefn

Y farn actiwaraid bresennol yw gallai'r Ardoll yn y pen draw ddisgyn rhywle mewn ystod rhwng 9.5% a 28% ond disgwylir iddo fod yn 15%, fodd bynnag, yn ddamcaniaethol mae amlygu Credydwr Cynllun yn 100%.

Pe bai'r Ardoll yn cael ei phenderfynu yn y pen draw pan benderfynir ar ostyngiad terfynol ar na 15%, yna bydd ad-daliad yn ddyledus i'w Awdurdod. Pe bai'r ardoll yn codi i 28%, sef y sefyllfa waethaf y gellid ei disgwyl, yna byddai rhwymedigaeth bellach o £333,944 yn codi.

Hawliad Ymsuddiant gan Cartrefi Conwy

Mae Cartrefi Conwy wedi cyflwyno hawliad yn erbyn yr Awdurdod mewn perthynas ag ymsuddiant posibl mewn saith eiddo a drosglwyddwyd fel rhan o Drosglwyddiad y Stoc Tai ym mis Medi 2008. Mae Cartrefi Conwy wedi mesur y cais yn £165 mil, ond mae'r cais yn cael ei archwilio.

47. Asedau Wrth Gefn

Does dim asedau wrth gefn amlwg.

48. Trefniadau a Phwyllgorau ar y Cyd

Mae Cyngor Bwrdeistref Sirol Conwy yn ymwneud â sawl trefniant ar y cyd gydag Awdurdodau eraill gogledd Cymru.

Mae yna ddau gydbwyllgor ffurfiol lle mae Cyngor Sir y Fflint yn paratoi cyfrifon ar wahân:-

- i) Partneriaeth Trin Gwastraff Gweddillol Gogledd Cymru (gyda Sir y Fflint (Awdurdod arweiniol), Ynys Môn, Sir Ddinbych a Gwynedd).
Cyfraniad Conwy i'r Partneriaeth yn 2013/14 oedd £116k (£215k 2012/13).
- ii) TAITH (Consortia Cludiant Rhanbarthol Gogledd Cymru) (gyda Sir y Fflint (Awdurdod arweiniol), Ynys Môn, Sir Ddinbych, Wrecsam a Gwynedd).
Cyfraniad Conwy gan Taith yn 2013/14 oedd £653k (£97k 2012/13).

Trydydd Cydbwyllgor ffurfiol, y mae Cyngor Gwynedd yn paratoi set o gyfrifon ar wahân ar ei gyfer, yw GwE, gwasanaeth gwella ar gyfer ysgolion Gogledd Cymru. Cyfraniad Conwy at Gydbwyllgor GwE yn 2013/14 oedd £551 mil (£0 yn 2012/13).

Gallwch weld cyfrifon y Cydbwyllgorau hyn drwy ddilyn y ddolen ganlynol:

www.nwrwtp.org
www.taith.gov.uk
www.gwynedd.gov.uk

49. Natur a Maint y Risgiau a Ddaw o Offerynnau Ariannol

Mae gweithgareddau'r Awdurdod yn arwain at amryw o risgiau ariannol, a'r risgiau allweddol yw:

- Risg credyd – y posibilrwydd y bydd partion eraill yn methu â thalu'r symiau sy'n ddyledus i'r Awdurdod;
- Risg Diddymu – y posibilrwydd na fydd cyllid ar gael gan yr Awdurdod i fodloni ei rhwymedigaethau i wneud taliadau;
- Risg Marchnad – y posibilrwydd y bydd colled ariannol i'r Awdurdod o ganlyniad i newidiadau mewn mesurau, fel newidiadau mewn cyfraddau llog;

Mae rhaglen rheoli risg cyffredinol yr Awdurdod yn canolbwyntio ar natur anrhagweladwy'r marchnadoedd ariannol, ac yn ceisio lleihau'r effeithiau andwyol potensial ar yr adnoddau sydd ar gael i ariannu gwasanaethau. Cynhelir rheolaeth risg gan dîm trysorlys canolog, dan bolisiau a gymeradwywyd gan y Cyngor yn y Strategaeth Rheolaeth Trysorlys Flynyddol. Mae gan y Cyngor egwyddorion ysgrifenedig ar gyfer rheoli risgiau cyffredinol, yn ogystal â pholisiau ysgrifenedig yn ymwneud â meysydd penodol, fel risg graddfa llog, risg credyd a buddsoddi arian swrplws.

Risg Credyd

Mae risg credyd yn deillio o arian a dalwyd i fanciau a sefydliadau ariannol, yn ogystal â thrafodion credyd i gwsmeriaid y Cyngor.

Lleihawyd y risg trwy'r Strategaeth Buddsoddi Blynyddol, sy'n mynnu nad yw arian yn cael ei fuddsoddi mewn sefydliadau ariannol oni bai eu bod yn ateb naill ai lleiafswm meini prawf credyd a nodwyd, yn unol â Fitch, Moody's and Standard & Poor's Ratings Services neu fod rhaid i gymdeithasau adeiladu fod a thros £500m o asedau. Mae'r Strategaeth Buddsoddi Blynyddol, hefyd yn gosod uchafswm i fuddsoddi gyda sefydliad ariannol ym mhob categori.

Mae'r meini prawf credyd yng nghyswllt asedau ariannol sy'n cael eu dal gan yr awdurdod fel a ganlyn:

Bydd y Cyfarwyddwr Strategol – Arian ac Effeithlonrwydd yn cynnal rhestr gwrthbarti yn unol â'r meini prawf canlynol a byddant yn adolygu'r meini prawf a'u cyflwyno i'r Cyngor i'w cymeradwyo fel bo angen. Mae'r meini prawf hyn ar wahân i'r rheiny sy'n pennu buddsoddiadau Penodol ac Amhenodol, gan eu bod yn dethol y gwrth bartïon hynny a ddewisir gan y Cyngor yn hytrach na diffinio beth yw ei fuddsoddiadau.

1. Swyddfa Rheoli Dyledion y Trysorlys – terfyn £10m
2. Awdurdodau Lleol (heblaw â threthi wedi'u capio) – terfyn £5m
3. Bob banc DU ac Iwerddon a'u his-gwmnïau sydd â graddau da (Fitch neu gyfatebol). Ar hyn o bryd caiff y rhain eu diffinio fel: Tymor Hir A.

Terfyn - £5m

Defnyddir banciau y mae eu graddau wedi gostwng islaw'r rheiny yn y tabl uchod os yw'r adneuron cyfanwerth yn cael eu sicrhau gan warant llywodraeth, a bod yr adneuron yn dod o fewn telerau'r warant.

4. Cymdeithasau adeiladu

- Cymdeithasau adeiladu gyda gradd (fel y sector bancio) i gyd gyda therfyn benthyca o £3m.
- Yr holl gymdeithasau adeiladu heb radd ond gydag asedau o £1bn neu fwy gyda therfyn benthyca o £3m ac amser terfyn o 9 mis.
- All cymdeithasau adeiladu heb radd ond gydasedau o £500m neu fwy gyda therfyn benthyca o £2m ac amser terfyn o 6 mis.

5. Cronfeydd Marchnad Ariannol (MMF)

Mae'r Cyngor wedi rhoi caniatâd yn flaenorol i fenthycu drwy'r cronfeydd hyn gyda therfyn o £1m fesul cronfa. Adolygir y sefyllfa hon yn rheolaidd i fonitro'r adenillion ar fuddsoddiad ac oherwydd newid diweddar, nid yw'r Cyngor yn buddsoddi mewn cronfeydd Marchnad Ariannol ar hyn o bryd.

Ni ellir asesu pa mor agored yw'r Awdurdod i risg credyd o £5m yng nghyswllt ei fuddsoddiadau mewn banciau a chymdeithasau adeiladu yn gyffredinol gan y bydd y risg bod unrhyw sefydliad yn methu â gwneud taliadau llog neu ad-dalu prifswm yn benodol i bob sefydliad unigol. Dangosodd profiad diweddar mai peth prin iawn yw i'r fath endidau fethu â chwrdd â'u hymrwymiaidau. Mae risg anadferadwyedd yn berthnasol i holl adneuron yr Awdurdod, ond nid oedd tystiolaeth ar 31 Mawrth 2014 fod hyn yn debygol o ddigwydd.

Mae'r crynodeb canlynol yn crynhoi pa mor agored yw'r Awdurdod i risg credyd potensial ar asedau ariannol eraill, wedi ei seilio ar y profiad o ddiffygdalu a methiant i gasglu dros y pum mlynedd ariannol ddiwethaf, wedi ei addasu i adlewyrchu amodau presennol y farchnad.

	Swm ar 31 Mawrth 2014	Profiad hanesyddol o Ddiffygdalu	Profiad hanesyddol wedi ei addasu ar gyfer amodau'r farchnad ar 31 Mawrth 2014	Uchafswm Amcangyfrif Datguddiad i Ddiffygdalu & Methiant i gasglu ar 31 Mawrth 2014	Uchafswm Amcangyfrif Datguddiad ar 31 Mawrth 2014
	£'000	%	%	£'000	£'000
Cwsmeriaid	10,004	0	0	0	0

Nid yw'r Awdurdod yn caniatáu credyd i gwsmeriaid. Gellir dadansoddi'r swm dyledus ond heb amhariad yn ôl oed fel a ganlyn:

	31 Mawrth 2014 £000	31 Mawrth 2013 £000
Llai na thri mis	8,377	5,651
Tri i chwe mis	89	126
Chwe mis i flwyddyn	334	384
Dros flwyddyn	1,204	1,492
Cyfanswm	10,004	7,653

Mae'r holl daladwyon masnach ac eraill yn ddyledus i'w talu mewn llai na blwyddyn.

Risg Diddymu

Mae gan yr Awdurdod system rheoli llif arian gynhwysfawr sy'n ceisio sicrhau fod arian parod ar gael fel bo angen. Os oes symudiadau annisgwyl yn digwydd, mae gan y Cyngor fynediad parod at fenthyciadau o'r marchnadoedd arian a'r Bwrdd Benthyciad Gwaith Cyhoeddus. Nid oes risg sylweddol y bydd yn methu â chodi arian i gwrdd â'i ymrwymadau dan yr offerynnau ariannol. Yn hytrach, y risg yw y bydd yr Awdurdod yn rhwym o ailgyflenwi cyfran sylweddol o'i fenthyciadau ar amser o raddfeydd llog anffafriol. Mae'r Awdurdod yn gosod cyfyngiadau ar y gyfran o fenthyca graddfa sefydlog yn ystod cyfnodau penodol. Mae'r Cyngor yn rheoli ei bortffolio trwy ail-amserlennu dyledion pan fo'n economaidd gwneud hynny. Mae dadansoddiad aeddfedu'r PWLB a benthyciadau farchnad fel a ganlyn:

	31 Mawrth 2014	31 Mawrth 2013
	£'000	£'000
Llai na blwyddyn	34,299	29,790
1 – 2 flynedd	309	299
2 – 5 mlynedd	985	955
5 – 10 mlynedd	4,524	1,801
10 – 25 mlynedd	8,697	9,501
Dros 25 mlynedd	90,656	90,656
Cyfanswm	139,470	133,002

Risg Marchnad

Risg Cyfradd Llog

Mae'r Awdurdod yn agored i risg pan fo'n wynebu symudiadau yn y cyfraddau llog ar ei fenthyciadau a buddsoddiadau. Mae unrhyw symudiad yn y cyfraddau llog yn cael effaith gymhleth. Er enghraifft, byddai cynnydd yn y cyfraddau llog yn cael yr effaith a ganlyn:

- benthyc ar gyfraddau amrywiol – bydd y llog a godir ar y Swrplws neu Ddiffyg ar Ddarpariaeth Gwasanaethau yn cynyddu
- benthyc ar gyfraddau sefydlog – bydd gwerth teg y benthyciad yn syrthio;
- buddsoddiadau ar gyfraddau amrywiol – bydd yr incwm llog sy'n cael ei dalu i'r Swrplws neu Ddiffyg ar Ddarpariaeth Gwasanaethau yn cynyddu
- buddsoddiadau ar gyfraddau sefydlog – bydd gwerth teg yr asedau yn syrthio.

Nid yw benthyciadau'n cael eu cario ar werth teg, felly ni fyddai enillion a cholledion nominal ar fenthyciadau graddfa sefydlog yn effeithio ar y Swrplws neu Ddiffyg ar Ddarpariaeth Gwasanaethau neu Incwm a Gwariant Cynhwysfawr arall. Fodd bynnag, bydd newidiadau yn y llog sy'n daladwy neu'n dderbyniadwy ar fenthyciadau a buddsoddiadau graddfa amrywiol yn cael eu postio i'r Swrplws neu Ddiffyg ar Ddarpariaeth Gwasanaethau ac yn effeithio ar Falans Cronfa'r Cyngor. Bydd symudiadau yng ngwerth teg buddsoddiadau graddfa sefydlog sydd â phris marchnad cyfyngedig yn cael ei adlewyrchu yn yr Incwm a Gwariant Cynhwysfawr arall.

Mae gan yr Awdurdod nifer o strategaethau i reoli risg cyfraddau llog. Gallai'r Cyngor gadw mwyafswm o 30% o'i fenthyciadau mewn benthyciadau graddfa amrywiol. Yn ystod cyfnodau o raddfeydd llog yn syrthio, a phan fo amgylchiadau economaidd yn ei

gwneud yn ffafriol, bydd benthyciadau graddfa sefydlog yn cael eu had-dalu'n gynnar er mwyn gosod terfyn ar golledion.

Nid oes gan y Cyngor ar hyn o bryd unrhyw fenthyciad tymor hir, ac eithrio mewn perthynas a chynlluniau Cymhelliant Twf Busnes Lleol (LGBI), ac mae wedi ad-dalu benthyciadau yn defnyddio buddsoddiadau er mwyn lleihau ei amlygiad a chostau llog. Mae'r risg o golled yn cael ei lliniaru gan y ffaith fod cyfran o'r grant llywodraeth sy'n daladwy ar gostau cyllido fel rheol yn symud gyda'r graddfeydd llog cyffredinol neu gost benthyciadau'r Awdurdod ac yn darparu iawn am gyfran o unrhyw gostau uwch.

Mae gan dîm rheoli'r trysorlys strategaeth weithredol ar gyfer asesu pa mor agored yw'r awdurdod i raddfeydd llog, sy'n bwydo i mewn i osod y gyllideb flynyddol ac a ddefnyddir i ddiweddarau'r gyllideb yn ystod y flwyddyn. Mae hyn yn caniatáu cynnwys unrhyw newidiadau andwyol. Bydd y dadansoddiad hefyd yn cynghori p'un a yw benthyciadau newydd a gymerir yn sefydlog neu'n amrywiol. Yn ôl y strategaeth asesu hun, ar 31 Mawrth 2014, petai graddfeydd llog wedi bod 1% yn uwch a'r holl newidynnau eraill yn cael eu dal yn gyson, byddai'r effaith ariannol fel y gwelir yn y tabl canlynol:

	£'000
Cynnydd ar y llog a geir ar fuddsoddiadau cyfradd amrywiol	346
Effaith ar arian dros ben neu ddiffyg ariannol wrth ddarparu gwasanaethau	346
Lleihad mewn Gwerth Teg am asedau buddsoddiad cyfradd penodol	-
Effaith ar Incwm a Gwariant Cynhwysfawr Arall	-
Lleihad mewn Gwerth Teg atebolrwydd benthyciadau cyfradd penodol (dim effaith ar yr arian dros ben neu ddiffyg ariannol wrth ddarparu gwasanaethau neu Incwm a Gwariant Cynhwysfawr Arall)	17,958

Byddai effaith gostyngiad o 1% mewn graddfeydd llog fel uchod ond gyda'r symudiadau wedi'u gwyrddroi.

Risg Pris

Nid yw'r Cyngor yn buddsoddi mewn cyfranddaliadau ecwiti neu fondiau y gellir eu marchnata felly nid oes risg y bydd buddsoddiadau yn colli gwerth oherwydd cwmp ym mhrisiau'r farchnad stoc.

Risg Cyfnewidfa Dramor

Mae gan yr Awdurdod asedau ariannol minimal ond dim rhwymedigaeth mewn arian tramor, ac felly, dim ond perygl minimal o golli arian oherwydd newidiadau mewn cyfraddau newid arian tramor.

50. Cronfeydd Ymddiriedolaeth

1. Ar hyn o bryd, mae'r Cyngor yn gweinyddu 24 o Gronfeydd Ymddiriedolaeth Addysg. Nid asedau'r Cyngor yw'r cronfeydd hyn ac felly, nid ydynt wedi eu cynnwys yn y Fantolen Gyfunol.

Mae'r Cronfeydd Ymddiriedolaeth yn gweithredu ar gyfer amrywiaeth o achosion o gronfeydd gwobrau ysgol i gynnal a chadw manau chwarae i blant. Mae pob un yn cynnwys swm gweddol fechan o arian a geir yn bennaf gan unigolion ac yn cael ei fuddsoddi er mwyn darparu incwm blynyddol.

Roedd balansau'r Gronfa ar 31 Mawrth 2014 yn £116,812 a'r incwm am y flwyddyn oedd £4,168. (Roedd balansau'r Gronfa ar 31 Mawrth 2013 yn £112,078 a'r incwm am y flwyddyn 2012/13 oedd £5,201).

2. Ar ben hynny, mae'r Cyngor yn gyfrifol am Gronfa'r Degwm. Mae'r cynllun hwn yn darparu incwm sydd i'w ddefnyddio i bwrsasau elusennol, addysgol, adloniadol a chymdeithasol yn ôl doethineb y Cyngor. Nid ased y Cyngor mo'r Gronfa ac felly ni chafodd ei chynnwys gyda'r Fantolen. Mae copi o gyfrif incwm a gwariant y Gronfa, a'i mantolen, i'w gweld ar dudalen 113.
3. Sefydlwyd Cronfa Ymddiriedolaeth newydd er lles disgyblion ysgol Llanrwst ar gyfer addysg ategol. Gellir cael manylion am gyfrif incwm a gwariant a thaflen falans Ymddiriedolaeth Addysg Llanrwst ar dudalen 117.

51. Rhwymedigaethau i'r Dyfodol

Ni does gan yr Awdurdod rhwymedigaethau i'r dyfodol ar gyfer buddsoddiadau neu gontractau a gynlluniwyd.

52. Treth y Cyngor

Mae incwm Treth y Cyngor yn deillio o daliadau a godir yn ôl gwerth eiddo preswyl, sydd wedi eu dosbarthu'n deg o fandiau prasio, ar sail amcangyfrif o werth yr eiddo ar Ebrill 1af 2003, i'r pwrpas penodol hwn. Bwrir cyfrif o'r taliadau trwy gymryd swm yr incwm sydd ei angen ar gyfer Cyngor Bwrdeistref Sirol Conwy ac Comisiynydd Heddlu a Throsedd Gogledd Cymru am y flwyddyn sydd i ddod, a rhannu'r swm â Sylfaen Treth y Cyngor. Sylfaen Treth y Cyngor yw cyfanswm yr eiddo ym mhob band, wedi ei gywiro trwy gyfran i newid y rhif yn ffigwr gyfwerth â Band D, ac wedi ei gywiro ymhellach i gymryd gostyngiad i ystyriaeth.

Bwriwyd cyfrif o Sylfaen Treth y Cyngor am 2013/14 fel a ganlyn:

Band	Swm Cyfwerth y Cartrefi ar ôl y Gostyngiadau	Addasiad Band D	Cyfwerth â Band D
A*	12	5/9	6.39
A	4,265	6/9	2,843.50
B	6,899	7/9	5,365.50
C	13,160	8/9	11,697.78
D	10,172	1	10,172.25
E	7,901	11/9	9,656.17
F	4,464	13/9	6,447.64
G	1,743	15/9	2,904.58
H	378	18/9	755.50
I	127	21/9	296.33
			50,145.64
Treth y Cyngor ar ôl darparu ar gyfer colledion wrth ei gasglu			49,142.73

Mae'r swm a godwyd gan Dreth y Cyngor fel a ganlyn:

	2013/14	2012/13
	£'000	£'000
Treth y Cyngor a godwyd	58,615	56,005

53. Trethi Annomestig Cenedlaethol (NNDR)

Mae'r Dreth Annomestig Genedlaethol yn cael ei phennu gan y Llywodraeth Cymru, ond yn cael ei chasglu'n lleol cyn ei thalu i mewn i gronfa ganolog a weinyddir gan Llywodraeth Cymru. Wedyn gwneir penderfyniad, ar sail poblogaeth, ynglŷn â faint i'w ailddosbarthu i awdurdodau lleol.

Am 2013/14, y dreth a osodwyd gan y Llywodraeth oedd 0.464 ceiniog am bob £1 o werth trethiannol yr eiddo annomestig (2012/13: 0.452 ceiniog). Ar 31 Mawrth 2014 roedd 5,073 o eiddo ar y rhestr brisio leol yng Nghonwy, gyda gwerth trethiannol o £78,425,970 (2012/13: £79,082,394). Mae'r incwm net sy'n dod i'r Cyngor o'r Treth Annomestig Cenedlaethol fel a ganlyn:

	2013/14	2012/13
	£'000	£'000
Trethi Annomestig Cenedlaethol a godwyd	26,431	26,443
Llai: cost y Lwfans Casglu	(267)	(264)
Llai: y swm a dalwyd i'r Gronfa Genedlaethol	(26,164)	(26,179)
	-	-
Derbyniadau oddi wrth y Gronfa Genedlaethol	36,466	30,640
Incwm net o Drethi Annomestig Cenedlaethol	36,466	30,640

CRONFA'R DEGWM

DATGANIAD CYFRIFON 2013/14

Rhaqair Eglurhaol

Mae'r Cyngor yn gyfrifol am Gronfa'r Degwm yn rhinwedd adran 50 Deddf Llywodraeth Leol (Cymru) 1994 a Gorchymyn (Dynodi a Manylu) Cronfeydd Degwm 1996(b)).

Mae'r Cyngor trwy ei brosesau pwyllgora yn gyfrifol am ddsbarthu incwm y gronfa hon i'r dibenion elusennol hynny a nodwyd yn y cynllun. Mae rhagor o wybodaeth am y cynllun ar gael ar wefan y Cyngor www.conwy.gov.uk

Y Cyngor yw ymddiriedolwr corfforaethol nawdd Cronfa'r Degwm yn ardal Bwrdeistref Sirol Conwy. Mae'n dal rhywfaint o nawdd wahanwyd o gronfa Clwyd adeg ad-drefnu 1996. Mae ganddo hefyd gyfran o gronfa Gwynedd. Mae'r rhan fwyaf o'r cronfeydd yn cael eu dal gan Wynedd, ac mae buddsoddiadau yn cael eu gwneud ar ran y gronfa er mwyn gwneud y mwyaf o'r incwm sydd ar gael i'w dosbarthu.

Mae Gwynedd yn gweithredu fel awdurdod arweiniol ar gyfer Cronfa'r Degwm ac mae'n paratoi cyfrifon i'w cyflwyno i'r Comisiwn Elusennau ar ran tri Awdurdod, sef Gwynedd, Ynys Môn a Chonwy. Bydd cronfa Gwynedd yn cael ei dadgyfuno yn y dyfodol agos ac o ganlyniad i hynny, bydd pob stoc a ddelir gan y gronfa yn cael ei drosglwyddo i arian parod. Yn dilyn y dadgyfuno, bydd Conwy yn gyfrifol am adrodd i'r Comisiwn Elusennau.

Polisiau Cyfrifo

Y polisiau Cyfrifo a ddilynir yw'r rheiny sydd wedi eu hamlinellu ar dudalennau 18 i 37, sy'n berthnasol i'r eitemau yng Nghyfrifon Cronfa'r Degwm. Hefyd mae'r cyfrifon yn dilyn Datganiad Ymarferiad Cymeradwyedig y Comisiwn Elusennau.

Y brif egwyddor gyfrifo sy'n berthnasol i'r cyfrifon hyn yw'r egwyddor groniadau, sy'n galw am gynnwys dyledwyr a chredydwyr yn y cyfrifon.

Nid yw'r datganiadau hyn yn cael eu harchwilio gan Swyddfa Archwilio Cymru.

CYFRIF INCWM A GWARIANT

	Nodiadau	2013/14	2012/13
		£	£
ADNODDAU SY'N CODI			
Llog Buddsoddi	1	6,513	7,327
Tynnu Ffioedd Rheolwyr y Gronfa		(171)	(163)
		6,342	7,164
DEFNYDD O ADNODDAU			
Dyraniadau	2	(7,386)	(9,058)
Addasiad Blwyddyn Flaenorol		-	(1,699)
		(7,386)	(10,757)
Newid mewn Adnoddau cyn Enillion neu Gollledion Buddsoddi		(1,044)	(3,593)
Enillion a Chollledion Eraill a Wireddwyd			
Trosglwyddo Gwerth Tir		-	(10,676)
Enillion (Colledion) a Wireddwyd ar Warediadau Buddsoddi		135,567	63
Enillion (Colledion) na Wireddwyd ar Werthoedd Buddsoddi		(5,756)	(323)
		129,811	(10,936)
Adnoddau a Gadwyd (Diffyg) ar gyfer y Dyfodol		128,767	(14,529)
Adnoddau a Ddygwyd Ymlaen		270,601	285,130
Adnoddau a Gariwyd Ymlaen		399,368	270,601
Symudiad yn y Flwyddyn		128,767	(14,529)

MANTOLEN AR 31 MAWRTH

	Nodiadau	2014	2013
		£	£
Asedau Sefydlog			
Tir	1	4,657	4,657
Buddsoddiadau	2	-	74,125
		4,657	78,782
Asedau Cyfredol			
Dyledwyr (yn daladwy gan Gyngor Gwynedd)	3	1,392	6,781
Arian Parod	2	71,942	67,985
Asedau Cyfredol (Yn nwylo Cyngor Gwynedd)	2	330,879	129,255
		404,213	204,021
Atebolrwydd Cyfredol			
Credydwyr	3	(9,502)	(12,202)
Asedau Net		399,368	270,601
Balans y Gronfa		399,368	270,601

NODIADAU CYFRIFON CRONFA'R DEGWM

Cyfrif Incwm a Gwariant

Nodyn 1

Prif ffynhonnell incwm yw incwm buddsoddiad o asedau a weinyddwyd gan Wynedd ar ran y gronfa, roedd hyn yn dod i gyfanswm o £6,171 (£6,944 yn 2012/13). Mae incwm y prif gronfa yn cael ei ddosrannu ar sail canran, ac mae gan Conwy hawl i gael 17.810244%. Mae Conwy yn cadw arian ar ran y gronfa ac yn talu llog ar falans y gronfa a ddaeth i £342 (£383 yn 2012/13). Y gyfradd llog a ddefnyddiwyd wrth gyfrifo yw cyfartaledd cyfradd LIBOR 7 ar gyfer y misoedd rhwng Ebrill a Mawrth.

Mae incwm o fuddsoddiadau wedi lleihau eleni oherwydd newid yn y buddsoddiadau a wnaed gan Wynedd. Mae'r holl stoc wedi ei werthu ac mae'r arian parod yn sgil hynny yn cael ei ddefnyddio i wahanu'r gronfa. O ganlyniad i'r newid mae'r incwm o fuddsoddiadau yn llai o gymharu â blynyddoedd blaenorol.

Nodyn 2

Dan ddarpariaethau Cronfa'r Degwm, mae Conwy yn dyrannu grantiau i amrywiol sefydliadau. Y swm oedd ar gael i'w ddyrannu yn 2013/14 oedd amcangyfrifo o £21,394 (£23,230 yn 2012/13) a chafodd £7,386 eu dyrannu (£9,058 yn 2012/13). Mae'r balans oedd ar gael i'w ddyrannu yn 2013/14 wedi'i gario ymlaen i'w ddyrannu yn 2014/15.

Mantolen

Nodyn 1

Cyfran Conwy o'r tir yn y brif gronfa yw £4,657 (£4,657 yn 2012/13).

Nodyn 2

Nid yw'r gronfa bellach yn dal buddsoddiadau gan fod y rhain wedi eu trosi i arian yn sgil dadgyfuno'r gronfa yn y dyfodol agos.

Roedd y buddsoddiadau a ddelir gan y brif gronfa yn y flwyddyn flaenorol yn bennaf yn Soddgyfrannau'r Deyrnas Unedig (£416,191 yn 2012/13), a dyrannwyd 17.810244% o'r swm i Gonwy. Mae'r brif gronfa bellach yn cael ei dal fel adneuon arian parod sydd â llog yn cronni. Yn 2013/14 roedd y swm yn £1,857,800 (£714,044 yn 2012/13) a oedd yn cael ei gynnwys yn y ffigwr asedau cyfredol ynghyd â Dyledwyr oedd yn dod i £1,392 (£6,232 yn 2012/13). Dyrennir 17.810244% o'r cyfanswm i Gonwy. Roedd y swm arian parod a oedd gan Gonwy yn 2013/14 yn dod i £71,942 (£67,985 yn 2012/13). O'r swm hwn mae £57,542 (£57,542 yn 2012/13) yn cael ei ddal fel arian parod na ellir ei dosbarthu ac felly mae'n cael ei fuddsoddi i gynhyrchu incwm ar gyfer ei ddosbarthu.

Nodyn 3

Dangosir y swm i'w ddosbarthu gan Wynedd ar gyfer 2013/14 fel dyledwr ar y fantolen. Mae swm y credydwr a ddangosir ar y fantolen yn cynnwys rhan Conwy o'r credydwr i'r brif gronfa, ac arian a ddyrannwyd i ymgeisydd sy'n ffurfio rhan o'r arian a ddosbarthwyd, ond nad oedd wedi cael ei dalu erbyn diwedd y flwyddyn ariannol.

YMDDIRIEDOLAETH ADDYSG LLANRWST

Datganiad Cyfrifon 2013/14

Rhagair esboniadol

Yn 2013/14, y Cyngor oedd Ymddiriedolwr Ceidwad y gronfa hon.

Polisiau Cyfrifo

Ceir manylion am y polisiau cyfrifo ar dudalennau 18 i 37, sy'n berthnasol i eitemau yn y Cyfrifon. Mae'r Cyfrifon hefyd yn dilyn Datganiad a Argymhellwyd gan y Comisiwn Elusennau.

Y prif egwyddor sy'n berthnasol i'r cyfrifon hyn yw'r egwyddor croniad sy'n nodi bod rhaid cynnwys debydwyr a chredydwyr yn y cyfrifon.

**CYFRIF INCWM A GWARIANT AR GYFER Y FLWYDDYN A
DDAETH I BEN AR 31 MAWRTH 2014**

	2013/14 £		2012/13 £	
ADNODDAU'N CODI				
Rhoddion	-		-	
Llog ar Fuddsoddiadau	4,204		4,553	
Llai Gwariant	(2,000)		(8,500)	
		2,204		(3,947)
Adnoddau a ddygwyd ymlaen	875,608		879,555	
Adnoddau a gariwyd ymlaen	877,812		875,608	
Symudiad yn y flwyddyn		2,204		(3,947)

TAFLEN FALANS AR 31 MAWRTH

	2014 £	2013 £
Asedau cyfredol		
Buddsoddiadau	877,812	875,608
Rhwymedigaeth Cyfredol	-	-
Balans y Gronfa	877,812	875,608

Nodyn 1

Mae'r Gronfa Arian yn cael ei buddsoddi gan Cyngor Bwrdeistref Sirol Conwy ac yn ennill llog, y gyfradd a ddefnyddir yw cyfartaledd cyfradd LIBOR 7 diwrnod am y misoedd perthnasol.

GEIRFA

ADDASIAD BLWYDDYN FLAENOROL

Addasiadau perthnasol sy'n ymwneud â'r flwyddyn flaenorol sy'n deillio o newidiadau mewn polisiau cyfrifo neu gywiriad camgymeriadau sylfaenol. Nid yw hyn yn cynnwys cywiriadau cylchol normal neu addasiadau o amcangyfrifon cyfrifo a wnaed mewn blwyddyn flaenorol.

ADNODDAU HYLIFOL

Buddsoddiadau ased cyfredol sy'n rhwydd i'w gwaredu gan y Cyngor heb aflonyddu ar ei fusnes ac sydd naill ai:

- Yn drosglwyddadwy'n hawdd i symiau hysbys o arian parod ar neu'n agos at y swm a gludir; neu
- Yn cael eu masnachu mewn marchnad weithredol

AMHARIAD

Lleihad mewn gwerth ased sefydlog dan ei swm a gludir yn y Fantolen.

AMORTEIDDIAD

Dileu rhwymedigaeth yn raddol, fel benthyciad, drwy daliadau rheolaidd dros gyfnod penodol o amser. Rhaid i'r fath daliadau fod yn ddigon i gynnwys y prifswm a'r llog.

ARCHWILIO CYFRIFON

Archwiliad annibynnol o faterion ariannol y Cyngor.

ARIAN

Yn cynnwys arian parod mewn llaw ac mewn adneuon ar gais.

ARIANNU CYFALAF

Arian a godir i dalu am wariant cyfalaf. Mae nifer o ffyrdd o gyllido gwariant cyfalaf yn cynnwys benthycia, prydlesu, cyllido refeniw uniongyrchol, derbynion cyfalaf defnyddiadwy, grantiau cyfalaf, cyfraniadau cyfalaf, refeniw cronfeydd wrth gefn a chronfeydd wrth gefn a glustnodwyd.

ASED

Eitem sydd â gwerth i'r Cyngor mewn termau ariannol. Mae eitemau'n cael eu categorio fel rhai cyfredol neu sefydlog:

- Bydd ased cyfredol yn cael ei ddefnyddio neu'n peidio â bod â gwerth perthnasol o fewn y flwyddyn ariannol nesaf (e.e. arian parod a stoc);
- Mae ased sefydlog yn rhoi buddiannau i'r Cyngor ac i'r gwasanaethau mae'n darparu ar eu cyfer am gyfnod o fwy na blwyddyn a gall fod yn ddiriaethol e.e. canolfan gymuned, neu anniriaethol, e.e., trwyddedau meddalwedd cyfrifiadurol.

ASED WRTH GEFN

Mae ased wrth gefn yn ased posib sy'n deillio o ddigwyddiadau yn y gorffennol y bydd eu bodolaeth yn cael ei chadarnhau dim ond trwy ddigwyddiad o un neu fwy o ddigwyddiadau ansicr yn y dyfodol nad ydynt yn llwyr o fewn rheolaeth y Cyngor.

ASEDAU ANNIRIAETHOL

Gellir diffinio eitem anniriaethol (nid un ffisegol) fel ased pan fo'r mynediad at fuddiannau economaidd i'r dyfodol y mae'n ei gynrychioli'n cael ei reoli gan yr endid adrodd. Mae Asedau Anniriaethol y Cyngor hwn yn cynnwys trwyddedau meddalwedd cyfrifiadurol.

ASEDAU CYMUNEDOL

Asedau mae'r Cyngor yn bwriadu eu dal am byth, nad oes iddynt oes ddefnyddiol benodadwy ac a all fod â chyfyngiadau ar eu gwaredu. Enghreifftiau o asedau cymunedol yw parciau ac adeiladau hanesyddol.

ASEDAU GWEITHREDOL

Asedau sefydlog sy'n cael eu dal a'u meddiannu, defnyddio neu eu treulio gan y Cyngor wrth iddo ddilyn ei strategaeth ac wrth gyflenwi'n uniongyrchol y gwasanaethau hynny y mae ganddo gyfrifoldeb drostynt naill ai'n statudol neu â disgresiwn.

ASEDAU NAD YDYNT YN WEITHREDOL

Asedau sefydlog a ddelir gan y Cyngor ond nad ydynt yn cael eu meddiannu, defnyddio neu eu treulio'n uniongyrchol wrth gyflenwi gwasanaethau. Enghreifftiau yw eiddo buddsoddiad, asedau yn cael eu hadeiladu neu asedau swrplws i anghenion tra'n disgwyl eu gwerthu neu ailddatblygu.

ASEDAU SEILWAITH

Asedau sefydlog sy'n perthyn i'r Cyngor na ellir eu trosglwyddo na'u gwerthu, y mae eu gwerth yn adferadwy yn unig drwy ddefnydd parhaus a grëwyd gan yr ased. Enghreifftiau yw priffyrdd, llwybrau a phontydd.

ASEDAU TREFTADAETH

Mae Ased Treftadaeth yn ased sydd â rhinweddau hanesyddol, artistig, gwyddonol, technolegol, geoffisegol neu amgylcheddol sy'n cael ei dal a'i chynnal oherwydd ei chyfraniad at wybodaeth a diwylliant yn bennaf.

BENTHYCA DROS DRO

Arian a fenthycir am gyfnod o lai na blwyddyn.

BENTHYCIAD MEDDAL

Benthyciad a wnaed yn ddi-log neu ar raddfa llai na graddfa'r farchnad, fel arfer am resymau polisi. Yn aml gwneir y fath fenthyciadau i unigolion neu sefydliadau y mae'r Cyngor yn eu hystyried fel rhai sy'n dod â budd i'r boblogaeth leol.

BUDD-DALIADAU TAI

System o gymorth ariannol i unigolion tuag at gostau tai penodol a weinyddir gan awdurdodau, gyda chymhorthdal gan lywodraeth ganolog.

BUDDIANNAU Â DISGRESIWN (PENSIYNAU)

Buddiannau ymddeoliad, nad oes gan y cyflogwr unrhyw rwymedigaeth gyfreithiol, gytundebol neu adeiladol i'w dyfarnu, ac sy'n cael eu dyfarnu'n ôl pwerau disgresiwn y Cyngor fel y Rheoliadau Llywodraeth Leol (Taliadau Disgresiwn) 1996.

BUDDIANNAU GWEITHWYR

Bob ffurf o ystyriaeth a roddir gan y cyngor fel cyfnewid am wasanaeth a roddir gan ei weithwyr.

BUDDIANNAU TERFYNU A PHECYNNAU YMADAEL

Buddiannau terfynu yw'r symiau sy'n daladwy o ganlyniad i benderfyniad gan yr Awdurdod i ddod â chyflogaeth swyddog i ben cyn y dyddiad ymddeol cyffredin neu benderfyniad swyddog i dderbyn diswyddo gwirfoddol. Mae costau'r Buddiannau Terfynu yn cael eu hystyried yn Becynnau Ymadael.

BUDDIANNAU YMDDEOLIAD

Bob ffurf o gydnabyddiaeth a roddir gan gyflogwr yn lle gwasanaethau a gyflenwyd gan weithwyr sy'n daladwy ar ôl terfyn y gyflogaeth.

BUDDSODDIADAU (CRONFA BENSIWN)

Bydd buddsoddiadau'r gronfa bensiwn yn cael eu cyfrifo yn natganiadau'r gronfa honno. Fodd bynnag, mae'n ofynnol hefyd ar awdurdodau i ddatgelu, fel rhan o ofynion datgelu sy'n ymwneud â buddiannau ymddeoliad, siâr i'w briodoli o asedau'r cynllun pensiwn sy'n gysylltiedig â'u rhwymedigaethau gwaelodol.

BUSNES HYFYW

Y cysyniad fod y Datganiad Cyfrifon yn cael ei baratoi ar y dybiaeth y bydd y Cyngor yn parhau mewn bodolaeth weithredol am y dyfodol rhagweladwy.

BWRDD BENTHYCIADAU GWEITHIAU CYHOEDDUS (PWLB)

Asiantaeth Llywodraeth Ganolog sy'n rhoi benthyciadau am flwyddyn a mwy i awdurdodau ar raddfeydd llog sydd ond ychydig yn uwch na'r rheiny y gall y llywodraeth fenthycia ei hun.

BWRDD YMGYNGHOROL ADRODD ARIANNOL (FRAB)

Y corff annibynnol sy'n cynghori'r Llywodraeth ar faterion cyfrifo.

CIPFA

Sefydliad Siartredig Cyllid Cyhoeddus a Chyfrifo

COST AMNEWID DIBRISIEDIG (DRC)

Dull o brisio sy'n rhoi amcan cydnabyddedig i werth marchnad eiddo arbenigol. Mae'n amcangyfrif o werth y farchnad i ddefnydd presennol y tir, ynghyd â chostau amnewid gros

presennol i'r adeilad llai lwfans ar gyfer dirywiad ffisegol yr ased oherwydd ei stad ffisegol gyfatebol bresennol.

COST GWASANAETH CYFREDOL (PENSIYNAU)

Y cynnydd mewn gwerth cyfredol o rwymedigaethau cynllun pensiwn buddiannau diffiniedig, y disgwylir iddo ddeillio o wasanaeth gweithiwr yn y cyfnod presennol.

COST GWASANAETH YN Y GORFFENOL (PENSIYNAU)

Ar gyfer cynllun pensiwn buddiannau diffiniedig, y cynnydd yng ngwerth cyfredol rhwymedigaethau'r Cynllun sy'n gysylltiedig â gwasanaeth gweithiwr mewn cyfnodau blaenorol sy'n deillio yn y cyfnod presennol o ganlyniad i gyflwyno neu wella buddiannau ymddeoliad.

COSTAU HEB EU DOSBARTHU

Dyma orbenion nad yw unrhyw ddefnyddiwr yn cael budd ohonynt yn awr, ac fel y cyfryw nid ydynt yn cael eu dosrannu i Wasanaethau.

CONTRACT TYMOR HIR

Contract a ffurfir ar gyfer dylunio, cynhyrchu neu adeiladu ased sylweddol unigol neu ddarpariaeth gwasanaeth (neu gyfuniad o asedau neu wasanaethau sydd gyda'i gilydd yn ffurfio prosiect unigol), ble bo'r amser a gymerir i gwblhau'n sylweddol y contract o'r fath fel ei fod yn disgyn i mewn i fwy nag un cyfnod cyfrifo.

COST LLOG (PENSIYNAU)

Ar gyfer cynllun buddiannau diffiniedig, y cynnydd disgwyliedig yn ystod y cyfnod o werth cyfredol rhwymedigaethau'r Cynllun oherwydd bod y buddiannau yn un cyfnod yn nes at setliad.

CRAIDD CORFFORAETHOL A DEMOCRATAIDD

Mae'r Craidd Corfforaethol a Democrataidd yn cynnwys yr holl weithgareddau penodol y mae awdurdodau lleol yn ymgymryd â nhw, oherwydd eu bod yn awdurdodau etholedig, amlbwrpas. Felly mae cost y gweithgareddau hyn yn uwch na phe byddai cyfres o gyrff annibynnol, un pwrpas, enwebedig yn rheoli'r un gwasanaethau. Felly, nid oes sail resymol dros ddyrannu'r costau hyn i wasanaethau.

CREDYDWR

Swm sy'n ddyledus gan y Cyngor am waith a wnaed, nwyddau a dderbyniwyd, neu wasanaethau a gyflenwyd yn ystod y cyfnod cyfrifo, ond na thalwyd amdanynt cyn diwedd y cyfnod cyfrifo hwnnw.

CRONFEYDD WRTH GEFN

Croniad swrplws, diffyg a meddiannau dros y flwyddyn ddiwethaf. Mae cronfeydd wrth gefn o natur refeniw ar gael a gellir eu gwario neu eu clustnodi ar ddisgresiwn y Cyngor. Ni ellir defnyddio peth cyfalaf cronfeydd wrth gefn fel y cyfrif ailddatganiad asedau sefydlog i gwrdd â gwariant cyfredol.

CRONFEYDD YMDDIRIEDOLAETH

Cronfeydd a weinyddir gan y Cyngor i bwrpasau fel gwobrwyon, elusennau, prosiectau penodol ac ar ran plant dan oed.

CRONIADAU

Symiau a gynhwysir yn y cyfrifon terfynol i gydnabod incwm refeniw a chyfalaf incwm a'r gwariant a enillwyd neu yr aethpwyd iddo yn y flwyddyn ariannol, ond nad oedd taliad gwirioneddol wedi ei dderbyn neu ei wneud ar ei gyfer ar 31 Mawrth.

CYDNABYDDIAETH ARIANNOL

Mae'r holl symiau a delir i neu sy'n dderbyniadwy gan weithiwr a symiau sy'n ddyledus trwy lwfansau treuliau (cyn belled ag y mae'r symiau hynny'n daladwy yn nhreth incwm y DU) a gwerth ariannol unrhyw fuddiannau eraill a dderbyniwyd heblaw mewn arian parod. Mae cyfraniadau pensiwn sy'n daladwy gan y cyflogwr yn cael eu heithrio.

CYFNOD CYFRIFO

Y cyfnod o amser a gynhwysir yn y cyfrifon, fel arfer cyfnod o ddeuddeng mis yn cychwyn ar 1 Ebrill. Diwedd y cyfnod cyfrifo yw dyddiad y Fantolen.

CYFRIF REFENIW TAI (CRT)

Cyfrif ar wahân i Gronfa'r Cyngor, sy'n cynnwys yr incwm a gwariant sy'n deillio o'r ddarpariaeth llety tai gan y Cyngor.

CYFRIF INCWM A GWARIANT CYNHWYSFAWR

Cyfrif refeniw'r Cyngor sy'n adrodd am gost net am y flwyddyn o'r swyddogaethau mae'n gyfrifol amdanynt ac yn dangos sut y cyllidwyd y gost honno o braeseptau, grantiau ac incwm arall.

CYLLIDEB

Rhagolygon o wariant refeniw a chyfalaf net dros y cyfnod cyfrifo.

CYNLLUN PENSIWN BUDDIANNAU DIFFINIEDIG

Cynlluniau pensiwn ble bo buddiannau a dderbynnir gan y cyfranogwyr yn annibynnol ar y cyfraniadau a dalwyd, ac nad ydynt yn uniongyrchol gysylltiedig â buddsoddiadau'r cynllun.

CYSONDEB

Y cysyniad fod triniaeth gyfrifo o eitemau tebyg o fewn cyfnod cyfrifo ac o un cyfnod i'r nesaf yr un fath.

CYWERTHYDD ARIAN

Buddsoddiadau tymor byr, hylifol iawn sy'n hawdd i'w trosi i symiau hysbys o arian parod ac sy'n destun i risg fechan o newid mewn gwerth.

DARPARIAETH

Swm a osodir o'r neilltu ar gyfer rhwymedigaethau neu golledion i'r dyfodol sy'n sicr neu'n debygol iawn o ddigwydd ond bod y symiau neu'r dyddiadau pryd y byddant yn digwydd yn ansicr.

DERBYNION CYFALAF

Yr elw o waredu tir neu asedau sefydlog eraill. Gellir defnyddio cyfrannau o dderbynion cyfalaf i ariannu gwariant cyfalaf newydd, o fewn y rheolau a osodir i lawr gan y llywodraeth ond ni ellir eu defnyddio i gyllido refeniw gwariant.

DIBRISIANT

Mesur o'r gost o dreulio, defnyddio neu fel arall leihau oes economaidd ddefnyddiol asedau sefydlog y Cyngor yn ystod y cyfnod cyfrifo, p'un a yw hynny o ddefnydd, treuliad amser neu anarferiant trwy newidiadau technegol neu rai eraill.

DIGWYDDIADAU AR ÔL DYDDIAD Y FANTOLEN

Digwyddiadau ar ôl dyddiad y Fantolen yw'r digwyddiadau hynny, ffafriol neu anffafriol, sy'n digwydd rhwng dyddiad y Fantolen a'r dyddiad yr awdurdodir cyhoeddi'r Datganiad Cyfrifon.

DULL UNED RHAGAMCANEDIG

Dull prasio buddiannau cronus ble mae'r rhwymedigaethau cynllun pensiwn yn gwneud lwfans am gyflogau rhagamcanedig. Y buddiannau cronus yw'r buddiannau gwasanaeth hyd at bwynt penodol mewn amser, p'un a ydynt yn hawliau a roddwyd ai peidio.

DYCHWELIAD DISGWYLIEDIG AR ASED AU PENSIWN

Ar gyfer cynllun buddiannau diffiniedig a ariennir, a'r raddfa dychweliad ar gyfartaledd, yn cynnwys incwm a newidiadau mewn Gwerth Teg ond yn net o dreuliau cynllun, a ddisgwylir dros weddill oes y rhwymedigaeth gysylltiedig ar yr asedau gwirioneddol a ddelir gan y cynllun.

DYLED NET

Benthyciadau'r Cyngor llai arian parod ac adnoddau hylifol.

DYLEDWR

Swm sy'n ddyledus i'r Cyngor am waith a wnaed, nwyddau a dderbyniwyd, neu wasanaethau a gyflenwyd yn ystod y cyfnod cyfrifo, ond na thalwyd amdanynt cyn diwedd y cyfnod cyfrifo hwnnw.

EITEMAU ANGHYFFREDIN

Eitemau perthnasol, gyda graddfa uchel o annormalrwydd, sy'n deillio o ddigwyddiadau neu drafodion sy'n disgyn tu allan i weithgareddau cyffredin y Cyngor ac na ddisgwylir iddynt ailddigwydd. Nid ydynt yn cynnwys eitemau eithriadol, na chwaith yn cynnwys eitemau cyfnod blaenorol dim ond oherwydd eu bod yn gysylltiedig â chyfnod blaenorol.

EITEMAU EITHRIADOL

Eitemau perthnasol sy'n deillio o ddigwyddiadau neu drafodion sy'n dod oddi mewn i weithgareddau cyffredin y Cyngor ac sydd angen eu datgelu ar wahân oherwydd eu maint neu ddigwyddiad i roi cynrychiolaeth deg o'r cyfrifon.

ENILLION A CHOLLEDION ACTWARAIDD

I gynllun pensiwn buddiannau diffiniedig, y newidiadau mewn swrplws neu ddiffyg actwaraidd sy'n codi oherwydd:

- Nad yw digwyddiadau wedi cyd-fynd â'r tybiaethau actwaraidd a wnaethpwyd i'r prisiant diwethaf (enillion a cholledion profiad); neu
- Fod y tybiaethau actwaraidd wedi newid.

GRADDDFA LLOG EFFEITHIOL

Dyma raddfa llog sydd ei hangen i ddisgowntio y maes amcangyfrifedig o lif arian prifswm a llog drwy oes ddisgwyliedig offerynnau ariannol i gyfateb i'r swm ar yr adnabyddiaeth gychwynnol.

GRANT CEFNOGI REFENIW

Grant a delir gan Lywodraeth Gymru i awdurdodau, yn cyfrannu tuag at gost gyffredinol eu gwasanaethau.

GRANTIAU LLYWODRAETH

Grantiau a wneir gan y llywodraeth tuag at naill ai wariant refeniw neu gyfalaf gan ddisgwyl cydymffurfriad yn y gorffennol neu i'r dyfodol gyda rhai amodau penodol sy'n ymwneud â gweithgareddau'r Cyngor. Gall y grantiau hyn fod yn benodol i gynllun neilltuol neu gall gefnogi gwariant refeniw'r Cyngor yn gyffredinol.

GWAITH YN MYND YN EI FLAEN (WIP)

Cost gwaith a berfformir ar brosiect heb ei offen ar ddyddiad y Fantolen.

GWARIANT CYFALAF

Gwariant ar gaffael ased sefydlog, a ddefnyddir i ddarparu gwasanaethau tu draw i'r cyfnod cyfrifo cyfredol, neu wariant sy'n ychwanegu at, ac nid cynnal yn unig, werth ased sefydlog presennol.

GWARIANT REFENIW A ARIENNIR O GYFALAF O DAN STATUD (REFCUS)

Gwariant y gellir ei ohirio'n gywir (h.y. ei drin fel cyfalaf o ran natur) ond nad yw'n arwain at, neu'n parhau i gydweddu ag, ased diriaethol. Enghreifftiau o daliadau gohiriedig yw grantiau o natur cyfalaf i sefydliadau gwirfoddol.

GWEITHGAREDDAU GWEITHREDOL

Gweithgareddau'r Cyngor nad ydynt yn weithgareddau buddsoddi neu gyllido.

GWERTH DEFNYDD PRESENNOL (EUV)

Y swm amcangyfrifedig y dylid cyfnewid eiddo amdano ar ddyddiad prisio rhwng prynwr parod a gwerthwr parod mewn trafodyn hyd braich, ar ôl marchnata priodol pryd yr oedd y partion yn gweithredu'n wybodus, darbodus a heb orfodaeth, gan gymryd fod y prynwr yn cael meddiant gwag ar bob rhan o'r eiddo sydd ei angen gan y busnes ac yn anwybyddu defnyddiau amgen posib ac unrhyw nodweddion eraill o'r eiddo a fyddai'n achosi i'w werth marchnad wahaniaethu o'r hyn oedd ei angen i gymryd lle'r potensial gwasanaeth dros ben ar y gost leiaf.

GWERTH GWEDDILLIOL

Gwerth net ased y gellir ei wireddu ar ddiwedd ei oes ddefnyddiol.

GWERTH LLYFR NET

Y swm y mae asedau sefydlog yn cael eu gosod arnynt yn y Fantolen, h.y. eu costau hanesyddol neu werth cyfredol llai'r symiau cronus ar gyfer dibrisiant.

GWERTH TEG

Gwerth teg ased yw'r pris y gellid ei gyfnewid amdano mewn trafodion hyd braich, llai, ble bo'n berthnasol, unrhyw grantiau derbyniadwy tuag at brynu neu ddefnyddio'r ased.

GWERTH TREHADWY

Rhent tybiedig blynyddol hereditament, a ddefnyddir i bwrpasau TAC.

INCWM

Symiau mae'r Cyngor yn eu derbyn neu mae'n disgwyl eu derbyn o unrhyw ffynhonnell, yn cynnwys ffioedd, gwerthiannau a grantiau.

ISAFSWM DARPARIAETH REFENIW (MRP)

Yr isafswm sydd raid ei godi ar y cyfrif refeniw bob blwyddyn er mwyn darparu ar gyfer ad-daliad benthyciadau a symiau eraill a fenthycir gan y Cyngor.

LASAAC

Pwyllgor Ymgynghorol Cyfrifon Awdurdodau Lleol (Yr Alban).

LLIF ARIAN

Llif i mewn ac allan o arian parod a chywerthydd arian.

MATEROLIAETH

Y cysyniad y dylai'r Datganiad Cyfrifon gynnwys yr holl symiau y gellid disgwyl iddynt, pe gadewid hwy allan, neu eu camgynrychioli, arwain at lurguniad o'r datganiadau ariannol ac yn y pen draw gamarwain defnyddiwr y cyfrifon.

MENTER CYLLID PREIFAT (PFI)

Yn nodweddiadol mae trefniadau PFI yn cynnwys endid sector breifat yn adeiladu neu wella eiddo a ddefnyddir i ddarparu gwasanaeth cyhoeddus, ac yn gweithredu a chynnal yr eiddo hwnnw am gyfnod penodol o amser ar ran y corff sector gyhoeddus. yn ei le, mae'r corff sector gyhoeddus yn talu am ddefnydd yr asedau a gwasanaethau cysylltiedig dros gyfnod y trefniant trwy daliad unedol.

MYNEGAI PRISIAU DEFNYDDIWR (CPI)

Mesur o chwyddiant y gellir ei gymharu'n rhyngwladol sy'n defnyddio methodolegau a strwythurau sy'n dilyn Deddfwriaeth a Chanllawiau Rhyngwladol.

MYNEGAI PRISIAU MANWERTHU (RPI)

Datblygwyd yn wreiddiol fel mynegai gwneud iawn i ddiogelu gweithwyr, yn gysylltiedig â'r Rhyfel Byd Cyntaf. Ar ôl niferoedd datblygiadau sylweddol, daeth i gael ei ddefnyddio fel y prif fesur domestig o chwyddiant.

OES ECONOMAIDD DDEFNYDDIOL (UEL)

Y cyfnod dros yr hwn y bydd y Cyngor yn cael buddiannau o ddefnydd ased sefydlog.

OFFERYNNAU ARIANNOL

Unrhyw gontract sy'n arwain at ased ariannol i un endid a rhwymedigaeth ariannol neu offeryn ecwiti un arall. Mae'r term yn cynnwys asedau ariannol a rhwymedigaethau ariannol, o dderbyniadwyon masnach syml (anfonebau sydd angen eu talu) a thaladwyon masnach (anfonebau sy'n ddyledus) i ddeilliadau cymhleth a deilliadau sefydlog.

PARTIÖN CYSYLLTIEDIG

Mae diffiniad manwl o Bartion Cysylltiedig yn FRS 8. I bwrpasau'r Cyngor, tybir bod Partion Cysylltiedig yn cynnwys aelodau'r Cyngor, y Prif Weithredwr ac aelodau agos o'u teulu a'u haelwyd.

PARTNERIAETHAU CYHOEDDUS PREIFAT (PPP)

Menter ar y cyd pan fo partner sector breifat yn cytuno i ddarparu gwasanaethau i neu ar ran sefydliad sector gyhoeddus. Mae Menter Gyllid Preifat yn ffurf o PPP.

POLISIAU CYFRIFO

Yr egwyddorion, seiliau, confensiynau, rheolau ac arferion a ddefnyddir gan y Cyngor wrth baratoi a chyflwyno ei ddatganiadau ariannol.

PRAESEPT

Yr ardoll a wneir gan awdurdodau praesept ar awdurdodau bilio, sy'n ei gwneud yn ofynnol ar i'r olaf gasglu incwm y Dreth Gyngor ar eu rhan.

PRYDLES

Cytundeb ble bo'r prydleswr yn rhoi hawl i'r deilydd prydles ddefnyddio ased am gyfnod o amser, ar amod taliad neu gyfres o daliadau.

RHAGLEN GYFALAF

Y cynlluniau cyfalaf mae'r Cyngor yn bwriadu eu cynnal dros gyfnod penodol o amser.

REFENIW GWARIANT

Treuliau dydd i ddydd o ddarparu gwasanaethau.

RHESTRAU STOC

Eitemau o ddeunyddiau crai a deunyddiau mae'r Cyngor wedi eu caffael ac sy'n cael eu dal gan ddisgwyl defnydd i'r dyfodol. Enghreifftiau yw deunyddiau defnyddiadwy, deunyddiau crai a gwaith sy'n mynd yn ei flaen.

RHWYMEDIGAETH

Rhwymedigaeth yw pan fo gan y Cyngor ddyled i'w thalu i unigolyn neu sefydliad arall.

- Mae rhwymedigaeth gyfredol yn swm a fydd yn dod yn daladwy neu y gellid ei galw i mewn yn ystod y cyfnod cyfrifo nesaf, e.e. credydwyr neu arian parod wedi'u gordynnu.

- Mae rhwymedigaeth ohiriedig yn swm sydd drwy drefniant yn daladwy tu draw i'r flwyddyn nesaf ar ryw bwynt yn y dyfodol neu i'w dalu i ffwrdd trwy swm blynyddol dros gyfnod o amser.

RHWYMEDIGAETH ADEILADOL

Rhwymedigaeth sy'n deillio o weithredoedd yr Awdurdod pan:

- drwy batrwm sefydlog o arferion yn y gorffennol, polisïau a gyhoeddwyd, neu ddatganiad cyfredol digon penodol, mae'r Awdurdod wedi rhoi arwydd i bartion eraill y bydd yn derbyn cyfrifoldebau penodol; ac
- ganlyniad, mae'r Awdurdod wedi creu disgwyliad dilys ar ran partion eraill y bydd yn cyflawni y cyfrifoldebau hynny.

RHWYMEDIGAETH WRTH GEFN

Mae rhwymedigaeth wrth gefn naill ai'n:

- Rhwymedigaeth bosib sy'n deillio o ddigwyddiadau yn y gorffennol y bydd eu bodolaeth yn cael ei chadarnhau dim ond trwy ddigwyddiad o un neu fwy o ddigwyddiadau ansicr yn y dyfodol nad ydynt yn llwyr o fewn rheolaeth y Cyngor; neu'n
- Rhwymedigaeth bresennol sy'n deillio o ddigwyddiadau yn y gorffennol ble nad yw'n debygol y bydd angen trosglwyddiad o fuddiannau economaidd, neu na ellir mesur swm y rhwymedigaeth gyda dibynadwyedd digonol.

RHWYMEDIGAETHAU'R CYNLLUN PENSIWN

Rhwymedigaethau cynllun pensiwn buddiannau diffiniedig ar gyfer treuliau sy'n ddyledus ar ôl y dyddiad prisiant. Mae rhwymedigaethau'r cynllun a fesurir yn ystod y dull uned a ragamcanir yn adlewyrchu'r buddiannau mae'r cyflogwr wedi ymrwymo i'w darparu i'r Gwasanaeth hyd at y dyddiad prisiant.

SAFONAU ADRODD ARIANNOL RHYNGWLADOL (IFRS)

Mae'r Safonau Adrodd Ariannol Rhyngwladol yn swit o safonau cyfrifo a ddefnyddir ar draws y byd. Yng Nghyllideb 2007, cyhoeddodd y canghellor-ar-y-pryd y byddai Sector Gyhoeddus y DU yn mabwysiadu'r IFRS, gan fod hwn yn cael ei ystyried fer arfer gorau ac y byddai'n caniatáu gwneud cymariaethau rhyngwladol. O ganlyniad mae CIPFA/LASAAC yn cynhyrchu Cod Ymarfer ar Gadw Cyfrifon Llywodraeth Leol ym Mhrydain wedi ei seilio ar IFRS, a oruchwyliar gan y Bwrdd Ymgynghori Adrodd Ariannol (FRAB).

SAFONAU CYFRIFO RHYNGWLADOL Y SECTOR GYHOEDDUS (IPSAS)

Y safonau cyfrifo sydd wedi'u datblygu'n arbennig ar gyfer y sector gyhoeddus gan Fwrdd Safonau Cyfrifo Rhyngwladol y Sector Gyhoeddus (IPSASB).

SOLACE

Cymdeithas Prif Weithredwyr Awdurdodau Lleol

TREFNIADAU ASIANTAETHAU

Trefniant rhwng dau sefydliad ble y bydd un yn gweithredu fel asiant, yn casglu arian ar ran y parti arall, y telir yr arian iddo wedi hynny. Enghraifft yw casgliadau NNDR, ble mae'r Cyngor yn gweithredu fel asiant bilio i lywodraeth ganol, gan gasglu arian gan drethdalwyr ar ran y llywodraeth ganolog ac yna ei dalu iddynt.

TREFNIANT CONSESIWN GWASANAETH

Mae trefniant consesiwn gwasanaeth yn gyffredinol yn cynnwys y grantwr (fel rheol corff sector gyhoeddus) yn rhoi i'r gweithredydd (fel rheol corff sector breifat), am gyfnod y consesiwn, yr hawl i ddarparu gwasanaethau sy'n rhoi mynediad cyhoeddus at gyfleusterau economaidd a chymdeithasol.

TRETHI ANNOMESTIG CENEDLAETHOL (TAC)

Mae graddfeydd trethi annomestig cenedlaethol yn ardoll ar fusnesau, wedi'i seilio ar raddfa genedlaethol yn y bunt a osodir gan y llywodraeth a'i luosi gan werth trethadwy asesedig yr eiddo dan sylw. Caiff ei gasglu gan y Cyngor ar ran llywodraeth ganolog ac yna ei ailddosbarthu'n ôl i gefnogi cost gwasanaethau.

TRAFODION PARTÏON CYSYLLTIEDIG

Mae'r Datganiad o Ymarfer a Argymhellir yn gwneud datgeliad o unrhyw drafodion perthnasol rhwng y Cyngor a Phartion Cysylltiedig yn ofynnol er mwyn sicrhau fod rhanddeiliaid yn ymwybodol pryd mae'r trafodion hyn yn digwydd a goblygiadau hynny.

Y FANTOLEN

Datganiad o'r asedau, rhwymedigaethau a balansau eraill cofnodedig ar ddiwedd y cyfnod cyfrifo.

Datganiad Llywodraethu Blynyddol

2013/2014

Fersiwn	Dyddiad	Awdur	Cymeradwywyd gan	Dyddiad ar gyfer Adolygu
1	03/03/14	Fran Lewis		
2	24/4/14	Janet Williams		
3	28/4/2014	Fran Lewis a Sioned Parry		
4	15/5/2014	Fran Lewis		
5	21/5/14	Fran Lewis		
6	6/6/14	Fran Lewis		

1 Pwrpas y Datganiad Llywodraethu Blynyddol

Mae anghenion newidiol ein dinasyddion a'n cymunedau a'r gostyngiadau sylweddol mewn adnoddau a diwygiadau'r llywodraeth yn cynnig her i bob cyngor. Wrth fynd i'r afael â'r heriau hyn mae'n rhaid i bob Cyngor sicrhau bod trefniadau llywodraethu (sut rydym yn cyfarwyddo ac yn rheoli ein busnes ac yn ymwneud â chymunedau) yn cefnogi'r gwaith o ddarparu gwasanaethau'n effeithiol ac o reoli risg. Mae a wnelo llywodraethu corfforaethol â'r modd y bydd aelodau etholedig a swyddogion yn ymdrin â materion y Cyngor, a sut y byddwn yn ymgysylltu â rhanddeiliaid a phartneriaid.

Mae fframwaith llywodraethu a gefnogir gan God Llywodraethu Corfforaethol Lleol wedi'i sefydlu yng Nghyngor Bwrdeistref Sirol Conwy (yr Awdurdod), ar gyfer y flwyddyn a ddaeth i ben ar 31 Mawrth 2014 a hyd at ddyddiad cymeradwyo'r datganiad cyfrifon blynyddol. Mae hyn yn cyd-fynd ag arferion priodol. Mae'r fframwaith llywodraethu yn cynnwys y systemau, y prosesau, y diwylliant a'r gwerthoedd sy'n sail i weithrediadau'r Awdurdod, ac a ddefnyddir gan yr awdurdod i roi cyfrif amdano'i hyn i'r gymuned, i ymgysylltu â'r gymuned, ac i arwain y gymuned. Mae'n galluogi'r Awdurdod i fonitro cyflawniad ei amcanion strategol ac i ystyried a yw'r amcanion hynny wedi arwain at ddarparu gwasanaethau cost-effeithiol priodol a gwelliant parhaus.

Dyluniwyd y fframwaith llywodraethu i reoli risg i lefel resymol yn hytrach na dileu pob risg. Ni all felly ddarparu dim mwy na sicrwydd rhesymol yn hytrach na sicrwydd llwyr o'i effeithiolrwydd.

Hunanasesiad yr Awdurdod yw'r datganiad hwn sy'n nodi i ba raddau y mae'n cydymffurfio â'n Cod Llywodraethu Corfforaethol, a p'un ai ein bod yn bodloni gofynion Rheoliadau Cyfrifon ac Archwilio 2011 ai peidio. Dylid darllen y datganiad hwn gyda'r trefniadau atebolrwydd rheoli perfformiad, fel y manylir yn yr Adroddiad Blynyddol a gyhoeddir 31 Hydref bob blwyddyn.¹

2 Cwmpas Cyfrifoldeb

Mae'r Awdurdod yn gyfrifol am wneud yn siŵr bod ei fusnes yn cael ei gynnal yn unol â'r gyfraith a'r safonau priodol, a bod arian cyhoeddus yn cael ei ddiogelu a bod cyfrif priodol ohono, ac y caiff ei ddefnyddio'n economaidd, yn effeithlon ac yn effeithiol. O dan Ddeddf Llywodraeth Leol 1999, mae'n ddyletswydd hefyd ar yr awdurdod i wneud trefniadau i sicrhau gwelliant parhaus yn y modd y mae'n cyflawni ei swyddogaethau, gan roi sylw i gyfuniad o blith economi, effeithlondeb ac effeithiolrwydd.

Wrth gyflawni'r cyfrifoldeb cyffredinol hwn, mae'r Awdurdod yn gyfrifol am sefydlu trefniadau priodol ar gyfer rheoli ei faterion, ac am sicrhau y ceir system rheoli fewnol gadarn sy'n hwyluso cyflawni ei swyddogaethau'n effeithiol, ac sy'n cynnwys trefniadau ar gyfer rheoli risg.

I arddangos trefn llywodraethol dda, mae'n rhaid i'r Awdurdod ddangos ei fod yn cydymffurfio â'r egwyddorion craidd (a chefnogol) sydd wedi'u cynnwys yn y 'Framework for Delivering Good Governance in Local Government' (2007) a gyhoeddwyd gan y Sefydliad Siartredig Cyllid Cyhoeddus a Chyfrifyddiaeth (CIPFA) a Chymdeithas Prif Weithredwyr yr Awdurdodau Lleol (SOLACE) yn 2001. Mae'r datganiad hwn wedi'i baratoi yn unol â'r canllaw hwnnw.

¹ www.conwy.gov.uk/atebolrwydd

3 Y Fframwaith Llywodraethu

Mae'r datganiad hwn yn disgrifio elfennau allweddol Fframwaith Llywodraethu'r Awdurdod a'n hunanasesiad o'r graddau yr ydym yn cydymffurfio â Chod Llywodraethu Corfforaethol y Cyngor. Mae'r sicrwydd o ran llywodraethu a geir yn y datganiad wedi'u seilio ar bob un o'r 6 egwyddor llywodraethu craidd a geir yn y 'Framework for Delivering Good Governance in Local Government'.

Mae pob un o'r egwyddorion hyn yn rhan bwysig o drefniadau Cod Llywodraethu Corfforaethol yr Awdurdod. Drwy gymhwyso'r egwyddorion hyn, gallwn ddangos ein bod yn cyflenwi'r gwasanaethau i'n dinasyddion a'n cymunedau mewn modd sy'n dangos atebolrwydd, eglurdeb, effeithiolrwydd, hygrededd a chynhwysiad.

Egwyddor 1

Canolbwyntio ar bwrpas yr awdurdod a'r canlyniadau ar gyfer y gymuned, ac ar greu gweledigaeth a'i rhoi ar waith ar gyfer yr ardal leol.

P1.1 Trefniadau Presennol

- A) Ym mis Mawrth 2012, cyhoeddodd y Bwrdd Gwasanaethau Lleol ar y Cyd Conwy a Sir Ddinbych (BGLI) **gynllun partneriaeth integredig** hirdymor o'r enw 'Un Conwy 2012 - 2025'^[1] sy'n pennu'r weledigaeth ar gyfer cydweithio er mwyn sicrhau dyfodol gwell i fwrdeistref sirol Conwy. Mae'n seiliedig ar 8 canlyniad sy'n canolbwyntio ar ddinasyddion. Mae'r cynllun yn cael ei integreiddio oherwydd ei fod yn cyfuno tri chynllun statudol blaenorol: y Strategaeth Iechyd, Gofal Cymdeithasol a Lles, y Cynllun Plant a Phobl Ifanc a'r Strategaeth Diogelwch Cymunedol. Ceir **Partneriaethau Strategol** ar gyfer Plant a Phobl Ifanc, Diogelwch Cymunedol ac Iechyd a Lles, sy'n cefnogi gweithrediad *Un Conwy*. Yn ogystal, mae Un Conwy yn cynnwys rhaglenni gwaith y Partneriaeth Datblygu Gwledig, y bwrdd Diogelu Lleol a Phartneriaeth Cymunedau yn Gyntaf. Ceir Pecyn Llywodraethu a Fframwaith Rheoli Perfformiad Partneriaethau er mwyn adolygu effeithiolrwydd y partneriaethau hyn, sy'n digwydd dwywaith y flwyddyn drwy **adolygiadau perfformiad partneriaeth**. Mae canlyniadau'r adolygiadau yn cael eu hadrodd i'r Pwyllgor Partneriaethau a'r Pwyllgor Trosolwg, y Cabinet a'r BGLI ar y cyd rhwng Conwy a Sir Ddinbych. Mae'r BGLI ar y cyd rhwng Conwy a Dinbych wedi mabwysiadu cynlluniau galluogi ar ffurf Strategaeth Gwybodaeth a Strategaeth Ymgysylltu. Fe wnaeth BGLI ar y Cyd Conwy a Sir Ddinbych adolygu'n ddiweddar ei weithrediadau ac o ganlyniad, mae'n cael ei gynnal y bydd y cynlluniau integredig ar gyfer Conwy a Sir Ddinbych bellach yn rhoi blaenoriaeth i ganlyniad cyffredin yn y ddwy sir yn ymwneud ag Iechyd, ac o dan hwn bydd yn canolbwyntio ar themâu dewisol a amlygwyd fel blaenoriaeth uchel o'r Aseiad Anghenion Strategol. Wrth wneud hynny, y nod yw canolbwyntio ar brosiectau lle bydd gweithio mewn partneriaeth yn effeithio ar y materion a nodwyd. Yng Nghonwy, mae adroddiad yn cael ei adolygu ar hyn o bryd ar ailstrwythuro partneriaethau er mwyn sicrhau ei fod yn adlewyrchu'r rhaglenni gwaith partneriaeth statudol diweddaraf ar gyfer y sir.
- B) Ochr yn ochr ag Un Conwy, bydd yr Awdurdod yn cyhoeddi **Cynllun Corfforaethol** i roi ffocws i brif flaenoriaethau'r Awdurdod ar gyfer gwella. Mae'r cynllun presennol ar gyfer 2012 – 2017 hefyd wedi ei seilio ar 8 canlyniad y dinesydd. Cymeradwywyd fersiwn ddrafft o'r Cynllun Corfforaethol ym mis Mawrth 2012 a chafodd fersiwn derfynol ohono ei chymeradwyo ym mis Medi 2012 gan y weinyddiaeth newydd-etholedig. Yn unol â'r gofyn i adolygu'r cynllun yn flynyddol, cyflwynwyd adolygiad o'r cynnydd sydd wedi ei wneud i gyflawni'r blaenoriaethau ger bron yr Aelodau Etholedig ym mis Chwefror 2014 er mwyn iddynt fedru adolygu perthnasedd

^[1] www.conwy.gov.uk/unconwy

parhaol a sefyllfa ariannol blaenoriaethau'r Cynllun Corfforaethol. Cynhaliwyd adolygiad blynyddol o'r Cynllun Corfforaethol o fis Tachwedd 2013 hyd at Chwefror 2014 trwy wahodd rhanddeiliaid i gyflwyno eu barn yn seiliedig ar 3 chwestiwn ymgynghori. Roedd rhanddeiliaid yn cynnwys aelodau o'r cyhoedd, busnesau, Cynghorau Tref, Cynghorwyr Sir, staff, grwpiau gwirfoddol a Chyngor Ieuencid Conwy.

Hysbysebwyd yr ymgynghoriad mewn erthygl ym Mwletin Conwy, hysbyseb ar dudalen flaen gwefan y Cyngor, hysbysebion ar bost y cyngor wedi'i ffrancio, presenoldeb staff yn 'CYMERWCH RAN' i gael barn y cyhoedd, gweithdy gyda staff, gweithdy gyda'r cyngor ieuencid, cyfarfod gyda'r Cynghorau Tref a Chymuned, ac e-byst i'r fforwm busnes ac aelodau Cyngor Gwasanaethau Gwirfoddol Conwy (CGGC). Dadansoddwyd adborth o ymgynghoriadau eraill y mae'r Cyngor wedi'u gwneud yn ystod 2013 hefyd.

Gallai rhanddeiliaid gyflwyno eu barn drwy wefan y Cyngor, trwy e-bost, lythyr neu dros y ffôn neu drwy drafod gyda staff.

Cyflwynwyd adroddiad adolygu Cynllun Corfforaethol a diwygiadau wedi'u hargymhell i'r Prif Bwyllgor Trosolwg a Chraffu ym Mawrth 2014 ac fe gafodd ei gymeradwyo'n ffurfiol gan y Cyngor ym Mai 2014. Mae'r Cynllun Corfforaethol yn cynnig fframwaith sy'n gymorth i lywio cynlluniau'r gyllideb, ac yn sail i'r Awdurdod asesu lefel y cynnydd yn erbyn y targedau a osodwyd, rhoi cyfrif i'r gymuned am hynny, a chanfod meysydd i'w gwella ymhellach.

- C) Cymeradwywyd cynlluniau strategol eraill hefyd yn 2013/14. Ym mis Hydref 2013, cymeradwyodd yr Awdurdod i fabwysiadu **Cynllun Datblygu Lleol** (CDLI) fel y'i diwygiwyd gan argymhellion cyfrwymol yr Arolygwyr. Bydd y CDLI yn rhoi canllawiau ynglŷn â beth ellir ei adeiladu ac ymhle y gellir ei adeiladu yn sir Conwy hyd at 2022 i gwrdd ag anghenion y gymuned i'r dyfodol a diogelu amgylchedd unigryw'r sir. Roedd y gymeradwyaeth ffurfiol o fabwysiadu yn unol ag Adran 67 o Ddeddf Cynllunio a Phrynu Gorfodol 2004 a Rheoliad 25 o Reoliadau Cynllunio Gwlad a Thref (Cynllun Datblygu Lleol) (Cymru) 2005.

Cymeradwywyd y **Strategaeth TGCh** yn Rhagfyr 2013. Mae TGCh yn offeryn hanfodol ar gyfer darparu gwasanaethau Conwy a rhaid i unrhyw fuddsoddiad a gwaith a wneir gael eu blaenoriaethu'n ofalus i gael yr effaith orau bosibl. Mae dull strategol gyda TGCh wedi'i ysgrifennu i hyrwyddo cynllunio a datblygu TGCh yn dda. Bydd TGCh yn sbardun allweddol ar gyfer newid sefydliadol. Cymeradwywyd ein Strategaeth AD yn Rhagfyr 2013. Datblygwyd y Strategaeth i amlinellu ymagwedd yr Awdurdod tuag at ddarparu adnoddau, arwain, rheoli, datblygu, defnyddio, perfformio, diwylliant a gwobrwyo ein pobl. Mae hefyd yn helpu i ddarparu eglurder i reolwyr ac unigolion am yr hyn a ddisgwylir ganddynt.

Cafodd y **Strategaeth Wybodaeth** ei chymeradwyo ym mis Chwefror 2014. Diben y strategaeth hon yw sicrhau bod yr Awdurdod yn gallu gwneud y defnydd gorau o'i asedau gwybodaeth i lywio ei ofynion busnes gweithredol, strategol a thrawsnewidiol ac yn cydymffurfio â'r ddeddfwriaeth, safonau a chodau ymarfer ar gyfer rheoli cofnodion a gwybodaeth.

Cymeradwywyd y **Strategaeth Gyfathrebu Gorfforaethol** yn Nhachwedd 2013 a phwrpas y Strategaeth hon yw adolygu, datblygu ac adeiladu ar y dulliau presennol o gyfathrebu yn fewnol ac yn allanol. Nodi'r cynulleidfaoedd y mae'r Cyngor angen cyfathrebu â hwy a sicrhau bod y weledigaeth, gwerthoedd, 8 canlyniad i ddinasyddion a'r negeseuon allweddol yn cael eu hyrwyddo'n fewnol ac yn allanol.

Cafodd y **Strategaeth Risg Llifogydd Lleol (LFRMS)** ei chymeradwyo ym Mawrth 2013 i gydymffurfio â'r Deddf Rheoli Llifogydd a Dŵr (FWMA) ac yn unol â'r Strategaeth Genedlaethol ar gyfer Rheoli Risg Llifogydd ac Erydu Arfordirol yng Nghymru. Mae'r LFRMS yn amlinellu 10 deilliant/amcan strategol ar gyfer rheoli perygl llifogydd lleol ynghyd â chyfres o fesurau i gyflawni'r amcanion hyn. Mae hefyd yn nodi'r Awdurdodau Rheoli Risg yng Nghonwy ac yn disgrifio eu swyddogaethau a chyfrifoldebau Risg Llifogydd ac Erydu Arfordirol, rhai ohonynt yn gyfrifoldebau ychwanegol a ddynodwyd yn FWMA.

- D) Roedd gan yr Awdurdod flaenoriaethau wedi'u nodi yng **Nghytundeb Canlyniadau 2010 – 2013**. Roedd hwn yn gytundeb 3 blynedd rhwng Llywodraeth Cymru ac Awdurdodau Lleol unigol gyda chamau gweithredu a thargedau i'w cwblhau ym mhob un o'r 3 blwyddyn ariannol. Daeth blwyddyn olaf y cytundeb i ben ar 31 Mawrth 2013. Llwyddodd yr Awdurdod i gael 100% o'r arian grant ar gyfer pob blwyddyn o'r cytundeb. Cyhoeddodd Llywodraeth Cymru ganllawiau newydd ar gyfer Cytundeb Canlyniadau 2013 - 2016. Mae strwythur y Fframwaith Cytundeb Canlyniadau newydd yn seiliedig ar ddwy ran: rhan 1 - canlyniadau a rhan 2 - llywodraethu corfforaethol. Bydd y Grant Cytundeb Canlyniadau yn cael ei rannu rhwng y ddwy ran. Bydd rhan 1 yn cael eu dyrannu â 70% i wobrwyo canlyniadau a gyflawnir a bydd rhan 2 yn cael dyraniad o 30%, y gellir ei ddefnyddio gan Lywodraeth Cymru os oes angen i gyfarwyddo gwelliant i fynd i'r afael ag unrhyw argymhellion statudol a wnaed i Weinidogion Cymru ynghylch trefniadau llywodraethu corfforaethol o fewn awdurdod.

Mae cytundeb newydd wedi cael ei ddrafftio ac fe'i cyflwynwyd i Lywodraeth Cymru ym mis Rhagfyr 2013. Mae'r Awdurdod yn disgwyl cadarnhad o gymeradwyaeth Llywodraeth Cymru. Mae'r cytundeb yn pennu sut y bydd pob Awdurdod yn gweithio er mwyn gwella canlyniadau ar gyfer pobl leol, yng nghyd-destun blaenoriaethau cenedlaethol y Llywodraeth. Canlyniad cyflawni'r camau gweithredu a'r targedau blynyddol yn llwyddiannus yw bod yr Awdurdod Lleol yn derbyn taliad blynyddol y Grant Cytundeb Canlyniadau. Ychydig dros £1 miliwn yw gwerth y grant ar hyn o bryd, ac fe'i telir ar raddfa symudol o 100%, 75%, 50% a 25%, yn dibynnu ar ddyfarniad cyffredinol o'r graddau y llwyddwyd i gwblhau'r camau a'r targedau ar gyfer pob blwyddyn ariannol.

- E) Mae'r Awdurdod yn ymwneud ag amryw o brosiectau ar y cyd, a chafodd datganiad ynglŷn â gweithio ar y cyd ei gymeradwyo (Tachwedd 2010) er mwyn sicrhau llywodraethu da a gwerth am arian, a sicrhau bod blaenoriaethau a gwerthoedd yr Awdurdod yn cael eu hyrwyddo a'u diogelu wrth weithio mewn partneriaeth. Mae'r Awdurdod hefyd wedi parhau i weithio'n rhanbarthol i gefnogi 'Rhaglen Lywodraethu' Llywodraeth Cymru a phan yn briodol, i gefnogi datblygiad y 'Compact' ar gyfer blaengareddau gweithio ar y cyd. Mae'r gwaith ar y cyd corfforaethol yn cynnwys y Bartneriaeth Gofal Cymdeithasol Rhanbarthol, y Prosiect Gwastraff Gweddillol Rhanbarthol, y Gwasanaeth Effeithlonrwydd a Gwella Ysgolion Rhanbarthol (Gwe), a'r Canolbwynt Comisiynu, Caffael a Monitro Rhanbarthol i sicrhau rhagor o effeithlonrwydd o ran caffael pecynnau gofal preswyl cost uchel ar gyfer plant ac oedolion.

Mae'r gwaith ar y cyd allweddol yn cael eu rhestru yn yr Adroddiad Blynyddol ar gyfer 2012/13. Cwblhaodd yr Awdurdod adolygiad o waith ar y cyd ym Mai 2013. Mae gan yr Awdurdod gronfa ddata gynhwysfawr a chategoreiddio clir o'r gwahanol fathau a lefelau o weithio mewn partneriaeth ar draws pob maes gwasanaeth, ac mae manteision pob prosiect ar y cyd yn cael eu cofnodi. Mae proses lywodraethu ar waith i gefnogi datblygiad unrhyw drefniadau ar y cyd yn y dyfodol. Mae pob prosiect cydweithio allweddol yn cael eu monitro drwy'r ddau Fwrdd Gwella Corfforaethol ac mae rhaglen gwaith i'r dyfodol o adolygiadau o gydweithio wedi'i sefydlu gan y Pwyllgor Trosolwg a Chraffu Partneriaethau.

Canlyniad hyn yw bod yr adrannau technegol wedi cael eu huno'n fewnol i Wasanaeth yr Amgylchedd, Ffyrdd a Chyfleusterau (AFfCh). Penodwyd Pennaeth y Gwasanaeth AFfCh ym mis Chwefror 2013 a bydd rhaglen i uno'r tri gwasanaeth yn cael ei chwblhau erbyn mis Hydref 2014. Mae cydweithio mewnol hefyd wedi arwain at y Rhaglen Trawsnewid Gwasanaethau Cymdeithasol sydd wedi uno gwasanaethau darparwyr ac oedolion, plant a Theuluoedd i ganolbwyntio ar wasanaeth sy'n fwy di-dor ac ataliol. Ymhellach at gymeradwyaeth y Cabinet ym Mawrth 2014, bydd y gwasanaeth hefyd yn uno â Gwasanaethau Addysg nad ydynt yn rhan o Gwe. Ym mis Mawrth 2014, cymeradwyodd y Cabinet i adlinio ffrydiau gwaith moderneiddio mewnol i wella cydweithrediad mewnol. Felly, bydd y Rhaglen Trawsffurfio Busnes a Rhaglen Gwsmeriaid yn cael eu diddymu a'u cyfuno i Raglen Foderneiddio er mwyn cyflawni'r amcan corfforaethol i foderneiddio'r ffordd yr ydym yn gweithio. Bydd y Bwrdd yn cael ei gadeirio gan y Prif Weithredwr a bydd yn datblygu ffrydiau gwaith corfforaethol ar gyfer Cwsmeriaid, Cyfathrebu, Asedau, TGCh, Prosesau Busnes a Chyfathrebu a Rheoli Newid.

F) Adolygwyd y **Fframwaith Rheoli Perfformiad** (PMF) yn ystod 2013/14 o ganlyniad i adolygiad o adolygiadau perfformiad gwasanaeth. Cyflwynwyd fframwaith diwygiedig i'w gymeradwyo yn Ebrill 2014. Bwriad y fframwaith yw cynnig dolen gswllt glir rhwng sut y bo cyflawni'r amcanion sy'n cael eu gosod ar gyfer swyddogion unigol yn eu cynlluniau datblygu personol, yn cyfrannu tuag at gyflawni cynlluniau gwasanaeth sydd yn eu tro'n helpu i gyflawni'r Cynllun Corfforaethol a thrwy hynny gyfraniad yr Awdurdod i wella Sir Gonwy fel sydd wedi ei amlinellu yn y Cynllun Cymunedol Integredig, "Un Conwy 2012 – 2025". Mae'r PMF yn manylu ynghylch y camau y dylid eu cymryd i ddatblygu blaenoriaethau sy'n canolbwyntio ar y dinesydd a thargedau perfformiad, a sut y cânt eu rhaedru i Gynlluniau Gwasanaeth ac Adolygiadau Datblygu Perfformiad unigol. Caiff cynnydd yn erbyn camau a mesurau perfformiad ei fonitro ddwywaith y flwyddyn drwy'r **Adolygiadau Perfformiad Gwasanaeth**. Mae'r adolygiadau'n ffurfio hunanwerthusiad o berfformiad ac maent yn ddull o geisio sicrwydd gan Benaethiaid Gwasanaeth fod trefniadau rheoli mewnol yn eu lle o fewn eu maes gwasanaeth. O adolygiadau perfformiad gwasanaeth Mai 2014, bydd pob Pennaeth Gwasanaeth a'u Cyfarwyddwr Strategol hefyd yn llofnodi datganiad ysgrifenedig o sicrwydd. Bydd Cyfarwyddwr Strategol, y Dirprwy Arweinydd, Aelod Cabinet y Portffolio perthnasol, a Chadeirydd y Pwyllgor Craffu yn bresennol yn yr Adolygiadau Perfformiad Gwasanaeth, yn darparu cymorth ac yn herio hunanwerthusiad y gwasanaeth. Caiff Adroddiad Perfformiad Corfforaethol ei lunio bob chwe mis, a bydd Adroddiad Blynyddol sy'n rhoi cyfrif am berfformiad ac yn meincnodi yn erbyn Awdurdodau eraill yn cael ei gyhoeddi erbyn 31 Hydref bob blwyddyn.

G) Mae'r Cyngor wedi ymrwmo i wella ei brosesau caffael ac mae'r Gwasanaeth Caffael Corfforaethol wrthi'n cefnogi gwasanaethau i gaffael nwyddau a gwasanaethau gan gydymffurfio â deddfwriaeth berthnasol, ac mae rheolau'r Awdurdod wedi eu hymgorffori yn Rheolau Sefydlog Contractau. Mae gan y Cyngor gysylltiadau cryf gyda Llywodraeth Cymru trwy gyfrwng Tîm Gwerth Cymru a chyrrff sector cyhoeddus cyfagos. Roedd y Cyngor yn aelod o Bartneriaeth Caffael Gogledd Cymru a sefydlwyd i gyflymu a chynyddu arbedion caffael drwy gaffael detholiad o nwyddau a gwasanaethau ar y cyd. Fodd bynnag, mae'r Bartneriaeth wedi'i diddymu, yn rhannol gan fod y Cyngor wedi cytuno i gefnogi'r Gwasanaeth Caffael Cenedlaethol, a chan nad ydyw Partneriaeth Caffael Gogledd Cymru yn ei ffurf bresennol yn gweithredu'n effeithiol. Cytunwyd i ymrwmo i'r Gwasanaeth Caffael Cenedlaethol ym mis Rhagfyr 2012. Mae hyn wedi galluogi i'r Awdurdod fwrw ati i gaffael eitemau cyffredin a gwariant ailadroddus ar sail Genedlaethol ar draws y sector cyhoeddus cyfan, gyda'r nod o sicrhau arbedion effeithlonrwydd ac arbedion mewn pris trwy leihau nifer y gweithrediadau caffael a chrynhai grym prynu. Mae **Strategaeth Gaffael Gorfforaethol** wedi'i drafftio a bydd yn cael ei chymeradwyo ym Medi 2014. Er mwyn sicrhau bod gwasanaethau'n cael eu cyflenwi a phrosiectau'n cael eu cwblhau'n llwyddiannus, rhoddir arweiniad canolog ar gyfer caffael a rheoli prosiectau mewn perthynas â **chaffael a rheoli prosiect**. Caiff pob rhaglen a phrosiect

o bwys eu monitro drwy'r 2 **Fwrdd Gwella** sydd wedi eu sefydlu ochr yn ochr ag wyth canlyniad y dinesydd a'r **Pwyllgorau Trosolwg a Chraffu perthnasol** y gellir cyfeirio prosiectau atynt er mwyn craffu arnynt a'u herio ymhellach.

- H) Ceir trefniadau cadarn ar gyfer **rheolaeth ariannol** effeithiol drwy weithdrefnau cyfrifo a Rheoliadau Ariannol y Cyngor. Mae'r rhain yn cynnwys gweithdrefnau sefydledig i gynllunio'r gyllideb, sy'n amodol ar asesiad risg, ac adroddiadau rheolaidd i'r aelodau'n cymharu gwariant refeniw a chyfalaf gwirioneddol â chyllidebau blynyddol, a phroses Fframwaith Cynllunio Busnes sy'n cefnogi proses ddyrannu adnoddau'r Awdurdod. Ym mis Chwefror 2014 cymeradwyodd y Cyngor **Strategaeth Ariannol Tymor Canolig (SATC)** sy'n rhoi eglurder i'r broses gynllunio ariannol ac i'r dolennau rhwng dyraniad adnoddau tymor canolig a'r blaenoriaethau corfforaethol. Mae rôl y **Prif Swyddog Cyllid (Swyddog A151)** wedi ei gynnwys yn rhan o gyfrifoldebau Cyfarwyddwr Strategol Cyllid ac Effeithlonrwydd. Y Cyfarwyddwr sydd â chyfrifoldeb am weinyddiad priodol materion ariannol y Cyngor, fel sy'n ofynnol dan Adran 151 Deddf Llywodraeth Leol 1972, ac sy'n gyfrifol am oruchwylio bod trefniadau llywodraethu cadarn ar waith ac wedi'u cynnwys yn yr awdurdod. Mae hyn yn cynnwys cydlynu adolygiad o'r Datganiad Llywodraethu Blynyddol a gweithredu unrhyw feysydd i'w gwella. Mae'r Cyfarwyddwr Strategol Cyllid ac Effeithlonrwydd yn aelod o'r Tîm Arweinyddiaeth Strategol (TAS) ac yn adrodd i'r Prif Weithredwr. Fel aelod o TAS, gall y Cyfarwyddwr Strategol Cyllid ac Effeithlonrwydd ddatblygu a gweithredu strategaeth i roi adnoddau a chyflawni amcanion strategol yr awdurdod, gan sicrhau eu bod yn gynaliadwy, er budd y cyhoedd, ac yn cyd-fynd â'r strategaeth ariannol gyffredinol. Mae'r Cyngor yn cydymffurfio'n llawn gydag egwyddorion Datganiad Sefydliad Siartredig Cyllid Cyhoeddus a Chyfrifyddiaeth ynglŷn â swyddogaeth y Prif Swyddog Ariannol o fewn Llywodraeth Leol (2010). Mae gweithdrefnau ar gyfer tendro a gosod contractau wedi'u cynnwys yng Ngorchmynion Sefydlog Contractau'r Cyngor. Mae'r Awdurdod wedi bod yn disgwyl i CLILC ryddhau fersiwn ddrafft o **Reolau ynglŷn â'r Weithdrefn Gontractau** fel model i'w fabwysiadu gan holl awdurdodau lleol Cymru. Cynhyrwyd y rhain ym mis Mawrth 2013 ac mae gwaith yn mynd rhagddo i ddatblygu set o Reolau ynglŷn â'r Weithdrefn Gontractau ar y cyd â Chynghorau Sir Ddinbych a Sir y Fflint. Mae trefniadau **Rheoli Trysorlys** y Cyngor yn dilyn arfer proffesiynol ac yn destun adolygiadau rheolaidd. Dilyniir y Cod Ymarfer ar gyfer Cadw Cyfrifon Awdurdodau Lleol wrth lunio Datganiad Cyfrifon Blynyddol y Cyngor ac mae hefyd yn destun archwiliad gan Swyddfa Archwilio Cymru.

P1.2 Adolygu Effeithiolrwydd

Cyfrannir at yr adolygiad o effeithiolrwydd gan waith y Prif Weithredwr a'r Cyfarwyddwyr Strategol, sydd â chyfrifoldeb dros ddatblygu a chynnal amgylchedd a diwylliant llywodraethu. Mae'n ofynnol i'r Pennaeth Archwilio Mewnol lunio Adroddiad Blynyddol sy'n nodi ei farn ynglŷn â digonolrwydd ac effeithiolrwydd amgylchedd rheoli mewnol y Cyngor, gan ddarparu manylion am unrhyw wendidau a fyddai'n cefnogi'r farn honno, a thynnu sylw at unrhyw faterion sydd â pherthnasedd at lunio'r Datganiad Llywodraethu Blynyddol. Mae'r adroddiad hefyd yn rhoi tystiolaeth a sicrwydd bod y Gwasanaeth Archwilio Mewnol yn gweithredu'n unol â'r safonau a osodwyd yn Safonau Archwilio Mewnol Sector Cyhoeddus 2013, er mwyn galluogi'r Cyngor i fod â hyder yn y farn hon. Mae'r gwasanaeth yn cynnal adolygiadau rheolaidd o'r systemau a'r rheolaethau ariannol i roi sicrwydd i'r Cyngor trwy gyfrwng y Pwyllgor Archwilio.

Cafodd Adroddiad Blynyddol y Pennaeth Archwilio ei gyflwyno ger bron y Pwyllgor Archwilio ar 20 Mai 2013 a ddeuai i'r casgliad bod gan y Cyngor reolaeth fewnol, rheolaeth risg a phrosesau llywodraethu corfforaethol boddhaol yn eu lle i reoli cyflawniad yr Awdurdod o'i amcanion dros y 12 mis a ddaeth i ben ar 31 Mawrth 2013. Adroddwyd ynghylch ganfyddiadau'r archwiliadau dilynol a gynhaliwyd yn ystod 2013/13 i'r Pwyllgor Archwilio bob chwarter a dangoswyd bod 317 o weithrediadau gwella wedi'u gwneud gan Archwilio Mewnol, dim ond 84 oedd yn weddill neu'n destun gwaith parhaus gyda 3

gweithred gritigol neu fawr yn weddill mewn perthynas â Chynnal a Chadw Adeiladau. Bydd y rhain yn destun gwaith archwilio pellach yn ystod 2014/15.

O ganlyniad i'r materion hynny a ddynodwyd mewn perthynas â gweithdrefnau caffael a chontractio ar draws yr Awdurdod, gwnaed rhagor o waith archwilio yn ystod 2013/14 i gefnogi gwaith y Fforwm Contractau wrth roi'r camau gwella ar waith sydd wedi eu cynnwys yn adroddiad Contractio a Chaffael KPMG ac mewn nifer o adroddiadau eraill gan yr Adain Archwilio Mewnol mewn perthynas â'r maes gwaith hwn. Nododd y gwasanaeth bod cynnydd sylweddol wedi'i wneud wrth fynd i'r afael â'r argymhellion yn yr adroddiadau archwilio, a sefydlu rheolaethau mewnol i brosesau a gweithdrefnau. Dangosodd gwaith archwilio contractau ychwanegol mewn perthynas ag Ysgol Gogarth, Grantiau Menter Treftadaeth Tref a'r Contract Canolfannau Ailgylchu Gwastraff y Cartref bod gweithdrefnau rheoli contract da yn eu lle.

Mae pob un o'r archwiliadau a berfformiwyd yn ystod y flwyddyn wedi arwain at lefelau cadarnhaol o sicrwydd ac eithrio 1 adolygiad mewn perthynas â Chludiant Cymunedol Conwy a gafodd ei asesu i roi dim sicrwydd mewn perthynas â'r fframwaith rheolaeth fewnol a rheoli risgiau. Roedd Cludiant Cymunedol Conwy yn sefydliad elusennol yr oedd Conwy a Llywodraeth Cymru yn rhoi taliadau grant ar gyfer darparu cludiant cymunedol i drigolion Conwy. Ers hynny, mae'r cwmni wedi rhoi'r gorau i fasnachu ac mae darpariaeth y gwasanaeth wedi cael ei symud yn fewnol.

Aseswyd 7 archwiliad arall a oedd yn darparu sicrwydd cyfyngedig yn unig i'r Pwyllgor Archwilio. Fodd bynnag, ar sail ymarferion dilynol diweddar, nodwyd bod rheolwyr yn cymryd camau priodol i ddatrys y diffygion mewn modd priodol mewn perthynas â 3 o'r meysydd a adolygwyd, sydd wedi arwain at ddiwygio barn archwilio. Mae'r gwaith dilynol o ran Cynnal a Chadw Adeiladau wedi dangos cynnydd araf wrth weithredu argymhellion archwilio, a bydd y maes hwn yn destun adolygiad manwl yn ystod 2014/15. Bydd y 3 maes arall sydd wedi'u hasesu fel darparu sicrwydd cyfyngedig yn destun archwiliadau dilynol yn ystod 2014/15.

Nid oedd unrhyw ddigwyddiadau arwyddocaol wedi'u nodi mewn perthynas â 2013/14 a oedd yn haeddu cyfeiriad yn Adroddiad Blynyddol y Pennaeth Archwilio.

Mae'r Cyngor yn monitro'n ofalus gynnydd y gwelliannau y mae eu hangen i sicrhau cydymffurfiaid â gweithdrefnau tendro a gofynion cyfreithiol y Cyngor i'r dyfodol ac i sicrhau fod gwell rheolaeth dros gontractau sylweddol. Mae'r Cyngor eisoes wedi cymryd camau i wella nifer o'r gweithdrefnau hyn, gan gynnwys:

- Fforwm Prosiectau a Rhaglenni ar gyfer rheolwyr;
- y Fforwm Contractau i ysgogi gwelliant mewn perthynas â chontractau adeiladu a pheirianneg;
- ymestyn hyfforddiant i reolwyr sy'n canolbwyntio ar wireddu buddion caffael yn allanol;
- rhaedru tòn galetach o frig y sefydliad ynglŷn â chydymffurfiaeth; a
- cynnal cyfres o archwiliadau mewnol mewn meysydd o risg

Ym mis Ionawr 2013 adolygodd Swyddfa Archwilio Cymru Ddatganiad Llywodraethu Blynyddol yr Awdurdod. Y prif gwestiwn oedd "Wrth gynhyrchu'r Datganiad Llywodraethu Blynyddol, a yw'r Cyngor wedi gwerthuso effeithiolrwydd ei drefniadau llywodraethu mewn modd cynhwysfawr a thrylwyr?" Daeth yr adroddiad i'r casgliad canlynol:

- Fod adolygiad y Cyngor o'i drefniadau llywodraethu wedi bod yn ddigon eang eu cwmpas
- Fod adolygiad y Cyngor o'i drefniadau llywodraethu wedi bod yn drylwyr ac yn gadarn
- Fod y Cyngor wedi dynodi meysydd y mae angen gwella eu trefniadau llywodraethu ac wedi gwneud cynlluniau i fynd i'r afael â nhw

Nid oedd unrhyw argymhellion ar gyfer gwella.

Mae cwblhau Cam Un Ysgol y Gogarth, cam un datblygiad Glan Môr Bae Colwyn a'r cynlluniau tai gofal ychwanegol yn Llandudno ac Abergele, yn tystio i'r llywyddiant a gafwyd wrth gwblhau prosiectau sylweddol yn 2013/14. Yn ogystal, mae gwaith wedi dechrau i uwchraddio gorsaf drenau Llandudno. Mae prynu'r adeilad DWP ym Mae Colwyn yn nodi datblygiad allweddol yn y gwaith o adfywio'r dref a gweithredu'r flaenoriaeth gorfforaethol i foderneiddio'r ffordd yr ydym yn gweithio. Mae'r adroddiadau arfarnu buddion a'r gwersi a ddysgwyd (adroddiadau Diwedd Prosiect) a gyflwynwyd i'r Byrddau Gwella yn ystod 2013/14 yn cynnwys adroddiad diwedd prosiect y prosiect HSE a chau'r prosiect TCC.

Mae'r Fforwm Rheolwyr Rhaglenni a Phrosiectau yn cyfarfod yn chwarterol. Mae'r mynychwyr yn cynnwys Rheolwyr Rhaglenni a Phrosiectau dynodedig ar draws yr Awdurdod ynghyd â Swyddogion Cefnogi Prosiect a Swyddogion sy'n dymuno datblygu eu sgiliau.

Swyddogaeth y Fforwm yw rhannu gwybodaeth a'r arfer orau a chynnig gwybodaeth gorfforaethol (h.y. llywodraethu, archebion sefydlog ac ati) y mae ar Reolwyr Rhaglenni a Phrosiectau ei angen i weithredu eu Prosiectau a'u Rhaglenni.

Yn ddiweddar mae'r Cyngor wedi rheoli ei gynlluniau gwario oddi mewn i'r gyllideb gymeradwy. Mae sawl Adroddiad Gwella Blynyddol o'r bron a gynhyrchwyd gan Swyddfa Archwilio Cymru o'r farn bod yr amgylchedd rheoli cyffredinol yn gadarn ar y cyfan, a bod systemau cadarn ar waith i reoli cyllid yn fewnol ynghyd â bod trefniadau rheoli cyllid ar waith. Daeth y Llythyr Archwilio Blynyddol i'r casgliad bod y Cyngor yn cydymffurfio â'i gyfrifoldebau yn ymwneud ag adrodd ôl ar faterion ariannol a defnyddio adnoddau. Nodwyd yn Adroddiad Gwella Blynyddol Swyddfa Archwilio Cymru 2013-13 bod y rhan fwyaf o agweddau ar lywodraethu a rheoli perfformiad ac adnoddau'n cefnogi cyflawniad o gyfraniad y Cyngor at wella gwasanaethau, ond mae'r hinsawdd ariannol lem yn cyflwyno her sylweddol. Fel sy'n wir ym mhob sefydliad yn y Sector Cyhoeddus, sicraodd yr Awdurdod arbedion cyllidebol sylweddol yn ystod 2013/2014, am y swm o £5.157m. Yn dilyn cyhoeddi'r adolygiad cynhwysfawr o wariant, ac yn sgil effeithiau dilynol hynny ar Lywodraeth Leol yng Nghymru, mae Conwy'n cynllunio'n weithredol i sicrhau rhagor o arbedion, sef £8.453m ar gyfer 2014/15, £6.606m ar gyfer 2016/17 a £4.921m ar gyfer 2017/18.

Caiff yr Adroddiad Blynyddol a wneir ynglŷn ag asesiad yr Awdurdod o'i berfformiad a'r Dangosyddion Perfformiad sy'n cael eu cyhoeddi, eu harchwilio gan Swyddfa Archwilio Cymru trwy gyfrwng Asesiad o Berfformiad Corfforaethol. Ceir crynodeb o'u casgliadau yn eu Hadroddiad Gwella Blynyddol (AGB). Mae'r AGB 2012/2013 yn cynnwys Adroddiad yr Asesiad Corfforaethol 2013, a daeth i'r casgliad bod:

"Y Cyngor yn cael ei reoli a'i lywodraethu'n dda ar y cyfan ac mae ganddo hanes o welliant cyson er bod ganddo lawer i'w wneud i wireddu arbedion effeithlonrwydd angenrheidiol yn y dyfodol."

"Mae'r Cyngor yn cynnal ei hanes o gynnydd cyson mewn perthynas â'r rhan fwyaf o'i agweddau ar amcanion i wella."

"Mae'r Cyngor yn cynhyrchu gwerthusiadau cytbwys, gwybodus, o'i berfformiad a'i drefniadau llywodraethu ac mae'n rheoli risgiau'n drefnus."

"Mae'r rhan fwyaf o agweddau ar lywodraethu a rheoli perfformiad ac adnoddau'n cefnogi cyflawniad o gyfraniad y Cyngor at wella gwasanaethau, ond mae'r hinsawdd ariannol lem yn cyflwyno her sylweddol."

"Mae'r Cyngor yn debygol o wneud trefniadau i sicrhau gwelliant parhaus ar gyfer 2014-15".

Dyweddod yr adroddiad fod "diwylliant y Cyngor a'i drefniadau llywodraethu'n hyrwyddo dull cydsyniol ac effeithlon i wneud penderfyniadau, ond mae lle i gryfhau rhai agweddau ar y ffordd y mae pwyllgorau'n gweithredu".

Nid oedd unrhyw argymhellion ar gyfer gwella. Ond o ystyried yr ystod eang o wasanaethau a ddarperir a'r heriau sy'n wynebu'r Cyngor, byddai'n anarferol pe na bai'r adolygiad yn dod o hyd i bethau y gellir eu gwella, ac felly gwnaed 6 chynnig i wella:

- P1 Dylai'r Cyngor weithio gydag ysgolion a gyda'r consortiwm gwella ysgolion rhanbarthol, GwE, i wella gwerth am arian y system ysgol gynradd.
- P2 Dylai'r Cyngor egluro'n fwy clir wrth adrodd ei dargedau, y rheswm dros unrhyw ostyngiad amlwg yn y lefel o uchelgais a ddilynir.
- P3 Dylai'r Cyngor sicrhau:
- bod cofnodion y Cabinet yn cofnodi'r holl argymhellion craffu perthnasol
 - bod pawb sy'n bresennol mewn cyfarfodydd yn gallu gwahaniaethau rhwng Aelodau'r pwyllgor a phwy yw'r Cynghorwyr a swyddogion eraill: a
 - bod Pwyllgorau Trosolwg a Chraffu yn gynyddol yn dal deiliaid portffolio i gyfrif, yn hytrach na swyddogion
- P4 Dylai'r Pwyllgor Archwilio ddod yn fwy trefnus o ran sicrhau ei hun bod yr argymhellion a wnaed yn yr adroddiad archwilio ac arolygu mewnol ac allanol yn cael eu gweithredu'n briodol.
- P5 Dylai'r Cyngor, wrth gynllunio a chyflwyno arbedion ariannol sylweddol pellach sydd eu hangen yn y blynyddoedd i ddod:
- ddatblygu cynlluniau ariannol tymor hir sy'n caniatáu amserlenni gwell ar gyfer gweithredu rhaglenni trawsnewid uchelgeisiol;
 - pennu mesurau a thargedau llwyddiant addas ac eglur mewn perthynas â rhaglenni trawsnewid y Cyngor; a
 - sicrhau mewnbyn cyson a chydlynol gan Adnoddau Dynol (AD), TGCh a thimau rheoli asedau wrth gefnogi moderneiddio gwasanaethau a newid trawsnewidiol
- P6 Dylai'r Cyngor weithio gyda'i bartneriaid yn y Bwrdd Gwasanaethau Lleol i wella gallu'r Bwrdd i fonitro a rheoli ei berfformiad.

Bydd cynllun gweithredu yn cael ei roi ar waith i sicrhau bod yr holl gynigion yn cael eu gweithredu.

Yn rhinwedd eu gwaith proffesiynol, mae Penaethiaid Gwasanaeth yn darparu sicrwydd ar gyfer eu maes gwasanaeth drwy gyflwyno adroddiadau, ac adolygiadau gwasanaeth chwe-misol sy'n rhoi sicrwydd o ran rheoli risg, gweithredu ar argymhellion mewnol ac allanol a chynnydd o ran perfformiad. Caiff effeithiolrwydd ei herio gan adolygiadau a gynhelir yn fewnol (Craffu, Archwilio Mewnol, Adolygiadau o Berfformiad Gwasanaeth, Byrddau Gwella Corfforaethol a'r Grŵp Gwella ac Archwilio) a hefyd gan adroddiadau a gyhoeddir gan archwilwyr ac arolygwyr allanol. O Fai 2014, bydd pob Pennaeth Gwasanaeth a'u Cyfarwyddwr Strategol hefyd yn llofnodi Datganiad o Sicrwydd.

Mae gan yr Awdurdod broses hunanasesu, Gwella Conwy, a gynhelir gan dimau o staff ac aelodau etholedig sy'n cynnig argymhellion ynglŷn â sut i wella llywodraethu a pherfformiad o fewn yr Awdurdod. Roedd y fformat yn canolbwyntio ar wneud gwelliannau i gefnogi blaenoriaethau'r Cynllun Corfforaethol. Mae hwn wedi bod yn ddull effeithiol o sicrhau ymglymiad staff o bob lefel o'r sefydliad, ac mae'n

caniatáu iddynt gael profiad y tu allan i'w maes gwaith arferol. Mae'r argymhellion yn cael eu hadrodd i'r UDRh, ac yn cael eu cymeradwyo gan y Cabinet. Mae argymhellion a gymeradwywyd yn cael eu monitro drwy adolygiadau perfformiad gwasanaeth. Mae Adroddiadau cynnydd chwe misol yn cael eu cyflwyno i'r Prif Bwyllgor Trosolwg a Chraffu a'r Cabinet.

P1.3 Casgliad yr Hunanasesiad

Mae gan yr Awdurdod gymuned glir a chyfeiriad strategol corfforaethol sy'n seiliedig ar ganlyniadau sy'n canolbwyntio ar y dinesydd. Mae prosesau cadarn wedi'u sefydlu i sicrhau defnydd economaidd, effeithiol ac effeithlon o adnoddau ac i sicrhau gwelliant parhaus yn y modd y caiff swyddogaethau eu cyflawni.

P1.4 Argymhellion ar gyfer Gwella

- R1.1** I weithredu cynigion yr Adroddiad Asesu Corfforaethol ar gyfer gwelliant perthnasol i'r egwyddor hon, sef:
- P2 Dylai'r Cyngor egluro'n fwy clir wrth adrodd ei dargedau, y rheswm dros unrhyw ostyngiad amlwg yn y lefel o uchelgais a ddilynir.
- P5 Dylai'r Cyngor, wrth gynllunio a chyflwyno arbedion ariannol sylweddol pellach sydd eu hangen yn y blynyddoedd i ddod:
- ddatblygu cynlluniau ariannol tymor hir sy'n caniatáu amserlenni gwell ar gyfer gweithredu rhaglenni trawsnewid uchelgeisiol;
 - pennu mesurau a thargedau llwyddiant addas ac eglur mewn perthynas â rhaglenni trawsnewid y Cyngor; a
 - sicrhau mewnbwn cyson a chydlynol gan Adnoddau Dynol (AD), TGCh a thimau rheoli asedau wrth gefnogi moderneiddio gwasanaethau a newid trawsnewidiol
- R1.2** Cwblhau a gweithredu'r gyfres ar o Reolau ar gyfer y Weithdrefn Contractau gyda Chynghorau Sir Ddinbych a Sir y Fflint.

Egwyddor 2

Bod Aelodau a Swyddogion yn cydweithio i gyflawni'r un diben gan feddu ar swyddogaethau a rolau sydd wedi'u diffinio'n glir.

P2.1 Trefniadau Presennol

- A) Mae gan Gyngor Bwrdeistref Sirol Conwy **Gyfansoddiad** sy'n nodi sut mae'r Cyngor yn gweithredu, sut mae penderfyniadau'n cael eu gwneud, a beth yw'r trefnau a ddilynir i sicrhau bod y rhain yn effeithlon, yn eglur ac yn atebol i bobl leol. Mae rhai o'r prosesau hyn yn ofynnol yn ôl y gyfraith, tra bo eraill yn ddewisol i'r Cyngor. Mae'r **Cyfansoddiad**, y gellir dod o hyd iddo ar wefan y Cyngor² yn nodi:
- sut y mae'r Cyngor yn gweithredu ac yn gwneud penderfyniadau;
 - y trefnau er mwyn sicrhau bod y broses o wneud penderfyniadau'n eglur ac yn atebol i bobl leol ac i randdeiliaid eraill;
 - rolau allweddol yr holl aelodau a'r uwch swyddogion, gan gynnwys cyfrifoldebau arweiniol yr Arweinydd, y Prif Weithredwr ac uwch swyddogion eraill dynodedig dros lywodraethu corfforaethol;
 - cynllun dirprwyo pwerau er mwyn gwneud penderfyniadau;
 - cyfrifoldebau am adolygu a chytuno ar drefniadau llywodraethu corfforaethol y Cyngor;
 - trefniadau ar gyfer sicrhau y caiff ei adolygu a'i ddiweddarau'n barhaus;
 - ei godau a'i brotocolau cysylltiedig.
- B) Yr Aelodau Etholedig sy'n **cymeradwyo polisïau ac yn gwneud penderfyniadau**, ac mae eu cyfarfodydd ar agor i'r cyhoedd oni fydd materion eithriedig yn cael eu trafod dan Atodlen 12A Deddf Llywodraeth Leol 1972. Rhoddir cymeradwyaeth gan:
- y Cyngor, sy'n cyfarfod o leiaf bedair gwaith y flwyddyn. Mae'n cymeradwyo polisïau cyffredinol ac yn pennu'r gyllideb bob blwyddyn. Mae'r Cyngor yn cytuno ar ffurf Pwyllgorau'r Awdurdod (yn unol â darpariaethau Mesur Llywodraeth Leol (Cymru) 2011 lle bo hynny'n briodol), yn penodi Arweinydd y Cyngor (sydd yn ei dro'n penodi Cabinet y Cyngor) ac yn cyflawni pob swyddogaeth arall a neilltuwyd iddo dan y Cyfansoddiad (sy'n cynnwys unrhyw swyddogaethau statudol sy'n gyfrifoldeb i'r Cyngor);
 - Y Cabinet, sy'n cyfarfod o leiaf unwaith y mis, sy'n cymeradwyo'r holl benderfyniadau na phenderfynir yn eu cylich trwy'r trefniadau a ddisgrifir o dan (i) (iii) neu (iv) y paragraff hwn (B) a chan
 - y pwyllgorau rheoleiddio (Pwyllgor Cynllunio, Pwyllgor Archwilio a'r Pwyllgor Trwyddedu a Rheoli),
 - cynllun dirprwyo'r Cyngor i bwyllgorau a swyddogion, fel y mae wedi'i nodi yn y Cyfansoddiad.

Ym mis Mai 2012 cynhaliwyd Etholiadau Cyngor Sir ym mhob Awdurdod Lleol yng Nghymru ac eithrio Ynys Môn. Nid oedd unrhyw grŵp â mwyafrif o fewn Cyngor Bwrdeistref Sirol Conwy a ffurfiwyd Cabinet clymbleidiol yn cynnwys Plaid Cymru, Y Blaid Lafur, Y Democratiaid Rhyddfrydol a Chynghorwyr Annibynnol. Cyhoeddir rolau a chyfrifoldebau pob Aelod Cabinet ar wefan y Cyngor. Mae'r Cabinet hefyd yn cyfarfod yn anffurfiol (**Cyfarfod Anffurfiol o'r Cabinet**) i dderbyn adroddiadau briffio ac i drafod materion sy'n dod i'r amlwg ond ni wneir unrhyw benderfyniadau yng Nghyfarfodydd Anffurfiol y Cabinet. Mae pedwar **Pwyllgor Trosolwg a Chraffu**: Y Prif Bwyllgor Trosolwg a Chraffu (sy'n cyfarfod unwaith y mis), Y

² <http://www.conwy.gov.uk/section.asp?cat=1877&Language=2>

Pwyllgor Trosolwg a Chraffu Partneriaethau, Y Pwyllgor Trosolwg a Chraffu Cwsmeriaid a'r Pwyllgor Trosolwg a Chraffu Cymunedau (sy'n cyfarfod bob 6 wythnos). Eu rôl yw adolygu a dwyn perfformiad y Cabinet a phwyllgorau a swyddogion sy'n gwneud penderfyniadau i gyfrif, a chraffu ar y perfformiad hwnnw. Mae gan y Pwyllgorau Craffu broses "Galw i Mewn" ar gyfer penderfyniadau sydd wedi'u gwneud ond nad ydynt wedi eu gweithredu ac mae'r drefn honno wedi'i hymgorffori yn y Cyfansoddiad er mwyn ystyried a yw'r penderfyniadau hynny'n briodol. Cafwyd 3 sesiwn 'galw i mewn' yn 2013/14. Yn ogystal, mae gan yr Awdurdod dri phwyllgor rheoleiddio: **Y Pwyllgor Cynllunio, Y Pwyllgor Archwilio a'r Pwyllgor Trwyddedu a Rheoli**. Ceir hefyd **Bwyllgor Safonau** (sy'n cynnwys aelodau lleyg), sy'n ceisio hyrwyddo safonau ymddygiad uchel ymysg Aelodau Etholedig. Mae'r pwyllgorau hyn yn cyfarfod yn rheolaidd drwy gydol y flwyddyn ac mae dyddiadau pob cyfarfod yn cael eu cyhoeddi ar amserlen flynyddol o gyfarfodydd sydd ar gael ar wefan yr Awdurdod. Ym mis Mai 2012, yn unol â Mesur Llywodraeth Leol (Cymru) 2011, sefydlodd y Cyngor **Bwyllgor Gwasanaethau Democrataidd**. Gwaith y pwyllgor yw sicrhau fod cefnogaeth ddigonol i gyfarfodydd y Cyngor a'i Bwyllgorau; hyrwyddo swyddogaeth y Pwyllgorau Trosolwg a Chraffu; cynnig cefnogaeth a chyngor i Gynghorwyr unigol wrth iddynt gyflawni eu gwaith fel aelodau a rhoi adnoddau i ddatblygu a hyfforddi Aelodau. Gall y Pwyllgor lunio adroddiadau ac argymhellion i'r Cyngor mewn perthynas â darpariaeth o'r fath. Mae'r Pwyllgor yn cyfarfod 4 gwaith y flwyddyn. Mae'r **Pwyllgor Archwilio** yn annibynnol ar swyddogaethau gweithredol a chraffu a'i bwrpas yw darparu sicrwydd annibynnol o ddigonoldeb y fframwaith rheoli mewnol gan gynnwys llywodraethu a rheoli risg, er mwyn darparu craffu annibynnol ar berfformiad ariannol ac anariannol yr Awdurdod a chadw trosolwg ar y broses adrodd ariannol. Yn unol â gofynion Mesur Llywodraeth Leol (Cymru), penodwyd Aelod Lleyg gan yr Awdurdod i'r Pwyllgor Archwilio ym mis Mehefin 2012. Ailbenodwyd Cadeirydd y Pwyllgor Archwilio yng nghyfarfod 12 Mai 2014 yn unol â Chylch Gorchwyl y Pwyllgor.

- C) Mae'r **Grŵp Adolygu Adroddiadau** (GAA) yn cynnwys y Prif Weithredwr, y Cyfarwyddwr Strategol, Pennaeth y Gyfraith a Llywodraethu, y Pennaeth Technoleg Gwybodaeth (hyd at ei ymddeoliad ym Mawrth 2014), Pennaeth yr Amgylchedd, Ffyrdd a Chyfleusterau, Pennaeth Adnoddau Dynol Corfforaethol a'r Dirprwy Arweinydd. Bydd yn cyfarfod ddwywaith y mis i oruchwylio'r adroddiadau y bwriedir eu cyflwyno i'r Cabinet, ac i ystyried rhaglenni gwaith i'r dyfodol y swyddogaethau Craffu er mwyn darganfod patrymau gwaith sy'n datblygu a nodi unrhyw faterion capasiti a allai godi. Hefyd, mae'r Grŵp yn sicrhau synergedd rhwng cynlluniau gwaith y Cyngor, y Cabinet, y swyddogaeth Graffu'r swyddogaeth Reoli Strategol. Oni bai eu bod yn eithriadig, caiff yr holl adroddiadau a ystyrir gan y Cyngor, y Cabinet a'r Pwyllgorau, a chofnodion o'r penderfyniadau a gymerir, eu darparu ar wefan y Cyngor.
- D) Mae'r Prif Weithredwr a'r tri Chyfarwyddwr Strategol yn atebol am sicrhau y caiff Blaenoriaethau'r Cyngor eu cyflawni, ac y caiff perfformiad ei fonitro'n rheolaidd yn ôl targedau allweddol drwy'r fframwaith rheoli perfformiad, ac yr adroddir am hynny wrth yr Aelodau. Mae gan y Prif Weithredwr amserlen o gyfarfodydd rheolaidd gyda'r Arweinydd, ac fe gynhelir cyfarfodydd rheolaidd hefyd rhwng uwch reolwyr a'r Cabinet drwy gyfarfodydd anffurfiol y Cabinet. Bydd y Prif Weithredwr a'r Cyfarwyddwyr Strategol, ynghyd â phenaethiaid statudol Addysg a Chyfarwyddwr y Gwasanaethau Cymdeithasol, Pennaeth yr Adran Adnoddau Dynol Corfforaethol a'r Swyddog Monitro yn cyfarfod ddwywaith y mis fel **Tim Arwain Strategol** (TAS). Mae uwch reolwyr y Cyngor yn cyfarfod yn fisol ar ffurf yr **Uwch Dim Rheoli** (UDRh), sy'n cynnwys y Prif Weithredwr, y Cyfarwyddwyr Strategol a'r holl Benaethiaid Gwasanaeth o bob rhan o'r Awdurdod. O ganlyniad i ffurfio Gwasanaethau'r Amgylchedd, Ffyrdd a Chyfleusterau (AFfCh), penodwyd Pennaeth yr AFfCh ym mis Chwefror 2013. Penodwyd Pennaeth y Gwasanaethau Cymdogaeth ym mis Mehefin 2013, a phennaeth dros dro'r Gwasanaethau Technegol ym mis Gorffennaf 2013. Oherwydd ymddeoliad deiliad blaenorol y swydd, yn Chwefror 2014 penodwyd Pennaeth Plant, Teuluoedd a Diogelu newydd.

- E) Mae trefniadau cytunedig yn galluogi'r Cyngor i gydymffurfio â gofynion statudol o ran **diogelu plant a diogelu oedolion diamddiffyn**. Mae trefnau recriwtio hefyd yn gymorth i sicrhau bod gwiriadau'n cael eu cynnal ynglŷn â gweithwyr y Cyngor sy'n gweithio gyda phlant neu oedolion diamddiffyn er mwyn sicrhau eu bod yn addas i wneud hynny. Dechreuodd archwiliad Gwella Cenedlaethol Swyddfa Archwilio Cymru ar ddiogelu ym mis Mawrth 2014. Fel rhan o'r ymarfer hwn, cynhaliodd yr awdurdod hunanasesiad o drefniadau diogelu. Nodwyd dau faes i'w gwella - Hyfforddi a recriwtio diogel. Rhagwelir y bydd y canfyddiadau allweddol yn cael eu rhannu mewn seminar gwersi a ddysgwyd ym mis Medi 2014.
- F) Yn unol â'i gyfrifoldebau statudol, mae'r Cyngor wedi sefydlu **Polisi Iechyd a Diogelwch** a threfnau cysylltiedig. Ceir Bwrdd Rhaglen Iechyd a Diogelwch sy'n cydgysylltu Prosiect Strategaeth Ymyrraeth yr Awdurdod Gweithredol Iechyd a Diogelwch (HSE).
- G) Mae'r Cyngor yn gweithredu polisi **Diogelu Data** ac mae hefyd wedi sefydlu trefnau i gyflawni ei gyfrifoldebau o dan **Reoliadau Gwybodaeth Amgylcheddol a Deddf Rhyddid Gwybodaeth, 2000**. I gydymffurfio â'r diwethaf, mae gwefan y Cyngor yn cynnwys Cynllun Cyhoeddi Mynediad i Wybodaeth, sy'n rhoi canllaw ar wybodaeth a gyhoeddir gan y Cyngor fel mater o drefn. Mae'r wefan hefyd yn cynnwys gwybodaeth arall y mae'n ofynnol i'r Cyngor ei chyhoeddi, fel y lwfansau a delir i'r aelodau yn unol â darpariaethau statudol. Mae Bwrdd Rheoli Gwybodaeth ar waith, i ddarparu cyfeiriad strategol ar gyfer rheoli gwybodaeth ac i fonitro gweithrediad cynllun gweithredu Archwilio Swyddfa'r Comisiynwyr Gwybodaeth a grëwyd i fynd i'r afael â'r cynigion ar gyfer gwella fel a gyhoeddwyd ym mis Mai 2012. Cafodd y strategaeth TGCh ei chymeradwyo ym mis Rhagfyr 2013 a'r Strategaeth Rheoli Gwybodaeth ym mis Chwefror 2014.

P2.2 Adolygu Effeithiolrwydd

Mae'r Awdurdod yn gyfrifol am gynnal adolygiad o effeithiolrwydd ei fframwaith llywodraethu, gan gynnwys y system rheoli fewnol, o leiaf unwaith y flwyddyn. Yn rhan o hyn, bydd y Cyfansoddiad yn cael ei adolygu'n rheolaidd gan y Swyddog Monitro. Y Swyddog Monitro yw'r Uwch Swyddog Cyfrifol hefyd mewn perthynas â Deddf Rheoleiddio Pwerau Ymchwilio 2000. Mae'r Awdurdod yn cael ei herio ar yr hunan asesiad o effeithiolrwydd rheoli risg drwy'r cyfarfodydd ddwywaith y flwyddyn gyda Swyddfa Archwilio Cymru a'r archwilwyr penodedig, KPMG. Gofynnir am sicrwydd hefyd gan Benaethiaid Gwasanaeth ynglŷn â rheoli risg ac ynglŷn â'r amgylcheddau rheoli y maent yn gyfrifol amdanynt. Cwblhaodd yr Awdurdod werthusiadau perfformiad ar gyfer y Prif Weithredwr, Cyfarwyddwyr Strategol, ac mae Adolygiadau Perfformiad a Datblygiad (PDR) hefyd wedi cael eu cynnal ar gyfer pob Pennaeth Gwasanaeth. Mae gan y Cyngor Ddatganiad Polisi Tâl Lleol a gymeradwywyd, sy'n cael ei adrodd i'r Cyngor yn flynyddol. Mae hyn yn sicrhau bod y Cyngor yn cydymffurfio â'r angen am atebolrwydd digonol a thryloywder ynghylch cyflogau uwch reolwyr yn y sector cyhoeddus.

P2.3 Casgliad yr Hunanasesiad

Mae'r Awdurdod yn fodlon bod swyddogaethau a rolau wedi'u diffinio'n glir er mwyn galluogi Aelodau a Swyddogion i gydweithio er mwyn cyflawni'r un diben.

P2.4 Argymhellion ar gyfer Gwella

- R 2.1 Bod y grwpiau tasg diogelu ar gyfer hyfforddi a recriwtio diogel yn cwblhau eu cynlluniau gweithredu.

- R 2.2** Fel y nodwyd yn yr Adroddiad Asesiad Corfforaethol 2013, dylai fod yn eglur i bawb sy'n bresennol mewn cyfarfodydd pwy yw'r Aelodau Pwyllgor, a phwy yw'r Cynghorwyr a Swyddogion eraill.

Egwyddor 3

Hybu gwerthoedd ar gyfer yr awdurdod ac arddangos gwerthoedd llywodraethu da drwy gadw at safonau ymddygiad uchel.

P3.1 Trefniadau Presennol

- A) Mae elfennau Moesegol y Fframwaith Llywodraethu'n cynnwys:
- Codau ymddygiad i'r swyddogion ac i'r aelodau, i'w hadolygu a'u diweddarau'n rheolaidd, a'u profi er mwyn sicrhau cydymffurfiaeth,
 - Cod ymddygiad cynllunio,
 - protocol sy'n rheoli'r berthynas rhwng Aelodau/Swyddogion,
 - Polisi rhannu pryderon y cyfathrebyr yn ei gylch yn eang o fewn y Cyngor, ac a gaiff ei adolygu'n rheolaidd (adolygiad diwethaf yn Ionawr 2014).
 - cofrestrau o fuddiannau personol a buddiannau busnes,
 - Polisi cytunedig a threfnau corfforaethol cysylltiedig ar gyfer sicrhau y gellir gwneud cwyn am wasanaethau ac ymchwilio i gwynion mewn modd priodol, a sicrhau y gellir rhoi unrhyw wersi a ddysgwyd ar waith.

Mae'r rhain yn cydymffurfio/yn unol â chanllawiau Llywodraeth Cymru.

- B) Pennaeth y Gyfraith a Llywodraethu yw'r 'Swyddog Monitro' dynodedig, yn unol â Deddf Llywodraeth Leol a Thai 1989, ac mae'n sicrhau y cydymffurfir â pholisïau, trefnau, cyfreithiau a rheoliadau sydd wedi'u sefydlu. Ar ôl cynnal ymgynghoriad priodol, bydd y Swyddog Monitro'n rhoi adroddiad i'r Cyngor ynglŷn ag unrhyw gynigion, penderfyniadau neu hepgoriadau a fu'n anghyfreithlon neu a fu'n destun Ymchwiliad gan yr Ombwdsmon gan arwain at ddyfarniad o gamweinyddu.
- C) Mae gan y Cyngor **Strategaeth Gwrth-dwyll a Llygredigaeth** sy'n nodi cyfrifoldebau aelodau etholedig a staff wrth hyrwyddo diwylliant o onestrwydd. Mae hefyd yn nodi'r mesurau ar gyfer atal, canfod ac archwilio honiadau o dwyll a llygredigaeth, rhannu gwybodaeth ag asiantaethau eraill, a defnyddio asiantaethau Disgyblu pan fo'n briodol. Mae'r rhain yn cynnwys trefnau wedi'u cynllunio i atal gwyngalchu arian. Mae trefniadau hefyd wedi'u sefydlu i rannu pryderon.
- D) Mae'r Adain **Archwilio Mewnol** yn gweithredu'n unol â'r safonau a nodir yn y 'Code of Practice for Internal Audit in Local Government in the United Kingdom, 2006' a luniwyd gan Sefydliad Siartredig Cyllid Cyhoeddus a Chyfrifyddiaeth yn ystod 2012/13. Mae'r Cylch Gorchwyl yn diffinio pwrpas, awdurdod a chyfrifoldeb yr archwiliad mewnol. Mae'r rhain wedi cael eu hymgorffori yn Siarter Archwilio Mewnol er mwyn cydymffurfio â gofynion newydd Safonau Archwilio Mewnol y Sector Cyhoeddus sy'n dod i rym ar 1 Ebrill 2013 ac a gymeradwywyd gan y Pwyllgor Archwilio ar 20 Mai 2013. Mae Archwilio Mewnol yn sicrhau amcan annibynnol ac yn weithgarwch ymgynghori wedi'i ddylunio i ychwanegu gwerthu a gwella gweithrediadau'r Awdurdod. Mae'n helpu'r Awdurdod i gyflawni ei amcanion trwy osod dull gweithredu cyfundrefnol, disgyblaethol i werthuso a gwella effeithlonrwydd prosesau rheoli risg, rheoli a llywodraethu.

- E) Mae'r Awdurdod wedi sefydlu **Pwyllgor Safonau** i hyrwyddo safonau ymddygiad uchel gan aelodau etholedig. Mae'r Pwyllgor yn cynnwys tri aelod etholedig, un cynghorydd cymuned a 5 aelod annibynnol. Mae swyddogaeth y Pwyllgor yn cynnwys:
- helpu, cynghori a monitro cydymffurfiaeth â Chod Ymddygiad yr aelodau etholedig;
 - trefnu i hyfforddi aelodau etholedig ynglŷn â materion sy'n ymwneud â'r Cod;
 - rhoi hawl i aelodau etholedig gael eu heithrio o ofynion sy'n ymwneud â chysylltiadau fel y nodwyd yn y Cod;
 - Ymdrin â chwynion sy'n ymwneud â thorri'r Cod Ymddygiad a gyflwynwyd gan Ombwdsmon y Gwasanaethau Cyhoeddus;
 - Ystyried materion eraill sy'n briodol ac yn angenrheidiol i gynnal safonau ymddygiad uchel yr Awdurdod a'i aelodau etholedig, mewn ymgynghoriad â'r Swyddog Monitro;
 - Ystyried a rhoi indemniad i Aelodau mewn perthynas â chost cynrychiolaeth mewn gwrandawiadau'n ymwneud â'r Cod Ymddygiad;
 - Adolygu cofrestr rhoddion a lletygarwch yr Aelodau;
 - Ystyried adroddiad yr Ombwdsmon yn flynyddol.

Nid oedd unrhyw achosion o dorri'r Cod Ymddygiad gan Aelodau CBSC wedi'u cyfeirio at y Pwyllgor Safonau yn 2013/2014. Yn ogystal, mabwysiadwyd protocol gan y Cyngor yn Hydref 2013 er mwyn datrys cwynion gan un Aelod yn erbyn Aelod arall ar lefel leol lle bynnag y bo'n bosibl.

P3.2 Adolygu Effeithiolrwydd

Rôl Pennaeth y Gyfraith a Llywodraethu yw sicrhau y cydymffurfir â'r fframwaith moesegol. Yn ogystal â hyn, mae Adroddiad Blynyddol y Pennaeth Archwilio Mewnol ynglŷn â digonolrwydd ac effeithiolrwydd amgylchedd rheoli mewnol y Cyngor yn rhoi manylion am unrhyw wendidau ac yn rhoi gwybod am unrhyw faterion sy'n berthnasol wrth lunio'r Datganiad Llywodraethu Blynyddol. Mae pob adroddiad Archwilio Mewnol a'r rhai a gyhoeddir gan reoleiddwyr allanol yn cael eu hystyried gan y Pwyllgor Archwilio, sy'n monitro cynnydd o ran gweithredu pob cam gwella.

Cyflwynir adroddiad yr Ombwdsmon ynglŷn â chwynion camweinyddu i Bwyllgor Craffu'r Cyngor yn flynyddol. Er y gwneir atgyfeiriadau at yr ombwdsmon bob blwyddyn, mae nifer y cwynion sy'n gwarantu ymchwiliad gan yr ombwdsmon wedi bod yn ddim ar gyfer y pedair blynedd ariannol ddiwethaf

Blwyddyn	Nifer y cwynion a gyfeiriwyd at Ombwdsmon	Nifer yr ymchwiliwyd	Cefnogi
2009/10	23	6	0
2010/11	28	0	0
2011/12	26	0	0
2012/13	28	0	0
2013/14	32	0	0

P3.3 Casgliad yr Hunanasesiad

Mae'r Awdurdod wedi sefydlu prosesau da sy'n cael eu hadolygu'n flynyddol i ymwreiddio a monitro diwylliant o safonau ymddygiad uchel. Mae gan yr Awdurdod gyfres newydd o werthoedd corfforaethol a gafodd eu hadolygu yr un pryd â Chynllun Corfforaethol 2012 – 17 ac sy'n weladwy ym mhob maes o'r Cyngor. Mae Siarter Cwsmeriaid wedi cael ei chymeradwyo er mwyn atgyfnerthu'r ymddygiad

disgwyliedig a'r modd y mae staff yn helpu cwsmeriaid. Cyflwynwyd hyn i'r Pwyllgor Trosolwg a Chraffu Cwsmeriaid yn Ebrill 2014 cyn cymeradwyaeth y Cabinet.

P3.4 Argymhellion ar gyfer Gwella

Nid oes unrhyw argymhellion

Egwyddor 4

Gwneud penderfyniadau deallus a thryloyw yr eir ati'n effeithiol i graffu arnynt, a rheoli risg mewn perthynas â nhw

P4.1 Trefniadau Presennol

- A) Mae pedwar **Pwyllgor Trosolwg a Chraffu**: Y Prif Bwyllgor Trosolwg a Chraffu, Y Pwyllgor Trosolwg a Chraffu Partneriaethau, Y Pwyllgor Trosolwg a Chraffu Cwsmeriaid a'r Pwyllgor Trosolwg a Chraffu Cymunedau. Eu swyddogaeth yw adolygu, craffu a dal perfformiad y Cabinet i gyfrif, gwirio p'un ai bod polisïau presennol yn effeithiol a rhoi cymorth wrth lunio polisïau newydd; adolygu neu archwilio materion sy'n peri pryder penodol naill ai o fewn y Cyngor neu'r gymuned. Mae gan y Pwyllgorau Craffu broses "Galw i Mewn" ar gyfer penderfyniadau sydd wedi'u gwneud ond nad ydynt eto wedi eu gweithredu ac mae wedi'i hymgorffori'n rhan o'r Cyfansoddiad er mwyn galluogi'r Pwyllgorau Trosolwg a Chraffu i ystyried a yw'r penderfyniadau a wneir yn briodol. Yn 2013/14 cafwyd 3 sesiwn 'galw i mewn'. I gydymffurfio â Mesur Llywodraeth Leol (Cymru) 2011, sefydlwyd **Pwyllgor Gwasanaethau Democrataidd** ym Mai 2012. Swyddogaeth y pwyllgor yw dynodi Pennaeth y Gwasanaethau Democrataidd (sy'n gyfrifol am gefnogaeth trosolwg a chraffu, gwasanaethau'r aelodau a gwasanaethau pwyllgorau) a pharhau i adolygu'r ddarpariaeth staff, swyddfa ac adnoddau eraill sydd ar gael i Bennaeth y Gwasanaethau Democrataidd er mwyn sicrhau bod y rhain yn ddigonol. Mae'r holl raglenni, adroddiadau (ar wahân i'r rhai sy'n cynnwys gwybodaeth eithriedig) a chofnodion o gyfarfodydd pwyllgor y Cyngor yn cael eu cyhoeddi ar wefan y Cyngor. Mae hyn yn cynnwys gwybodaeth am unrhyw 'ddatganiadau o ddiddordeb' sy'n cael eu gwneud mewn cyfarfodydd. Mae'r Gofrestr Cysylltiadau Aelodau hefyd yn cael ei chyhoeddi ar wefan y Cyngor. Ym mis Mawrth 2014 dechreuodd y cyngor gynllun peilot i 'weddarlledu' rhai o'r cyfarfodydd pwyllgor³. Mae gweddarllediad yn dangos sain a fideo dros y rhyngwyd. Mae camerâu yn siambr y cyngor yn casglu'r wybodaeth fyw sydd wedyn ar gael ar wefan y Cyngor i unrhyw un a hoffai ei gweld. Nod y cynllun peilot hwn yw cefnogi tryloywder a hygyrchedd o gyfarfodydd cyhoeddus y cyngor.
- B) Mae'r gan yr Awdurdod **Bolisi Rheoli Risg a Llawlyfr Gweithdrefnau** yn eu lle. Cawsant eu hadolygu a'u cymeradwyo gan yr UDRh ym mis Gorffennaf 2013. Cafodd polisi a llawlyfr gweithdrefnau ar gyfer ysgolion cynradd ac uwchradd eu hadolygu, fodd bynnag, mae hyn bellach wedi cael ei ddisodli gan drefniadau wrth ddechrau'r gwasanaeth gwella ysgolion rhanbarthol, Gwe. Mae'r Polisi Risg a'r Llawlyfr Gweithdrefnau'n cynnwys y fframwaith ar gyfer rheoli risg drwy'r holl Awdurdod ac yn cynnwys y swyddogaethau a'r cyfrifoldebau ar gyfer rheoli risg. Yn ogystal â chofrestrau risg y Gwasanaethau, mae'r Awdurdod wedi sefydlu Cofrestr Risg Gorfforaethol. Dyrennir pob risg i swyddog arweiniol corfforaethol ac i aelod etholedig arweiniol.

³ <http://www.conwy.public-i.tv/core/portal/home>

Mae'r gofrestr yn cael ei chynnal a'i rheoli drwy'r Grŵp Gwella ac Archwilio, y Tîm Arweinyddiaeth Strategol a'r Uwch Dîm Rheoli. Caiff risgiau eu hadrodd yn ffurfiol i'r aelodau etholedig drwy'r broses ddemocrataidd. Mae'r Awdurdod yn trafod ei risgiau corfforaethol gyda'i Archwilwyr Allanol yn rheolaidd, ac mae'r broses hon yn caniatáu ystyried y risgiau mewn modd rheolaidd a strwythuredig, gydag elfen o gefnogaeth a her allanol. Mae hyfforddiant ynglŷn â rheoli risg yn cael ei drefnu ddwywaith y flwyddyn trwy'r Tîm Hyfforddiant Corfforaethol. Hefyd, bydd risgiau corfforaethol yn cael eu hystyried yn ystod proses y **Fframwaith Cynllunio Busnes**, sy'n cefnogi proses dyrannu adnoddau'r Awdurdod. Cafodd y Strategaeth Wybodaeth ei chymeradwyo ym mis Chwefror 2014. Diben y strategaeth hon yw sicrhau bod yr Awdurdod yn gallu gwneud y defnydd gorau o'i asedau gwybodaeth i lywio ei ofynion busnes gweithredol, strategol a thrawsnewidiol ac yn cydymffurfio â'r ddeddfwriaeth, safonau a chodau ymarfer ar gyfer rheoli cofnodion a gwybodaeth. Bydd gweithredu'r Strategaeth yn cael ei oruchwylio gan Fwrdd Rheoli Gwybodaeth, a fydd yn cael ei gadeirio gan y Cyfarwyddwr Strategol, Democratiaeth, Rheoleiddio a Chefnogi, sy'n Uwch Berchennog Risg Gwybodaeth yr Awdurdod (SIRO).

- C) Mae **Grŵp Gwella ac Archwilio** yn sicrhau yr eir i'r afael yn briodol â risgiau a ganfyddir a bod argymhellion archwilio mewnol ac allanol ar gyfer gwella'n cael eu cyfarch yn briodol. Mae'r mesurau hyn yn ymgorffori egwyddorion rheoli perfformiad a rheoli mewnol. Mae'r grŵp yn cynnwys Cyfarwyddwr Strategol Arian ac Effeithlonrwydd, Pennaeth y Gwasanaethau Archwilio a Chaffael, y Rheolwr Archwilio, y Rheolwr Perfformiad a Gwella Corfforaethol; y Swyddog Perfformiad a Gwella Corfforaethol, Rheolwr Partneriaethau Corfforaethol, cynrychiolwyr o Ofal Cymdeithasol ac Addysg, a bydd y Swyddog Monitro'n bresennol fel bo'r angen.
- D) Mae gan yr Awdurdod Uned Ymchwil a Gwybodaeth sy'n darparu data ystadegol a dadansoddiadau o anghenion i gefnogi a hysbysu penderfyniadau. Mae gan yr Awdurdod **Uned Gwasanaeth Cwsmeriaid a Gwybodaeth Corfforaethol** sy'n gyfrifol am y Drefn Cwynion Corfforaethol, ac mae gan bob gwasanaeth swyddog cyswllt ar gyfer cwynion. Mae uned Gwasanaeth Cwsmeriaid a Gwybodaeth Corfforaethol wedi cwblhau adolygiad ynglŷn â dadansoddi cwynion er mwyn darparu rhagor o fanylder ynglŷn â'r mathau o gwynion sy'n cael eu derbyn. Mae adroddiadau bellach yn nodi themâu cyffredin fel y gall gwasanaethau ddysgu oddi wrth yr adborth a gafwyd; fodd bynnag fe gydnabuwyd bod angen gwella cysondeb y dadansoddiad. Caiff yr wybodaeth hon ei hadrodd wrth yr Aelodau Etholedig a'i defnyddio gan wasanaethau fel dull o dderbyn adborth gan y gymuned ynglŷn â ble mae angen gwella gwasanaeth.
- E) Ar hyn o bryd mae gan yr Awdurdod **Uned Argyfyngau Sifil**, sydd â dyletswydd i sicrhau a chefnogi'r awdurdod i gael cynlluniau a threfnau perthnasol i ddellio â digwyddiad brys sy'n effeithio ar y Sir.

Rôl y tîm yw cydlynu trefniadau rheoli argyfwng yr awdurdod wrth gefnogi'r Prif Weithredwr drwy sicrhau bod yr awdurdod yn ddigon parod i ymateb i Argyfwng Mawr, ac wrth wneud hyn fe gyfrannir at drefniadau aml-asantiaeth yn genedlaethol ac yn rhanbarthol.

Mae gan bob Gwasanaeth o fewn yr Awdurdod ei gynllun gwasanaeth penodol ei hun, sy'n amlinellu'r trefniadau rheoli argyfwng gwasanaeth unigol.

Mae sesiynau hyfforddi rheolaidd ac ymarferion brys yn cael eu gwneud i adlewyrchu cynlluniau a gweithdrefnau newydd / diwygiedig ac i brofi ymateb yr awdurdodau i ddigwyddiad. Yn 2011/12, galwyd yr ymarfer argyfwng yn Ymgyrch y Ffenics. Cynhaliwyd gwerthusiad o'r

ymarfer, ac fe gafwyd argymhellion yn sgil y gwersi a ddysgwyd sydd bellach yn cael eu rhoi ar waith.

Yn 2012/13 galwyd yr ymarfer argyfwng yn Ymgyrch Medusa a oedd yn profi trefnau Parhad Busnes yr awdurdod. Ysgrifennwyd adroddiad sydd a nodai argymhellion ar gyfer gwelliannau pellach i wytnwch y cyngor. Cyflawnwyd hyfforddiant ar gyfer Penaethiaid Gwasanaeth ym mis Mehefin 2013. Cafwyd ymarfer bygythiad bom ei drefnu hefyd ar gyfer yr hydref / gaeaf 2013 ond cafodd ei ohirio oherwydd achosion yn gysylltiedig â thywydd garw. Cafodd y digwyddiad hwn ei ail drefnu ar gyfer gwanwyn 2014. Mae digwyddiadau hyfforddi eraill yn cynnwys hyfforddiant aelodau etholedig, hyfforddiant warden llifogydd a hyfforddiant Rheoli Argyfwng ar gyfer tîm Rheoli Argyfwng lechyd a Lles yr awdurdod.

Fis Chwefror 2013, cymeradwyodd y Cabinet achos busnes ar gyfer rhoi dull gweithredu rhanbarthol ar waith ar gyfer Argyfyngau Sifil. Bydd Gwasanaeth Cynllunio at Argyfwng Rhanbarthol Gogledd Cymru yn cael ei gynnal gan Gyngor Sir y Fflint, a bydd yn cynnwys dwy swyddfa ardal ganolbwynt, un yn y Dwyrain (Sir y Fflint) ac un yn y Gorllewin (Conwy). Dechreuodd y rheolwyr rhanbarthol ar eu swyddi yn gynnar ym mis Ebrill 2014 ac aeth y gwasanaeth rhanbarthol newydd yn fyw ym mis Gorffennaf 2014. Bydd yr awdurdod yn parhau i gael adolygiadau gyda'r gwasanaeth cynllunio rhag argyfwng rhanbarthol a bydd adroddiadau'n parhau i gael eu cyflwyno gyda'r Pwyllgor Trosolwg a Chraffu Partneriaethau.

- F) Mae'r **Pwyllgor Archwilio'n** cyfarfod yn rheolaidd, o leiaf bob chwarter, i ystyried effeithiolrwydd trefniadau rheoli mewnol, rheoli risg a llywodraethu'r Cyngor, yn monitro gwaith archwilwyr ac arolygwyr mewnol ac allanol, ac yn monitro'r berthynas rhwng archwilwyr a'r staff a'r ymateb i argymhellion archwilio ac arolygu. Mae hefyd yn gyfrifol am gymeradwyo'r Datganiad Cyfrifon blynyddol a'r adroddiadau cysylltiedig (sy'n cynnwys y datganiad hwn).
- G) Mae gan y Cyngor berthynas wrthrychol a phroffesiynol â'i archwilwyr allanol a'i arolygwyr statudol, ac mae'r Adroddiad Gwella Blynyddol yn tystio i hyn⁴. Ceir hyd i'r adroddiad ar wefan y Cyngor neu ar wefan Swyddfa Archwilio Cymru. Bydd y Cyfarwyddwyr Strategol, yr Arweinydd a'r Dirprwy Arweinydd, a swyddogion o'r Adain Archwilio Mewnol a'r Adain Perfformiad a Gwella Corfforaethol yn cyfarfod yn rheolaidd â rheoleiddwyr allanol i drafod y Gofrestr Risg Gorfforaethol, datblygiadau allweddol a chasgliadau pob adroddiad allanol, ac i roi'r newyddion diweddaraf ynglŷn â'r cynnydd a wneir wrth roi argymhellion ar waith.

P4.2 Adolygu Effeithiolrwydd

Cyhoeddir Adroddiad Blynyddol Craffu bob blwyddyn. Mae Swyddfa Archwilio Cymru wedi cynnal Astudiaeth Gwella ar drefniadau Craffu ar draws pob Awdurdod Lleol yng Nghymru ac, fel rhan o'r gwaith hwn, cynhaliwyd cynhadledd genedlaethol i hyrwyddo canlyniadau'r astudiaeth hon. Cyhoeddwyd yr adroddiad terfynol 29 Mai 2014. Bydd y Cyngor yn ystyried yr argymhellion ac yn datblygu cynllun gweithredu ar gyfer gwella.

Cyhoeddir Adroddiad Cwynion a Chanmoliaeth bob blwyddyn sy'n rhoi crynodeb o'r nifer o gwynion a chanmoliaethau a dderbyniwyd. Cynhaliwyd Adroddiad Archwilio Mewnol yn ystod 2013/14 i adolygu'r

⁴ www.conwy.gov.uk/atebolrwydd neu www.wao.gov.uk

weithdrefn canmoliaeth a chwynion. Roedd yr adroddiad yn rhoi sicrwydd boddhaol ond nododd nad oedd gwybodaeth am gwynion yn cael ei dadansoddi'n gyson i wella darpariaeth gwasanaeth y Cyngor, neu i gynyddu effeithiolrwydd y Cyngor. Mae cynllun gweithredu wedi cael ei roi ar waith i wneud gwelliannau a bydd hyn yn cael ei ddilyn gan yr Archwiliad Mewnol yn ystod 2014/15.

Mae Adroddiad Gwella Blynyddol yr Awdurdod a gyhoeddir gan Swyddfa Archwilio Cymru yn adolygu effeithiolrwydd llywodraethu a pherfformiad corfforaethol a daeth i'r casgliad 'Bod y Cyngor yn cael ei reoli a'i lywodraethu'n dda yn y rhan fwyaf o bethau.

Mae Adroddiad Blynyddol Pennaeth yr Adain Archwilio 2013/14 yn dod i'r casgliad fod gan CBSC brosesau boddhaol o ran rheoli mewnol, rheoli risg a llywodraethu er mwyn rheoli'r gwaith o gyflawni amcanion yr Awdurdod.

Gwahoddir rheoleiddwyr allanol i gefnogi ac i herio proses asesu risg yr Awdurdod ddwywaith y flwyddyn.

AGGCC

Yn ystod 2013/14, derbyniwyd tri adroddiad arolygu allanol gan Arolygiaeth Gofal a Gwasanaethau Cymdeithasol Cymru (AGGCC).

Ym mis Tachwedd 2013, cafwyd arolygiad dirybudd o gartref gofal seibiant byr Tir na Nog a daeth i'r casgliad fod yna 6 maes nad ydynt yn cydymffurfio â rheoliadau Cartref Plant. Tair agwedd rhyng-gysylltiedig sy'n ymwneud â chyfeirio pryderon amddiffyn plant, dau mewn perthynas â storio a rhoi meddyginiaeth, ac fe gafodd y materion hyn eu priodoli i gydymffurfiaeth o ran hyfforddi a datblygu staff. Cafodd cynllun gweithredu ei roi ar waith ar unwaith, cynhaliwyd deialog gyda'r arolygiaeth ac fe gafwyd arolygiad dilynol 2 Mehefin 2014. Cafwyd llythyr gan yr arolygiaeth 4 Mehefin yn cadarnhau bod yr holl faterion o ddiffyg cydymffurfiaeth wedi cael sylw a bod y mater bellach wedi cau.

Hefyd yn Nhachwedd 2013, cafwyd arolygiad dirybudd o gartref Plant Glan yr Afon. Daeth yr adroddiad i'r casgliad bod yna ymdeimlad cryf o ofal sy'n canolbwyntio ar y person, a bod y plant yn cael eu cefnogi a'u hannog. Mae perthynas dda rhwng y staff, rhieni a phobl ifanc. Nid oedd unrhyw feysydd nad oeddent yn cydymffurfio, ond dylai pobl ifanc gael eu hannog i ystyried sut byddai modd mesur ansawdd y gwasanaeth. Dylai pobl ifanc fod yn ymwybodol o sut i wneud cwyn hefyd.

Roedd Gwasanaethau Maethu Conwy yn destun arolygiad wedi'i gynllunio a'i gyhoeddi ym mis Ionawr 2014. Roedd yr adroddiad, a gyhoeddwyd ym Mawrth 2014, yn dod i'r casgliad bod plant sy'n derbyn gofal yn cael llais i helpu i lunio'r gwasanaeth a bod gweithgarwch corfforol ac addysg yn flaenoriaethau uchel ar gyfer y gwasanaeth. Mae gofaluwr maeth yn cael eu cefnogi ac yn derbyn hyfforddiant o ansawdd da sy'n briodol. Mae angen gwella cymorth busnes ar gyfer y tîm gofal maeth.

ESTYN

Cafodd cyfanswm o naw ysgol gynradd eu harolygu gan Estyn yn ystod 2013/2014. Cafodd un farn ragorol, pedwar yn dda, tri yn ddigonol, ac rydym yn aros am adroddiad terfynol Estyn ar un.

Rhagorol	1
Da	4
Digonol	3
Disgwyl am adroddiad	1

Cafodd cyfanswm o ddwy ysgol uwchradd eu harolygu yn ystod yr un cyfnod. Cafodd un farn Digonol ac rydym yn aros am adroddiad terfynol Estyn ynglŷn â'r llall.

Digonol	1
Disgwyl am adroddiad	1

Cynhaliwyd arolygiad AGGCC o gyfleusterau preswyl yn Ysgol Y Gogarth ym mis Chwefror 2014. Daeth yr arolygiad i'r casgliad bod y Gwasanaeth yn darparu safon uchel iawn o ofal

P4.3 Casgliad yr Hunanasesiad

Mae gan yr Awdurdod fynediad at wybodaeth a ddefnyddir yn sail ar gyfer penderfyniadau a wneir yn eglur drwy gyfarfodydd cyhoeddus a gofnodir. Mae penderfyniadau yn destun craffu allanol a mewnol effeithiol a lle canfyddir gwendidau, mae cynlluniau gweithredu yn cael eu rhoi yn brydlon ar waith a'u monitro. Mae prosesau rheoli risg cadarn ar waith. Cafwyd rhai cynigion ar gyfer gwella yn yr Asesiad Corfforaethol, a nodir isod.

P4.4 Argymhellion ar gyfer Gwella

R4.1 Gweithredu'r cynllun gweithredu i wella dadansoddiad o gwynion a chanmoliaeth

R4.2 I weithredu cynigion yr Adroddiad Asesu Corfforaethol ar gyfer gwelliant perthnasol i'r egwyddor hon, sef:

- P1 Dylai'r Cyngor weithio gydag ysgolion a gyda'r consortiwm gwella ysgolion rhanbarthol, GwE, i wella gwerth am arian y system ysgol gynradd.
- P3 Dylai'r Cyngor sicrhau bod:
- Cofnodion y Cabinet yn cofnodi'r holl argymhellion craffu perthnasol
 - bod pawb sy'n bresennol mewn cyfarfodydd yn gallu gwahaniaethau rhwng Aelodau'r Pwyllgor a phwy yw'r Cynghorwyr a swyddogion eraill: a
 - bod Pwyllgorau Trosolwg a Chraffu yn gynyddol yn dal deiliaid portffolio i gyfrif, yn hytrach na swyddogion
- P4 Dylai'r Pwyllgor Archwilio ddod yn fwy trefnus o ran sicrhau ei hun bod yr argymhellion a wnaed yn yr adroddiad archwilio ac arolygu mewnol ac allanol yn cael eu gweithredu'n briodol.

R4.3 I weithredu'r cynigion ar gyfer gwella fel y cofnodwyd mewn adroddiadau rheoleiddio allanol gan AGGCC

P5.1 Trefniadau Presennol

- A) Adolygodd Cyngor Bwrdeistref Sirol Conwy **Strategaeth Datblygu'r Aelodau 2012 – 2017 ar gyfer y weinyddiaeth newydd**. Nod y strategaeth yw cynnig cyfleoedd i aelodau etholedig gael gafael ar lefel briodol o wybodaeth, sgiliau a datblygiad y bydd arnynt ei angen er mwyn cyflawni eu swyddogaethau. Trefnwyd **rhaglen gyflwyno i'r Aelodau** er mwyn sicrhau bod yr holl Aelodau newydd-etholedig yn ymwybodol o'u swyddogaeth a'u cyfrifoldebau, ac o ddull gweithredu'r Awdurdod. Mae rhaglen barhaus o Ddatblygu Aelodau ar waith sy'n cael ei hadolygu'n flynyddol.
- B) Cymeradwywyd Strategaeth Adnoddau Dynol Corfforaethol gan y Cabinet ym mis Rhagfyr 2013. Mae'n ofynnol i'r awdurdod wella ei berfformiad yn erbyn y cefndir o ostyngiad sylweddol yn y gyllideb, yn barhaus. Er mwyn gwneud hyn yn llwyddiannus, fel busnes sy'n ddwys o ran pobl, mae angen rhoi sylw arbennig i staff ac arferion busnes a gwaith.

Mae'r Strategaeth A.D. wedi'i datblygu i bennu dull yr awdurdod o gael adnoddau, arwain, rheoli, datblygu, lleoli, perfformio, diwylliant a gwobrwyo gweithwyr. Mae hefyd yn helpu i ddarparu eglurder i reolwyr ac unigolion am yr hyn a ddisgwylir ganddynt. Nid yw hon, fodd bynnag, yn strategaeth ar gyfer ein gweithwyr Adnoddau Dynol proffesiynol, mae'n strategaeth sy'n eiddo cyfunol i'r Cyngor, o'r Cynghorwyr Sir i weithwyr sy'n cyflenwi gwasanaethau rheng flaen. Mae amcanion corfforaethol a gwasanaeth yn cael eu cydfeddiannu yn yr un modd.

Bwriedir iddi fod yn strategaeth hyblyg sy'n adlewyrchu ein hanghenion ar hyn o bryd ac yn y dyfodol.

Yn y pen draw, bwriad ein Strategaeth Adnoddau Dynol yw sicrhau y gall yr awdurdod barhau i ddarparu gwasanaethau sy'n fforddiadwy wrth greu diwylliant sefydliadol o rymuso, menter, herio a chefnogi arloesi, lleoli'r Cyngor i fod yn 'Gyflogwr o Ddewis' a sicrhau bod pobl yn anelu at weithio i Gyngor Bwrdeistref Sirol Conwy oherwydd ei enw da fel cyflogwr lleol.

Elfennau allweddol y Strategaeth hon yw

- Parhau i Foderneiddio ein Systemau Gwaith, Arferion Cyflogaeth a Swyddfeydd i Fynd i'r Afael â'r Her Ariannol.
- Bod yn Ddewis Gyflogwr, gan gynnwys Tâl, Buddion a Chydnabyddiaeth.
- Datblygu Sgiliau a Gallu'r Gweithlu, Cynllunio'r Gweithlu Presennol ac yn y Dyfodol gan gynnwys Lleoliadau Gwaith a Phrentisiaethau
- Datblygu Sgiliau a Gallu Arwain
- Mae gan y Cyngor Ddiwylliant sy'n Cofleidio Amrywiaeth a Chydraddoldeb a Gweithlu sy'n adlewyrchu'r gymuned ehangach ac yn cyflwyno ymrwymadau yn ein Cynllun Cydraddoldeb Strategol.

Rheoli pobl yn effeithiol yw'r llinyn aur sy'n cysylltu'r pum elfen allweddol y Strategaeth.

- C) Bydd pob aelod o staff yn cael cytundeb a swydd-ddisgrifiad, ac yn derbyn adolygiad datblygu perfformiad (PDR) yn flynyddol. Mae adolygiad datblygu perfformiad yn seiliedig ar fframwaith cymwyseddau newydd a gafodd ei estyn ar draws yr Awdurdod yn 2013. Mae'r broses hon hefyd yn cynnwys treialu Adolygiadau Datblygu Perfformiad Grŵp ar gyfer grwpiau staff penodol. Fodd bynnag, gall staff barhau i ofyn am PDR unigol.
- D) Caiff gwybodaeth ei rhaedru i'r staff drwy'r Briff Tîm, drwy e-bost, drwy'r fewnwyd a thrwy gylchlythyr y staff. Gofynnir i'r staff rannu eu syniadau drwy gyfrwng y Cyngor Staff a'r dudalen 'Syniadau' ar-lein. Yn ogystal â phapurau Pwyllgorau, bydd yr Aelodau'n cael Pecyn Gwybodaeth bob pythefnos sy'n trafod gweithgarwch diweddar ar draws yr Awdurdod. Mae cyfarfodydd tîm yn cael eu cynnal yn rheolaidd gan yr holl wasanaethau. Er mwyn gwella cyfathrebu islaw lefel y Pennaeth Gwasanaeth, sefydlwyd Fforwm Rheolwyr ym Mehefin 2013 i gefnogi dull gweithredu mwy hysbys a chynhwysol ac i hyrwyddo llywodraethu da, cyfathrebu a chydymffurfiaeth ymhlith yr holl staff.
- E) Cynhaliwyd hyfforddiant sefydlu i hyrwyddo dealltwriaeth yr Aelodau o swyddogaeth y Pwyllgor Archwilio mewn perthynas â gwaith Archwilio Mewnol ac Allanol a'i swyddogaeth ehangach o fewn trefniadau Llywodraethu Corfforaethol y Cyngor. At hynny, cynhelid rhag-gyfarfod briffio gyda Chadeirydd ac Is-Gadeirydd y Pwyllgor Archwilio a'r Aelod Cabinet Cyllid ac Adnoddau i drafod yr eitemau ar y rhaglen ac i gefnogi herio effeithiol. Datblygwyd Rhaglen Gwaith i'r Dyfodol ar gyfer y Pwyllgor Archwilio yn 2013/14 a chynhaliwyd sesiynau briffio cyn pob cyfarfod o'r Pwyllgor Archwilio i roi arweiniad a chefnogaeth i Aelodau wrth gyflawni eu swyddogaeth. Ym mis Chwefror 2014, mynychodd Aelod Lleyg y Pwyllgor Archwilio gwrs CIPFA ar 'Ddatblygu'r pwyllgor Archwilio.' Roedd y rhaglen yn cynnwys y wybodaeth ddiweddaraf am ddeddfwriaeth a materion a oedd yn effeithio ar waith y Pwyllgorau Archwilio, gan archwilio cyfres o sgiliau sydd eu hangen ar gyfer cyfranogiad da mewn Pwyllgor Archwilio, a rhywfaint o drafodaeth rhyng-weithredol. Fe wnaeth staff o Archwilio Mewnol a Gwella a Datblygu Corfforaethol gynnal Tystysgrif CIPFA chwe mis mewn Llywodraethu Corfforaethol er mwyn cael y diweddaraf am yr arferion da a datblygu hunan-asesiad yr Awdurdod o lywodraethu ymhellach.

P5.2 Adolygu Effeithiolrwydd

Mae gan yr Awdurdod amserlen i ddatblygu a monitro capasiti a gallu aelodau a swyddogion er mwyn sicrhau eu bod yn effeithiol. Mae datblygu ein staff yn un o'r amcanion yn y Cynllun Corfforaethol. Caiff canran yr aelodau staff sydd wedi cael Adolygiadau Datblygu Perfformiad ei fonitro'n rheolaidd a'i adrodd wrth yr Aelodau.

Blwyddyn	Alldro PDR
10/11	64.57%
11/12	70.47%
12/13	68.77%
13/14	62.72%

Mae'n amlwg bod y gostyngiad mewn perfformiad yn siomedig. Mae'r Uwch Dîm Rheoli wedi rhoi camau ar waith i adolygu perfformiad yn fisol ac i ystyried a oes angen camau disgyblu lle mae esboniad afresymol am beidio â chydymffurfio. Mae'r broses Adolygiad Datblygu Perfformiad yn broses werthfawr i sicrhau bod yr holl staff yn ymwybodol o'u hamcanion, yn cael cyfle i asesu a thrafod eu cymwyseddau craidd ac yn adolygu eu hanghenion hyfforddi. Bydd yr Adolygiadau Perfformiad Gwasanaeth a gwaith yr Adain Archwilio Mewnol yn parhau i ysgogi gwelliannau.

Mae risg gorfforaethol wedi cael ei nodi i fonitro gallu staff. (CO5 – Y risg y byddai gwaith ar y cyd yn creu her o ran capasiti i'r gwasanaethau a'r gwasanaethau cefnogi cysylltiedig). Pennir Uwch Reolwyr ac Aelodau Cabinet i fod yn gyfrifol am bob Blaenoriaeth Gorfforaethol fel bo modd dwyn yr unigolion hynny i gyfrif ynghylch effeithiolrwydd y gweithredu. Mae gweithredu'r Strategaeth Datblygu Aelodau'n cael ei fonitro gan y Pwyllgor Gwasanaethau Democrataidd. Mae'r holl Aelodau Etholedig sy'n derbyn uwch gyflog yn cael Adolygiad Datblygu Perfformiad blynyddol ac mae Adolygiad Datblygu Perfformiad yn cael ei gynnis i bob cynghorydd eraill os ydynt yn dewis cael un. Fel isafswm, mae'n ofynnol i bob Aelod Etholedig gwblhau holiadur dadansoddiad o anghenion hyfforddi. Er nad yw'n orfodol, yn 2012/13, cyhoeddodd 15 o'r 59 Aelod adroddiad blynyddol a gyhoeddwyd ar wefan y Cyngor. Mae Gwasanaeth Cefnogi Aelodau'n gweithio gydag Aelodau i gynyddu'r nifer a gyhoeddir.

P5.3 Casgliad yr Hunanasesiad

Mae cyflwyno Adroddiadau Blynyddol Aelodau Etholedig wedi dechrau'n addawol, a bydd swyddogion yn parhau i annog mwy o Aelodau i gymryd rhan. Mae systemau da ar waith i gefnogi Aelodau Etholedig ac mae'r cyflwyniad staff corfforaethol wedi'i hen sefydlu bellach, gan sicrhau bod yr holl staff newydd yn ymwybodol o brosesau llywodraethu o fewn yr awdurdod a'r gefnogaeth sydd ar gael i'w datblygu yn eu rôl broffesiynol. Mae cymeradwyo'r Strategaeth Adnoddau Dynol Corfforaethol yn darparu cyfarwyddyd ynghylch datblygu gweithlu, a fydd yn hanfodol i gefnogi staff drwy'r broses rheoli newid i foderneiddio. Fodd bynnag, mae'r canlyniadau Adolygiad Datblygu Perfformiad yn is na'r targed ar gyfer rhai meysydd gwasanaeth a bydd gwelliannau yn y maes hwn yn parhau i fod yn faes o ffocws.

P5.4 Argymhellion ar gyfer Gwella

- R5.1** Parhau i fonitro a gwella canran yr Adolygiadau Datblygu Perfformiad a wneir.
- R5.2** Gweithio i annog mwy o Aelodau Etholedig i ymgymryd â hyfforddiant ac Adolygiadau Datblygu Perfformiad priodol.

Egwyddor 6
Ymgysylltu â Phobl Leol a rhanddeiliaid eraill er mwyn sicrhau atebolrwydd cyhoeddus cadarn.

P6.1 Trefniadau Presennol

- A) Bu **Ymgysylltu â'r Gymuned** yn hanfodol wrth ddatblygu'r holl gynlluniau strategol a'r penderfyniadau allweddol. Mae gwella gwasanaeth cwsmeriaid da a sicrhau fod pobl yng Nghonwy yn cael gwybodaeth, yn cael eu cynnwys ac yn cael llais yn un o wyth canlyniad y dinesydd o fewn Un Conwy 2012 – 2025 a'r Cynllun Corfforaethol. Cymeradwyodd yr Awdurdod **Strategaeth Cynnwys y Gymuned** wedi'i diweddaru a phechyn cymorth staff ym Mawrth 2014. Mae BGLI Conwy a Sir Ddinbych wedi cymeradwyo strategaeth ymgysylltu ym mis Medi 2013. Mae gweithgareddau ymgysylltu cymunedol ac adborth yn cael eu cofnodi mewn **Cronfa Ddata Cynnwys y Gymuned** a gomisiynwyd gan BGLI Conwy i roi gwybod i'r cyhoedd am weithgareddau ymgysylltu sy'n digwydd ac i sicrhau bod adborth o weithgareddau ymgysylltu ac ymgynghoriadau bwriedig yn cael eu rhannu. Mae gan Gyngor Bwrdeistref Sirol Conwy **Strategaeth Gyfathrebu a chynllun gweithredu** a gymeradwywyd ym mis Tachwedd 2013. Mae'r strategaeth yn cael ei gweithredu gan grŵp Cyfathrebu Corfforaethol sy'n cael ei gadeirio gan y Prif Swyddog Gweithredol. Mae ymagwedd yr Awdurdod tuag at ymgysylltu â'r gymuned hefyd yn cael ei gefnogi gan **Siarter Cwsmeriaid** sydd wedi cael ei ddiweddaru a'i gymeradwyo ym Mawrth 2014. Mae gan yr Awdurdod nifer o fforymau i ymestyn ymgysylltiad â'r gymuned hefyd. Mae Fforwm Cynghorau Tref a Chymuned, a Phwyllgor Partneriaeth y Trydydd Sector a Chyngor yr Ifanc. Mae cynlluniau ardaloedd wedi cael eu datblygu mewn partneriaeth gyda Chynghorau Tref a Chymuned ac Aelodau Lleol ar gyfer yr ardal wledig a'r 4 ardal ar yr arfordir. Maent yn cynnwys manylion ynglŷn â blaenoriaethau'r gymuned o safbwynt gwelliannau yn yr ardal. Maent wedi eu hadolygu yn ddiweddar ac mae cynllun wedi'i ddiweddaru yn cael ei gyhoeddi yn y gwanwyn. Caiff **Adroddiad Cwynion a Chanmoliaeth** ei gyhoeddi bob blwyddyn a'i werthuso er mwyn canfod gwersi y gellir eu dysgu yn sgil pryderon cwsmeriaid. Fel y nodwyd yn flaenorol, mae cynllun gweithredu ar waith i wella cysondeb o ddadansoddi.
- B) Cynhelir holl gyfarfodydd y Cabinet a'r Cyngor yn gyhoeddus (ar wahân i eitemau eithriedig), a bydd adroddiad blynyddol ar y swyddogaeth Graffu'n cael ei gyhoeddi bob blwyddyn. Derbyniodd yr Awdurdod arian grant i uwchraddio'r offer TG yn y Siambr ac mae wedi dechrau gweddarlledu cyfarfodydd cyhoeddus allweddol ym Mawrth 2014. Mae **Rhaglen Gwaith i'r Dyfodol Gyfun** ar gyfer y Cabinet, a'r pedwar Pwyllgor Trosolwg a Chraffu ar gael i'r cyhoedd. Er mwyn gwella sut yr ydym yn ymgysylltu â'r gymuned, datblygwyd mesur ar gyfer Cynllun Corfforaethol 2012 – 2017 er mwyn monitro nifer o eitemau y gofynnwyd i gael craffu arnynt gan y cyhoedd. Mae Protocol Ymgysylltu â'r Cyhoedd Trosolwg a Chraffu wedi cael ei fabwysiadu gan y Cyngor ac mae hyn yn caniatáu i aelodau o'r cyhoedd siarad mewn cyfarfodydd Pwyllgor Trosolwg a Chraffu, yn debyg i'r trefniadau hynny sydd eisoes ar waith ar gyfer y Pwyllgor Cynllunio.
- C) Ceir **amrywiaeth o sianelau cyfathrebu** i gynorthwyo'r gymuned i ymgysylltu â'r Awdurdod, ac i gynorthwyo'r Awdurdod hefyd i ymgysylltu â'r gymuned. Mae gan yr Awdurdod bresenoldeb cyfryngau cymdeithasol, ond cydnabyddir bod angen gwella hyn o ran arddull a chynnwys y wybodaeth a gyhoeddir. Cedwir cronfeydd data i dargedu grwpiau gwirfoddol, grwpiau cydraddoldeb, y cyngor ieuenctid, partneriaid eraill o'r sector cyhoeddus a chynghorau tref a chymuned.
- D) Anogir y gymuned i fynegi barn ynglŷn â phob penderfyniad allweddol, ac i gyfrannu tuag at y Cynllun Corfforaethol. Cyhoeddir argraffiad cyfyngedig o Adroddiad Blynyddol o Berfformiad yr

Awdurdod ac mae ar gael ym mhrif dderbynfeydd y Cyngor ac ar y wefan. Hysbysir ynglŷn â hyn ar y wefan a thrwy Fwletin y Cyngor.

- E) Mae gan yr Awdurdod **Fforwm Rheolwyr a Chydbwyllgor Ymgynghorol a Chyngor Staff** er mwyn sicrhau cyfathrebu rheolaidd. Caiff cylchlythyr chwarterol i staff a briff tîm misol hefyd eu cyhoeddi. Ar gyfer gweithgareddau penodol, cynhelir gweithdai i'r staff er mwyn iddynt ymwneud â datblygu polisi a phenderfyniadau allweddol ar raddfa ehangach. Er enghraifft, bob blwyddyn mae staff ac aelodau etholedig yn cael eu gwahodd i helpu i ddatblygu gwelliannau drwy Gynllun Gwella Conwy. Gwahoddwyd staff i weithdai i gyfrannu at y strwythur Amgylchedd, Ffyrdd a Chyfleusterau drafft ac mae Gwasanaethau Cymdeithasol wedi cynnal sioeau teithiol ar eu datblygiadau. Mae digwyddiadau tîm gwasanaeth wedi cael eu cynnal i gael cyfraniadau staff at arbedion effeithlonrwydd.
- F) Mae'r Awdurdod wedi meithrin perthynas ag arweinwyr sefydliadau eraill drwy'r Bwrdd Gwasanaethau Lleol a'r **Bwrdd Arweinyddiaeth Rhanbarthol**. Mae Uwch Reolwyr ac Aelodau'n cynrychioli'r Awdurdod ar amrywiaeth o Fyrddau Cydweithredol.

P6.2 Adolygu Effeithiolrwydd

Mae gan yr Awdurdod fecanweithiau yn eu lle ac mae wedi ymrwymo i ymgysylltu â'r Gymuned. Mae cymeradwyaeth ddiweddar o'r Strategaeth Gyfathrebu a'r Siarter Cwsmeriaid yn rhoi hwb newydd i wneud y gorau o'r cyfleoedd i ymgysylltu â rhanddeiliaid perthnasol. Cydnabyddir bod angen i'r Awdurdod wella dadansoddiad o ganmoliaeth a chwynion, a dylai adolygu o dro i dro, effeithiolrwydd y technegau ymgysylltu i sicrhau bod y mecanweithiau yn briodol.

Mae Rhaglen Cwsmeriaid wedi cael ei datblygu i wella'r gwaith o gydlynu trefniadau cyfredol ac i weithredu'r holl argymhellion sy'n canolbwyntio ar gwsmeriaid a wnaed gan ein rheoleiddwyr. O ganlyniad i gymeradwyaeth y Cabinet ym Mawrth 2014, bydd y rhaglen hon yn cael ei gyfuno â'r Rhaglen Moderneiddio, a bydd yn cael ei symud ymlaen fel llif gwaith ar gyfer moderneiddio. Mae ailachrediad safon Rhagoriaeth Gwasanaeth Cwsmeriaid wedi cael ei hennill gan Wasanaeth yr Amgylchedd a'r Gwasanaeth Refeniw a Budd-daliadau. Ar hyn o bryd mae Gwasanaeth yr Amgylchedd, Ffyrdd a Chyfleusterau sydd newydd ei ffurfio yn ymgymryd ag achrediad y gwasanaeth cyfan ac rydym yn aros am ganlyniad eu harolygiad.

P6.3 Casgliad yr Hunanasesiad

Mae gan yr Awdurdod brosesau da ar gyfer ymgysylltu â Phobl Lleol ac â rhanddeiliaid eraill er mwyn sicrhau atebolrwydd cyhoeddus. Mae angen i'r Awdurdod wella'r cydlyniad a dadansoddiad o berfformiad effeithiolrwydd ymgysylltiad a harneisio'r cyfleoedd sydd ar gael o gyfryngau cymdeithasol.

P6.4 Argymhellion

- R6.1** Parhau i hyrwyddo defnydd budd-ddeiliaid o Gronfa Ddata Cynnwys y Gymuned ac i ddadansoddi a dysgu o'r adborth a gafwyd. Dylai hyn gynnwys esboniad am yr hyn sydd wedi newid o ganlyniad i'r adborth.
- R6.2** Ystyried ffyrdd i fod yn fwy rhagweithiol wrth ymgysylltu â'r cyhoedd.
- R6.3** I weithredu cynigion yr Adroddiad Asesu Corfforaethol ar gyfer gwelliant perthnasol i'r egwyddor hon, sef:
- P6 Dylai'r Cyngor weithio gyda'i bartneriaid yn y Bwrdd Gwasanaethau Lleol i wella gallu'r Bwrdd i fonitro a rheoli ei berfformiad.

7 Rhaglen o Welliannau ar gyfer Materion Llywodraethu

- 7.1** Mae gan y Cyngor drefniadau llywodraethu da yn eu lle, ond nid yw'n hunanfodlon. Mae'r angen i adolygu'r trefniant yn barhaus ac i ystyried yr arfer gorau mewn mannau eraill yn angenrheidiol i sicrhau ein bod yn parhau i lywodraethu'n dda. Mae'r Datganiad Llywodraethu Blynyddol hwn wedi canfod meysydd lle mae angen sicrhau gwelliannau pellach.
- 7.2** Cafodd y materion llywodraethu a nodwyd yng nghynllun gweithredu Datganiad Llywodraethu Blynyddol 2012/13 eu hadolygu gan y Grŵp Gwella ac Archwilio a chan y Pwyllgor Archwilio, ac roedd mwyafrif y camau wedi'u cwblhau. Roedd rhai o'r argymhellion yn amherthnasol bellach ac mae'r camau sy'n weddill wedi'u dwyn ymlaen a'u cynnwys yn y datganiad hwn. Bwriedir cynnwys pob un o'r camau a nodwyd yn y rhaglen gwella hon yn yr adolygiadau nesaf o berfformiad gwasanaethau. Caiff cynnydd yn erbyn y mesurau gwella angenrheidiol ei gydlynw a'i fonitro gan y Grŵp Gwella ac Archwilio, ac adroddir ar y cynnydd hwnnw wrth y Pwyllgor Archwilio. Yn ogystal, mae pob cam gwella a nodwyd gan ein rheoleiddwyr allanol a'r Gwasanaeth Archwilio Mewnol yn cael eu cefnogi gan gynlluniau gweithredu manwl gydag amserlenni gweithredu, sy'n cael eu monitro gan y Grŵp Gwella ac Archwilio, y Gwasanaeth Archwilio Mewnol a'r Pwyllgor Archwilio.

8 Crynodeb o'r Sicrwydd

- 8.1** Llywodraethu da yw'r sylfaen ar gyfer darparu gwasanaethau o ansawdd uchel sy'n diwallu anghenion yr holl drigolion lleol ac mae'n sylfaenol i ddangos bod arian cyhoeddus yn cael ei wario'n ddarbodus. Yn seiliedig ar yr adolygiad, ar yr asesiad ac ar y gwaith monitro parhaus a wnaed yn ystod 2013/14, rydym o'r farn fod trefniadau llywodraethu da mewn grym, bod y systemau allweddol yn gweithredu'n gadarn ac nad oes tystiolaeth o unrhyw wendidau rheoli sylfaenol. Ni all unrhyw system reoli roi sicrwydd llwyr yn erbyn camddatganiad na cholled. Ar sail yr addewidion amrywiol a gafwyd, bwriedir i'r datganiad hwn roi sicrwydd rhesymol bod trefniadau boddhaol wedi'u sefydlu ar gyfer llywodraethu corfforaethol a bod y trefniadau hynny'n gweithio'n effeithiol.
- 8.2** Dros y flwyddyn sydd i ddod, rydym yn cynnig y dylid cymryd camau i fynd i'r afael â'r materion llywodraethu a nodir yn y datganiad hwn er mwyn sicrhau rhagor o welliant i'n trefniadau llywodraethu. Rydym yn fodlon y bydd y camau hyn yn mynd i'r afael â'r angen am welliant a nodwyd yn ein hadolygiad o effeithiolrwydd, a byddwn yn monitro cyflawniad y camau hyn yn rhan o'n hadolygiad blynyddol nesaf.

Llofnod

Llofnod

Dyddiad

Dyddiad

**Iwan Davies
Prif Weithredwr**

**Cynghorydd D.O. Roberts
Arweinydd y Cyngor**

Crynodeb o'r Argymhellion

R1.1 I weithredu cynigion yr Adroddiad Asesu Corfforaethol ar gyfer gwelliant perthnasol i'r egwyddor hon, sef:

P2 Dylai'r Cyngor egluro'n fwy clir wrth adrodd ei dargedau, y rheswm dros unrhyw ostyngiad amlwg yn y lefel o uchelgais a ddilynir.

P5 Dylai'r Cyngor, wrth gynllunio a chyflwyno arbedion ariannol sylweddol pellach sydd eu hangen yn y blynyddoedd i ddod:

- ddatblygu cynlluniau ariannol tymor hir sy'n caniatáu amserlenni gwell ar gyfer gweithredu rhaglenni trawsnewid uchelgeisiol;
- pennu mesurau a thargedau llwyddiant addas ac eglur mewn perthynas â rhaglenni trawsnewid y Cyngor; a
- sicrhau mewnbwn cyson a chydlynol gan Adnoddau Dynol (AD), TGCh a thimau rheoli asedau wrth gefnogi moderneiddio gwasanaethau a newid trawsnewidiol

R 2.1 Bod y grwpiau tasg diogelu ar gyfer hyfforddi a recriwtio diogel yn cwblhau eu cynlluniau gweithredu.

R 2.2 Fel y nodwyd yn yr Adroddiad Asesiad Corfforaethol 2013, dylai fod yn eglur i bawb sy'n bresennol mewn cyfarfodydd pwy yw'r Aelodau Pwyllgor, a phwy yw'r Cynghorwyr a Swyddogion eraill.

R4.1 Gweithredu'r cynllun gweithredu i wella dadansoddiad o gwynion a chanmoliaeth

R4.2 I weithredu cynigion yr Adroddiad Asesu Corfforaethol ar gyfer gwelliant perthnasol i'r egwyddor hon, sef:

P1 Dylai'r Cyngor weithio gydag ysgolion a gyda'r consortiwm gwella ysgolion rhanbarthol, GwE, i wella gwerth am arian y system ysgol gynradd.

P3 Dylai'r Cyngor sicrhau bod:

- Cofnodion y Cabinet yn cofnodi'r holl argymhellion craffu perthnasol
- bod pawb sy'n bresennol mewn cyfarfodydd yn gallu gwahaniaethau rhwng Aelodau'r pwyllgor a phwy yw'r Cynghorwyr a swyddogion eraill: a
- bod Pwyllgorau Trosolwg a Chraffu yn gynyddol yn dal deiliaid portffolio i gyfrif, yn hytrach na swyddogion

P4 Dylai'r Pwyllgor Archwilio ddod yn fwy trefnus o ran sicrhau ei hun bod yr argymhellion a wnaed yn yr adroddiad archwilio ac arolygu mewnol ac allanol yn cael eu gweithredu'n briodol.

R4.3 I weithredu'r cynigion ar gyfer gwella fel y cofnodwyd mewn adroddiadau rheoleiddio allanol gan AGGC.

- R5.1** Parhau i fonitro a gwella canran yr Adolygiadau Datblygu Perfformiad a wneir.
- R5.2** Gweithio i annog mwy o Aelodau Etholedig i ymgymryd â hyfforddiant ac Adolygiadau Datblygu Perfformiad priodol.
- R6.1** Parhau i hyrwyddo defnydd budd-ddeiliaid o Gronfa Ddata Cynnwys y Gymuned ac i ddadansoddi a dysgu o'r adborth a gafwyd. Dylai hyn gynnwys esboniad am yr hyn sydd wedi newid o ganlyniad i'r adborth.
- R6.2** Ystyried ffyrdd i fod yn fwy rhagweithiol wrth ymgysylltu â'r cyhoedd.
- R6.3** I weithredu cynigion yr Adroddiad Asesu Corfforaethol ar gyfer gwelliant perthnasol i'r egwyddor hon, sef:
- P6 Dylai'r Cyngor weithio gyda'i bartneriaid yn y Bwrdd Gwasanaethau Lleol i wella gallu'r Bwrdd i fonitro a rheoli ei berfformiad.